מנחות

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף ב עמוד א

מתני׳ כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות

מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמצן שלא לשמן נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן או לשמן ושלא לשמן או שלא לשמן ולשמן פסולות

כיצד לשמן ושלא לשמן לשם מנחת חוטא ולשם מנחת נדבה שלא לשמן ולשמן לשם מנחת נדבה ולשם מנחת חוטא:

גמ׳ למה למיתנא אלא ליתני ולא עלו לבעלים לשם חובה

הא קמ״ל לבעלים הוא דלא עלו לשום חובה הא מנחה גופה כשרה ואסור לשנויי כדרבא דאמר רבא עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה

איבעית אימא סברא ואיבעית אימא קרא איבעית אימא סברא משום דמשני בה כל הני לישני בה וניזיל

ואיבעית אימא קרא (דברים כג, כד) מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת ליי׳ אלהיך נדבה נדבה נדר הוא קרי ליה נדר וקרי ליה נדבה אלא אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה

דף ב עמוד ב

ונדבה מי שרי לשנויי בה

לימא מתני׳ דלא כר׳ שמעון דתניא ר׳ שמעון אומר כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות ועלו לבעלים לשם חובה

שאין המנחות דומות לזבחים שהקומץ מחבת לשום מרחשת מעשיה מוכיחין עליה לשום מחבת חריבה לשום בלולה מעשיה מוכיחין עליה לשום חריבה

אבל בזבחים אינו כן שחיטה אחת לכולן וזריקה אחת לכולן וקבלה אחת לכולן

הניחא לרב אשי דאמר כאן בקומץ מחבת לשום מרחשת כאן בקומץ מנחת מחבת לשום מנחת מרחשת

מתניתין מנחה לשום מנחה היא אלא לרבה ורבא מאי איכא למימר

וכי תימא כדקא משני רבה כאן בשינוי קדש כאן בשינוי בעלים

הא מתניתין שינוי קודש הוא דקתני כיצד לשמן ושלא לשמן לשום מנחת חוטא ולשום מנחת נדבה

ואי נמי כדקא משני רבא כאן בקומץ מנחה לשום מנחה כאן בקומץ מנחה לשום זבח

הא מתניתין מנחה לשום מנחה היא דקתני שלא לשמן ולשמן לשם מנחת נדבה לשם מנחת חוטא אלא לרבה ורבא מחוורתא מתני׳ דלא כר״ש

ורמי דר״ש אדר״ש דתניא ר׳ שמעון אומר קדש קדשים היא כחטאת וכאשם יש מהן כחטאת ויש מהן כאשם

מנחת חוטא הרי היא כחטאת לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה כחטאת מנחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך קמצה שלא לשמה כשירה

וכאשם מה אשם כשר ואינו מרצה אף מנחת נדבה כשירה ואינה מרצה

אמר רבה לא קשיא כאן בשינוי קודש כאן בשינוי בעלים

אמר ליה אביי מכדי מחשבה דפסל רחמנא הקישא היא מה לי שינוי קודש מ״ל שינוי בעלים

א״ל מעשיה מוכיחין דקאמר ר״ש סברא היא דר״ש דריש טעמא דקרא

מחשבה דלא מינכרא פסל רחמנא מחשבה דמינכרא לא פסל רחמנא

(סי׳ עולה עולה מלק ומיצה חטאת העוף קדשי קדשים קלים)

אלא מעתה עולת העוף שמלקה למעלה משום חטאת העוף תרצה מעשיה מוכיחין עליה דעולת העוף היא דאי חטאת העוף היא למטה הוי עביד לה

אטו חטאת העוף למעלה מי ליתא האמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשרה

עולת העוף שמיצה דמה למעלה לשם חטאת העוף תרצה מעשיה מוכיחין עליה דעולת העוף היא דאי חטאת העוף היא למטה הוה עביד לה הזאה

דף ג עמוד א

אמרי דילמא מיצוי דבתר הזאה הוא דאמר מר מיצה דמה בכל מקום במזבח כשירה

חטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף תרצה דמעשיה מוכיחין עליה דחטאת עוף היא דאי עולת העוף היא למעלה הוה עביד לה ומיצוי הוה עביד ליה

ה״נ אלא לפי שאין המנחות דומות לזבחים קאמר לזבחים ולא לעופות:

קדשי קדשים ששחטן בצפון לשם קדשים קלים לירצו מעשיהן מוכיחין עליהן דקדשי קדשים נינהו דאי קדשים קלים בדרום הוה עביד להו

אימור דאמר רחמנא אף בדרום בדרום ולא בצפון מי אמר דתנן שחיטתן בכל מקום בעזרה

קדשים קלים ששחטן בדרום לשם קדשי קדשים לירצו מעשיהן מוכיחין עליהן דקדשים קלים נינהו דאי קדשי קדשים בצפון הוה עביד להו

אמרי קדשי קדשים נינהו ומיעבר הוא דעבר ושחט להו בדרום

אי הכי מחבת לשם מרחשת נמי האי דקא קמיץ לה למרחשת אמר האי במרחשת נדר והא דמייתי לה במחבת דמרחשת היא ומעבר הוא דעבר ואתייה במחבת

התם כי נמי במרחשת נדר כי מייתי לה במחבת מחבת הויא

כדתנן האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת במרחשת והביא במחבת מה שהביא הביא וידי נדרו לא יצא

ודילמא אמר זו להביא במחבת והביא במרחשת כדתנן זו להביא במחבת והביא במרחשת במרחשת והביא במחבת הרי זו פסולה

לרבנן ה״נ לר״ש כיון דאמר ר״ש אף ידי נדרו יצא אלמא קביעותא דמנא ולא כלום הוא ולא שנא אמר זו ולא שנא אמר עלי

אלא מעתה עולה ששחט לשם חטאת תרצה דהאי זכר והאי נקבה כיון דאיכא שעיר נשיא דזכר הוא לא ידיע

אמר לשם חטאת יחיד מאי איכא למימר ותו חטאת יחיד ששחטה לשם עולה תרצה דחטאת נקבה ועולה זכר מיכסיא באליה

התינח היכא דאייתי כבשה אייתי שעירה מאי איכא למימר אלא בין זכרים לנקבות לאו אדעתייהו דאינשי

פסח ששחטו לשם אשם לירצי דהאי בן שנה והאי בן שתים כיון דאיכא אשם נזיר ואשם מצורע לא פסיקא ליה

אמר לשום אשם גזילות ולשום אשם מעילות מאי איכא למימר ותו אשם גזילות ואשם מעילות ששחטן לשום פסח לירצו דפסח בן שנה והני בן שתי שנים

אלא בין בן שנה לבין בן שתי שנים לאו אדעתייהו דאינשי דאיכא בן שנה דמיחזי כבן שתים ואיכא בן שתים דמיחזי כבן שנה

שעיר ששחטו לשום אשם לירצי דהאי צמר והאי שיער אמרי דיכרא אוכמא הוא

עגל ופר ששחטן לשום פסח ואשם לירצו דעגל ופר בפסח ואשם ליכא אין הכי נמי

דף ג עמוד ב

ומאי זבחים רוב זבחים

רבא אמר ל״ק כאן בקומץ מנחה לשום מנחה כאן בקומץ מנחה לשום זבח

מנחה לשום מנחה (ויקרא ו, ז) וזאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות מנחה לשום זבח וזאת תורת המנחה וזבח לא כתיב

והא תנא מפני שמעשיה מוכיחין עליה קאמר הכי קאמר אע״ג דמחשבה דלא מינכרא היא ותיפסל וזאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות

ומאי אבל בזבחים אינו כן

אע״ג דשחיטה אחת לכולן וזאת תורת המנחה וזבח לא כתיב

אלא מעתה חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשום חטאת עבודת כוכבים לשום חטאת נזיר לשום חטאת מצורע תהא כשירה ותרצה דאמר רחמנא (ויקרא ו, יח) וזאת תורת החטאת תורה אחת לכל חטאות

לר״ש ה״נ לרבנן הא אמר [רבא] חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשום חטאת עבודת כוכבים כשירה לשם חטאת נזיר [לשם חטאת] מצורע פסולה דהני עולות בהדייהו נינהו

רב אחא בריה דרבא מתני ליה לכולהו לפסולא ושחט אותה לחטאת לשם אותו חטאת

רב אשי אמר ל״ק כאן בקומץ (מנחת) מחבת לשום מרחשת כאן בקומץ מנחת מחבת לשום מנחת מרחשת

(מנחת) מחבת לשום מרחשת במנא קא מחשב ומחשבה במנא לא פסלה מנחת מחבת לשום מנחת מרחשת במנחה דפסלה בה מחשבה קא מחשב

והא תנא מפני שמעשיה מוכיחין עליה קאמר הכי קאמר אע״ג דמחשבה מינכר היא תיפסל

ומאי אבל בזבחים אינו כן אע״ג דשחיטה אחת לכולן זריקה אחת לכולן קבלה אחת לכולן בזביחה דפסלה ביה מחשבה קא מחשב

א״ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי חרבה משום בלולה אמאי אמר ר״ש א״ל לשום בילה בעלמא

אי הכי לשום שלמים נמי לשום שלמים בעלמא

הכי השתא התם זבח גופה איקרי שלמים דכתיב (ויקרא ז, לג) המקריב את דם השלמים הזורק את דם השלמים הכא מנחה גופה מי איקרי בלולה (ויקרא ז, י) וכל מנחה בלולה בשמן כתיב בלולה בשמן איקרי בלולה סתמא לא איקרי

כולהו כרבה לא אמרי דאדרבה מחשבה דמנכרא פסל רחמנא

כרבא לא אמרי וזאת תורת לא משמע להו

כרב אשי לא אמרי משום קושיא דרב אחא בריה דרבא

מילתא דפשיטא ליה לרבה להאי גיסא ולרבא להאי גיסא מיבעיא ליה לרב הושעיא דבעי רב הושעיא ואמרי לה בעא מיניה רב הושעיא מרבי אסי מנחה לשום זבח

דף ד עמוד א

מה לי א״ר שמעון טעמא דר׳ שמעון משום מחשבה דמינכרא לא פסלה והא מחשבה דמינכרא הוא

או דילמא טעמא דר״ש משום דכתיב (ויקרא ו, ז) וזאת תורת המנחה וזבח לא כתיב אמר ליה כלום הגענו לסוף דעתו של ר״ש

כרבה לא משני ליה משום קושיא דאביי

כרבא לא משני ליה משום קושיא וזאת תורת החטאת

כרב אשי לא משני ליה משום קושיא דרב אחא בריה דרבא:

חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות: בשלמא מנחת חוטא חטאת קרייה רחמנא (ויקרא ה, יא) לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא וגו׳ אלא מנחת קנאות מנלן

דתני תנא קמיה דרב נחמן מנחת קנאות מותרה נדבה

א״ל שפיר קאמרת (במדבר ה, טו) מזכרת עון כתיב בה ובחטאת כתיב (ויקרא י, יז) ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה מה חטאת מותרה נדבה אף מנחת קנאות מותרה נדבה וכחטאת מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחת קנאות פסולה שלא לשמה

אלא מעתה אשם יהא פסול שלא לשמו דגמר עון עון מחטאת

דנין עון מעון ואין דנין עונו מעון

מאי נפקא מינה והא תנא דבי ר׳ ישמעאל (ויקרא יד, לט) ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה

ועוד ליגמר עונו עונו מעון דשמיעת הקול דכתיב (ויקרא ה, א) אם לא יגיד ונשא עונו

אלא כי גמרי גזירה שוה למותר נדבה הוא דגמרי

וכי תימא אין גזירה שוה למחצה גלי רחמנא גבי חטאת (ויקרא ד, לג) ושחט אותה לחטאת אותה לשמה כשירה שלא לשמה פסולה אבל כל קדשים בין לשמן בין שלא לשמן כשרים

אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולין שלא לשמן מנלן

חטאת טעמא מאי משום דכתיב בה היא ה״נ הא כתיב בהו היא

אשם נמי הא כתיב ביה הוא ההוא הוא לאחר הקטרת אימורין הוא דכתיב

כדתניא אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר

ואלא הוא למה לי לכדרב הונא אמר רב אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לשום עולה

ניתק אין לא ניתק לא אמר קרא הוא בהווייתו יהא:

אמר רב מנחת העומר שקמצה שלא לשמה פסולה הואיל ובאת להתיר ולא התירה וכן אתה אומר באשם נזיר

דף ד עמוד ב

ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן פסולין הואיל ובאו להכשיר ולא הכשירו

תנן כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות אלא שלא עלו לבעלים לשום חובה חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות ואם איתא ליתני נמי חוץ ממנחת העומר

כי קתני באה יחיד באה צבור לא קתני כי תני באה בגלל עצמה באה בגלל זבח לא קתני

כי קתני הנך שאין קבוע להן זמן הא דקבוע לה זמן לא קתני:

אמר מר וכן אתה אומר באשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן פסולין הואיל ובאו להכשיר ולא הכשירו

תנן כל הזבחים ששחטן שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים לשום חובה חוץ מפסח וחטאת ואם איתא ליתני נמי חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע דבאו להכשיר ולא הכשירו

כיון דאיכא אשם גזילות ואשם מעילות דלכפרה אתו לא פסיקא ליה

מאי שנא אשם נזיר ואשם מצורע דבאו להכשיר ולא הכשירו הני נמי באו לכפרה ולא כפרו

א״ר ירמיה מצינו שחלק הכתוב בין מכפרים ובין מכשירין מכפרין אית בהו דאתו לאחר מיתה מכשירין לית בהו דאתו לאחר מיתה דתנן האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה ומתה לא יביאו יורשין חטאתה

מתקיף לה ר׳ יהודה בריה דר׳ שמעון בן פזי מכשירין נמי מי לית בהו דאתו לאחר מיתה והתנן המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין מפני שראויין לבא כולן שלמים

מת והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה מפורשין דמי חטאת יוליך לים המלח לא נהנין ולא מועלין דמי עולה יביא בהן עולה ומועלין בהן

דמי שלמים יביא בהן שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם והא עולה ושלמים דנזיר דמכשירים נינהו וקא אתו לאחר מיתה

אמר רב פפא הכי קא אמר ר׳ ירמיה לא מצינו הכשר קבוע דבא לאחר מיתה ודנזיר הכשר שאינו קבוע הוא

דף ה עמוד א

דאמר מר גילח על א׳ משלשתן יצא

מיתיבי אשם מצורע שנשחט שלא לשמו או שלא ניתן מדמו ע״ג בהונות ה״ז עולה לגבי מזבח וטעון נסכים וצריך אשם אחר להכשירו תיובתא דרב

ורשב״ל אמר מנחת העומר שקמצה שלא לשמה כשירה ושיריה אין נאכלין עד שתביא מנחת העומר אחרת ותתירנה

(ששיריה אין נאכלין עד שתביא מנחת העומר אחרת) מקרב היכי קרבה (יחזקאל מה, טו) ממשקה ישראל מן המותר לישראל

אמר רב אדא בר אהבה קסבר ר״ל אין מחוסר זמן לבו ביום

מתיב רב אדא בריה דרב יצחק יש בעופות שאין במנחות יש במנחות שאין בעופות יש בעופות שהעופות באין בנדבת שנים (אבל מנחות נפש כתיבא)

ומחוסרי כפרה (זב וזבה יולדת ומצורע)

והותרו מכלל איסורן בקודש משא״כ במנחות

ויש במנחות שהמנחות טעונות כלי ותנופה והגשה וישנן בציבור כביחיד מה שאין כן בעופות

ואם איתא במנחות נמי משכחת לה דהותרו מכלל איסורן בקודש ומאי ניהו מנחת העומר

כיון דאין מחוסר זמן לבו ביום לאו איסורא הוא

מתיב רב ששת הקדים מתן שמן למתן דם ימלאנו שמן ויחזור ויתן שמן אחר מתן דם מתן בהונות למתן שבע ימלאנו שמן ויחזור ויתן מתן בהונות אחר מתן ז׳

ואי אמרת אין מחוסר זמן לבו ביום אמאי יחזור ויתן מאי דעבד עבד

אמר רב פפא שאני הלכות מצורע דכתיבא בהו הוייה דאמר הכתוב (ויקרא יד, ב) זאת תהיה תורת המצורע תהיה בהוייתה תהא

מתיב רב פפא הקדים חטאתו לאשמו לא יהיה אחר ממרס בדמה אלא תעובר צורתה ותצא לבית השריפה

אמאי קא מותיב רב פפא והא רב פפא הוא דאמר שאני הלכות מצורע דכתיבא בהו הוייה אלא רב פפא הכי קא קשיא ליה אימא ה״מ עבודה שחיטה לאו עבודה היא ואי אין מחוסר זמן לבו ביום יהא אחר ממרס בדמה ולקריב אשם והדר ליקרב חטאת

אלא אמר רב פפא היינו טעמא דר״ל דקסבר האיר מזרח מתיר דרבי יוחנן ור״ל דאמרי תרוייהו אפילו בזמן שבית המקדש קיים

דף ה עמוד ב

האיר מזרח מתיר

והא דריש לקיש לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דתנן אין מביאין מנחת בכורים ומנחת בהמה קודם לעומר (דבעינן ממשקה ישראל) ואם הביא פסול

קודם לשתי הלחם לא יביא (משום דאיקרו בכורים) ואם הביא כשר

ואמר רבי יצחק אמר ריש לקיש לא שנו אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר אבל בששה עשר אם הביא כשר (וקשיא לי ליהוו כמחוסר זמן) אלמא קסבר האיר המזרח מתיר

ורבא אמר מנחת העומר שקמצה שלא לשמה כשירה ושיריה נאכלין ואינה צריכה מנחת העומר אחרת להתירה שאין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה ובדבר הראוי לעבודה ובמקום הראוי לעבודה

במי שראוי לעבודה לאפוקי כהן בעל מום ובדבר הראוי לעבודה לאפוקי מנחת העומר דלא חזיא דחדוש הוא ובמקום הראוי לעבודה לאפוקי נפגם המזבח:

ת״ר כשהוא אומר (ויקרא א, ב) מן הבקר למטה שאין ת״ל אלא להוציא את הטרפה

והלא דין הוא ומה בעל מום שמותרת להדיוט אסורה לגבוה טריפה שאסורה להדיוט אין דין שאסורה לגבוה חלב ודם יוכיחו שאסורין להדיוט ומותרין לגבוה

מה לחלב ודם שכן באין מכלל היתר תאמר בטריפה שכולה אסורה ולא תהא מותרת לגבוה

מליקה תוכיח שכולה איסור ואסורה להדיוט ומותרת לגבוה

מה למליקה שכן קדושתה אוסרתה (בשעת קדושתה למזבח היא נאסרה להדיוט דהיינו מליקתה אבל קודם לכן לא נאסרה להדיוט) מה שאין כן בטריפה שאין קדושתה אוסרתה

ואם השבתה כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת״ל להוציא את הטריפה

מה אם השבתה (סי׳ רקיח מר אדא לשישי״ה)

אמר רב משום דאיכא למימר מנחת העומר תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה מה למנחת העומר שכן מתרת חדש

בשביעית שביעית נמי שכן מתרת ספיחין בשביעית כר׳ עקיבא דאמר ספיחין אסורים בשביעית

אמר ליה רב אחא בר אבא לרב אשי לרבי עקיבא נמי לפרוך מה למנחת העומר שכן מתרת חדש בחוצה לארץ

ואפילו למ״ד חדש בחו״ל לאו דאורייתא שכן באה להתיר לאו שבתוכה

א״ל רב אחא מדיפתי לרבינא א״ה טריפה נמי תקריב ותתיר לאו שבתוכה אלא פריך הכי מה למנחת העומר שכן מצותה בכך

ריש לקיש אמר משום דאיכא למימר מפטם הקטרת יוכיח שאסור להדיוט ומותר לגבוה מפטם גברא הוא

אלא פטום הקטרת יוכיח שאסור להדיוט ומותר לגבוה מה לפטום הקטרת שכן מצותו בכך

מר בריה דרבינא אמר משום דאיכא למימר שבת תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה

מה לשבת שכן הותרה מכללה אצל הדיוט במילה

אטו מילה צורך הדיוט הוא מילה מצוה היא אלא מה לשבת שכן מצותה בכך

רב אדא בר אבא אמר משום דאיכא למימר כלאים תוכיח שאסורין להדיוט ומותרין לגבוה

מה לכלאים שכן הותרו מכללן אצל הדיוט בציצית אטו ציצית צורך הדיוט היא מצוה היא אלא

דף ו עמוד א

מה לכלאים שמצותו בכך

רב שישא בריה דרב אידי אמר משום דאיכא למימר ליהדר דינא ותיתי במה הצד מה למליקה שכן קדושתה אוסרתה חלב ודם יוכיחו

מה לחלב ודם שכן באים מכלל היתר מליקה תוכיח

וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאסורין להדיוט ומותרין לגבוה אף אני אביא טרפה אף על פי שאסורה להדיוט תהא מותרת לגבוה מה להצד השוה שבהן שכן מצותה בכך

אלא אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פרכא מהיכא קא מייתית לה מבעל מום

מה לבעל מום שכן עשה בו מקריבין כקריבין

אמר ליה רב אחא סבא לרב אשי יוצא דופן יוכיח שלא עשה בו מקריבין כקריבין ומותר להדיוט ואסור לגבוה

מה ליוצא דופן שכן אינו קדוש בבכורה

בעל מום יוכיח מה לבעל מום שכן עשה בו מקריבין כקריבין יוצא דופן יוכיח

וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שמותרים להדיוט ואסורים לגבוה וכ״ש טרפה שאסורה להדיוט תהא אסורה לגבוה

מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו מכללן תאמר בטריפה שהותרה מכללה

א״ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי טרפה שהותרה מכללה מאי היא אילימא מליקה דעולת העוף לגבוה בעל מום נמי בעופות אשתרויי אשתרי תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות

אלא מליקה דחטאת העוף לכהנים כהנים משולחן גבוה קא זכו

ואלא פריך הכי מה להצד השוה שבהן שכן מומן ניכר תאמר בטריפה שכן אין מומה ניכר מש״ה איצטריך קרא

וטריפה מהכא נפקא מהתם נפקא (יחזקאל מה, טו) ממשקה ישראל מן המותר לישראל

(ויקרא כז, כח) מכל אשר יעבור תחת השבט נפקא פרט לטריפה שאינה עוברת

צריכי דאי ממשקה ישראל ה״א למעוטי היכא דלא היתה לה שעת הכושר דומיא דערלה וכלאי הכרם אבל היתה לה שעת הכושר אימא תתכשר כתב רחמנא כל אשר יעבור

ואי כתב רחמנא כל אשר יעבור הוה אמינא למעוטי היכא דנטרפה ולבסוף הקדישה דומיא דמעשר אבל הקדישה ולבסוף נטרפה דבעידנא דאקדשה הוה חזיא אימא תתכשר כתב רחמנא מן הבקר צריכי:

מתני׳ אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות שקמצן זר אונן טבול יום מחוסר בגדים מחוסר כיפורים שלא רחץ ידיו ורגליו ערל טמא יושב עומד על גבי כלים על גבי בהמה ע״ג רגלי חבירו פסול

קמץ בשמאל פסול בן בתירא אומר יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין

קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט של לבונה פסול מפני שאמרו הקומץ היתר והחסר פסול ואיזהו היתר שקמצו מבורץ וחסר שקמצו בראשי אצבעותיו:

גמ׳ למה לי למתנא אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות ליתני כל המנחות שקמצן זר ואונן

לר״ש איצטריך דתניא א״ר שמעון בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר ובדין הוא שתהא חטאת חלב טעונה נסכים

דף ו עמוד ב

שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר סד״א הואיל ואמר ר״ש שלא יהא קרבנו מהודר כי קמצי לה פסולין נמי תתכשר קמ״ל

אי הכי התם נמי ליתני אחד חטאת חלב ואחד כל הזבחים שקבלו דמן זר ואונן ולימא לר״ש אצטריך

אלמא כיון דתנא ליה כל ולא קתני חוץ כולהו משמע ה״נ כיון דתנא כל ולא קתני חוץ כולהו משמע

אצטריך סד״א הואיל ואוקימנא לרישא דלא כר״ש סיפא נמי דלא כר״ש קמ״ל

אמר רב זר שקמץ יחזיר והא אנן פסל תנן מאי פסל פסל עד שיחזיר

אי הכי היינו בן בתירא אי דאיתיה לקומץ בעיניה לא פליגי רבנן עליה דבן בתירא כי פליגי דחסר קומץ רבנן סברי לא יביא מתוך ביתו וימלאנו בן בתירא סבר יביא מתוך ביתו וימלאנו

אי הכי בן בתירא אומר יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין בן בתירא אומר יחזיר ויביא מתוך ביתו וימלאנו ויחזור ויקמוץ בימין מיבעי ליה

כי קא אמר רב לבן בתירא פשיטא מהו דתימא עד כאן לא קא מכשר בן בתירא אלא בשמאל אבל בשאר פסולין לא קמ״ל

מאי שנא שמאל דאשכחן לה הכשירא ביום הכפורים זר נמי אשכחן לה הכשירא בשחיטה

שחיטה לאו עבודה היא

ולא והא״ר זירא אמר רב שחיטת פרה בזר פסולה ואמר רב עלה אלעזר וחוקה כתיב בה שאני פרה דקדשי בדק הבית היא

ולאו כל דכן הוא קדשי בדק הבית בעו כהונה קדשי מזבח לא בעו כהונה אמר רב שישא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה נינהו ובעי כהונה

ונילף מבמה

וכ״ת מבמה לא ילפינן והתניא מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה

תנא (ויקרא ו, ב) אזאת תורת העולה סמיך ליה

אלא טעמא דאשמעינן רב הא לאו הכי הוה אמינא בשאר פסולין פסל בן בתירא והתניא רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר בר״ש אומרים מכשיר היה בן בתירא בכל הפסולין כולן

ותניא וקמץ משם ממקום שרגלי הזר עומדות

בן בתירא אומר מנין שאם קמץ בשמאל שיחזיר ויחזור ויקמוץ בימין ת״ל וקמץ משם ממקום שקמץ כבר

וכיון דקרא סתמא כתיב בה מה לי שמאל ומה לי שאר הפסולין

אלא הא קמשמע לן רב קמץ ואפילו קידש ולאפוקי מהני תנאי דתניא רבי יוסי בן יוסי בן יאסיין ורבי יהודה הנחתום אמרו בד״א שקמץ ולא קידש אבל קידש פסל

ואיכא דאמרי קמץ אין קידש לא כמאן כהני תנאי ולאפוקי מתנא קמא

מתקיף לה רב נחמן מאי קא סברי הני תנאי אי קמיצת פסולין עבודה היא אע״ג דלא עביד ליה מתן כלי אי קמיצת פסולין לאו עבודה היא כי עבד לה מתן כלי מאי הוה

הדר אמר ר״נ לעולם עבודה היא ולא גמרה עבודתה עד דעביד לה מתן כלי

אי הכי אפילו לא קידש

דף ז עמוד א

וכי מהדר ליה לקומץ לדוכתיה תקדוש ולפסול

אמר ר׳ יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת

הא מדעת מקדשין והא בעא מיניה ריש לקיש מר׳ יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין לכתחילה ליקרב ואמר ליה אין מקדשין אמר ליה אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל

רב עמרם אמר כגון שהחזירו לביסא גדושה

ומקמץ היכי קמץ אלא כגון שהחזירו לביסא טפופה

וכיון דקמץ ליה עבד ליה גומא כי מהדר לגוויה דמנא קא מהדר ליה מכי מהדר ליה מנח ליה אדפנא דמנא ומניד ליה ונפל ממילא דנעשה כמי שהחזירו הקוף

א״ל רבי ירמיה לר׳ זירא ולוקמה כגון שהחזירו לכלי המונח על גבי קרקע אלא ש״מ קומצין מכלי שעל גבי קרקע (א״ל) קא נגעת בבעיא דאיבעיא לן דרבי אבימי תני מנחות בי רב חסדא

ואבימי בי רב חסדא תני והאמר רב חסדא קולפי טאבי בלעי מאבימי עלה דהא שמעת׳ בא להכריז רצופין ל׳ יום שני וחמישי (ושני) ס׳ יומי

אבימי מסכתא איתעקרא איתעקר ליה ואתא קמיה דרב חסדא לאדכורי גמריה ולישלח ליה וליתי לגביה סבר הכי מסתייעא מילתא טפי

פגע ביה רב נחמן אמר ליה כיצד קומצין א״ל מכלי זה אמר ליה וכי קומצין מכלי שעל גבי קרקע א״ל דמגבה ליה כהן

כיצד מקדשין את המנחות אמר ליה נותנה לכלי זה וכי מקדשין בכלי שעל גבי קרקע א״ל דמגבה ליה כהן

אמר ליה א״כ הוצרכתה ג׳ כהנים אמר ליה ותהא צריכה י״ג כתמיד

איתביה זה הכלל כל הקומץ ונותן בכלי המוליך והמקטיר לאכול דבר שדרכו לאכול וכו׳

ואילו מגביה לא קתני תנא סדר עבודות נקיט ולא סדר כהנים

בעו מיניה מדרב ששת מהו לקמוץ מכלי שעל גבי קרקע אמר ליה פוק חזי מה עבדין לגאו ארבעה כהנים נכנסין שנים בידם ב׳ סדרים ושנים בידם שני בזיכין וארבעה מקדמין לפניהם שנים ליטול שני סדרים וב׳ ליטול ב׳ בזיכין

דף ז עמוד ב

ואילו מגביה את השולחן לא קתני

לאו אמרת התם סדר עבודות נקט ה״נ סדר עבודות נקט

מי דמי התם לא נחית למניינא דכהנים הכא נחית למניינא דכהנים אם איתא ליתני מגביה אלא שמע מינה קומצין מכלי שעל גבי קרקע ש״מ

אמר רבא פשיטא לי קומץ מכלי שעל גבי קרקע שכן מצינו בסילוק בזיכין מקדשין מנחה בכלי שעל גבי קרקע שכן מצינו בסידור בזיכין

בעי רבא קידוש קומץ מאי ממנחה ילפינן לה או מדם ילפינן לה הדר פשטה מדם ילפינן לה

ומי אמר רבא הכי והא אתמר קומץ שחלקו בשני כלים רב נחמן אמר אינו קדוש ורבא אמר קדוש ואם איתא לילף מדם הדר ביה רבא מההיא

ודם מנלן דלא קדוש לחצאין דתני רב תחליפא בן שאול קידש פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה לא קידש

ואיבעיא להו בדם מאי הלכתא היא ומהלכתא לא ילפינן

או דלמא התם מאי טעמא דכתיב (במדבר יט, יח) וטבל במים הכא נמי הכתיב (ויקרא ד, ו) וטבל בדם

ואיתמר א״ר זריקא אמר רבי אלעזר אף בדם לא קידש אמר רבא תניא נמי הכי (בפני כהן מניח) וטבל ולא מספיג

בדם שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרו מן הדם מן הדם שבענין

ואיצטריך למכתב וטבל ואיצטריך למכתב בדם דאי כתב רחמנא וטבל הוה אמינא אע״ג דלא קיבל שיעור טבילות (דהיינו הזאה ז׳ פעמים) מעיקרו כתב רחמנא בדם

ואי כתב רחמנא בדם הוה אמינא אפילו מספיג כתב רחמנא וטבל

מן הדם שבענין למעוטי מאי אמר רבא למעוטי שירים שבאצבע מסייע ליה לר״א דאמר שירים שבאצבע פסולין

א״ל רבין בר רב אדא לרבא אמרי תלמידך אמר רב עמרם תניא היה מזה ונתזה הזאה מידו אם עד שלא הזה טעון כיבוס משהזה אין טעון כיבוס

מאי לאו עד שלא גמר הזאתו ומשגמר הזאתו ש״מ דשירים שבאצבע כשרים

לא עד שלא יצתה מידו הזאה טעון כיבוס ומשיצאה הזאה מידו ונתזה ממה שנשאר אין טעון כיבוס

איתיביה אביי גמר מלהזות מקנח ידו בגופה של פרה גמר אין לא גמר לא

א״ל גמר מקנח ידו לא גמר מקנח אצבעו

בשלמא גמר מקנח ידו בגופה של פרה דכתיב (במדבר יט, ה) ושרף את הפרה לעיניו אלא לא גמר מקנח אצבעו במאי מקנח (דאי אמרת בגופה של פרה איבעי ליה למיתני מקנח ידו ואצבעו בגופה של פרה מדלא קתני הכי ש״מ דלא בעי קינוח)

אמר אביי בשפת מזרק כדכתיב (עזרא א, י) כפורי זהב וגו׳

ומי אמר רבי אלעזר הכי והא איתמר חביתי כהן גדול רבי יוחנן אמר אינה קדושה לחצאין רבי אלעזר אמר מתוך שקרבה לחצאין קדושה לחצאין

דף ח עמוד א

ואם איתא לילף מדם וכי תימא רבי אלעזר מילתא ממילתא לא גמר והא אמר ר׳ אלעזר מנחה שקמצה בהיכל כשרה שכן מצינו בסילוק בזיכין

מנחה ממנחה יליף מנחה מדם לא יליף

ומנחה ממנחה מי יליף והתניא עד שלא פרקה נפרס לחמה הלחם פסול ואין מקטיר עליו את הבזיכין משפרקה נפרס לחמה הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין

ואמר ר׳ אלעזר לא פרקה ממש אלא כיון שהגיע זמנה לפרק אע״פ שלא פרקה כמי שפרקה דמיא

ואמאי תיהוי כמנחה שחסרה קודם קמיצה

הא לא קשיא מנחה לא בריר ברירה קומץ דידיה והא בריר ברירה קומץ דידה וכיון שהגיע זמנה לפרק כמאן דפרקה דמיא

אלא מעתה תיהוי כשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דאין מקטירין קומץ עליהן לאו פלוגתא נינהו רבי אלעזר סבר לה כמ״ד שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן

גופא חביתי כהן גדול רבי יוחנן אמר אינה קדושה לחצאין ור׳ אלעזר אמר מתוך שקרבה לחצאין קדושה לחצאין א״ר אחא מאי טעמא דרבי יוחנן אמר קרא (ויקרא ו, יג) מנחה מחציתה הביא מנחה ואח״כ חוציהו

מיתיבי חביתי כהן גדול לא היו באות חצאין אלא מביא עשרון שלם וחוצהו ותניא אילו נאמר מנחה מחצית הייתי אומר מביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב חצי עשרון מביתו ערבית ומקריב ת״ל מחציתה בבקר מחצה משלם הוא מביא

למצוה אמר ליה רב גביהא מבי כתיל לרב אשי והא חוקה כתיב בה אמר ליה לא נצרכא אלא להביאה שלם מביתו

ומי א״ר יוחנן הכי והא איתמר הפריש חצי עשרון ודעתו להוסיף רב אמר אינו קדוש ור׳ יוחנן אמר קדוש ואם איתא לילף מחביתין

וכי תימא ר׳ יוחנן מילתא ממילתא לא יליף והאמר רבי יוחנן שלמים ששחטן בהיכל כשירין דכתיב (ויקרא ג, ב) ושחטו פתח אהל מועד שלא יהא טפל חמור מעיקר

דעתו להוסיף שאני דתניא (במדבר ז, יג) מלאים אין מלאים אלא שלמים (כלומר שאינו קדוש עד שיהא עשרון שלם) ואמר רבי יוסי אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף אבל בזמן שדעתו להוסיף ראשון ראשון קדוש

ורב בחביתין כמאן ס״ל אי כר׳ אלעזר לילף מחביתין

וכי תימא רב מילתא ממילתא לא יליף והאמר רב מנחה קדושה בלא שמן (ובלא לבונה) שכן מצינו בלחם הפנים בלא לבונה שכן מצינו במנחת נסכים בלא שמן ובלא לבונה שכן מצינו במנחת חוטא על כרחיך רב כר׳ יוחנן ס״ל

גופא אמר רב מנחה קדושה בלא שמן (ואין דינה כעשרון חסר) שכן מצינו בלחם הפנים בלא לבונה שכן מצינו במנחת נסכים בלא שמן ובלא לבונה שכן מצינו במנחת חוטא

ושמן ולבונה קדשי האי בלא האי והאי בלא האי שמן שכן מצינו בלוג שמן של מצורע לבונה שכן מצינו בלבונה הבאה בבזיכין ורבי חנינא אמר

דף ח עמוד ב

לא זו קדושה בלא זו ולא זו קדושה בלא זו

ולר׳ חנינא עשרון למה נמשח (והלא אינו עשוי אלא למדידת קמח בלבד והקמח אינו קדוש בלא שמן) למנחת חוטא

ולוג למה נמשח ללוג של מצורע

ואף שמואל סבר לה להא דרב דתנן כלי הלח מקדשין את הלח ומדות היבש מקדשין את היבש ואין כלי הלח מקדשין את היבש ולא מדות היבש מקדשין את הלח

ואמר שמואל ל״ש אלא מדות אבל מזרקות (של דם) מקדשות את היבש שנא׳ (במדבר ז, יג) שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה

א״ל רב אחא מדפתי לרבינא מנחה לחה היא א״ל לא נצרכא אלא ליבש שבה (דהיינו לבונה

ואי ס״ד קסבר שמואל אין מנחה קדושה עד שיהו כולן יבש שבה היכי משכחת לה והלא כולן לחים הן מפני השמן אלא ש״מ קסבר שמואל האי בלא האי)

ואיבעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמיא

גופא א״ר אלעזר מנחה שקמצה בהיכל כשרה שכן מצינו בסילוק בזיכין

מתיב ר׳ ירמיה וקמץ משם ממקום שרגלי הזר עומדות

בן בתירא אומר מנין שאם קמץ בשמאל שיחזיר ויקמוץ בימין ת״ל וקמץ משם ממקום שקמץ כבר

איכא דאמרי הוא מותיב לה והוא מפרק לה איכא דאמרי א״ל ר׳ יעקב לר׳ ירמיה בר תחליפא אסברא לך לא נצרכא אלא להכשיר את כל עזרה כולה שלא תאמר הואיל ועולה קדשי קדשים ומנחה קדשי קדשים מה עולה טעונה צפון אף מנחה טעונה צפון

מה לעולה שכן כליל מחטאת

מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות מאשם

מה לאשם שכן מיני דמים מכולהו נמי שכן מיני דמים

אלא איצטריך ס״ד אמינא הואיל וכתיב (ויקרא ב, ח) והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח וקמץ מה הגשה בקרן דרומית מערבית אף קמיצה נמי בקרן דרומית מערבית קמ״ל

גופא א״ר יוחנן שלמים ששחטן בהיכל כשרין שנאמר ושחטו פתח אהל מועד ולא יהא טפל חמור מן העיקר

מיתיבי ר׳ יהודה בן בתירא אומר מנין שאם הקיפו עובדי כוכבים את העזרה שהכהנים נכנסין להיכל ואוכלין בקדשי קדשים ושירי מנחות ת״ל

דף ט עמוד א

(במדבר יח, י) בקדש הקדשים תאכלנו

והא למה לי קרא לימא בחצר אהל מועד יאכלוה ולא יהא טפל חמור מן העיקר

עבודה דאדם עובד במקום רבו אמרינן שלא יהא טפל חמור מן העיקר אכילה שאין אדם אוכל במקום רבו טעמא דכתב קרא הא לא כתב קרא לא יהא טפל חמור מן העיקר לא אמרי׳

איתמר בללה חוץ לחומת עזרה ר׳ יוחנן אמר פסולה ר״ל אמר כשרה ר״ל אמר כשרה דכתיב ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה והדר והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ

מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשרין בזר ומדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא

ורבי יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתה בכלי הוא נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהת בעיא תניא כוותיה דר׳ יוחנן בללה זר כשרה חוץ לחומת העזרה פסולה:

איתמר מנחה שחסרה קודם קמיצה ר׳ יוחנן אמר יביא מתוך ביתו וימלאנה ריש לקיש אמר לא יביא מתוך ביתו וימלאנה

ר׳ יוחנן אמר מביא מתוך ביתו וימלאנה קמיצה קבעה ליה ריש לקיש אמר לא יביא מתוך ביתו וימלאנה קדושת כלי קבעה ליה

איתיביה ר׳ יוחנן לרשב״ל חסר הלוג אם עד שלא יצק ימלאנו תיובתא:

איתמר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה רבי יוחנן אמר מקטיר קומץ עליהן וריש לקיש אמר אין מקטיר קומץ עליהן אליבא דר׳ אליעזר כ״ע לא פלוגי כי פליגי אליבא דר׳ יהושע

דתנן נטמאו שיריה נשרפו שיריה אבדו שיריה כמדת ר׳ אליעזר כשרה כמדת רבי יהושע פסולה

מאן דפסל כר׳ יהושע ומאן דמכשר עד כאן לא אמר רבי יהושע התם אלא דלא אישתייר אבל היכא דאישתייר אפי׳ ר׳ יהושע מודה ליה

דתניא ר׳ יהושע אומר כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהם כזית בשר או כזית חלב זורק הדם כחצי זית בשר כחצי זית חלב אינו זורק את הדם

ובעולה אפי׳ כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זורק את הדם מפני שבעולה כולה כליל ובמנחה אף על פי שכולה קיימת לא יזרוק

דף ט עמוד ב

מנחה מאי עבידתה אמר רב פפא מנחת נסכים

ס״ד אמינא הואיל ובהדי זבח אתיא כי גופיה דזבח דמיא קמ״ל

ומאן דפסל שאני הכא דאמר קרא (ויקרא ו, ג) והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה המנחה עד דאיתא לכולה מנחה לא יקטיר

ואידך מן המנחה מנחה שהיתה כבר (שלימה בשעת קמיצה יקטיר אע״ג דהשתא אינה שלימה)

איתיביה ר׳ יוחנן לריש לקיש עד שלא פרקה נפרס [לחמה] הלחם פסול ואין מקטיר עליו את הבזיכין ואם משפרקה נפרס לחמה הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין ואמר רבי אלעזר לא פרקה ממש אלא כיון שהגיע זמנה לפרק ואע״פ שלא פירקה

א״ל הא מני רבי אליעזר היא א״ל אנא אמינא לך משנה שלימה ואמרת לי את רבי אליעזר

אי ר׳ אליעזר מאי איריא נפרס אפי׳ שרוף ואבוד נמי מכשר אישתיק

ואמאי שתק לימא ליה צבור שאני הואיל ואישתרי טומאה לגבייהו אישתרי נמי חסרות אמר רב אדא בר אהבה זאת אומרת החסרון כבעל מום דמי ואין בעל מום בצבור:

יתיב רב פפא וקאמר להא שמעתא א״ל רב יוסף בר שמעיה לרב פפא מי לא עסקינן דרבי יוחנן וריש לקיש במנחת העומר דציבור היא ופליגי

אמר רב מלכיו תנא חדא (ויקרא ב, ב) מסלתה שאם חסרה כל שהוא פסולה (ויקרא ב, ב) משמנה שאם חסרה כל שהוא פסול

ותניא אידך והנותרת מן המנחה פרט למנחה שחסרה היא ושחסר קומצה ושלא הקטיר מלבונתה כלום

תרי קראי בחסרות למה לי לאו חד למנחה שחסרה קודם קמיצה וחד לשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה

ותיובתא דר׳ יוחנן בתרוייהו

לא חד למנחה שחסרה קודם קמיצה דאי מביא מביתו וימלאנה אין ואי לא לא וחד לשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דאע״ג דמקטיר קומץ עליהן אותן שירים אסורים לאכילה

דאיבעי׳ להו לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן אותן שירים מה הן באכילה

אמר זעירי אמר קרא והנותרת ולא הנותרת מן הנותרת ורבי ינאי אמר מהמנחה מנחה שהיתה כבר:

קמץ בשמאל [וכו׳]: מנא הני מילי אמר רבי זירא דאמר קרא (ויקרא ט, יז) ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה כף זה איני יודע מהו כשהוא אומר (ויקרא יד, טו) ולקח הכהן מלוג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית כאן שמאלית הא כל מקום שנאמר כף אינו אלא ימין

והא מיבעי ליה לגופיה שמאלית אחרינא כתיב

ואימא אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות שמאלית אחרינא כתיב כאן שמאלית ואין אחר שמאלית

ואימא אדרבה מה כאן שמאלית אף בעלמא נמי שמאלית ארבעה שמאלית כתיבי תרי בעני ותרי בעשיר

אמר ליה ר׳ ירמיה לרבי זירא על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית דכתיב (בשמן דמצורע עשיר) למה לי

דף י עמוד א

(דהא כתב על דם האשם) חד להכשיר צדדין וחד לפסול צידי צדדין

(ויקרא יד, יז) על דם האשם על מקום דם האשם למאי אתו

הני צריכי אי כתב רחמנא על דם האשם הוה אמינא איתיה אין נתקנח לא כתב רחמנא על מקום

ואי כתב רחמנא על מקום הוה אמינא דוקא נתקנח אבל איתיה אימא הוי חציצה קמ״ל על דם האשם:

אמר רבא מאחר דכתיב על דם האשם ועל מקום [דם] האשם וכתיבא ימנית בדם על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית וכתיבי בשמן דמצורע עשיר ועני למה לי

אלא אמר רבא יד יד לקמיצה

רגל רגל לחליצה

אוזן אוזן לרציעה

שמאלית (העני) למאי אתא אמר רב שישא בריה דרב אידי ליפסול ימין דכהן במצורע שלא תאמר ומה במקום שלא נתרבתה שמאל נתרבתה ימין במקום שנתרבתה שמאל אינו דין שנתרבתה ימין

ואידך שמאלית ויד ורגל ימנית דעני למאי אתא לכדתנא דבי ר׳ ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה

אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ שמעון בן לקיש כל מקום שנאמרה אצבע וכהונה אינה אלא ימין

קס״ד אצבע וכהונה בעינן כדכתיב (ויקרא ד, כה) ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וגמר ממצורע דכתיב (ויקרא יד, טז) וטבל הכהן את אצבעו הימנית הרי קמיצה דלא כתיבא בה אלא כהונה ותנן קמץ בשמאל פסול

אמר רבא או אצבע או כהונה

אמר ליה אביי הרי הולכת אברים לכבש דכתיב בהו כהונה דכתיב (ויקרא א, יג) והקריב הכהן את הכל המזבחה ואמר מר זו הולכת אברים לכבש ותנן הרגל של ימין בשמאל ובית עורה לחוץ

כי אמרי׳ או אצבע או כהונה בדבר המעכב כפרה

והרי קבלה דבר המעכב כפרה הוא וכתב בה כהונה דכתיב (ויקרא א, ה) והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם זו קבלת הדם ותנן קבל בשמאל פסל ורבי שמעון מכשיר

לר׳ שמעון קאמרת ר״ש תרתי בעי

ומי בעי רבי שמעון תרתי והתניא ר״ש אומר כל מקום שנאמרה יד אינה אלא ימין אצבע אינה אלא ימין אצבע לא בעיא כהונה כהונ׳ בעי׳ אצבע

אלא כהן למה לי בכהונו

דף י עמוד ב

והרי זריקה דלא כתב ביה אלא כהונה ותנן זרק בשמאל פסול ולא פליג ר׳ שמעון אמר אביי פליג בברייתא דתניא קבל בשמאל פסול ור״ש מכשיר זרק בשמאל פסול ורבי שמעון מכשיר

ואלא הא דאמר רבא יד יד לקמיצה למה לי מכהונה נפקא

חד לקומץ וחד לקידוש קומץ

לרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ ולמאן דאמר נמי דבעי קידוש קומץ לר׳ שמעון ובשמאל אכשורי מכשר יד יד דרבא למה לי

אי לקמיצה גופה אליבא דר׳ שמעון מדר׳ יהודה בריה דר׳ חייא נפקא דאמר ר׳ יהודה בריה דר׳ חייא מאי טעמא דר״ש דאמר קרא (ויקרא ו, י) קדש קדשים היא כחטאת וכאשם

בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם

לא נצרכא אלא לקומץ דמנחת חוטא סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר רבי שמעון שלא יהא קרבנו מהודר כי קמיץ לה נמי בשמאל תתכשר קמשמע לן:

קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח

דף יא עמוד א

או קורט לבונה פסול: כל הני למה לי

צריכא דאי תנא צרור משום דלאו בת הקרבה היא אבל מלח דבת הקרבה היא אימא תתכשר

ואי תנא מלח דלא איקבע בהדי מנחה מעיקרא (שאינו מולח אלא הקומץ בלבד) אבל לבונה דאיקבע בהדי מנחה מעיקרא אימא תתכשר קמ״ל:

מפני שאמרו הקומץ החסר או היתר פסול: מאי איריא משום חסר ויתר ותיפוק ליה משום חציצה א״ר ירמיה מן הצד

אמר ליה אביי לרבא כיצד קומצין אמר ליה כדקמצי אינשי איתיביה זו זרת זו קמיצה

זו אמה זו אצבע זו גודל

אלא להשוות (כלומר קומץ מלא היד כדי שלא יהא חסר ואחר כך מוחק באצבע קטנה מלמטה)

היכי עביד אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב חופה שלש אצבעותיו עד שמגיע על פס ידו וקומץ

תניא נמי הכי מלא קומצו יכול מבורץ ת״ל בקומצו

אי בקומצו יכול בראשי אצבעותיו ת״ל מלא קומצו הא כיצד חופה שלש אצבעותיו על פס ידו וקומץ

במחבת ובמרחשת מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה וזו היא עבודה קשה שבמקדש

זהו ותו לא והאיכא מליקה והאיכא חפינה אלא זו היא אחת מעבודות קשות שבמקדש

א״ר פפא פשיטא לי מלא קומצו כדקמצי אינשי בעי רב פפא קמץ בראשי אצבעותיו מאי

מן הצדדין מאי ממטה למעלה מאי תיקו

אמר רב פפא פשיטא לי מלא חפניו כדחפני אינשי בעי רב פפא חפן בראשי אצבעותיו מהו מן הצדדין מהו חפן בזו ובזו וקרבן זו אצל זו מהו תיקו

בעי רב פפא דבקיה לקומץ בדפניה דמנא מאי תוך כלי בעינן והאיכא או דלמא הנחה בתוכו בעינן וליכא תיקו

בעי מר בר רב אשי הפכיה למנא ודבקיה לקומץ בארעיתא דמנא מאי הנחה בתוכו בעינן והאיכא או דלמא כתיקנו בעינן וליכא תיקו:

מתני׳ כיצד הוא עושה פושט את אצבעותיו על פס ידו ריבה שמנה חסר שמנה חיסר לבונתה פסולה:

גמ׳ היכי דמי ריבה שמנה א״ר אליעזר כגון שהפריש לה שני לוגין ולוקמה כגון דעריב בה שמן דחולין ושמן דחבירתה

וכי תימא שמן דחולין ושמן דחבירתה לא פסל מתקיף לה רב זוטרא בר טוביה אלא מעתה מנחת חוטא דפסל בה שמן היכי משכחת לה

אי דידה הא לית לה אי דחולין ודחבירת׳ הא אמרת לא פסל (ואי אמרת דאפריש לה שמן כיון דלית לה שמן כלל חולין נינהו)

ור׳ אליעזר לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא דחולין ודחבירתה דפסיל אבל הפריש לה שני לוגין הואיל והאי חזי לי׳ והאי חזי לי׳ אימא לא ליפסיל קמ״ל

ומנא ליה לר׳ אליעזר הא אמר רבא מתני׳ קשיתיה מאי איריא דתני ריבה שמנה ליתני ריבה לה שמן אלא הא קמ״ל דאע״ג דהפריש לה שני לוגין:

חיסר לבונתה: ת״ר חסרה ועמדה על קורט אחד פסולה על שני קרטין כשרה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר על קורט אחד כשרה פחות מכאן פסולה

דף יא עמוד ב

והתניא (ר׳ שמעון אומר) קומץ ולבונה שחסר כל שהוא פסול תני קורט לבונה שחסר כל שהוא פסול ואיבעית אימא כאן בלבונה הבאה עם המנחה כאן בלבונה הבאה בפני עצמה

א״ר יצחק בר יוסף א״ר יוחנן ג׳ מחלוקת בדבר ר״מ סבר קומץ בתחילה וקומץ בסוף ורבי יהודה סבר קומץ בתחילה ושני קרטין בסוף ור״ש סבר קומץ בתחילה וקורט אחד בסוף

ושלשתן מקרא אחד דרשו (ויקרא ו, ח) ואת כל הלבונה אשר על המנחה ר״מ סבר עד דאיתא ללבונה דאיקבעה בהדי מנחה מעיקרא ורבי יהודה סבר כל ואפי׳ חד קורט את לרבות קורט אחר ור״ש את לא דריש

וא״ר יצחק בר יוסף א״ר יוחנן מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה אבל בלבונה הבאה בפני עצמה ד״ה קומץ בתחילה וקומץ בסוף להכי איצטריך אשר על המנחה דבהדי מנחה אין בפני עצמה לא

וא״ר יצחק בר יוסף א״ר יוחנן מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה אבל בלבונה הבאה בבזיכין דברי הכל שני קמצין בתחילה ושני קמצין בסוף

פשיטא מהו דתימא כיון דבהדי לחם אתיא כאשר על המנחה דמיא קמ״ל

פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא חד אמר מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה אבל בלבונה הבאה בפני עצמה דברי הכל קומץ בתחילה וקומץ בסוף וחד אמר כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו:

חיסר לבונתה [פסולה]: הא יתיר כשרה והתניא יתיר פסולה אמר רמי בר חמא כגון שהפריש לה שני קמצין

ואמר רמי בר חמא הפריש לה שני קמצין ואבד אחד מהן קודם קמיצה לא הוקבעו אחר קמיצה הוקבעו

ואמר רמי בר חמא הפריש ארבעה קמצין לשני בזיכין ואבדו שנים מהן קודם סילוק בזיכין לא הוקבעו לאחר סילוק בזיכין הוקבעו

הא תו למה לי היינו הך

מהו דתימא כיון דבריר קומץ דידה כיון שהגיע זמנה לפורקה כמאן דפריקה דמיא קמ"ל:

מתני' הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ או כזית משיריה בחוץ להקטיר קומצה בחוץ או כזית קומצה בחוץ או להקטיר לבונתה בחוץ פסול ואין בו כרת לאכול שיריה למחר או כזית משיריה למחר להקטיר קומצה למחר או כזית מקומצה למחר או להקטיר לבונה למחר

דף יב עמוד א

פיגול וחייבין עליו כרת

זה הכלל כל הקומץ [או] נותן בכלי המוליך המקטיר לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת ובלבד שיקריב המתיר כמצותו

כיצד קרב המתיר כמצותו קמץ בשתיקה נתן בכלי והוליך והקטיר חוץ לזמנו או שקמץ חוץ לזמנו נתן בכלי והוליך והקטיר בשתיקה או שקמץ ונתן בכלי והוליך והקטיר חוץ לזמנו זהו שקרב המתיר כמצותו

כיצד לא קרב המתיר כמצותו קמץ חוץ למקומו נתן בכלי והוליך והקטיר חוץ לזמנו או שקמץ חוץ לזמנו נתן בכלי והוליך והקטיר חוץ למקומו או שקמץ נתן בכלי והוליך והקטיר חוץ למקומו זהו שלא קרב המתיר כמצותו

מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמצן שלא לשמן נתן בכלי והוליך והקטיר חוץ לזמנו או שקמץ חוץ לזמנו נתן בכלי והוליך והקטיר שלא לשמן או שקמץ ונתן בכלי והוליך והקטיר שלא לשמן זהו שלא קרב המתיר כמצותו

לאכול כזית בחוץ כזית למחר כזית למחר כזית בחוץ כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת

א"ר יהודה זה הכלל אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול וחייבין עליו כרת אם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן פסול ואין בו כרת וחכמי' אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת:

גמ' איבעיא להו לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן וקיימא לן דאותן שירים אסורים באכילה מהו דתיהני להו הקטרה למיקבעינהו בפיגול

ולפקינהו מידי מעילה

אמר רב הונא אפילו לר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא ה"מ יוצא

דאיתיה בעיניה ופסול מחמת דבר אחר הוא אבל חסרון דפסולא דגופיה הוא לא מהני ליה הקטרה

אמר ליה רבא אדרבה אפי' לר"א דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ה"מ יוצא דליתיה בפנים אבל חסרון דאיתיה בפנים מהניא ליה הקטרה

אמר רבא מנא אמינא לה דתנן הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ או כזית משיריה בחוץ ותני רבי חייא הקומץ את המנחה ולא תני או כזית

מ"ט לא תני או כזית לאו כגון שחסרו שירים וקמו להו אכזית וכיון דבמתן כלי בהילוך ובהקטרה לא מתני ליה

דף יב עמוד ב

או כזית אשירים בקמיצה נמי לאכול שירים לא תני או כזית וקתני סיפא פיגול וחייבין עליו כרת אלמא מהניא להו הקטרה

א"ל אביי לא הא מני ר"א היא דתנן הקומץ והלבונה והקטרת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ חייב ורבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כולו

כיון דבהקטרת קמיצה לא מתני ליה או כזית מקומצה בחוץ בשירים נמי לא מתני ליה או כזית

אי רבי אלעזר האי להקטיר קומצה להקטיר קומצה ולבונתה מיבעי ליה דתנן הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ חייב ורבי אלעזר פוטר עד שיקריב את שניהם

לא נצרכא אלא לקומץ דמנחת חוטא

ואיכפל תנא לאשמועינן קומץ דמנחת חוטא אין וכן כי אתא רב דימי א״ר אלעזר קומץ דמנחת חוטא הוא ורבי אלעזר היא

הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי דתניא (ויקרא כד, ט) קדש קדשים הוא שאם נפרסה אחת מהן חלותיה כולן פסולות

הא יצאת הני דאיכא גוואי כשרות מאן שמעת ליה דאמר זריקה מועלת ליוצא ר״ע היא וקאמר נפרסה לא

א״ל אביי מי קתני הא יצאת דלמא הא נטמאת הנך כשרות

מ״ט דמרצה ציץ אבל יצאת לא ור׳ אליעזר היא דאמר אין זריקה מועלת ליוצא

ובדין הוא דאיבעי ליה למיתני נמי יצאת והאי דקתני נפרסה הא קמ״ל דאפי׳ נפרסה דאיתיה בפנים לא מהניא ליה הקטרה אבל לר״ע דאמר זריקה מועלת ליוצא אפי׳ חסרון נמי מהניא ליה הקטרה:

מתני׳ לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין:

גמ׳ טעמא דלאכול ולהקטיר הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול מצטרף

והקתני רישא לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר דבר שדרכו לאכול אין שאין דרכו לאכול לא מאן תנא

א״ר ירמיה הא מני ר״א היא דאמר מחשבין מאכילת אדם [לאכילת] מזבח ומאכילת מזבח [לאכילת] אדם

דתנן הקומץ את המנחה לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ור״א פוסל

אביי אמר אפי׳ תימא רבנן לא תימא הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול אלא אימא הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול

ומאי קמ״ל הא בהדיא קתני לה לאכול כזית בחוץ וכזית למחר כזית למחר וכזית בחוץ כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת

דף יג עמוד א

הא תו למה לי אי לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול קמ״ל דמצטרף מרישא (דסיפא) שמעת מינה (דקתני כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר פסול הא כחצי זית למחר וכחצי זית למחר פיגול)

אי לאכול ולהקטיר (דהיא גופא קמ״ל) מדיוקא דרישא שמעת מינה

דהשתא מה לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול אמרת לא מצטרף לאכול ולהקטיר מיבעיא

אין לאכול ולהקטיר איצטריכא ליה ס״ד אמינא התם הוא דלא כי אורחיה קמחשב

אבל הכא דבהאי כי אורחיה קמחשב ובהאי כי אורחיה קא מחשב אימא לצטרף קמ״ל:

הדרן עלך כל המנחות

מתני׳ **הקומץ** את המנחה לאכול שיריה או להקטיר קומצה למחר מודה רבי יוסי בזה שהוא פיגול וחייבין עליו כרת להקטיר לבונתה למחר רבי יוסי אומר פסול ואין בו כרת וחכ״א פיגול וחייבין עליו כרת

אמרו לו מה שינה זה מן הזבח אמר להן שהזבח דמו ובשרו ואימוריו אחד ולבונה אינה מן המנחה:

גמ׳ למה לי למיתנא מודה רבי יוסי בזו

משום דקא בעי למיתנא סיפא להקטיר לבונתה למחר ר׳ יוסי אומר פסול ואין בו כרת

מהו דתימא טעמא דר׳ יוסי משום דקסבר אין מפגלין בחצי מתיר ואפי׳ רישא נמי

דף יג עמוד ב

קמ״ל דבהא מודה:

להקטיר לבונתה למחר רבי יוסי אומר פסול ואין בו כרת: אמר ר״ל אומר היה ר׳ יוסי אין מתיר מפגל את המתיר

וכן אתה אומר בשני בזיכי לבונה של לחם הפנים שאין מתיר מפגל את המתיר

מאי וכן אתה אומר מהו דתימא טעמא דרבי יוסי בלבונה משום דלאו מינה דמנחה היא אבל בשני בזיכי לבונה דמינה דהדדי נינהו אימא מפגלי אהדדי קמ״ל

ומי מצית אמרת טעמא דר׳ יוסי בלבונה לאו משום דלאו מינה דמנחה היא והא קתני סיפא אמרו לו מה שינתה מן הזבח אמר להן הזבח דמו ובשרו ואימוריו אחד ולבונה אינה מן המנחה

מאי אינה מן המנחה אינה בעיכוב מנחה דלאו כי היכי דמעכב להו קומץ לשירים דכמה דלאו מתקטר קומץ לא מיתאכלי שירים ה״נ מעכב לה ללבונה אלא אי בעי האי מקטר ברישא ואי בעי האי מקטר ברישא

ורבנן כי אמרינן אין מתיר מפגל את המתיר (גבי שחט אחד מן הכבשים לאכול מחבירו למחר דאמרת שניהם כשרים) ה״מ היכא דלא איקבעו בחד מנא אבל היכא דאיקבעו בחד מנא כחד דמי

א״ר ינאי ליקוט לבונה בזר פסול מ״ט א״ר ירמיה משום הולכה נגעו בה קסבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה והולכה בזר פסולה

אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא זה הכלל כל הקומץ ונותן בכלי והמוליך והמקטיר

בשלמא קומץ היינו שוחט מוליך נמי היינו מוליך מקטיר היינו זורק אלא נותן בכלי מאי קא עביד

אילימא משום דדמי לקבלה מי דמי התם ממילא הכא קא שקיל ורמי

אלא משום דכיון דלא סגיא ליה דלא עבד לה עבודה חשובה היא על כרחיך משוי לה כקבלה ה״נ כיון דלא סגיא לה דלא עבד לה עבודה חשובה היא על כרחיך משוי לה כי הולכה

לא לעולם דדמי לקבלה ודקא קשיא לך התם ממילא הכא קא שקיל ורמי

מכדי תרוייהו קדושת כלי הוא מה לי ממילא מה לי קא שקיל ורמי:

מתני׳ שחט שני כבשים לאכול אחת מן החלות למחר הקטיר שני בזיכין לאכול אחד מן הסדרים למחר רבי יוסי אומר אותו החלה ואותו הסדר שחישב עליו פיגול וחייבין עליו כרת והשני פסול ואין בו כרת וחכמים אומרים זה וזה פיגול וחייבין עליו כרת:

גמ׳ אמר רב הונא אומר היה רבי יוסי פיגל בירך של ימין לא נתפגל הירך של שמאל מאי טעמא איבעית אימא סברא ואיבעית אימא קרא

איבעית אימא סברא לא עדיפא מחשבה ממעשה הטומאה אילו איטמי חד אבר מי איטמי ליה כוליה ואיבעית אימא קרא (ויקרא ז, יח) והנפש האוכלת ממנו עונה תשא ממנו ולא מחבירו

איתיביה רב נחמן לרב הונא (וחכמים אומרים) לעולם אין בו כרת עד שיפגל בשתיהן בכזית בשתיהן אין באחת מהן לא

מני אילימא רבנן אפילו באחת מהן נמי אלא פשיטא רבי יוסי אי אמרת בשלמא חד גופא הוא מש״ה מצטרף

דף יד עמוד א

אלא אי אמרת תרי גופי נינהו מי מיצטרפי

הא מני רבי היא דתניא השוחט את הכבש לאכול חצי זית מחלה זו וכן חבירו לאכול חצי זית מחלה זו רבי אומר אומר אני שזה כשר

טעמא דאמר חצי חצי אבל אמר כזית משתיהן מצטרף

ורבי אליבא דמאן אי אליבא דרבנן אפי׳ באחת מהן נמי אי אליבא דר׳ יוסי הדרא קושיין לדוכתיה

לעולם אליבא דרבנן ולא תימא עד שיפגל בשתיהן אלא [אימא עד שיפגל] בשניהן ואפילו באחת מהן

ולאפוקי מדר׳ מאיר דאמר מפגלין בחצי מתיר קמ״ל דלא

אי הכי מאי לעולם אי אמרת בשלמא בשתיהן ובשניהן ורבי יוסי היא ולאפוקי מדר״מ ומדרבנן קאתי היינו דקאמר לעולם

אלא אי אמרת רבנן ולאפוקי מדר״מ מאי לעולם

ועוד הא אמר רב אשי ת״ש רבי אומר משום רבי יוסי פיגל בדבר הנעשה בחוץ פיגל בדבר הנעשה בפנים לא פיגל

כיצד היה עומד בחוץ ואמר הריני שוחט ע״מ להזות מדמו למחר לא פיגל שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בפנים היה עומד בפנים ואמר הריני מזה ע״מ להקטיר אימורין למחר ולשפוך שיריים למחר לא פיגל שמחשבה בפנים בדבר הנעשה בחוץ

היה עומד בחוץ ואמר הריני שוחט ע״מ לשפוך שיריים למחר ולהקטיר אימורין למחר פיגל שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בחוץ

לשפוך שיריים לאיפגולי מאי אילימא לאיפגולי דם דם מי מיפגל והתנן אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת נסכים ומנחת כהן משיח והדם

אלא פשיטא לאפגולי בשר השתא ומה התם דלא חשיב ביה בבשר גופיה א״ר יוסי מיפגל הכא דחשיב ביה בזבח גופיה לא כ״ש דפיגל בירך ימין פיגל בירך שמאל

ועוד האמר רבינא תא שמע הקומץ את המנחה לאכול שיריה או להקטיר קומצה למחר מודה רבי יוסי בזו שפיגל וחייבין עליו כרת

להקטיר קומצה לאיפגולי מאי אילימא לאיפגולי קומץ קומץ מי מיפגל והתנן אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול הקומץ כו׳ אלא פשיטא לאיפגולי שיריים השתא ומה התם דלא חשיב בהו בשיריים גופיה

דף יד עמוד ב

מיפגלי הכא דחשיב בהו בזביחה גופה לא כ״ש

אלא א״ר יוחנן ה״ט דרבי יוסי הכתוב עשאן גוף אחד והכתוב עשאן שני גופין גוף אחד דמעכבי אהדדי שני גופין דאמר רחמנא הא לחודה עבידא והא לחודה עבידא

ערבינהו מתערבין דהכתוב עשאן גוף אחד פלגינהו מיפלגי דהכתוב עשאן שני גופין

בעי רבי יוחנן פיגל בלחמי תודה מהו במנחת מאפה מהו תנא ליה רב תחליפא ממערבא וכן אתה אומר בלחמי תודה וכן אתה אומר במנחת מאפה

ת״ר בשעת שחיטה חישב לאכול חצי זית ובשעת זריקה חישב לאכול חצי זית פיגול מפני ששחיטה וזריקה מצטרפין

איכא דאמרי שחיטה וזריקה דתרווייהו מתירין אין קבלה והולכה לא ואיכא דאמרי הנך דמרחקן וכ״ש הני דמקרבן

איני והא תני לוי ארבע עבודות אין מצטרפות לפיגול שחיטה וזריקה קבלה והולכה אמר רבא ל״ק הא רבי הא רבנן

דתניא השוחט את הכבש לאכול חצי זית מחלה זו וכן חבירו לאכול חצי זית מחלה זו רבי אומר אומר אני שזה כשר

א״ל אביי אימר דשמעת ליה לרבי חצי מתיר וחצי אכילה כולו מתיר וחצי אכילה מי שמעת ליה

א״ל רבא בר רב חנן לאביי ואי אית ליה לרבי כולו מתיר וחצי אכילה לגזור חצי מתיר וחצי אכילה אטו כולו מתיר וחצי אכילה דהא רבי יוסי גזר ורבנן גזרי

ר׳ יוסי גזר דתנן להקטיר לבונתה למחר רבי יוסי אומר פסול ואין בו כרת וחכ״א פיגול וחייבין עליה כרת

ורבנן נמי גזרי דתנן פיגל בקומץ ולא בלבונה בלבונה ולא בקומץ ר״מ אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכ״א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר

א״ל הכי השתא בשלמא התם גזר רבי יוסי קומץ דלבונה אטו קומץ דמנחה

רבנן גזרי קומץ אטו קומץ דמנחת חוטא ולבונה אטו לבונה הבאה בבזיכין

כבשים נמי כבש אטו כבש חבירו

בזך אטו בזך חבירו

אלא הכא מי איכא חצי מתיר וחצי אכילה בעלמא דליקום וליגזר

הכי נמי מסתברא דטעמא דרבנן מש״ה הוא דקתני סיפא מודים חכמים לר״מ במנחת חוטא ומנחת קנאות שאם פיגל בקומץ שפיגול וחייבין עליה כרת שהקומץ הוא המתיר

הא למה לי למיתנא כלל פשיטא מי איכא מתיר אחרינא אלא לאו הא קמ״ל דטעמא דקומץ משום דאיכא קומץ דמנחת חוטא דדמי ליה:

מתני׳ נטמאת אחת מן החלות או אחד מן הסדרים רבי יהודה אומר שניהם יצאו לבית השריפה שאין קרבן ציבור חלוק וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל:

גמ׳ א״ר אלעזר מחלוקת לפני זריקה אבל לאחר זריקה דברי הכל הטמא בטומאתו והטהור יאכל

ולפני זריקה במאי פליגי אמר רב פפא בציץ מרצה על אכילות קא מיפלגי

דף טו עמוד א

רבנן סברי הציץ מרצה על אכילות ורבי יהודה סבר אין הציץ מרצה על אכילות

א״ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא והא עולין דהציץ מרצה על העולין ופליגי

דתניא נטמא אחד מן הבזיכין רבי יהודה אומר שניהם יעשו בטומאה לפי שאין קרבן ציבור חלוק וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור בטהרתו

ועוד אמר רב אשי ת״ש ר׳ יהודה אומר אפילו שבט אחד טמא וכל השבטים טהורין יעשו בטומאה לפי שאין קרבנות ציבור חלוק והכא מאי הציץ מרצה איכא

ועוד האמר רבינא ת״ש נטמאת אחת מן החלות או אחת מן הסדרין רבי יהודה אומר שניהם יצאו לבית השריפה לפי שאין קרבן ציבור חלוק וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל

ואם איתא לפי שאין הציץ מרצה על אכילות מיבעי ליה אלא א״ר יוחנן למוד ערוך הוא בפיו של רבי יהודה שאין קרבן ציבור חלוק:

מתני׳ התודה מפגלת את הלחם והלחם אינו מפגל את התודה כיצד שחט את התודה לאכול ממנה למחר היא והלחם מפוגלין לאכול מן הלחם למחר הלחם מפוגל והתודה אינה מפוגלת

הכבשים מפגלין את הלחם והלחם אינו מפגל את הכבשים כיצד השוחט את הכבשים לאכול מהן למחר הם והלחם מפוגלין לאכול את הלחם למחר הלחם מפוגל והכבשים אינן מפוגלין:

גמ׳ מ״ט אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא מנין ללחמי תודה שנקראו תודה שנאמר (ויקרא ז, יב) והקריב על זבח התודה חלות

אי הכי איפכא נמי הא לא קשיא לחם איקרי תודה תודה לא איקרי לחם

אלא הא דקתני הכבשים מפגלין את הלחם והלחם אינו מפגל את הכבשים לחם היכא אשכחן דאיקרי כבשים אלא (לאו) היינו טעמא לחם גלל תודה ואין תודה גלל דלחם לחם גלל דכבשים ואין כבשים גלל דלחם

וצריכי דאי אשמעינן תודה התם הוא דכי מפגל בלחם לא מפגלא תודה משום דלא הוזקקו זה לזה בתנופה אבל כבשים דהוזקקו זה לזה בתנופה אימא כי מפגל בלחם ליפגלי נמי כבשים צריכא:

בעא מיניה ר״א מרב השוחט את התודה לאכול כזית ממנה ומלחמה למחר מהו לאיפגולי תודה לא מיבעיא לי השתא כולו מלחמה לא מיפגלא ממנה ומלחמה מיבעיא

כי קא מיבעיא לי לאיפגולי לחם מי מצטרפה תודה לאיפגולי ללחם או לא

אמר ליה אף בזו הלחם מפוגל והתודה אינה מפוגלת ואמאי לימא קל וחומר ומה (תודה) המפגל אין מתפגל הבא לפגל ולא פיגל אינו דין שלא יתפגל

ומי אמרינן קל וחומר כי האי גוונא והתניא מעשה באחד

דף טו עמוד ב

שזרע כרמו של חבירו סמדר ובא מעשה לפני חכמים ואסרו את הזרעים והתירו את הגפנים ואמאי לימא קל וחומר הוא ומה האוסר אינו נאסר הבא לאסור ולא אסר אינו דין שלא יתאסר

הכי השתא התם קנבוס ולוף אסרה תורה (דתנן היתה שדהו זרועה קנבוס ולוף לא יהא זורע על גביהם שהן עושות לשלש שנים) שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי האי דעביד איסורא קנסוה רבנן האי דלא עביד איסורא לא קנסוה רבנן אבל הכא לימא ק״ו

ואיכא דמתני לה אכבשים בעא מיניה רבי אלעזר מרב השוחט את הכבשים לאכול כזית מהן ומלחמן מהו

לאיפגולי כבשים לא קא מיבעיא לי השתא כולו מלחם לא מפגלי מהן ומלחמן מיבעיא כי קא מיבעיא לי לאיפגולי לחם מי מצטרפי כבשים לאיפגולי ללחם או לא

א״ל אף בזו הלחם מפוגל והכבשים אינן מפוגלין ואמאי לימא ק״ו ומה המפגל אינו מתפגל הבא לפגל ולא פיגל אינו דין שלא יתפגל

ומי אמרינן ק״ו כי האי גונא והתניא מעשה באחד שזרע כרמו של חבירו סמדר וכו׳ ואמאי לימא ק״ו מה האוסר אינו נאסר הבא לאסור ולא אסר אינו דין שלא יתאסר

הכי השתא התם קנבוס ולוף אסרה תורה שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי האי דעבד איסורא קנסוה רבנן דלא עבד איסורא לא קנסוה רבנן אבל הכא לימא ק״ו

מאן דמתני לה אתודה כל שכן אכבשים ומאן דמתני לה אכבשים כבשים הוא דהוזקקו זה לזה לתנופה אבל תודה דלא הוזקקה זה לזה בתנופה לא

רבי אבא זוטי בעי לה הכי בעא מיניה ר׳ אלעזר מרב השוחט את הכבש לאכול כזית מחבירו למחר מהו חבירו כבש משמע ולא מפגל או דלמא לחם משמע ומפגל ליה

אמר ליה תניתוה שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר הוא פיגול וחבירו כשר לאכול מחבירו למחר שניהם כשרים אלמא חבירו כבש משמע דלמא דפריש ואמר חבירו כבש:

מתני׳ הזבח מפגל את הנסכים משקדשו בכלי דברי ר״מ הנסכים אינן מפגלים את הזבח כיצד השוחט את הזבח לאכול ממנו למחר הוא ונסכיו מפוגלין להקריב נסכיו למחר הנסכים מפוגלין הזבח אינו מפוגל:

גמ׳ ת״ר נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול מפני שדם הזבח מתירן לקרב דברי ר״מ

אמרו לו לר״מ והלא אדם מביא זבחו היום ונסכיו עד י׳ ימים אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח א״ל אפשר לשנותו לזבח אחר

אמר רבא קסבר ר״מ הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה

ת״ר לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול מפני שדם אשם מתירו לבהונות דברי רבי מאיר אמרו לו לרבי מאיר והלא אדם מביא אשמו היום ולוגו מיכן ועד י׳ ימים

אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבא עם האשם [א״ל] אפשר לשנותו לאשם אחר אמר רבא קסבר רבי מאיר הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה:

דף טז עמוד א

מתני׳ פיגל בקומץ ולא בלבונה בלבונה ולא בקומץ ר׳ מאיר אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר

ומודים חכמים לר׳ מאיר במנחת חוטא ובמנחת קנאות שאם פיגל בקומץ שהוא פיגול וחייבין עליו כרת שהקומץ הוא המתיר

שחט אחד מן הכבשים לאכול ב׳ חלות למחר הקטיר אחד מן הבזיכין לאכול ב׳ סדרים למחר ר״מ אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר

שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר הוא פיגול וחבירו כשר לאכול מחבירו למחר שניהם כשרים:

גמ׳ אמר רב מחלוקת שנתן את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה

אבל נתן הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה דברי הכל פיגול שכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה ושמואל אמר עדיין הוא מחלוקת

יתיב רבא וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב אחא בר רב הונא לרבא בד״א בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך

[אבל] בא לו להקטרה נתן את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה ר״מ אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר

קתני מיהא נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה ופליגי

אימא וכבר נתן את הלבונה בשתיקה מעיקרא שתי תשובות בדבר חדא דהיינו קמייתא ועוד התניא אח״כ

תרגמא רב חנינא בב׳ דיעות

ת״ש בד״א בדמים הניתנין על מזבח החיצון

אבל דמים הניתנין על מזבח הפנימי כגון מ״ג של יום הכיפורים ואחת עשרה של פר כהן משוח ואחת עשרה של פר העלם דבר של ציבור פיגל בין בראשונה בין בשניה ובין בשלישית ר״מ אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכ״א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר

קתני מיהא פיגל בין בראשונה בין בשניה ובין בשלישית ופליגי

וכי תימא ה״נ בשתי דעות הניחא למאן דאמר בפר ואפי׳ בדמו של פר אלא למ״ד בפר ולא בדמו של פר מאי איכא למימר

אמר רבא הכא במאי עסקי׳ כגון שפיגל בראשונה ושתק בשניה ופיגל בשלישית דאמרי׳ אי ס״ד כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה מיהדר פיגולי בשלישית למה לי

מתקיף לה רב אשי מידי שתק קתני אלא אמר רב אשי הכא במאי עסקי׳ כגון שפיגל בראשונה ובשניה ובשלישית דאמרי׳ אי ס״ד כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה מיהדר פגולי בשניה (ובשלישית) למה לי

דף טז עמוד ב

והא בין בין קתני קשיא:

אמר מר ר״מ אומר פגול וחייבין עליו כרת מכדי כרת לא מיחייב עד שיקרבו כל המתירין

דאמר מר ירצה כהרצאת כשר כך הרצאת פסול מה הרצאת כשר עד שיקרבו כל המתירין אף הרצאת פסול עד שיקרבו כל המתירין

והאי כיון דחשיב בה בפנים פסליה כי מדי בהיכל מיא בעלמא הוא דקא מדי

אמר רבה משכחת לה בארבעה פרים וארבעה שעירים

רבא אמר אפילו תימא פר אחד ושעיר אחד לפגולי מרצי

ארבעים ושלש והתניא ארבעים ושבע לא קשיא הא כמ״ד מערבין לקרנות והא כמ״ד אין מערבין

והתניא ארבעים ושמונה לא קשיא הא כמ״ד שירים מעכבין הא כמ״ד שירים לא מעכבין:

איבעיא להו פיגל בהולכה מהו

אמר ר׳ יוחנן הולכה כקמיצה וריש לקיש אמר הולכה כהקטרה

בשלמא לריש לקיש איכא נמי הולכה דלבונה אלא לרבי יוחנן מ״ט

אמר רבא קסבר רבי יוחנן כל עבודה שאינה מתרת עבודה חשובה היא לפגל עליה בפני עצמה

א״ל אביי הרי שחיטת אחד מן הכבשים דעבודה שאינה מתירתה ופליגי

דתנן שחט אחד מן הכבשים לאכול שתי חלות למחר הקטיר אחד מן הבזיכין לאכול שני סדרים למחר ר״מ אומר פגול וחייבין עליו כרת וחכ״א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר

א״ל מי סברת לחם בתנור קדוש שחיטת כבשים מקדשא ליה והבא לקדש כבא להתיר דמי

מתיב רב שימי בר אשי אחרים אומרים הקדים מולים לערלים כשר הקדים ערלים למולים פסול

וקיי״ל דבחצי מתיר פליג א״ל מי סברת דם בצואר בהמה קדוש דם סכין מקדשא ליה והבא לקדש כבא להתיר דמי

תא שמע בד״א בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך

מאי לאו הילוך דהקטרה לא הילוך דמתן כלי

אי הכי במתן כלי ובהילוך בהילוך ובמתן כלי מיבעי ליה הא לא קשיא תני הכי

בא לו להקטרה בא לו להולכה מיבעי ליה הא לא קשיא כיון דהולכה צורך דהקטרה היא קרי לה הקטרה

אלא נתן את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה קשיא:

הקטיר שומשום לאכול שומשום עד שכלה קומץ כולו רב חסדא ורב המנונא ורב ששת חד אמר פיגול וחד אמר פסול וחד אמר כשר

לימא מ״ד פיגול כר״מ ומ״ד פסול כרבנן ומ״ד כשר כרבי

ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר׳ מאיר התם אלא דחישב בשיעורו אבל הכא דלא חישב בשיעורו לא

ועד כאן לא קא אמרי רבנן התם אלא דלא חישב ביה בכוליה מתיר אבל הכא דחישב ביה בכוליה מתיר ה״נ דפגיל

ועד כאן לא קא אמר רבי התם אלא דלא הדר מלייה מאותה עבודה אבל הכא דהדר מלייה מאותה עבודה הכי נמי דפסיל

אלא מ״ד פיגול דברי הכל מאן דאמר פסול דברי הכל מאן דאמר כשר דברי הכל

מאן דאמר פיגול דברי הכל קסבר דרך אכילה בכך ודרך הקטרה בכך ומ״ד פסול דברי הכל קסבר (אין) דרך אכילה בכך ואין דרך הקטרה בכך והואי לה כמנחה שלא הוקטרה ומאן דאמר כשר דברי הכל קסבר דרך הקטרה בכך ואין דרך אכילה בכך:

אמרי

דף יז עמוד א

חריפי דפומבדיתא הקטרה מפגלת הקטרה ואפילו לרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר ה״מ היכא דחישב ביה בשירים ולבונה במילתא קיימא אבל הכא דחישב לה בלבונה כמה דחישב ביה בכוליה מתיר דמי

אמר רבא אף אנן נמי תנינא זה הכלל כל הקומץ ונותן בכלי והמוליך והמקטיר לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת

מאי לאו הקטרה דומיא דהנך מה הנך בין לאכול בין להקטיר אף הקטרה בין לאכול בין להקטיר

לא הנך בין לאכול בין להקטיר הקטרה לאכול אין להקטיר לא

יתיב רב מנשיא בר גדא קמיה דאביי ויתיב וקא אמר משמיה דרב חסדא אין הקטרה מפגלת הקטרה ואפילו לר״מ דאמר מפגלין בחצי מתיר

ה״מ היכא דחישב בהו בשירים דקומץ מתיר דידהו אבל הכא דקומץ לאו מתיר דלבונה הוא לא מצי מפגל ביה

א״ל אביי עני מרי משמיה דרב א״ל אין איתמר נמי אמר רב חסדא אמר רב אין הקטרה מפגלת הקטרה

אמר רב יעקב בר אידי משמיה דאביי אף אנן נמי תנינא שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר הוא פיגול וחבירו כשר לאכול מחבירו למחר שניהם כשרין מ״ט לאו משום דכיון דלאו מתיר דידיה הוא לא מצי מפגל ביה

לא התם הוא דלא איקבע בחד מנא אבל הכא דאיקבע בחד מנא כי חד דמו

אמר רב המנונא הא מילתא אבלע לי רבי חנינא ותקילא לי ככוליה תלמודאי הקטיר קומץ להקטיר לבונה (ולבונה) לאכול שירים למחר פגול

מאי קמ״ל אי הקטרה מפגלת הקטרה קמ״ל לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונה אי מפגלין בחצי מתיר קמ״ל לימא הקטיר קומץ לאכול שירים למחר אי תרוייהו (אתא) קמ״ל לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונה ולאכול שירים למחר

אמר רב אדא בר אהבה לעולם קסבר אין הקטרה מפגלת הקטרה ואין מפגלין בחצי מתיר ושאני הכא דפשטא ליה מחשבה בכולה מנחה

תני תנא קמיה דרב יצחק בר אבא הקטיר קומץ לאכול שירים לדברי הכל פגול והא מיפלג פליגי אלא אימא לדברי הכל פסול

ולימא ה״ז פגול ור״מ היא תנא דברי הכל אתניוה פיגול בפסול מיחלף ליה הרי זה בדברי הכל לא מיחלף ליה:

הדרן עלך הקומץ את המנחה

מתני׳ הקומץ את המנחה לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ר״א פוסל

לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית כשר לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין:

גמ׳ א״ר אסי א״ר יוחנן מ״ט דר״א אמר קרא (ויקרא ז, יח) ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו בשתי אכילות הכתוב מדבר אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח לומר לך כשם שמחשבין באכילת אדם כך מחשבין באכילת מזבח

וכשם שמחשבין מאכילת אדם לאכילת אדם ומאכילת מזבח לאכילת מזבח כך מחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאדם

מ״ט מדאפקינהו רחמנא להקטרה בלשון אכילה

ורבנן האי דאפקינהו רחמנא בלשון אכילה

דף יז עמוד ב

דלא שנא כי מחשב בלשון אכילה למזבח ול״ש כי מחשב בלשון הקטרה למזבח

א״נ מה אכילה בכזית אף הקטרה בכזית ולעולם אכילה דאורחא משמע

ור״א א״כ לכתוב רחמנא אם האכל האכל א״נ אם יאכל יאכל מאי האכל יאכל שמעת מינה תרתי

אמר ליה רבי זירא לרב אסי ואי טעמא דר״א משום הכי הוא כרת נמי ליחייב וכי תימא ה״נ והא את הוא דאמרת משמיה דרבי יוחנן מודה ר״א שאין ענוש כרת

א״ל תנאי היא אליבא דר״א איכא למ״ד פסולה דאורייתא ואיכא למ״ד פסולה דרבנן

דתניא השוחט את הזבח לשתות מדמו למחר להקטיר מבשרו למחר לאכול מאימוריו למחר כשר ור״א פוסל להניח מדמו למחר רבי יהודה פוסל אמר ר״א אף בזו ר״א פוסל וחכמים מכשירין

רבי יהודה אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן השתא ומה התם דקא מחשב בלשון אכילה מכשרי רבנן הכא לא כל שכן

אלא אליבא דר״א ואמר ר׳ אלעזר אף בזו ר״א פוסל וחכמים מכשירין ר׳ אלעזר היינו ר׳ יהודה

אלא לאו כרת איכא בינייהו דר׳ יהודה (דת״ק) סבר להניח פסולא בעלמא בהנך כרת נמי מיחייב ואתא ר׳ אלעזר למימר אידי ואידי פסול ואין בו כרת

לא דכולי עלמא כרת ליכא והכא ג׳ מחלוקת בדבר ת״ק סבר בהנך פליגי להניח דברי הכל כשר

דף יח עמוד א

ור׳ יהודה סבר בהנך פליגי להניח דברי הכל פסול מאי טעמא גזירה מקצת דמו אטו כל דמו וכל דמו פסולא דאורייתא

דתניא אמר להם רבי יהודה אי אתם מודים לי שאם הניחו למחר שפסול חישב להניחו למחר נמי פסול

ואתא ר׳ אלעזר למימר אף בזו ר׳ אליעזר פוסל וחכמים מכשירין

וסבר ר׳ יהודה להניח מדמו למחר דברי הכל פסול והתניא אמר רבי כשהלכתי למצות מדותי אצל ר׳ אלעזר בן שמוע ואמרי לה למצות מדותיו של ר׳ אלעזר בן שמוע מצאתי יוסף הבבלי יושב לפניו והיה חביב לו ביותר עד לאחת אמר לו רבי השוחט את הזבח להניח מדמו למחר מהו

אמר לו כשר ערבית אמר לו כשר שחרית אמר לו כשר צהרים אמר לו כשר מנחה אמר לו כשר אלא שר׳ אליעזר פוסל צהבו פניו של יוסף הבבליא

אמר לו יוסף כמדומה אני שלא כיוונתנו שמועתינו עד עתה אמר לו רבי הן אלא שר׳ יהודה פסול שנה לי וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי עכשיו ששנית לי פסול החזרת לי אבידתי

זלגו עיניו דמעות של רבי אלעזר בן שמוע אמר אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבין עליכם ביותר קרא עליו המקרא הזה (תהלים קיט, צז) מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי וגו׳ הא מפני שר׳ יהודה בנו של ר׳ אלעאי ורבי אלעאי תלמידו של ר׳ אליעזר לפיכך שנה לך משנת רבי אליעזר

ואי סלקא דעתך דברי הכל פסול אתנייה מאי החזרת לי אבידתי איהו פלוגתא קאמר ליה

אלא מאי כשר ור׳ אליעזר פסול פוסל אתנייה אי הכי מאי הא מפני (פלוגתא) אנן נמי פלוגתא קא מתנינן

אלא לעולם דברי הכל פסול אתנייה ומאי החזרת לי אבידתי דהדר ליה מיהא שום פסלות בעולם:

מתני׳ לא יצק לא בלל ולא פתת ולא מלח ולא הניף לא הגיש או שפתתן פתים מרובות ולא משחן כשירה:

גמ׳ מאי לא יצק אילימא לא יצק כלל עיכובא כתב בה אלא לא יצק כהן אלא זר אי הכי לא בלל נמי לא בלל כהן אלא זר הא לא בלל כלל פסולה

דף יח עמוד ב

והתנן ששים נבללין ששים וא׳ אין נבללין והוינן בה כי אינם נבללין מאי הוי והתנן לא בלל כשרה

ואמר ר׳ זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו

מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא לא יצק לא יצק כהן אלא זר לא בלל לא בלל כלל:

או שפתת׳ פתים מרובות כשרה: השתא לא פתת כלל כשרה פתין מרובות מיבעיא מאי פתין מרובות שריבה בפתיתין

ואיבעית אימא לעולם פתים מרובות ממש ומהו דתימא התם הוא דאיכא תורת חלות עליהן אבל הכא דלא תורת חלות איכא ולא תורת פתיתין איכא קמ״ל

לימא מתניתין דלא כרבי שמעון דתניא רבי שמעון אומר כל כהן שאינו מודה בעבודה אין לו חלק בכהונה שנאמר (ויקרא ז, לג) המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה מודה בעבודה יש לו חלק בכהונה שאינו מודה בעבודה אין לו חלק בכהונה

ואין לי אלא זו בלבד מנין לרבות ט״ו עבודות

היציקות והבלילות והפתיתות והמליחות והתנופות וההגשות והקמיצות והקטרות והמליקות והקבלות והזאות והשקאת סוטה ועריפת עגלה וטהרת מצורע ונשיאות כפים בין מבפנים בין מבחוץ מנין

ת״ל מבני אהרן עבודה המסורה לבני אהרן כל כהן שאינו מודה בה אין לו חלק בכהונה

אמר רב נחמן לא קשיא כאן במנחת כהנים כאן במנחת ישראל מנחת ישראל דבת קמיצה היא מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשירה בזר מנחת כהנים דלאו בת קמיצה היא מעיקרא בעיא כהונה

אמר ליה רבא מכדי מנחת כהנים מהיכא איתרבי ליציקה ממנחת ישראל מה התם כשירה בזר אף הכא נמי כשירה בזר

איכא דאמרי אמר רב נחמן לא קשיא כאן בנקמצות כאן בשאין נקמצות

אמר ליה רבא מכדי שאין נקמצות מהיכא איתרבי ליציקה מנקמצות כנקמצות מה התם כשירה בזר אף הכא נמי כשירה בזר אלא מחוורתא מתניתין דלא כר׳ שמעון

מ״ט דרבנן אמר קרא (ויקרא ב, א) ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה והביאה אל בני אהרן הכהן וקמץ מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשירה בזר

ורבי שמעון בני אהרן

דף יט עמוד א

הכהנים מקרא נדרש לפניו ולאחריו

וסבר ר״ש מקרא נדרש לפניו ולאחריו והתניא (ויקרא ד, כה) ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות המזבח באצבעו ולקח מלמד שלא תהא קבלה אלא בימין באצבעו ונתן מלמד שלא תהא נתינה אלא בימין

אר״ש וכי נאמר יד בקבלה הואיל ולא נאמר יד בקבלה קיבל בשמאל כשר

ואמר אביי במקרא נדרש לפניו ולאחריו קא מיפלגי (ור״ש סבר לאחריו נדרש ולפניו אין נדרש)

אלא ה״ט דר״ש והביאה וי״ו מוסיף על ענין ראשון

וסבר ר״ש וי״ו מוסיף על ענין ראשון אלא מעתה דכתיב (ויקרא א, ה) ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם מקבלה ואילך מצות כהונה מלמד על שחיטה שכשירה בזר אי לר״ש וי״ו מוסיף על ענין ראשון שחיטה ה״נ בזר תהא פסולה

שאני התם דאמר קרא וסמך ושחט מה סמיכה בזרים אף שחיטה בזרים

אי מה סמיכה בבעלים אף שחיטה בבעלים ההוא לא מצית אמרת ק״ו ומה זריקה דעיקר כפרה לא בעיא בעלים שחיטה דלאו עיקר כפרה לא כ״ש

וכי תימא אין דנין אפשר משאי אפשר גלי רחמנא ביוה״כ (ויקרא טז, יא) ושחט את פר החטאת אשר לו מכלל דשחיטה בעלמא לא בעינן בעלים

אמר רב כל מקום שנאמר תורה וחוקה אינו אלא לעכב קא ס״ד תרתי בעיא כדכתיב (במדבר יט, ב) זאת חוקת התורה

(סימן נת״ץ יקמ״ל)

והרי נזיר דלא כתיבא ביה אלא תורה ואמר רב תנופה בנזיר מעכבא שאני התם כיון דכתיב כן יעשה כמאן דכתיבא בהו חוקה דמי

הרי תודה דלא כתיבא ביה אלא תורה ותנן ארבעה שבתודה מעכבין זה את זה שאני תודה דאיתקש לנזיר דכתיב (ויקרא ז, יג) על זבח תודת שלמיו ואמר מר שלמיו לרבות שלמי נזיר

והרי מצורע דלא כתיב ביה אלא תורה ותנן ארבעה מינין שבמצורע מעכבין זה את זה שאני התם כיון דכתיב (ויקרא יד, ב) זאת תהיה תורת המצורע כמאן דכתיב ביה חוקה דמי

והרי יוה״כ דלא כתיב ביה אלא חוקה ותנן שני שעירי יוה״כ מעכבין זה את זה אלא או תורה או חוקה

והרי שאר קרבנות דכתיב בהו תורה ולא מעכבי תורה בעיא חוקה וחוקה לא בעיא תורה

והא תורה וחוקה קא אמר ה״ק אף על גב דכתיב תורה אי כתיבא חוקה אין ואי לא לא

והרי מנחה דכתיב בה חוקה ואמר רב כל מקום שהחזיר הכתוב בתורת מנחה אינו אלא לעכב החזיר אין לא החזיר לא

שאני התם דכי כתיבא חוקה אאכילה כתיבא

והרי לחם הפנים דכי כתיבא חוקה אאכילה כתיבא ותנן שני סדרים מעכבין זה את זה שני בזיכין מעכבין זה את זה הסדרין והבזיכין מעכבין זה את זה

אלא כל היכא דכתיבא אאכילה אכולא מילתא כתיבא

שאני התם דאמר קרא (ויקרא ב, טז) מגרשה ומשמנה

דף יט עמוד ב

גרש ושמן מעכבין ואין דבר אחר מעכב

גופא אמר רב כל מקום שהחזיר לך הכתוב בתורה מנחה אינו אלא לעכב ושמואל אמר גרש ושמן מעכבין ואין דבר אחר מעכב ולשמואל אע״ג דתנא ביה קרא לא מעכבא ליה

אלא כל היכא דתנא ביה קרא ודאי מעכבא והכא במלא קומצו בקומצו קא מיפלגי דתניא מלא קומצו בקומצו שלא יעשה מדה לקומץ

רב סבר הא נמי תנא ביה קרא דכתיב (ויקרא ט, יז) ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה ושמואל דורות משעה לא ילפינן

ולא יליף שמואל דורות משעה והתנן כלי הלח מקדשין את הלח ומדת יבש מקדשין את היבש ואין כלי הלח מקדשין את היבש ולא מדת יבש מקדשין את הלח

ואמר שמואל ל״ש אלא מדות אבל מזרקות מקדשין דכתיב (במדבר ז, יג) שניהם מלאים סלת

שאני התם דתנא בה קרא תריסר זימנין

א״ל רב כהנא ורב אסי לרב והרי הגשה דתנא בה קרא ולא מעכבא מאן תנא ביה דכתיב (ויקרא ז, א) זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה׳

ההוא לקבוע לה מקום הוא דאתא דתניא לפני ה׳ יכול במערב ת״ל אל פני המזבח

אי אל פני המזבח יכול בדרום ת״ל לפני ה׳ הא כיצד מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו

רבי אליעזר אומר יכול יגישנה למערבה של קרן (או) לדרומה של קרן אמרת כל מקום שאתה מוצא שתי מקראות אחד מקיים עצמו ומקיים חבירו ואחד מקיים עצמו ומבטל את חבירו מניחין את שמקיים עצמו ומבטל חבירו ותופשין את שמקיים עצמו ומקיים חבירו

שכשאתה אומר לפני ה׳ במערב בטלתה אל פני המזבח בדרום וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרום קיימתה לפני ה׳

והיכא קיימתה אמר רב אשי קסבר האי תנא כוליה מזבח בצפון קאי

מתקיף לה רב הונא הרי מלח דלא תנא ביה קרא ומעכבא ביה דתניא (במדבר יח, יט) ברית מלח עולם הוא שתהא

דף כ עמוד א

ברית אמורה במלח דברי ר׳ יהודה ר׳ שמעון אומר נאמר כאן ברית מלח עולם הוא ונאמר להלן (במדבר כה, יג) ברית כהונת עולם כשם שאי אפשר לקרבנות בלא כהונה כך אי אפשר לקרבנות בלא מלח

אמר רב יוסף רב כתנא דידן ס״ל דאמר לא מלח כשר אמר ליה אביי אי הכי לא יצק נמי לא יצק כלל אלא לא יצק כהן אלא זר הכא נמי לא מלח כהן אלא זר

אמר ליה וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי מזבח

ואי בעית אימא כיון דכתיבא ביה ברית כמאן דתנא ביה קרא דמיא

ולא תנא ביה קרא והכתיב (ויקרא ב, יג) וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ההוא מיבעי ליה לכדתניא אילו נאמר קרבן במלח שומע אני אפילו עצים ודם שנקראו קרבן

ת״ל מנחה מה מנחה מיוחדת שאחרים באין חובה לה אף כל שאחרים באין חובה לה

אי מה מנחה מיוחדת שמתרת אף כל שמתיר אביא דם שמתיר ת״ל מעל מנחתך ולא מעל דמך

יכול תהא מנחה כולה טעונה מלח ת״ל קרבן קרבן טעון מלח ואין מנחה כולה טעונה מלח

ואין לי אלא קומץ (מנחה) מנין לרבות את הלבונה מרבה אני את הלבונה שכן באה עמה בכלי אחד

מנין לרבות את הלבונה הבאה בפני עצמה ולבונה הבאה בבזיכין והקטרת

מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים אימורי חטאת ואימורי אשם ואימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ואברי עולה ועולת העוף מנין

תלמוד לומר (ויקרא ב, יג) על כל קרבנך תקריב מלח

אמר מר אין לי אלא קומץ (מנחה) מנין לרבות את הלבונה מרבה אני את הלבונה שכן באה עמה בכלי אחד והא אמרת מה מנחה מיוחדת שאחרים באין חובה לה

הכי קאמר אימא קרבן כלל ומנחה פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט מנחה אין מידי אחרינא לא

הדר אמר על כל קרבנך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש שאחרים באין חובה לה אף כל שאחרים באין חובה לה

אחרים דבאין חובה לה מאי ניהו עצים אף כל עצים

אימא (אחרים דבאין חובה לה ניהו) לבונה ואייתי דם דאיכא נסכים נסכים בהדי אימורין הוא דאתו מ״ט אכילה ושתיה אדרבה כפרה ושמחה

אלא לבונה באה עמה בכלי אחד [נסכים אין באין בכלי אחד] אבל עצים כי היכי דמתכשרא בהו מנחה הכי מתכשרא בהו כולהו קרבנות

ואימא מה הפרט מפורש שאחרים באין חובה לה ומתרת אף כל שאחרים באין חובה לה ומתרת ומאי ניהו לבונה הבאה בבזיכין דשריא לחם אבל מידי אחרינא לא

מדאיצטריך מעל מנחתך ולא מעל דמך מכלל דהנך כולהו אתו בחד צד

אמר מר מעל מנחתך ולא מעל דמך ואימא מעל מנחתך ולא מעל איבריך

מסתברא אברים הוה ליה לרבויי שכן (אשב״נ טמ״א סימן)

אחרים באין חובה לה כמותה אישים כמותה בחוץ כמותה נותר כמותה

טומאה כמותה מעילה כמותה

דף כ עמוד ב

אדרבה דם הוה ליה לרבויי שכן מתיר כמותה נפסל בשקיעת החמה כמותה הנך נפישין

אמר מר שומע אני אפילו עצים ודם שנקראו קרבן מאן שמעת ליה דאמר עצים איקרי קרבן רבי לרבי מבעיא בעו מלח

דתניא קרבן (מנחה) מלמד שמתנדבין עצים וכמה שני גזרין וכן הוא אומר (נחמיה י, לה) והגורלות הפלנו על קרבן העצים רבי אמר עצים קרבן מנחה הן וטעונין מלח וטעונין הגשה

ואמר רבא לדברי רבי עצים טעונין קמיצה וא״ר פפא לדברי רבי עצים צריכין עצים

סמי מיכן עצים ואלא קרא למעוטי מאי אי למעוטי דם מעל מנחתך נפקא

דף כא עמוד א

אפיק עצים ועייל נסכים דתניא אבל היין והדם והעצים והקטרת אין טעונין מלח

מני אי רבי קשיא עצים אי רבנן קשיא קטרת

האי תנא הוא דתניא רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה אומר מה הפרט מפורש דבר שמקבל טומאה ועולה לאשים וישנו על מזבח החיצון אף כל דבר המקבל טומאה ועולה לאשים וישנו על מזבח החיצון

יצאו עצים שאין מקבלין טומאה יצאו דם ויין שאין עולים לאשים יצאה קטרת שאינה על מזבח החיצון

אלא טעמא דמעטיה קרא לדם הא לאו הכי הוה אמינא דם ליבעי מלח כיון דמלחיה נפיק ליה מתורת דם דאמר זעירי א״ר חנינא דם שבישלו אינו עובר עליו ורב יהודה אמר זעירי דם שמלחו אינו עובר עליו

ורב יהודה דידיה אמר אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח

מהו דתימא מישדא בה משהו למצוה בעלמא קמ״ל:

גופא אמר זעירי א״ר חנינא דם שבישלו אינו עובר עליו יתיב רבא וקא אמר לה להא שמעתא איתיביה אביי הקפה את הדם ואכלו או שהמחה את החלב וגמעו חייב

לא קשיא כאן שהקפה באור כאן שהקפה בחמה באור לא הדר בחמה הדר

בחמה נמי לימא הואיל ואידחי אידחי דהא בעא מיניה רבי מני מר׳ יוחנן דם שקרש ואכלו מהו אמר ליה הואיל ונדחה ידחה אישתיק

אמר ליה דלמא ודאי כאן בחטאות החיצוניות (החיצונות) כאן בחטאות הפנימיות

אמר אדכרתן מילתא דאמר רב חסדא דם שקרש בחטאות ואכלו חייב (ויקרא ד, כה) ולקח ונתן אמר רחמנא [והאי] בר לקיחה ונתינה הוא בחטאות הפנימיות ואכלו פטור וטבל והזה אמר רחמנא והאי לאו בר טבילה והזאה הוא

ורבא דידיה אמר אפילו בחטאות הפנימיות ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות אמר רב פפא הלכך דם חמור שקרש ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות

אמר רב גידל אמר זעירי דם בין לח בין יבש חוצץ מיתיבי הדם והדיו והדבש והחלב יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין לא קשיא הא דסריך הא דלא סריך:

תמלח למאי אתא לכדתניא במלח יכול תבונהו ת״ל תמלח אי תמלח יכול במי מלח ת״ל במלח

(ויקרא ב, יג) ולא תשבית מלח הבא מלח שאינה שובתת ואיזו זו מלח סדומית ומנין שאם לא מצא מלח סדומית שמביא מלח איסתרוקנית ת״ל תקריב תקריב כל שהוא תקריב מכל מקום תקריב ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה

מאי תבונהו אמר רבה בר עולא הכי קאמר יכול יתבוננו כתבן בטיט אמר ליה אביי אי הכי יתבוננו מיבעי ליה אלא אמר אביי יכול יעשנו כבנין אמר ליה רבא אי הכי יבננו מיבעי ליה אלא אמר רבא יכול תבונהו

מאי תבונהו אמר רב אשי יכול יתן בו טעם כבינה תלמוד לומר תמלח כיצד הוא עושה מביא האבר ונותן עליו מלח וחוזר והופכו ונותן עליו מלח ומעלהו

אמר אביי וכן לקדירה

דף כא עמוד ב

תנו רבנן מלח שעל גבי האבר מועלין בו שע״ג הכבש ושבראשו של מזבח אין מועלין בו ואמר רב מתנה מאי קראה (יחזקאל מג, כד) והקרבתם לפני ה׳ והשליכו הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עולה לה׳:

תנן התם על המלח ועל העצים שיהו הכהנים נאותין בהן אמר שמואל לא שנו אלא לקרבנם אבל לאכילה לא

קא ס״ד מאי לקרבנם למלוח קרבנם לאכול אכילת קדשים השתא למלוח עורות קדשים יהבינן לאכילת קדשים לא יהבינן

דתניא נמצאת אתה אומר בשלשה מקומות המלח נתונה בלשכת המלח ועל גבי הכבש ובראשו של מזבח בלשכת המלח ששם מולחין עורות קדשים על גבי הכבש ששם מולחים את האברים בראשו של מזבח ששם מולחין הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ועולת העוף

אלא מאי לקרבנם לאכילת קרבנם ומאי לאכילה אכילה דחולין

חולין פשיטא מאי בעו התם אע״ג דאמר מר יאכלו שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על השובע אפילו הכי מלח דקדשים לא יהבינן להו

אמר ליה רבינא לרב אשי ה״נ מסתברא דאי סלקא דעתך מאי לקרבנם למלוח טעמא דאתני בית דין הא לא אתני בית דין לא השתא לישראל יהבינן לכהנים לא יהבינן

דתניא יכול האומר הרי עלי מנחה יביא מלח מתוך ביתו כדרך שמביא לבונה מתוך ביתו ודין הוא נאמר הביא מנחה והביא מלח ונאמר הביא מנחה והביא לבונה מה לבונה מתוך ביתו אף מלח מתוך ביתו

או כלך לדרך זו נאמר הביא מנחה והביא מלח ונאמר הביא מנחה והביא עצים מה עצים משל ציבור אף מלח משל ציבור

נראה למי דומה דנין דבר הנוהג בכל הזבחים מדבר הנוהג בכל הזבחים ואל תוכיח לבונה שאינה נוהגת בכל הזבחים

או כלך לדרך זו דנין דבר הבא עמה בכלי אחד מדבר הבא עמה בכלי אחד ואל יוכיחו עצים שאינן באין עמה בכלי אחד

ת״ל (במדבר יח, יט) ברית מלח עולם הוא ולהלן הוא אומר (ויקרא כד, ח) מאת בני ישראל ברית עולם מה להלן משל ציבור אף כאן משל ציבור

אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי קאמר רב שישא בריה דרב אידי לא נצרכא אלא לבן בוכרי

דתנן אמר רבי יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן

(ויקרא ו, טז) וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו היא היאך נאכלין

ולבן בוכרי כיון דלכתחילה לא מיחייב לאיתויי כי מייתי נמי חוטא הוא דקא מעייל חולין לעזרה דמייתי ומסר להון לציבור

סלקא דעתך אמינא

דף כב עמוד א

כי זכי להו רחמנא לישראל דאית להו לשכה לכהנים דלית להו לשכה לא זכי להו רחמנא קמ״ל

ועצים דפשיטא ליה לתנא דמשל ציבור מנלן דתניא יכול האומר הרי עלי עולה יביא עצים מתוך ביתו כדרך שמביא נסכים מתוך ביתו ת״ל (ויקרא א, ח) על העצים אשר על האש אשר על המזבח מה מזבח משל ציבור אף עצים ואש משל ציבור דברי רבי אלעזר בר ר״ש

רבי אלעזר בן שמוע אומר מה מזבח שלא נשתמש בו הדיוט אף עצים ואש שלא נשתמש בהן הדיוט מאי בינייהו איכא בינייהו חדתי

ועתיקי לא והכתיב (שמואל ב כד, כב) ויאמר ארונה אל דוד יקח ויעל אדוני המלך הטוב בעיניו ראה הבקר לעולה והמוריגים וכלי הבקר לעצים הכא נמי בחדתי

מאי מוריגים אמר עולא מטה של טרבל מאי מטה של טרבל אמר רב יהודה עיזא דקורקסא דדשו בה דשתאי אמר רב יוסף מאי קראה (ישעיהו מא, טו) הנה שמתיך למורג חרוץ חדש בעל פיפיות תדוש הרים:

מתני׳ נתערב קומצה בקומץ חבירתה במנחת כהנים במנחת כהן משיח במנחת נסכים כשרה

רבי יהודה אומר במנחת כהן משיח במנחת נסכים פסולה שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה והן בולעות זו מזו:

גמ׳ תנן התם דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם כשר נתערב ביין רואין אותו כאילו הוא מים נתערב בדם בהמה או בדם חיה רואין אותו כאילו הוא מים רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם

א״ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו (ויקרא טז, יח) ולקח מדם הפר ומדם השעיר הדבר ידוע שדמו של פר מרובה מדמו של שעיר רבנן סברי

דף כב עמוד ב

מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה ורבי יהודה סבר מכאן למין במינו שאינו בטל

רבנן סברי מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה ודלמא משום דמין במינו הוא

אי אשמעינן מין במינו ולא אשמעינן עולין כדקא אמרת השתא דאשמעינן עולין משום דעולין

ודלמא עד דאיכא מין במינו ועולין קשיא

ור׳ יהודה סבר מכאן למין במינו שאינו בטל ודלמא משום דעולין הוא

אי אשמעינן עולין מין בשאינו מינו כדקאמרת השתא דאשמעינן מין במינו משום דמין במינו הוא

ודילמא עד דאיכא מין במינו ועולין קשיא:

תנן רבי יהודה אומר (במנחת כהנים) במנחת כהן משיח ובמנחת נסכים פסולה שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה והן בולעות זו מזו וכי בולעות זו מזו מה הוי מין במינו הוא

דף כג עמוד א

אמר רבא קסבר רבי יהודה כל שהוא מין במינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו:

איתמר קומץ דמנחת חוטא ששמנו רבי יוחנן אומר פסול וריש לקיש אמר הוא עצמו משכשכו בשירי הלוג ומעלהו

והכתיב (ויקרא ה, יא) לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה ההוא שלא יקבע לה שמן כחברותיה

איתיביה ר׳ יוחנן לריש לקיש חרב שנתערב בבלול יקריב רבי יהודה אומר לא יקריב מאי לאו קומץ דמנחת חוטא דאיערב בקומץ דמנחת נדבה

לא מנחת פרים ואילים במנחת כבשים

והא בהדיא קתני לה מנחת פרים ואילים במנחת כבשים וחרב שנתערב בבלול יקרב רבי יהודה אומר לא יקרב פירושי קמפרש לה

בעי רבא קומץ שמיצה שמנו על גבי עצים מהו חיבורי עולין כעולין דמו או לאו כעולין דמו אמר ליה רבינא לרב אשי לאו היינו דרבי יוחנן וריש לקיש

דאיתמר המעלה אבר שאין בו כזית ועצם משלימו לכזית רבי יוחנן אמר חייב ריש לקיש אמר פטור

רבי יוחנן אמר חייב חיבורי עולין כעולין דמו ור״ל אמר פטור חיבורי עולין לאו כעולין דמו

תיבעי לר׳ יוחנן ותיבעי לריש לקיש תיבעי לר׳ יוחנן עד כאן לא קא אמר ר׳ יוחנן התם אלא בעצם דמינא דבשר הוא אבל האי דלאו דמינא דקומץ הוא לא

או דלמא אפי׳ לריש לקיש לא קא אמר אלא בעצם דבר מפרש הוא ואי פריש לאו מצוה לאהדורי אבל שמן דלאו בר מפרש הוא לא או דלמא לא שנא תיקו:

מתני׳ שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשירות ואם לאו פסולות

קומץ שנתערב במנחה שלא נקמצה לא יקטיר ואם הקטיר זו שנקמצה עולה לבעלים וזו שלא נקמצה לא עולה לבעלים

נתערב קומצה בשיריה או בשיריה של חבירתה לא יקטיר ואם הקטיר עולה לבעלים:

גמ׳ אמר רב חסדא נבילה בטילה בשחוטה שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבילה

ושחוטה אינה בטילה בנבילה שאפשר לנבילה שתעשה שחוטה דלכי מסרחה פרחה טומאתה

ורבי חנינא אמר כל שאפשר לו להיות כמוהו אינו בטל וכל שאי אפשר לו להיות כמוהו בטל

אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא אמרי עולין הוא דלא מבטלי אהדדי אבל מין במינו בטל

אי אליבא דרבי יהודה והא

דף כג עמוד ב

רבי יהודה בתר חזותא אזיל ואידי ואידי מין במינו הוא

אלא אליבא דרבי חייא דתני רבי חייא נבילה ושחוטה בטילות זו בזו

רבי חייא אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא אמרי עולין הוא דלא מבטלי אהדדי הא מין במינו בטיל ואי אליבא דר׳ יהודה כל מין במינו לר׳ יהודה לא בטיל

לעולם אליבא דר׳ יהודה וכי קא אמר ר׳ יהודה מין במינו לא בטל ה״מ היכא דאפשר ליה למיהוי כוותיה אבל היכא דלא אפשר ליה למיהוי כוותיה בטל

ובהא קא מיפלגי דרב חסדא סבר בתר מבטל אזלינן

ור׳ חנינא סבר בתר בטל אזלינן

תנן שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרות ואם לאו פסולות והא הכא כיון דקמיץ ליה מחדא אידך הוה ליה שירים ולא קא מבטלי שירים לטיבלא

מני אי רבנן הא אמרי עולין הוא דלא מבטלי הדדי הא מין במינו בטל אלא פשיטא רבי יהודה

בשלמא למ״ד בתר בטל אזלינן בטל הוי כמבטל דלכי קמיץ מאידך הוו להו שירים כי הני

אלא למ״ד בתר מבטל אזלינן שירים מי קא הוו טיבלא לימא (אליבא דרב חסדא) דלא כרבי חייא

התם כדר׳ זירא דא״ר זירא נאמרה הקטרה בקומץ ונאמרה הקטרה בשירים

מה הקטרה האמורה בקומץ אין הקומץ מבטל את חבירו אף הקטרה האמורה בשירים אין שירים מבטלין את הקומץ

ת״ש הקומץ שנתערב במנחה שלא נקמצה לא יקטיר ואם הקטיר זו שנקמצה עלתה לבעלים וזו שלא נקמצה לא עלתה לבעלים ולא קא מבטיל ליה טיבלא לקומץ

מני אי רבנן הא אמרי עולין הוא דלא מבטלי הדדי הא מין במינו בטיל אלא פשיטא ר׳ יהודה

בשלמא למ״ד בתר מבטל אזלינן מבטל הוי כבטל דכל פורתא חזי למקמץ מיניה והוי ליה מין ומינו ומין במינו לא בטל

אלא למ״ד בתר בטל אזלינן קומץ מי קא הוי טיבלא לימא דלא כרבי חייא הא נמי כדרבי זירא

ת״ש נתערב קומצה בשירים של חברתה לא יקטיר ואם הקטיר עלתה לבעלים והא הכא דלא הוי מבטל כבטיל ולא קא מבטלי ליה שירים לקומץ

מני אי רבנן וכו׳

א״ר זירא נאמרה הקטרה בקומץ ונאמרה הקטרה בשירים מה הקטרה האמורה בקומץ אין קומץ מבטל את חבירו אף הקטרה האמורה בשירים אין שירים מבטלין את הקומץ

ת״ש תיבלה בקצח בשומשמין ובכל מיני תבלין כשרה מצה היא אלא שנקראת מצה מתובלת קא סלקא דעתך דאפיש לה תבלין טפי ממצה

בשלמא למאן דאמר בתר בטל אזלינן בטיל הוי כמבטל דלכי מעפשא הוי לה כתבלין אלא למאן דאמר בתר מבטל אזלינן תבלין מי קא הוו מצה

הכא במאי עסקינן דלא אפיש לה תבלין דרובה מצה היא ולא בטלה דיקא נמי דקתני מצה היא אלא שנקראת מצה מתובלת ש״מ

כי סליק רב כהנא אשכחינהו לבני רבי חייא דיתבי וקאמרי עשרון שחלקו

דף כד עמוד א

והניחו בביסא ונגע טבול יום באחד מהן מהו כי תנן כלי מצרף מה שבתוכו לקדש ה״מ היכא דנגעי בהדדי אבל היכא דלא נגעי בהדדי לא או דילמא ל״ש

אמר להו איהו מי תנן כלי מחבר כלי מצרף תנן כל דהו הושיט אחד לביניהן מהו

א״ל צריך לכלי כלי מצרפו אין צריך לכלי אין כלי מצרפו

הושיט טבול יום את אצבעו ביניהן מהו אמר להו אין לך דבר שמטמא מאוירו אלא כלי חרס בלבד

הדר איהו בעא מינייהו מהו לקמוץ מזה על זה צירוף דאורייתא או דרבנן

אמרו לו זו לא שמענו כיוצא בו שמענו דתנן שני מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשירות ואם לאו פסולות

כי יכול לקמוץ מיהא כשירות אמאי הך דמערב הא לא נגע

אמר רבא דלמא בגושין המחולקין העשויין כמסרק

מאי הוי עלה אמר רבא ת״ש דתניא (ויקרא ו, ח) והרים ממנו מן המחובר שלא יביא עשרון בשני כלים ויקמוץ הא בכלי אחד דומיא דשני כלים קמיץ

א״ל אביי דילמא שני כלים ה״ד כגון קפיזא בקבא דאע״ג דעריבי מעילאי כיון דמיפסק מחיצתא דקפיזא מתתא

הא כלי אחד דומיא דב׳ כלים ה״ד כגון עריבתה של תרנגולין ואע״ג דמיפסקן מחיצתא הא נגיע אבל הכא דלא נגיע כלל תיבעי לך

בעי רבי ירמיה צירוף כלי וחיבור מים מהו

כי תנן כלי מצרף מה שבתוכו לקדש ה״מ דגואי אבל דבראי לא או דילמא כיון דמחבר מחבר

ואם תימצי לומר כיון דמחבר מחבר חיבור מים וצירוף כלי ונגע טבול יום מבחוץ מהו

כי תנן כלי מצרף ה״מ דנגע מגואי אבל מבראי לא או דילמא לא שנא תיקו:

בעי רבא עשרון שחלקו ונטמא אחד מהן והניחו בביסא וחזר טבול יום ונגע באותו טמא מהו מי אמרינן שבע לו טומאה או לא

אמר ליה אביי ומי אמרינן שבע ליה טומאה והתנן סדין טמא

דף כד עמוד ב

מדרס ועשאו וילון טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס

א״ר יוסי באיזה מדרס נגע זה אלא שאם נגע בו הזב טמא מגע הזב

כי נגע בו הזב מיהא טמא ואפי׳ לבסוף (כטמא מדרס ואח״כ מגע הזב) אמאי לימא שבע ליה טומאה

א״ל וממאי דהאי שאם נגע בו הזב לבתר מדרס דילמא מקמי מדרס דהויא טומאה חמורה על טומאה קלה

אבל הכא דאידי ואידי טומאה קלה לא

אלא מסיפא מודה רבי יוסי בשני סדינין המקופלין ומונחין זה על זה וישב זב עליהן שהעליון טמא מדרס והתחתון טמא מדרס ומגע מדרס ואמאי לימא שבע ליה טומאה

התם בבת אחת הכא בזה אחר זה

אמר רבא עשרון שחלקו ואבד אחד מהן והפריש אחר תחתיו ונמצא הראשון והרי שלשתן מונחין בביסא נטמא אבוד אבוד וראשון מצטרפין מופרש אין מצטרף

נטמא מופרש וראשון מצטרפין אבוד אין מצטרף נטמא ראשון שניהם מצטרפין

אביי אמר אפילו נטמא אחד מהן נמי שניהם מצטרפין מ״ט כולהו בני ביקתא דהדדי נינהו

וכן לענין קמיצה קמץ מן האבוד שיריו וראשון נאכלין מופרש אינו נאכל קמץ מן המופרש שיריו וראשון נאכלין אבוד אינו נאכל

קמץ מן ראשון שניהם אינן נאכלין

אביי אמר אפילו קמץ מאחד מהן שניהן אינן נאכלין מ״ט כולהו נמי בני ביקתא דהדדי נינהו

מתקיף לה רב פפא ושירים דידיה מיהא נאכלין הא איכא דנקא דקומץ דלא קריב

מתקיף לה רב יצחק בריה דרב משרשיא וקומץ גופיה היכי קריב הא איכא תלתא חולין

רב אשי אמר קומץ בדעתא דכהן תליא מילתא וכהן כי קמיץ אעשרון קא קמיץ:

דף כה עמוד א

מתני׳ נטמא הקומץ והקריבו הציץ מרצה יצא והקריבו אין הציץ מרצה שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה על היוצא:

גמ׳ תנו רבנן (שמות כח, לח) ונשא אהרן את עון הקדשים וכי איזה עון הוא נושא אם תאמר עון פיגול הרי כבר נאמר לא יחשב א״ת עון נותר הרי כבר נאמר לא ירצה

הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור

מתקיף לה רבי זירא אימא עון יוצא שהותר מכללו בבמה

אמר ליה אביי אמר קרא (שמות כח, לח) לרצון להם לפני ה׳ עון דלפני ה׳ אין עון דיוצא לא

מתקיף לה רבי אילעא אימא עון שמאל שהותר מכללו ביום הכפורים

אמר ליה אביי אמר קרא עון עון שהיה בו ודחיתיו לאפוקי יוה״כ דהכשירו בשמאל הוא

רב אשי אמר עון הקדשים ולא עון המקדישין

אמר ליה רב סימא בריה דרב אידי לרב אשי ואמרי לה רב סימא בריה דרב אשי לרב אשי ואימא עון בעל מום שהותר מכללו בעופות דאמר מר תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות

אמר ליה עליך אמר קרא לא ירצה (ויקרא כב, כ) כי לא לרצון יהיה לכם:

תנו רבנן דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה במה דברים אמורים ביחיד אבל בציבור בין בשוגג בין במזיד הורצה ובעובד כוכבים בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון

דף כה עמוד ב

לא הורצה

ורמינהי על מה הציץ מרצה על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין בציבור

אמר רב יוסף לא קשיא הא ר׳ יוסי הא רבנן דתניא אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם בשוגג תרומתו תרומה במזיד אין תרומתו תרומה ר׳ יוסי אומר בין בשוגג בין במזיד תרומתו תרומה

אימר דשמעת ליה לר׳ יוסי דלא קניס דמרצה ציץ על אכילות מי שמעת ליה והתניא ר׳ אליעזר אומר הציץ מרצה על אכילות רבי יוסי אומר אין הציץ מרצה על אכילות

איפוך רבי אליעזר אומר אין הציץ מרצה על אכילות רבי יוסי אומר הציץ מרצה על אכילות

מתקיף לה רב ששת ומי מצית אפכת לה והתניא יכול בשר שנטמא לפני זריקת דמים יהו חייבין עליהן משום טומאה

ת״ל (ויקרא ז, יט) כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליי׳ וטומאתו עליו ונכרתה הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה

ושאינו ניתר לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה

או אינו אלא נאכל לטהורין חייבין עליו משום טומאה ושאינו נאכל לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה אוציא אני את הלן ואת היוצא שאינן נאכלין לטהורים

ת״ל אשר ליי׳ ריבה

יכול שאני מרבה את הפיגולין ואת הנותרות

נותרות היינו לן אלא אף הפיגולין כנותרות ת״ל מזבח השלמים מיעט

ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת מרבה אני את אלו שהיתה להן שעת הכושר ומוציא אני את אלו שלא היתה להן שעת הכושר

וא״ת בשר שנטמא לפני זריקת דמים ואכלו לאחר זריקת דמים מפני מה חייבין עליו משום טומאה מפני שהציץ מרצה

נטמא אין יוצא לא

מאן שמעת ליה דאמר אין זריקה מועלת ליוצא רבי אליעזר וקתני דמרצה ציץ על אכילות

אלא אמר רב חסדא לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן

אימר דשמעת ליה לר׳ אליעזר דמרצה ציץ על אכילות דלא קניס מי שמעת ליה אין כי היכי דשמעת ליה לר׳ יוסי שמעת ליה לרבי אליעזר דתניא רבי אליעזר אומר בין בשוגג בין במזיד תרומתו תרומה

אימר דשמעת ליה לרבי אליעזר בתרומה דקילא בקדשים דחמירי מי שמעת ליה א״כ הא אמאן תרמייה

רבינא אמר טומאתו בין בשוגג בין במזיד הורצה זריקתו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה

ורב שילא אמר זריקתו בין בשוגג בין במזיד הורצה טומאתו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה

ולרב שילא [הא] דקתני שנטמא בין בשוגג בין במזיד ה״ק נטמא בשוגג וזרקו בין בשוגג בין במזיד

דף כו עמוד א

ת״ש דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה הכי קאמר דם שנטמא וזרקו בין בשוגג בין במזיד נטמא בשוגג הורצה במזיד לא הורצה:

מתני׳ נטמאו שיריה נשרפו שיריה אבדו שיריה כמדת ר׳ אליעזר כשירה וכמדת רבי יהושע פסולה:

גמ׳ אמר רב והוא שנטמאו כל שיריה אבל מקצת שיריה לא

קא סלקא דעתך נטמא אין אבוד ושרוף לא מאי קסבר אי קסבר שיורא מילתא היא אפילו אבוד ושרוף נמי אי קסבר שיורא לאו מילתא היא ונטמא מאי טעמא דמרצה ציץ אי הכי כל שיריה נמי

לעולם קסבר שיורא מילתא היא ונטמא והוא הדין לאבוד ושרוף והאי דקאמר נטמא רישייהו נקט

כדתני׳ רבי יהושע אומר כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב זורק את הדם

כחצי זית בשר וכחצי זית חלב אינו זורק את הדם ובעולה אפי׳ כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זורק את הדם מפני שכולה כליל ובמנחה אפי׳ כולה קיימת לא יזרוק

מנחה מאי עבידתה אמר רב פפא מנחת נסכים ס״ד הואיל ובהדי זבח קא אתיא כגופיה דזיבחא דמיא קמ״ל

מנהני מילי אמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל ומטו בה משום רבי יהושע בן חנניא אמר קרא (ויקרא יז, ו) והקטיר החלב לריח ניחוח לה׳ חלב ואע״פ שאין בשר

ואשכחן חלב יותרת ושתי כליות מנלן דקתני ובמנחה אפילו כולה קיימת לא יזרוק מנחה הוא דלא יזרוק הא יותרת ושתי כליות יזרוק

מנלן רבי יוחנן דידיה אמר לריח ניחוח כל שאתה מעלה לריח ניחוח

ואיצטריך למכתב חלב ואיצטריך למיכתב לריח ניחוח דאי כתב חלב הוה אמינא חלב אין יותרת ושתי כליות לא כתב רחמנא ריח ניחוח ואי כתב רחמנא לריח ניחוח הוה אמינא אפילו מנחה כתב רחמנא חלב:

מתני׳ שלא בכלי שרת פסול ורבי שמעון מכשיר הקטיר קומצה פעמים כשרה:

גמ׳ אמר רבי יהודה בריה דרבי חייא מאי טעמא דר׳ שמעון אמר קרא (ויקרא ז, א) קדש קדשים היא כחטאת וכאשם בא לעובדה ביד (כחטאת) עובדה בימין כחטאת בכלי עובדה בשמאל כאשם

ורבי ינאי אמר כיון שקמצו מכלי שרת מעלהו ומקטירו אפילו בהמיינו ואפילו במקידה של חרש רב נחמן בר יצחק אמר הכל מודים בקומץ שטעון קידוש

מיתיבי הקטר חלבים ואברים ועצים שהעלן בין ביד בין בכלי בין בימין ובין בשמאל כשרין הקומץ והקטורת והלבונה שהעלן בין ביד בין בכלי בין בימין בין בשמאל כשרין תיובתא דרבי יהודה בריה דרבי חייא

אמר לך רבי יהודה בריה דרבי חייא לצדדין קתני ביד בימין בכלי בין בימין בין בשמאל:

תא שמע קמצו שלא מכלי שרת וקידשו שלא בכלי שרת והעלו והקטירו שלא בכלי שרת פסול רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין במתן כלי

אימא ממתן כלי ואילך

תא שמע וחכמים אומרים קומץ טעון כלי שרת כיצד קומצו מכלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומעלו ומקטירו בכלי שרת ר׳ שמעון אומר כיון שקמצו מכלי שרת מעלו ומקטירו שלא בכלי שרת ודיו

אימא כיון שקמצו וקדשו בכלי שרת מעלו ומקטירו ודיו

תא שמע קמץ בימינו ונתן בשמאלו יחזיר לימינו בשמאלו

דף כו עמוד ב

וחישב עליה בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו פסול ואין בו כרת

(ל״א) חישב עליה חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת דברי ר׳ אלעזר ור״ש

וחכ״א כיון שנתנו לשמאל פסלתו מתנתו מ״ט משום דבעי קדושה בכלי וכיון שנתנו לשמאל נעשה כדם שנשפך מצואר בהמה על הרצפה ואספו שפסול

מכלל דר״א ור״ש לא בעו מתן כלי תיובתא דרב נחמן תיובתא

לרבי יהודה בריה דרבי חייא מסייעא לי׳ לרבי ינאי לימא תיהוי תיובתא

אמר לך רבי ינאי אנא דאמרי כתנא דהקטר ולאו לצדדים קתני:

הקטיר קומצה פעמים כשרה: אמר רבי יהושע בן לוי פעמים ולא פעמי פעמים ור׳ יוחנן אמר פעמים ואפילו פעמי פעמים

מאי בינייהו א״ר זירא יש קומץ פחות משני זיתים ויש הקטרה פחותה מכזית איכא בינייהו

ריב״ל סבר אין קומץ פחות משני זיתים ואין הקטרה פחותה מכזית ורבי יוחנן סבר יש קומץ פחות משני זיתים ויש הקטרה פחותה מכזית:

איתמר קומץ מאימתי מתיר שירים באכילה רבי חנינא אומר משמשלה בו את האור רבי יוחנן אמר משתצית בו את האור ברובו

אמר ליה רב יהודה לרבה בר רב יצחק אסברה לך טעמא דר׳ יוחנן אמר קרא (בראשית יט, כח) והנה עלה קיטור הארץ כקיטור הכבשן אין כבשן מעלה קיטור עד שתצית האור ברובו

אמר ליה רבין בר רב אדא לרבא אמרי תלמידיך אמר רב עמרם תניא אין לי אלא דברים שדרכן ליקרב בלילה כגון אברים ופדרים שמעלן ומקטירן מבוא השמש ומתעכלין והולכין כל הלילה כולה

דברים שדרכן ליקרב ביום כגון הקומץ והלבונה והקטרת ומנחת כהנים ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים שמעלן ומקטירן מבוא השמש

והא אמרת דרכן ליקרב ביום אלא עם בא השמש שמתעכלין והולכין כל הלילה מנין ת״ל (ויקרא ו, ב) זאת תורת העולה ריבה

והא עם בא השמש לא משכחת לה שתצית האור ברובו לא קשיא כאן לקלוט כאן להתיר

רבי אלעזר מתני לה מבוא השמש ומוקים לה בפוקעין וכן כי אתא רב דימי אמר רבי ינאי בפוקעין

ומי אמר רבי ינאי הכי והא א״ר ינאי קטרת שפקעה מעל גבי המזבח אפילו קרטין שבה אין מחזירין אותן ותני רב חנינא בר מניומי בדבי ר״א בן יעקב (ויקרא ו, ג) אשר תאכל האש את העולה על המזבח עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי קטרת סמי מיכן קטרת

א״ר אסי כי פשיט רבי אלעזר במנחות בעי הכי (בעי ר׳ אלעזר) קומץ שסידרו וסידר עליו את המערכה מהו דרך הקטרה בכך או אין דרך הקטרה בכך תיקו:

בעי חזקיה אברין שסידרן וסידר עליהן את המערכה מהו על העצים אמר רחמנא דוקא על העצים או דלמא כיון דכתיב קרא אחרינא אשר תאכל האש את העולה על המזבח אי בעי הכי עביד אי בעי הכי עביד תיקו:

בעי רבי יצחק נפחא אברין שסידרן בצידי המערכה מהו אליבא דמ״ד על ממש לא תיבעי לך

דף כז עמוד א

דעל העצים כתיב

כי תיבעי לך אליבא דמ״ד על בסמוך מאי ה״נ על בסמוך או דלמא על העצים דומיא דעל המזבח מה התם על ממש אף ה״נ על ממש תיקו:

מתני׳ הקומץ מיעוטו מעכב את רובו עשרון מיעוטו מעכב את רובו היין מיעוטו מעכב את רובו השמן מיעוטו מעכב את רובו

הסולת והשמן מעכבין זה את זה הקומץ והלבונה מעכבין זה את זה:

גמ׳ מ״ט אמר קרא (ויקרא ב, ב) מלא קומצו תרי זימני

עשרון מיעוטו מעכב את רובו מאי טעמא אמר קרא (ויקרא ב, ב) מסלתה שאם חסרה כל שהוא פסולה

היין מיעוטו מעכב את רובו ככה

השמן מיעוטו מעכב את רובו דמנחת נסכים ככה ומנחת נדבה אמר קרא (ויקרא ב, ב) ומשמנה שאם חסר כל שהוא פסולה

השמן והסולת מעכבין זה את זה מסלתה ומשמנה מגרשה ומשמנה

הקומץ והלבונה מעכבין זה את זה (ויקרא ב, ב) על כל לבונתה (ויקרא ו, ח) ואת כל הלבונה אשר על המנחה:

מתני׳ שני שעירי יה״כ מעכבין זה את זה שני כבשי עצרת מעכבין זה את זה ב׳ חלות מעכבות זו את זו

שני סדרין מעכבין זה את זה שני בזיכין מעכבין זה את זה הסדרין והבזיכין מעכבין זה את זה

ב׳ מינים שבנזיר ג׳ שבפרה וד׳ שבתודה וד׳ שבלולב וארבע שבמצורע מעכבין זה את זה

שבעה הזאות שבפרה מעכבות זו את זו ז׳ הזיות שעל בין הבדים שעל הפרכת שעל מזבח הזהב מעכבות זו את זו:

גמ׳ שני שעירי יה״כ מעכבין זה את זה חוקה

שני כבשי עצרת מעכבין זה את זה הויה שתי חלות הויה

שני סדרין חוקה שני בזיכין חוקה הסדרין והבזיכין חוקה

שני מינים שבנזיר דכתיב כן יעשה ג׳ שבפרה חוקה

ארבעה שבתודה דאיתקש לנזיר דכתיב (ויקרא ז, יג) על זבח תודת שלמיו ואמר מר שלמיו לרבות שלמי נזיר

וארבעה שבמצורע דכתי׳ (ויקרא יד, ב) זאת תהיה תורת המצורע וד׳ שבלולב (ויקרא כג, מ) ולקחתם לקיחה תמה

אמר רב חנן בר רבא ל״ש אלא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין

מיתיבי ד׳ מינין שבלולב ב׳ מהן עושין פירות וב׳ מהם אין עושין פירות העושין פירות יהיו זקוקין לשאין עושין ושאין עושין פירות יהיו זקוקין לעושין פירות ואין אדם יוצא ידי חובתו בהן עד שיהו כולן באגודה אחת

וכן ישראל בהרצאה עד שיהו כולן באגודה אחת שנאמר (עמוס ט, ו) הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה

תנאי היא דתניא לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר ר׳ יהודה אומר אגוד כשר שאינו אגוד פסול

מאי טעמא דר׳ יהודה גמר קיחה קיחה מאגודת אזוב

מה להלן באגודה אף כאן באגודה ורבנן לא גמרי קיחה קיחה

כמאן אזלא הא דתניא לולב מצוה לאוגדו ואם לא אגדו כשר כמאן אי כרבי יהודה לא אגדו אמאי כשר אי רבנן מאי מצוה

לעולם רבנן ומאי מצוה משום (שמות טו, ב) זה אלי ואנוהו:

שבע הזאות שבפרה מעכבות זו את זו חוקה

שבע הזאות שעל בין הבדים ושעל מזבח הזהב ושעל הפרוכת מעכבות זו את זו דיה״כ כתיב חוקה

דפר כהן משוח ודפר העלם דבר של ציבור ודשעירי עבודת כוכבים כדתניא (ויקרא ד, כ) ועשה לפר כאשר עשה לפר מה ת״ל לכפול בהזאות

דף כז עמוד ב

שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום:

ת״ר שבע הזאות שבפרה שעשאן בין שלא לשמן בין שלא מכוונות (אל נכח פני אוהל מועד) פסולות

ושבפנים ושבמצורע שלא לשמן פסולות שלא מכוונות כשרות

והתניא גבי פרה שלא לשמן פסולות שלא מכוונות כשרות אמר רב חסדא ל״ק הא רבי יהודה הא רבנן

דתניא מחוסרי כפרה שנכנסו לעזרה בשוגג חייב חטאת במזיד ענוש כרת ואין צ״ל טבול יום ושאר כל הטמאים

וטהורים שנכנסו לפנים ממחיצתן להיכל כולו בארבעים מבית לפרכת אל פני הכפרת במיתה רבי יהודה אומר כל היכל כולו ומבית לפרכת בארבעים ואל פני הכפרת במיתה

במאי קא מיפלגי בהאי קרא (ויקרא טז, ב) ויאמר יי׳ אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש מבית לפרוכת אל פני הכפורת אשר על הארון ולא ימות רבנן סברי אל הקודש בלא יבא מבית לפרכת ואל פני הכפרת בלא ימות

ור׳ יהודה סבר אל הקודש ומבית לפרכת בלא יבא ואל פני הכפרת בלא ימות

מ״ט דרבנן אי ס״ד כדקאמר ר׳ יהודה לכתוב רחמנא אל הקודש ואל פני הכפרת ולא בעי מבית לפרכת ואנא אמינא היכל מיחייב מבית לפרכת מבעיא מבית הפרכת דכתב רחמנא למה לי ש״מ במיתה

ור׳ יהודה אי כתב רחמנא אל הקודש ולא כתב מבית לפרכת הוה אמינא מאי קודש מבית לפרכת אבל היכל לאו נמי לא ורבנן ההוא לא מצית אמרת דהיכל כולו איקרי קודש שנאמר (שמות כו, לג) והבדילה הפרכת לכם בין הקודש ובין קדש הקדשים

ורבי יהודה מ״ט אי ס״ד כדקא אמרי רבנן לכתוב רחמנא אל הקודש ומבית לפרכת ולא בעי אל פני הכפרת ואנא אמינא מבית לפרוכת במיתה אל פני הכפרת מיבעיא אל פני הכפרת דכתב רחמנא למה לי ש״מ אל פני הכפרת במיתה מבית לפרכת באזהרה

ורבנן ה״נ דלא צריך והאי דכתב רחמנא אל פני הכפרת למעוטי דרך משופש

כדתנא דבי ר״א בן יעקב אל פני הכפרת קדמה זה בנה אב כל מקום שנאמר פני אינו אלא פני קדים

ורבי יהודה לימא קרא פני מאי אל ש״מ אל דוקא ורבנן אל לאו דוקא

ורבי יהודה דאמר אל פני הכפרת דוקא (במדבר יט, ד) והזה אל נכח נמי דוקא

ורבנן מדהתם לאו דוקא ה״נ לאו דוקא

מתקיף לה רב יוסף לרבי יהודה מדאל דוקא (אל נכח) נמי דוקא אלא דמקדש שני דלא הוו ארון וכפורת ה״נ דלא עביד הזאות

אמר רבה בר עולא אמר קרא (ויקרא טז, לג) וכפר את מקדש הקודש מקום המקודש לקודש

רבא אמר הא והא רבנן

דף כח עמוד א

הא דקאי מזרח ומערב ואדי הא דקאי צפון ודרום ואדי

אמר מר ושבפנים ושבמצורע שלא לשמן פסולות שלא מכוונות כשרות והתניא בין שלא לשמן בין שלא מכוונות כשרות

אמר רב יוסף לא קשיא הא רבי אליעזר והא רבנן רבי אליעזר דמקיש אשם לחטאת מקיש נמי לוג לאשם רבנן לא מקשי

ולרבי אליעזר וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש

אלא אמר רבא הא והא רבנן כאן להכשיר (הקרבן) כאן להרצות (שלא עלו לבעלים לשום חובה):

מתני׳ שבעה קני מנורה מעכבין זה את זה שבעה נרותיה מעכבין זה את זה שתי פרשיות שבמזוזה מעכבות זו את זו אפילו כתב אחד מעכבן

ד׳ פרשיות שבתפילין מעכבין זו את זו אפילו כתב אחד מעכבן ד׳ ציציות מעכבות זו את זו שארבעתן מצוה אחת רבי ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצות:

גמ׳ מ״ט הויה כתיב בהו

תנו רבנן מנורה היתה באה מן העשת ומן הזהב עשאה מן הגרוטאות פסולה משאר מיני מתכות כשרה מאי שנא מן הגרוטאות פסולה דכתיב (שמות כה, לא) מקשה והויה שאר מיני מתכות נמי זהב והויה

אמר קרא תיעשה לרבות שאר מיני מתכות ואימא לרבות גרוטאות לא ס״ד דאמקשה כתיבה הויה

תיעשה נמי אמקשה כתיב מקשה מקשה לעכב

זהב זהב נמי לעכב

האי מאי אי אמרת בשלמא מן הגרוטאות פסולה משאר מיני מתכות כשרה היינו זהב זהב מקשה מקשה לדרשא אלא אי אמרת מן הגרוטאות כשרה משאר מיני מתכות פסולה זהב זהב מקשה מקשה מאי דרשת ביה

מאי דרשא דתניא (שמות כה, לט) ככר זהב טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה באה זהב באה ככר אינה באה זהב אינה באה ככר (שמות כה, לא) גביעיה כפתוריה ופרחיה באה זהב באה גביעים כפתורים ופרחים אינה באה זהב אינה באה גביעים כפתורים ופרחים

ואימא נמי באה זהב באה קנים אינה באה זהב אינה באה קנים ההוא פמוט מיקרי

(במדבר ח, ד) וזה מעשה המנורה מקשה זהב באה זהב באה מקשה אינה באה זהב אינה באה מקשה

מקשה דסיפא למאי אתא למעוטי חצוצרות דתניא חצוצרות היו באים מן העשת מן הכסף עשאם מן הגרוטאות כשרים משאר מיני מתכות פסולים

ומאי שנא משאר מיני מתכות פסולים דכתיב כסף והויה מן הגרוטאות נמי מקשה והויה מיעט רחמנא גבי מנורה מקשה היא היא ולא חצוצרות

תנו רבנן כל הכלים

דף כח עמוד ב

שעשה משה כשרים לו וכשרים לדורות חצוצרות כשרות לו ופסולות לדורות

חצוצרות מ״ט אילימא דאמר קרא (במדבר י, ב) עשה לך לך ולא לדורות אלא מעתה (דברים י, א) ועשית לך ארון עץ הכי נמי דלך ולא לדורות

אלא אי למאן דאמר לך משלך אי למ״ד כביכול בשלך אני רוצה יותר משלהם האי נמי מיבעי ליה להכי שאני התם דאמר קרא לך לך תרי זימני עשה לך והיו לך

תני רב פפא בריה דרב חנין קמיה דרב יוסף מנורה היתה באה מן העשת מן הזהב עשאה של כסף כשרה של בעץ ושל אבר ושל גיסטרון רבי פוסל ור׳ יוסי ברבי יהודה מכשיר של עץ ושל עצם ושל זכוכית דברי הכל פסולה

א״ל מאי דעתך א״ל בין מר ובין מר כללי ופרטי דרשי

מיהו מר סבר מה הפרט מפורש של מתכת אף כל של מתכת ומר סבר מה הפרט מפורש דבר חשוב אף כל דבר חשוב אמר ליה סמי דידך מקמי דידי

דתניא כלי שרת שעשאן של עץ רבי פוסל ורבי יוסי ברבי יהודה מכשיר במאי קא מיפלגי רבי דריש כללי ופרטי ורבי יוסי בר׳ יהודה דריש ריבויי ומיעוטי

רבי דריש כללי ופרטי (שמות כה, לא) ועשית מנורת כלל זהב טהור פרט מקשה תיעשה המנורה חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש של מתכת אף כל של מתכת

ר׳ יוסי בר׳ יהודה דריש ריבויי ומיעוטי ועשית מנורת ריבה זהב טהור מיעט מקשה תיעשה המנורה חזר וריבה ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל ומאי רבי רבי כל מילי ומאי מיעט מיעט של חרס

אדרבה סמי דידך מקמי דידי לא ס״ד דתניא אין לו זהב מביא אף של כסף של נחשת של ברזל ושל בדיל ושל עופרת רבי יוסי ברבי יהודה מכשיר אף בשל עץ

ותניא אידך לא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה כנגד אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה הוא של חמשה ושל ששה ושל שמנה ושל שבעה לא יעשה ואפילו משאר מיני מתכות

ר׳ יוסי בר רבי יהודה אומר אף של עץ לא יעשה כדרך שעשו מלכי בית חשמונאי אמרו לו משם ראיה שפודים של ברזל היו וחיפום בבעץ העשירו עשאום של כסף חזרו והעשירו עשאום של זהב

אמר שמואל משמיה דסבא גובהה של מנורה שמנה עשר טפחים הרגלים והפרח ג׳ טפחים וטפחיים חלק וטפח שבו גביע וכפתור ופרח וטפחיים חלק וטפח כפתור

ושני קנים יוצאין ממנו אחד אילך ואחד אילך ונמשכין ועולין כנגד גובהה של מנורה וטפח חלק וטפח כפתור ושני קנים יוצאין ממנו אחד אילך ואחד אילך נמשכין ועולין כנגד גובהה של מנורה וטפח חלק וטפח כפתור ושני קנים יוצאין ממנו אחד אילך ואחד אילך ונמשכין ועולין כנגד גובהה של מנורה וטפחיים חלק נשתיירו שם ג׳ טפחים שבהן ג׳ גביעין וכפתור ופרח

וגביעין למה הן דומין כמין כוסות אלכסנדריים כפתורים למה הן דומין כמין תפוחי הכרתיים פרחים למה הן דומין כמין פרחי העמודין ונמצאו גביעין עשרים ושנים כפתורים אחד עשר פרחים תשעה

גביעים מעכבין זה את זה כפתורים מעכבין זה את זה פרחים מעכבין זה את זה גביעים כפתורים ופרחים מעכבין זה את זה

בשלמא גביעים עשרים ושנים דכתיב (שמות כה, לד) ובמנורה ארבעה גביעים וגו׳ וכתיב (שמות כה, לג) שלשה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח וגו׳ ארבעה דידה

דף כט עמוד א

ותמני סרי דקנים הא עשרין ותרתין כפתורין נמי אחד עשר כפתורין תרי דידה ושתה דקנים וכפתר וכפתר וכפתר הא חד סר

אלא פרחים תשעה מנלן פרחים תרי דידה ושתה דקנים תמניא הוו אמר רב שלמן כתיב (במדבר ח, ד) עד ירכה עד פרחה מקשה היא

אמר רב גובהה של מנורה תשעה טפחים איתיביה רב שימי בר חייא לרב אבן היתה לפני מנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות

א״ל שימי את כי קאמינא משפת קנים ולמעלה

כתיב (דברי הימים ב ד, כא) והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מיכלות זהב מאי מיכלות זהב אמר רב אמי שכילתו לכל זהב סגור של שלמה דא״ר יהודה אמר רב עשר מנורות עשה שלמה וכל אחת ואחת הביא לה אלף ככר זהב והכניסוהו אלף פעמים לכור והעמידוהו על ככר

איני והכתיב (מלכים א י, כא) וכל כלי משקה המלך שלמה זהב וכל כלי בית יער הלבנון זהב סגור אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה זהב סגור קא אמרינן

ומי חסר כולי האי והתניא ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר מעשה והיתה [מנורת] בית המקדש יתירה על של משה בדינר זהב קורדיקיני והכניסוה פ׳ פעמים לכור והעמידוה על ככר כיון דקאי קאי

א״ר שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן מאי דכתיב (ויקרא כד, ד) על המנורה הטהורה שירדו מעשיה ממקום טהרה אלא מעתה (ויקרא כד, ו) על השלחן הטהור שירדו מעשיו ממקום טהור אלא טהור מכלל שהוא טמא הכא נמי טהורה מכלל שהיא טמאה

בשלמא התם כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב על השולחן הטהור מכלל שהוא טמא כלי עץ העשוי לנחת הוא וכל כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה אלא מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ומראים להם לחם הפנים ואומר להם ראו חיבתכם לפני המקום

מאי חיבתכם כדריב״ל דא״ר יהושע בן לוי נס גדול נעשה בלחם הפנים סילוקו כסידורו שנאמר (שמואל א כא, ז) לשום לחם חם ביום הלקחו

אלא הכא טהורה מכלל שהיא טמאה פשיטא כלי מתכות נינהו וכלי מתכות מקבלין טומאה אלא שירדו מעשיה ממקום טהרה

תניא רבי יוסי ברבי יהודה אומר ארון של אש ושלחן של אש ומנורה של אש ירדו מן השמים וראה משה ועשה כמותם שנאמר (שמות כה, מ) וראה ועשה כתבניתם אשר אתה מראה בהר

אלא מעתה (שמות כו, ל) והקמת את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר הכי נמי הכא כתיב כמשפטו התם כתיב כתבניתם

א״ר חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן גבריאל חגור כמין פסיקיא היה והראה לו למשה מעשה מנורה דכתיב וזה מעשה המנורה

תנא דבי רבי ישמעאל שלשה דברים היו קשין לו למשה עד שהראה לו הקב״ה באצבעו ואלו הן מנורה וראש חדש ושרצים מנורה דכתיב (במדבר ח, ד) וזה מעשה המנורה ראש חודש דכתיב (שמות יב, ב) החודש הזה לכם ראש חדשים שרצים דכתיב (ויקרא יא, כט) וזה לכם הטמא ויש אומרים אף הלכות שחיטה שנאמר (שמות כט, לח) וזה אשר תעשה על המזבח:

שתי פרשיות שבמזוזה מעכבות זו את זו ואפילו כתב אחד מעכבן: פשיטא

אמר רב יהודה אמר רב לא נצרכה אלא לקוצה של יוד והא נמי פשיטא אלא לכאידך דרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה

אמר אשיאן בר נדבך משמיה דרב יהודה ניקב תוכו של ה״י כשר יריכו פסול א״ר זירא לדידי מפרשה לי מיניה דרב הונא ורבי יעקב אמר לדידי מפרשה לי מיניה דרב יהודה ניקב תוכו של ה״י כשר יריכו אם נשתייר בו כשיעור אות קטנה כשר ואם לאו פסול

אגרא חמוה דר׳ אבא

דף כט עמוד ב

איפסיקא ליה כרעא דה״י דהעם בניקבא אתא לקמיה דר׳ אבא א״ל אם משתייר בו כשיעור אות קטנה כשר ואם לאו פסול:

ראמי בר תמרי דהוא חמוה דרמי בר דיקולי איפסיקא ליה כרעא דוי״ו דויהרג בניקבא אתא לקמיה דרבי זירא א״ל זיל אייתי ינוקא דלא חכים ולא טפש אי קרי ליה ויהרג כשר אי לא יהרג הוא ופסול

אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב״ה שיושב וקושר כתרים לאותיות אמר לפניו רבש״ע מי מעכב על ידך אמר לו אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות

אמר לפניו רבש״ע הראהו לי אמר לו חזור לאחורך הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הן אומרים תשש כחו כיון שהגיע לדבר אחד אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך אמר להן הלכה למשה מסיני נתיישבה דעתו

חזר ובא לפני הקב״ה אמר לפניו רבונו של עולם יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע״י אמר לו שתוק כך עלה במחשבה לפני אמר לפניו רבונו של עולם הראיתני תורתו הראני שכרו אמר לו חזור [לאחורך] חזר לאחוריו ראה ששוקלין בשרו במקולין אמר לפניו רבש״ע זו תורה וזו שכרה א״ל שתוק כך עלה במחשבה לפני

אמר רבא שבעה אותיות צריכות שלשה זיונין ואלו הן שעטנ״ז ג״ץ אמר רב אשי חזינא להו לספרי דווקני דבי רב דחטרי להו לגגיה דחי״ת ותלו ליה לכרעיה דה״י

חטרי להו לגגיה דחי״ת כלומר חי הוא ברומו של עולם ותלו ליה לכרעיה דה״י כדבעא מיניה רבי יהודה נשיאה מר׳ אמי מאי דכתיב (ישעיהו כו, ד) בטחו ביי׳ עדי עד כי ביה יי׳ צור עולמים אמר ליה כל התולה בטחונו בהקב״ה הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא

אמר ליה אנא הכי קא קשיא לי מאי שנא דכתיב ביה ולא כתיב יה

כדדרש ר׳ יהודה בר ר׳ אילעאי אלו שני עולמות שברא הקב״ה אחד בה״י ואחד ביו״ד ואיני יודע אם העולם הבא ביו״ד והעולם הזה בה״י אם העולם הזה ביו״ד והעולם הבא בה״י

כשהוא אומר (בראשית ב, ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה״י בראם [הוי אומר העולם הזה בה״י והעולם הבא ביו״ד]

ומפני מה נברא העולם הזה בה״י מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא ומ״ט תליא כרעיה דאי הדר בתשובה מעיילי ליה

וליעייל בהך לא מסתייעא מילתא כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (משלי ג, לד) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטהר מסייעין אותו בא לטמא פותחין לו ומ״ט אית ליה תאגא אמר הקב״ה אם חוזר [בו] אני קושר לו קשר

מפני מה נברא העולם הבא ביו״ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה

אמר רב יוסף הני תרתי מילי אמר רב בספרים ותניא תיובתיה חדא הא דאמר רב ס״ת שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנז

ותניא תיובתיה שלש יתקן ארבע יגנז תנא אם יש בו דף אחת שלימה מצלת על כולו: א״ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והוא דכתיב רוביה דספרא שפיר

א״ל אביי לרב יוסף אי אית בההוא דף שלש טעיות מאי א״ל הואיל ואיתיהיב לאיתקוני מיתקן וה״מ חסירות אבל יתירות לית לן בה חסירות מ״ט לא אמר רב כהנא משום דמיחזי כמנומר:

אגרא חמוה דרבי אבא הוה ליה יתירות בסיפריה אתא לקמיה דרבי אבא א״ל לא אמרן אלא בחסירות

דף ל עמוד א

אבל יתרות לית לן בה

אידך דאמר רב הכותב ס״ת ובא לגמור גומר ואפילו באמצע הדף מיתיבי הכותב ס״ת בא לו לגמור לא יגמור באמצע הדף כדרך שגומר בחומשין אלא מקצר והולך עד סוף הדף כי קא אמר רב בחומשין

והא ס״ת קאמר בחומשין של ס״ת איני והא״ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב לעיני כל ישראל באמצע הדף ההיא באמצע שיטה איתמר

רבנן אמרי אף באמצע שיטה רב אשי אמר באמצע שיטה דווקא והלכתא באמצע שיטה דווקא

אמר רבי יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב שמנה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן בבהכ״נ כמאן דלא כר״ש

דתניא (דברים לד, ה) וימת שם משה עבד יי׳ אפשר משה חי וכתב וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע בן נון דברי רבי יהודה ואמרי לה רבי נחמיה

אמר לו ר״ש אפשר ס״ת חסר אות אחת וכתיב (דברים לא, כו) לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו וגו׳

אלא עד כאן הקב״ה אומר ומשה כותב ואומר מכאן ואילך הקב״ה אומר ומשה כותב בדמע כמה שנאמר להלן (ירמיהו לו, יח) ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו

לימא דלא כר״ש אפי׳ תימא ר״ש הואיל ואישתני אישתני

וא״ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב הלוקח ס״ת מן השוק כחוטף מצוה מן השוק כתבו מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלו מהר סיני אמר רב ששת אם הגיה אפי׳ אות אחת מעלה עליו כאילו כתבו

(סי׳ סגלם) ת״ר עושה אדם יריעה מבת שלש דפין ועד בת שמנה דפין פחות מיכן ויתר על כן לא יעשה

ולא ירבה בדפין מפני שנראה אגרת ולא ימעט בדפין מפני שעיניו משוטטות אלא כגון למשפחותיכם (למשפחותיכם למשפחותיכם) ג׳ פעמים

נזדמנה לו יריעה בת תשע דפים לא יחלוק שלש לכאן ושש לכאן אלא ארבע לכאן וחמש לכאן

בד״א בתחלת הספר אבל בסוף הספר אפי׳ פסוק אחד ואפי׳ דף אחד פסוק אחד ס״ד אלא אימא פסוק אחד בדף אחד

שיעור גליון מלמטה טפח מלמעלה ג׳ אצבעות ובין דף לדף כמלא ריוח רוחב שתי אצבעות ובחומשין מלמטה שלש אצבעות מלמעלה שתי אצבעות ובין דף לדף כמלא ריוח רוחב גודל

ובין שיטה לשיטה כמלא שיטה ובין תיבה לתיבה כמלא אות קטנה ובין אות לאות כמלא חוט השערה

אל ימעט אדם את הכתב לא מפני ריוח של מטה ולא מפני ריוח של מעלה ולא מפני ריוח שבין שיטה לשיטה ולא מפני ריוח שבין פרשה לפרשה

נזדמנה לו תיבה בת חמש אותיות לא יכתוב שתים בתוך הדף ושלש חוץ לדף

דף ל עמוד ב

אלא שלש בתוך הדף ושתים חוץ לדף נזדמנה לו תיבה בת שתי אותיות לא יזרקנה לבין הדפין אלא חוזר וכותב בתחילת השיטה

הטועה בשם גורר את מה שכתב ותולה את מה שגרר וכותב את השם על מקום הגרר דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אף תולין את השם רבי יצחק אומר אף מוחק וכותב

ר״ש שזורי אומר כל השם כולו תולין מקצתו אין תולין ר״ש בן אלעזר אומר משום ר״מ אין כותבין את השם לא על מקום הגרר ולא על מקום המחק ואין תולין אותו כיצד עושה מסלק את היריעה כולה וגונזה

איתמר רב חננאל אמר רב הלכה תולין את השם רבה בר בר חנה א״ר יצחק בר שמואל הלכה מוחק וכותב

ולימא מר הלכה כמר ומר הלכה כמר משום דאפכי להו

אמר רבין בר חיננא אמר עולא א״ר חנינא הלכה כר״ש שזורי ולא עוד אלא כל מקום ששנה ר״ש שזורי הלכה כמותו

אהייא אילימא אהא ר״ש שזורי אומר כל השם כולו תולין מקצתו אין תולין והא איתמר עלה אמר רב חננאל אמר רב הלכה תולין את השם ורבה בר בר חנה אמר רב יצחק בר שמואל הלכה מוחק וכותב

ואם איתא הוא נמי לימא

אלא אהא ר״ש שזורי אומר אפי׳ בן חמש שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרתו

הא איתמר עלה זעירי א״ר חנינא הלכה כר״ש שזורי ואם איתא הוא נמי לימא

אלא אהא בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשיירא ר״ש שזורי אומר אף המסוכן

אי נמי אהא תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה ר״ש שזורי אומר אף בחול שואלו ואוכלו על פיו

והא איתמר עלה א״ר יוחנן הלכה כר״ש שזורי במסוכן ובתרומת מעשר של דמאי ואם איתא הוא נמי לימא

אלא אהא רבי יוסי בן כיפר אומר משום ר״ש שזורי פול המצרי שזרעו לזרע מקצתו השריש לפני ר״ה ומקצתו אחר ר״ה אין תורמין מזה על זה לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש

כיצד יעשה צובר גרנו לתוכו ונמצא תורם ומעשר מן החדש שבו על החדש שבו ומן הישן שבו על הישן שבו

הא איתמר עלה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון שזורי ואם איתא הוא נמי לימא

אלא אמר רב פפא אשידה רב נחמן בר יצחק אמר איין רב פפא אמר

דף לא עמוד א

אשידה דתנן [השידה] ב״ש אומרים נמדדת מבפנים ובית הלל אומרים מבחוץ ומודים אלו ואלו שאין עובי הרגלים ועובי הלבזבזין נמדד

ר׳ יוסי אומר מודים שעובי הרגלים ועובי הלבזבזין נמדד וביניהן אין נמדד ר״ש שזורי אומר אם היו רגלים גבוהות טפח אין ביניהן נמדד ואם לאו ביניהן נמדד

רב נחמן בר יצחק אמר איין דתנן רבי מאיר אומר שמן תחלה לעולם וחכ״א אף הדבש ר״ש שזורי אומר אף היין מכלל דת״ק סבר יין לא אימא רבי שמעון שזורי אומר יין

תניא אמר ר״ש שזורי פעם אחת נתערב לי טבל בחולין ובאתי ושאלתי את רבי טרפון ואמר לי לך קח לך מן השוק ועשר עליו

קסבר דאורייתא ברובא בטל ורוב עמי הארץ מעשרים הן והוה ליה כתורם מן הפטור על הפטור

ולימא ליה לך קח מן העובד כוכבים קסבר אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר והוה ליה מן החיוב על הפטור

איכא דאמרי אמר ליה לך קח מן העובד כוכבים קסבר יש קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר והוה ליה מן הפטור על הפטור

ולימא ליה קח מהשוק קסבר אין רוב עמי הארץ מעשרין

שלח ליה רב יימר בר שלמיא לרב פפא הא דאמר רבין בר חיננא אמר עולא א״ר חנינא הלכה כר״ש שזורי ולא עוד אלא כל מקום ששנה רבי שמעון שזורי הלכה כמותו אף בנתערב ליה טבל בחולין

אמר ליה אין אמר רב אשי אמר לי מר זוטרא קשי בה ר׳ חנינא מסורא פשיטא

דף לא עמוד ב

מי קאמר במשנתינו כל מקום ששנה קאמר

אמר רב זעירא אמר רב חננאל אמר רב קרע הבא בשני שיטין יתפור בשלש אל יתפור א״ל רבה זוטי לרב אשי הכי אמר רבי ירמיה מדיפתי משמיה דרבא הא דאמרינן בשלש אל יתפור לא אמרן אלא בעתיקתא אבל חדתתא לית לן בה

ולא עתיקתא עתיקתא ממש ולא חדתתא חדתתא ממש אלא הא דלא אפיצן הא דאפיצן וה״מ בגידין אבל בגרדין לא

בעי רב יהודה בר אבא בין דף לדף בין שיטה לשיטה מאי תיקו

אמר ר׳ זעירי אמר רב חננאל אמר רב מזוזה שכתבה שתים שתים כשרה איבעיא להו שתים ושלש ואחת מהו אמר רב נחמן בר יצחק כל שכן שעשאה כשירה מיתיבי עשאה כשירה או שירה כמותה פסולה כי תניא ההיא בס״ת

אתמר נמי אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ואמרי לה אמר רב אחא בר בר חנה אמר רבי יוחנן מזוזה שעשאה שתים ושלש ואחת כשרה ובלבד שלא יעשנה כקובה ובלבד שלא יעשנה כזנב

אמר רב חסדא על הארץ בשיטה אחרונה א״ד בסוף שיטה ואיכא דאמרי בתחלת שיטה

מ״ד בסוף שיטה (תהלים קג, יא) כגבוה שמים על הארץ ומ״ד בתחילת שיטה כי היכי דמרחקא שמים מארץ

א״ר חלבו חזינא ליה לרב הונא דכריך לה מאחד כלפי שמע ועושה פרשיותיה סתומות

מיתיבי אמר רשב״א ר״מ היה כותבה על דוכסוסטוס כמין דף

דף לב עמוד א

ועושה ריוח מלמעלה וריוח מלמטה ועושה פרשיותיה פתוחות אמרתי לו רבי מה טעם אמר לי הואיל ואין סמוכות מן התורה

ואמר רב חננאל אמר רב הלכה כר״ש בן אלעזר מאי לאו אפתוחות

לא אריוח וכמה ריוח אמר רב מנשיא בר יעקב ואמרי לה אמר רב שמואל בר יעקב כמלא אטבא דסיפרי

אמר ליה אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דכי אמר רב אריוח והא רב אית ליה מנהגא והאידנא נהוג עלמא בסתומות

דאמר רבה אמר רב כהנא אמר רב אם יבא אליהו ויאמר חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל

ורב יוסף אמר רב כהנא אמר רב אם יבא אליהו ויאמר אין חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל

ואמרינן מאי בינייהו מנעל לכתחילה איכא בינייהו אלא לאו שמע מינה אריוח ש״מ

רב נחמן בר יצחק אמר מצוה לעשותן סתומות ואי עבדינהו פתוחות שפיר דמי ומאי פתוחות דקאמר רשב״א אף פתוחות

לימא מסייע ליה כיוצא בו ספר תורה שבלה ותפילין שבלו אין עושין מהן מזוזה לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה הא מורידין עושין

אמאי הכא סתומות והכא פתוחות דלמא להשלים

הא מורידין עושין והתניא הלכה למשה מסיני תפילין על הקלף ומזוזה על דוכסוסטוס קלף במקום בשר דוכסוסטוס במקום שער למצוה

והתניא שינה פסול בתפילין והתניא שינה בין בזה ובין בזה פסול אידי ואידי בתפילין והא דכתבינהו אקלף במקום שער והא

דף לב עמוד ב

דכתבינהו אדוכסוסטוס במקום בשר

ואיבעית אימא שינה בזה ובזה תנאי היא דתניא שינה בזה ובזה פסול ר׳ [אחא מכשיר משום רבי] אחאי ברבי חנינא ואמרי לה משמיה דרבי עקיבא ברבי חנינא

הא מורידין עושין והא בעיא שרטוט דאמר רב מניומי בר חלקיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל מזוזה שאינה משורטטת פסולה ורב מנימין בר חלקיה דידיה אמר שרטוט של מזוזה הלכה למשה מסיני

תנאי היא דתניא ר׳ ירמיה אומר משום רבינו תפילין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב ואין צריכות שירטוט

והילכתא תפילין לא בעי שרטוט ומזוזה בעיא שירטוט ואידי ואידי נכתבות שלא מן הכתב מ״ט מיגרס גריסין

אמר רב חלבו אנא חזיתיה לרב הונא דהוה יתיב אפוריא דס״ת עליה וכף לכדא אארעא ואנח עליה ס״ת והדר יתיב במיטה קסבר אסור לישב על גבי מיטה שס״ת מונח עליה

ופליגא דרבה בר בר חנה דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן מותר לישב על גבי מיטה שספר תורה מונח עליה ואם לחשך אדם לומר מעשה בר׳ אלעזר שהיה יושב על המיטה ונזכר שס״ת מונח עליה ונשמט וישב ע״ג קרקע ודומה כמי שהכישו נחש התם ס״ת על גבי קרקע הוה

אמר רב יהודה אמר שמואל כתבה אגרת פסולה מ״ט אתיא כתיבה כתיבה מספר

ואמר רב יהודה אמר שמואל תלאה במקל פסולה מ״ט בשעריך בעינן תניא נמי הכי תלאה במקל או שהניחה אחר הדלת סכנה ואין בה מצוה

של בית מונבז המלך היו עושין בפונדקותיהן כן זכר למזוזה

ואמר רב יהודה אמר שמואל מצוה להניחה בתוך חללו של פתח פשיטא בשעריך אמר רחמנא ס״ד אמינא הואיל ואמר רבא מצוה להניחה

דף לג עמוד א

בטפח הסמוך לרשות הרבים כמה דמרחק מעלי קמ״ל

ואמר רב יהודה אמר שמואל כתבה על שני דפין פסולה מיתיבי כתבה על שני דפין והניחה בשני סיפין פסולה הא בסף אחד כשרה ראויה לשני סיפין קאמר

ואמר רב יהודה אמר שמואל במזוזה הלך אחר היכר ציר מאי היכר ציר אמר רב אדא אבקתא היכי דמי כגון פיתחא דבין תרי בתי בין בי גברי לבי נשי

ריש גלותא בנא ביתא אמר ליה לרב נחמן קבע לי מזוזתא א״ר נחמן תלי דשי ברישא

אמר רב יהודה אמר רב עשאה כמין נגר פסולה איני והא כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר כולהו מזוזתא דבי רבי כמין נגר הוו עבידן וההיא פיתחא דעייל ביה רבי לבי מדרשא לא הוה לה מזוזה לא קשיא הא דעבידא כסיכתא הא דעבידא כאיסתוירא

איני והא ההוא פיתחא דהוה עייל בה רב הונא לבי מדרשא והויא לה מזוזה ההוא רגיל הוה דאמר רב יהודה אמר רב במזוזה הלך אחר הרגיל

א״ר זירא אמר רב מתנא אמר שמואל מצוה להניחה בתחלת שליש העליון ורב הונא אמר מגביה מן הקרקע טפח ומרחיק מן הקורה טפח וכל הפתח כולו כשר למזוזה

מיתיבי מגביה מן הקרקע טפח ומרחיק מן הקורה טפח וכל הפתח כולו כשר למזוזה דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר וקשרתם וכתבתם מה קשירה בגובה אף כתיבה בגובה

בשלמא לרב הונא הוא דאמר כר׳ יהודה אלא לשמואל דאמר כמאן לא כר׳ יהודה ולא כר׳ יוסי

אמר ר״ה בריה דרב נתן לעולם כרבי יוסי

דף לג עמוד ב

ומאי תחילת שליש העליון דקא אמר להרחיקה שלא להרחיקה מן הקורה של מעלה יותר משליש

אמר רבא מצוה להניחה בטפח הסמוך לרה״ר מאי טעמא רבנן אמרי כדי שיפגע במזוזה מיד רב חנינא מסורא אומר כי היכי דתינטריה

אמר רבי חנינא בוא וראה שלא כמדת הקב״ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מלך יושב מבפנים ועם משמרין אותו מבחוץ מדת הקב״ה אינו כן עבדיו יושבין מבפנים והוא משמרן מבחוץ שנאמר (תהלים קכא, ה) ה׳ שומרך ה׳ צלך על יד ימינך

דרש רב יוסף בריה דרבא משמיה דרבא העמיק לה טפח פסולה לימא מסייעא ליה הניחה בפצין או שטלה עליה מלבן אם יש שם טפח צריך מזוזה אחרת אם לאו אינו צריך מזוזה אחרת

כי תניא ההיא בפתח שאחורי הדלת

הא בהדיא קתני לה פתח שאחורי הדלת אם יש שם טפח צריך מזוזה אחרת ואם לאו אינו צריך מזוזה אחרת כיצד קתני

תנא העמיד לה מלבן של קנים חותך שפופרת ומניחה אמר רב אחא בריה דרבא לא שנו אלא שהעמיד ולבסוף חתך והניחה אבל חתך והניח ולבסוף העמיד פסולה תעשה ולא מן העשוי

ואמר רבא הני פיתחי שימאי פטורין מן המזוזה מאי פיתחי שימאי פליגי בה רב ריחומי ואבא יוסי חד אמר דלית להו תקרה וחד אמר דלית להו שקופי

אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא אכסדרה פטורה מן המזוזה לפי שאין לה פצימין הא יש לה פצימין חייב לחיזוק תקרה הוא דעבידי

הכי קאמר אע״פ שיש לה פצימין פטורה שאין עשויין אלא לחיזוק לתקרה אמר אביי חזינא להו לאיספלידי דבי מר דאית להו פצימי ולית להו מזוזתא קסבר לחיזוק תקרה הוא דעבידי

מיתיבי בית שער אכסדרה ומרפסת חייבין במזוזה באכסדרה דבי רב אכסדרה דבי רב כאינדרונא מעלייתא הוא באכסדרה רומיתא

אמר רחבה אמר רב יהודה בי הרזיקי חייב בשתי מזוזות מאי בי הרזיקי אמר רב פפא סבא משמיה דרב בית שער הפתוח לחצר ובתים פתוחין לבית שער

ת״ר בית שער הפתוח לגינה ולקיטונית רבי יוסי אומר נידון כקיטונית וחכ״א נידון כבית שער רב ושמואל דאמרי תרוייהו מגינה לבית כולי עלמא לא פליגי דחייב מאי טעמא ביאה דבית היא

כי פליגי מבית לגינה מר סבר קיטונית עיקר ומר סבר גינה עיקר

רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו מבית לגינה דכולי עלמא לא פליגי דפטור מאי טעמא פיתחא דגינה הוא כי פליגי מגינה לבית מר סבר ביאה דבית הוא ומר סבר כולה

דף לד עמוד א

אדעתא דגינה הוא דעבידא

אביי ורבא עבדי כרבה ורב יוסף ורב אשי עביד כרב ושמואל לחומרא והילכתא כרב ושמואל לחומרא

איתמר לול פתוח מן הבית לעלייה אמר רב הונא אם יש לו פתח אחד חייב במזוזה אחת אם יש לו ב׳ פתחין חייב בשתי מזוזות אמר רב פפא שמע מינה מדרב הונא האי אינדרונא דאית ליה ארבעה באבי חייב בארבע מזוזות פשיטא לא צריכא אף על גב דרגיל בחד

אמר אמימר האי פיתחא דאקרנא חייב במזוזה אמר ליה רב אשי לאמימר והא לית ליה פצימין א״ל עדי פצימי

רב פפא איקלע לבי מר שמואל חזא ההוא פיתחא דלא הוה ליה אלא פצים אחד משמאלא ועבידא ליה מזוזה א״ל כמאן כר״מ אימר דאמר ר״מ מימין משמאל מי אמר

מאי היא דתניא ביתך ביאתך מן הימין אתה אומר מן הימין או אינו אלא משמאל ת״ל ביתך מאי תלמודא אמר רבה דרך ביאתך מן הימין דכי עקר איניש כרעיה דימינא עקר

רב שמואל בר אחא קמיה דרב פפא משמיה דרבא בר עולא אמר מהכא (מלכים ב יב, י) ויקח יהוידע הכהן ארון אחד ויקב חור בדלתו ויתן אותו אצל המזבח מימין בבוא איש בית ה׳ ונתנו שמה הכהנים שומרי הסף את כל הכסף המובא בית ה׳

מאי ר״מ דתניא בית שאין לו אלא פצים אחד ר״מ מחייב במזוזה וחכמים פוטרין מאי טעמא דרבנן (דברים ו, ט) מזוזות כתיב

מ״ט דר׳ מאיר דתניא מזוזות שומע אני מיעוט מזוזות שתים כשהוא אומר (דברים יא, כ) מזוזות בפרשה שניה שאין תלמוד לומר הוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט מעטו הכתוב למזוזה אחת דברי ר׳ ישמעאל

ר״ע אומר אינו צריך כשהוא אומר (שמות יב, כג) על המשקוף ועל שתי המזוזות שאין ת״ל שתי מה ת״ל שתי זה בנה אב כל מקום שנאמר מזוזות אינו אלא אחת עד שיפרט לך הכתוב שתים

ת״ר וכתבתם יכול יכתבנה על האבנים נאמר כאן כתיבה ונאמר להלן כתיבה מה להלן על הספר אף כאן על הספר

או כלך לדרך זו נאמר כאן כתיבה ונאמר להלן כתיבה מה להלן על האבנים אף כאן על האבנים

נראה למי דומה דנין כתיבה הנוהגת לדורות מכתיבה הנוהגת לדורות ואין דנין כתיבה הנוהגת לדורות מכתיבה שאינה נוהגת לדורות וכמו שנאמר להלן (ירמיהו לו, יח) ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי רחמנא אמר על מזוזות ואת אמרת נילף כתיבה כתיבה אמר קרא (דברים ו, ט) וכתבתם כתיבה תמה והדר על המזוזות

ומאחר דכתיב [וכתבתם] האי גזירה שוה למה לי אי לאו גזירה שוה הוה אמינא ליכתבא אאבנא וליקבעה אסיפא קמ״ל:

ארבע פרשיות שבתפילין מעכבות זו את זו ואפילו כתב אחד מעכבן: פשיטא

אמר רב יהודה אמר רב לא נצרכא אלא לקוצו של יו״ד והא נמי פשיטא לא נצרכא אלא לאידך דרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה:

דף לד עמוד ב

ת״ר לטטפת לטטפת לטוטפת הרי כאן ד׳ דברי רבי ישמעאל

ר״ע אומר אינו צריך טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים

ת״ר יכול יכתבם על ד׳ עורות ויניחם בד׳ בתים בד׳ עורות ת״ל (שמות יג, ט) ולזכרון בין עיניך זכרון אחד אמרתי לך ולא ב׳ וג׳ זכרונות הא כיצד כותבן על ד׳ עורות ומניחן בד׳ בתים בעור אחד

ואם כתבן בעור אחד והניחן בד׳ בתים יצא וצריך שיהא ריוח ביניהן דברי רבי וחכ״א אינו צריך ושוין שנותן חוט או משיחה בין כל אחת ואחת ואם אין חריצין ניכר פסולות

תנו רבנן כיצד כותבן תפלה של יד כותבה על עור אחד ואם כתבה בארבע עורות והניחה בבית אחד יצא וצריך לדבק שנאמר (שמות יג, ט) והיה לך לאות על ידך כשם שאות אחת מבחוץ כך אות אחת מבפנים דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי אומר אינו צריך

א״ר יוסי ומודה לי ר׳ יהודה ברבי שאם אין לו תפילין של יד ויש לו שתי תפילין של ראש שטולה עור על אחת מהן ומניחה מודה היינו פלוגתייהו אמר רבא מדבריו של ר׳ יוסי חזר בו ר׳ יהודה

איני והא שלח רב חנניה משמיה דר׳ יוחנן תפלה של יד עושין אותה של ראש ושל ראש אין עושין אותה של יד לפי שאין מורידין מקדושה חמור׳ לקדושה קלה

ל״ק הא בעתיקתא הא בחדתתא ולמ״ד הזמנה מילתא היא דאתני עלייהו מעיקרא

ת״ר כיצד סדרן קדש לי והי׳ כי יביאך מימין שמע והי׳ אם שמוע משמאל

והתניא איפכא אמר אביי ל״ק כאן מימינו של קורא כאן מימינו של מניח והקורא קורא כסדרן:

אמר רב חננאל אמר רב החליף פרשיותיה פסולות אמר אביי לא אמרן

דף לה עמוד א

אלא גוייתא לברייתא ובריתא לגוייתא אבל גוייתא לגוייתא ובריתא לברייתא לית לן בה

א״ל רבא מאי שנא גוייתא לברייתא וברייתא לגוייתא דלא דהך דבעי למיחזי אוירא לא קא חזייא והא דלא קא בעי למיחזי אוירא קא חזייא ברייתא לברייתא וגוייתא לגוייתא נמי הך דבעיא למיחזי אוירא דימין קא חזיא אוירא דשמאל ודשמאל קא חזיא אוירא דימין אלא ל״ש

ואמר רב חננאל אמר רב תיתורא דתפילין הלכה למשה מסיני אמר אביי מעברתא דתפילין הלכה למשה מסיני ואמר אביי שי״ן של תפילין הלכה למשה מסיני

וצריך שיגיע חריץ למקום התפר רב דימי מנהרדעא אמר כיון דמנכר לא צריך

ואמר אביי האי קילפא דתפילין צריך למיבדקיה דדילמא אית בה ריעותא ובעינא כתיבה תמה וליכא רב דימי מנהרדעא אמר לא צריך קולמוסא בדיק לה

א״ר יצחק רצועות שחורות הלכה למשה מסיני מיתיבי תפילין אין קושרין אותן אלא במינן בין ירוקות בין שחורות בין לבנות אדומות לא יעשה מפני גנאי ודבר אחר

א״ר יהודה מעשה בתלמידו של ר״ע שהיה קושר תפיליו בלשונות של תכלת ולא אמר לו דבר איפשר אותו צדיק ראה תלמידו ולא מיחה בו אמר לו הן לא ראה אותו ואם ראה אותו לא היה מניחו

מעשה בהורקנוס בנו של ר׳ אליעזר בן הורקנוס שהיה קושר תפיליו בלשונות של ארגמן ולא אמר לו דבר איפשר אותו צדיק ראה בנו ולא מיחה בו אמרו לו הן לא ראה אותו ואם ראה אותו לא היה מניחו

קתני מיהא בין ירוקות בין שחורות ובין לבנות לא קשיא כאן מבפנים כאן מבחוץ

אי מבפנים מאי גנאי ודבר אחר איכא זימנין דמתהפכין ליה

תנא תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני אמר רב פפא בתפרן ובאלכסונן

לימא מסייע ליה העושה תפילתו עגולה סכנה ואין בה מצוה אמר רב פפא מתני׳ דעבידא כי אמגוזא

אמר רב הונא תפילין כל זמן שפני טבלא קיימת כשירות רב חסדא אמר נפסקו שתים כשירות שלש פסולות

אמר רבא הא דאמרת שתים כשירות לא אמרן אלא זה שלא כנגד זה אבל זה כנגד זה פסולות וזה כנגד זה נמי לא אמרן אלא בחדתתא אבל בעתיקתא לית לן בה

אמר ליה אביי לרב יוסף היכי דמיין חדתתא והיכי דמיין עתיקתא אמר ליה כל היכא כי מיתלי ביה בשלחא והדר חלים עתיקתא ואידך חדתתא

דף לה עמוד ב

וא״נ כל היכי דכי מיתלי ביה במתנא אתייה אבתריה חדתתא ואידך עתיקתא

אביי הוה יתיב קמיה דרב יוסף איפסיק ליה רצועה דתפילי א״ל מהו למיקטריה א״ל וקשרתם כתיב שתהא קשירה תמה

א״ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי מהו למיתפריה ועייליה לתפירה לגאו אמר פוק חזי מה עמא דבר

אמר רב פפא גרדומי רצועות כשירות ולאו מילתא היא מדאמרי בני רבי חייא גרדומי תכלת וגרדומי אזוב כשירין התם הוא דתשמישי מצוה נינהו אבל הכא דתשמישי קדושה נינהו לא

מכלל דאית להו שיעורא וכמה שיעורייהו אמר רמי בר חמא אמר ר״ל עד אצבע צרדה רב כהנא מחוי כפוף רב אשי מחוי פשוט

רבה קטר להו ופשיט ושדי להו רב אחא בר יעקב קטר להו ומתלית להו מר בריה דרבנא עביד כדידן

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב קשר של תפילין הלכה למשה מסיני אמר ר״נ ונוייהן לבר רב אשי הוה יתיב קמיה דמר זוטרא איתהפכא ליה רצועה דתפילין א״ל לא סבר לה מר ונוייהן לבר א״ל לאו אדעתאי

(דברים כח, י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה׳ נקרא עליך ויראו ממך תניא ר״א הגדול אומר אלו תפילין שבראש (שמות לג, כג) והסרותי את כפי וראית את אחורי אמר רב חנא בר ביזנא אמר ר״ש חסידא מלמד שהראה לו הקב״ה למשה קשר של תפילין

אמר רב יהודה קשר של תפילין צריך שיהא למעלה כדי שיהו ישראל למעלה ולא למטה וצריך שיהא כלפי פנים כדי שיהו ישראל לפנים ולא לאחור

אמר רב שמואל בר בידרי אמר רב ואמרי לה אמר ר׳ אחא אריכא אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב מנשיא אמר שמואל תפילין מאימתי מברך עליהן משעת הנחתן איני והא אמר רב יהודה אמר שמואל כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן אביי ורבא דאמרי תרוייהו משעת הנחה ועד שעת קשירה

דף לו עמוד א

אמר רב חסדא סח בין תפילה לתפילה חוזר ומברך

סח אין לא סח והא שלח רב חייא בריה דרב הונא משמיה דר׳ יוחנן על תפילה של יד אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין על תפילין של ראש אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין

אביי ורבא דאמרי תרוייהו לא סח מברך אחת סח מברך שתים

תנא סח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו וחוזר עליה מערכי המלחמה

תנא כשהוא מניח מניח של יד ואחר כך מניח של ראש וכשהוא חולץ חולץ של ראש ואחר כך חולץ של יד בשלמא כשהוא מניח מניח של יד ואח״כ מניח של ראש דכתיב (דברים ו, ח) וקשרתם לאות על ידך והדר והיו לטוטפת בין עיניך

אלא כשהוא חולץ חולץ של ראש ואח״כ חולץ של יד מנלן אמר רבה רב הונא אסברא לי אמר קרא והיו לטוטפת בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהו שתים

ת״ר תפילין מאימתי מברך עליהן משעת הנחתן כיצד היה משכים לצאת לדרך ומתיירא שמא יאבדו מניחן וכשיגיע זמנן ממשמש בהן ומברך עליהן

ועד מתי מניחן עד שתשקע החמה רבי יעקב אומר עד שתכלה רגל מן השוק וחכמים אומרים עד זמן שינה ומודים חכמים לר׳ יעקב שאם חלצן לצאת לבית הכסא או ליכנס לבית המרחץ ושקעה חמה שוב אינו חוזר ומניחן

אמר רב נחמן הלכה כרבי יעקב רב חסדא ורבה בר רב הונא מצלו בהו באורתא איכא דאמרי אין הלכה כר׳ יעקב

דף לו עמוד ב

והא רב חסדא ורבה בר רב הונא מצלו בהו באורתא ההוא פליגא

ומי אמר רבה בר רב הונא הכי והא אמר רבה בר רב הונא ספק חשיכה ספק לא חשיכה לא חולץ ולא מניח הא ודאי חשיכה חולץ התם בערב שבת איתמר

מאי קסבר אי קסבר לילה זמן תפילין שבת נמי זמן תפילין אי קסבר שבת לאו זמן תפילין לילה נמי לאו זמן תפילין דמהיכא דממעטא שבת מהתם ממעטי לילות

דתניא (שמות יג, י) ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה ימים ולא לילות מימים ולא כל ימים פרט לשבתות וימים טובים דברי רבי יוסי הגלילי ר״ע אומר לא נאמר חוקה זו אלא לפסח בלבד

נפקא ליה מהיכא דנפקא ליה לר׳ עקיבא דתניא ר׳ עקיבא אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות ובימים טובים ת״ל (שמות יג, טז) והיה לאות על ידך ולטוטפת בין עיניך מי שצריכין אות יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות

אמר ר׳ אלעזר כל המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בעשה ור׳ יוחנן אמר עובר בלאו לימא בר׳ אבין אמר ר׳ אילעא קא מיפלגי דאמר ר׳ אבין אמר ר׳ אילעא כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה

דמר אית ליה דר׳ אבין ומר לית ליה דר׳ אבין

לא דכולי עלמא אית להו דרבי אבין אמר ר׳ אילעא והכא בהא קא מיפלגי מר סבר השמר דלאו לאו והשמר דעשה עשה ומר סבר השמר דעשה נמי לאו

ואמר רבי אלעזר ואם לשמרן מותר ואמר רבינא הוה יתיבנא קמיה דרב אשי וחשך והניח תפילין ואמרי ליה לשמרן קא בעי להו מר ואמר לי אין וחזיתיה לדעתיה דלאו לשמרן הוא בעי קסבר הלכה ואין מורין כן

אמר רבה בר רב הונא חייב אדם למשמש בתפילין בכל שעה קל וחומר מציץ ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה והיה על מצחו תמיד שלא תסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה

ת״ר ידך זו שמאל אתה אומר שמאל או אינו אלא ימין תלמוד לומר (ישעיהו מח, יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואומר (שופטים ה, כו) ידה ליתד תשלחנה וימינה להלמות עמלים ואומר (תהלים עד, יא) למה תשיב ידך וימינך מקרב חיקך כלה

דף לז עמוד א

רבי יוסי החורם אומר מצינו ימין שנקרא יד שנאמר (בראשית מח, יז) וירא יוסף כי ישית אביו יד ימינו ואידך יד ימינו איקרי יד סתמא לא איקרי

ר׳ נתן אומר אינו צריך הרי הוא אומר (דברים ו, ח) וקשרתם וכתבתם מה כתיבה בימין אף קשירה בימין וכיון דקשירה בימין הנחה בשמאל היא ור׳ יוסי החורם הנחה דבשמאל מנא ליה נפקא ליה מהיכא דנפקא ליה לר׳ נתן

רב אשי אמר מידכה כתיב בה״י כהה א״ל ר׳ אבא לרב אשי ואימא ידך שבכח א״ל מי כתיב בחי״ת

כתנאי ידכה בה״י זו שמאל אחרים אומרים ידך לרבות את הגידם תניא אידך אין לו זרוע פטור מן התפילין אחרים אומר ידכה לרבות את הגידם

ת״ר אטר מניח תפילין בימינו שהוא שמאלו והתניא מניח בשמאלו שהוא שמאלו של כל אדם אמר אביי כי תניא ההיא בשולט בשתי ידיו

תנא דבי מנשה על ידך זו קיבורת בין עיניך זו קדקד היכא אמרי דבי רבי ינאי מקום שמוחו של תינוק רופס

בעא מיניה פלימו מרבי מי שיש לו שני ראשים באיזה מהן מניח תפילין א״ל או קום גלי או קבל עלך שמתא אדהכי אתא ההוא גברא א״ל איתיליד לי ינוקא דאית ליה תרי רישי כמה בעינן למיתב לכהן אתא ההוא סבא תנא ליה חייב ליתן לו י׳ סלעים

איני והתני רמי בר חמא מתוך שנאמר (במדבר יח, טו) פדה תפדה את בכור האדם שומע אני אפילו נטרף בתוך ל׳ ת״ל

דף לז עמוד ב

(במדבר יח, טו) אך חלק שאני הכא דבגולגולת תלא רחמנא

אמר מר ידך זו קיבורת מנלן דת״ר (שמות יג, ט) על ידך זו גובה שביד אתה אומר זו גובה שביד או אינו אלא על ידך ממש אמרה תורה הנח תפילין ביד והנח תפילין בראש מה להלן בגובה שבראש אף כאן בגובה שביד

רבי אליעזר אומר אינו צריך הרי הוא אומר (שמות יג, ט) והיה לך לאות ולא לאחרים לאות ר׳ יצחק אומר אינו צריך הרי הוא אומר (דברים יא, יח) ושמתם את דברי אלה על לבבכם וקשרתם שתהא שימה כנגד הלב

ר׳ חייא ורב אחא בריה דרב אויא מכוין ומנח ליה להדי ליביה רב אשי הוה יתיב קמיה דאמימר הוה ציריא בידיה וקא מתחזיין תפילין אמר ליה לא סבר לה מר לך לאות ולא לאחרים לאות אמר ליה במקום לך לאות איתמר

גובה שבראש מנלן דת״ר בין עיניך זו גובה שבראש אתה אומר זו גובה שבראש או אינו אלא בין עיניך ממש נאמר כאן בין עיניך ונאמר להלן (דברים יד, א) לא תשימו קרחה בין עיניכם למת מה להלן בגובה שבראש מקום שעושה קרחה אף כאן בגובה של ראש מקום שעושה קרחה

ר׳ יהודה אומר אינו צריך אמרה תורה הנח תפילין ביד הנח תפילין בראש מה להלן במקום הראוי ליטמא בנגע אחד אף כאן במקום הראוי ליטמא בנגע אחד

לאפוקי בין עיניך דאיכא בשר ושער דאיכא שער לבן ואיכא נמי שער צהוב:

ארבע ציציות מעכבות זו את זו שארבעתן מצוה אחת: מאי בינייהו אמר רב יוסף סדין בציצית איכא בינייהו

רבא בר אהינא אמר טלית בעלת חמש איכא בינייהו

רבינא אמר דרב הונא איכא בינייהו דאמר רב הונא היוצא בטלית שאינה מצוייצת כהלכתה בשבת חייב חטאת

אמר רב שישא בריה דרב אידי האי מאן דבצריה לגלימיה לא עביד ולא כלום שוייה טלית בעלת חמש

אמר רב משרשיא האי מאן דציריה לגלימיה לא עבד ולא כלום מאי טעמא דכמאן דשרייה דמי ותנן נמי כל חמתות הצרורות טהורות חוץ משל ערביים

אמר רב דימי מנהרדעא האי מאן דחייטיה לגלימיה לא עבד ולא כלום אם איתא דלא מיבעי ליה ליפסוק ולישדייה:

רבי ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצות: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי ישמעאל ולית הלכתא כותיה

רבינא הוה קא אזיל אבתריה דמר בר רב אשי בשבתא דריגלא איפסיק קרנא דחוטיה ולא אמר ליה ולא מידי כד מטא לביתיה אמר ליה מהתם איפסיק א״ל אי אמרת לי מהתם שדיתיה

והא אמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה

תרגומה רב בר שבא קמיה דרב כהנא

דף לח עמוד א

בלאו (דברים יז, יא) דלא תסור

ואיכא דאמרי מהתם א״ל וא״ל מאי דעתיך למישדייה והאמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה והא תרגומה רב בר שבא קמיה דרב כהנא בלאו דלא תסור הכא נמי כרמלית דרבנן היא:

הדרן עלך הקומץ

מתני׳ התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת תפלה של יד אינה מעכבת את של ראש ושל ראש אינה מעכבת את של יד:

גמ׳ לימא מתני׳ דלא כרבי דתניא (במדבר טו, לט) וראיתם אותו מלמד שמעכבין זה את זה דברי רבי וחכ״א אין מעכבין

מ״ט דרבי דכתיב (במדבר טו, לח) הכנף מין כנף וכתיב פתיל תכלת ואמר רחמנא וראיתם אותו עד דאיכא תרוייהו בחד

ורבנן וראיתם אותו כל חד לחודיה משמע

לימא דלא כרבי אמר רב יהודה אמר רב אפי׳ תימא רבי לא נצרכא אלא לקדם

דתניא מצוה להקדים לבן לתכלת ואם הקדים תכלת ללבן יצא אלא שחיסר מצוה מאי חיסר מצוה

דף לח עמוד ב

אילימא חיסר מצוה דלבן וקיים מצוה דתכלת לרבי עכובי מעכב אהדדי

אמר רב יהודה אמר רב שחיסר מצוה ועשה מצוה ומאי חיסר מצוה דלא עבד מצוה מן המובחר

התינח לבן דאינו מעכב את התכלת תכלת דאינה מעכבת את הלבן מאי היא

אמר רמי בר חמא לא נצרכא אלא לטלית שכולה תכלת

איתמר נמי אמר ליה לוי לשמואל אריוך לא תיתיב אכרעך עד דמפרשת לי להא מילתא התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת מאי היא אמר ליה לא נצרכא אלא לסדין בציצית דמצוה לאקדומי לבן ברישא

מ״ט הכנף מין כנף ואי אקדים תכלת ללבן לית לן בה

תינח לבן דאינו מעכב את התכלת תכלת דאינה מעכבת את הלבן מאי היא

אמר ליה רמי בר חמא לא נצרכא אלא לטלית שכולה תכלת דמצוה לאקדומי תכלת ברישא דהכנף מין כנף ואי אקדים לבן ברישא לית לן בה

אמר רבא מידי ציבעא קא גרים אלא אמר רבא לא נצרכא אלא לגרדומין דאי איגרדם תכלת וקאי לבן ואי איגרדם לבן וקאי תכלת לית לן בה

דאמרי בני ר׳ חייא גרדומי תכלת כשרין וגרדומי אזוב כשרין וכמה שיעור גרדומין אמר בר המדורי אמר שמואל כדי לענבן

איבעיא להו כדי לענבן לענבן כולהו בהדדי או דלמא כל חד וחד לחודיה תיקו

בעי רב אשי אלימי דלא מיענבי ואי הוו קטיני מיענבי מאי אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כל שכן דמינכר מצותייהו

ומאן תנא דפליג עליה דרבי האי תנא הוא דתניא רבי יצחק אומר משום ר׳ נתן שאמר משום רבי יוסי הגלילי . שאמר משום רבי יוחנן בן נורי אין לו תכלת מטיל לבן

אמר רבא שמע מינה צריך לקשור על כל חוליא וחוליא דאי ס״ד לא צריך הא דאמרי בני רבי חייא גרדומי תכלת כשרין וגרדומי אזוב כשרין כיון דאישתרי ליה עילאי אישתרי ליה כולה

דף לט עמוד א

דלמא דאיקטר

ואמר רבה שמע מינה קשר עליון דאורייתא דאי ס״ד דרבנן מאי איצטריך למישרי סדין בציצית פשיטא התוכף תכיפה אחת אינו חיבור אלא שמע מינה דאורייתא

אמר רבה בר רב אדא אמר רב אדא אמר רב אם נפסק החוט מעיקרו פסולה יתיב רב נחמן וקא אמר להא שמעתא איתיביה רבא לרב נחמן במה דברים אמורים בתחילתו אבל סופו שיריו וגרדומיו כל שהוא

מאי שיריו ומאי גרדומיו מאי לאו שיריו דאיפסיק מינייהו ואישתייר מינייהו גרדומיו דאיגרדום איגרדומי

לא חדא קתני שיורי גרדומיו כל שהוא ולימא גרדומיו שיריו למה לי הא קמ״ל דבעינן שיורא לגרדומיו כדי לענבן

יתיב רבה וקאמר משמיה דרב חוט של כרך עולה מן המנין אמר ליה רב יוסף שמואל אמרה ולא רב איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה סח לי רבי יאשיה דמן אושא חוט של כרך עולה לה מן המנין

יתיב רבא וקא אמר משמיה דשמואל תכלת שכרך רובה כשרה אמר ליה רב יוסף רב אמרה ולא שמואל איתמר נמי אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב תכלת שכרך רובה כשרה

רב חייא בריה דרב נתן מתני הכי אמר רב הונא אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב תכלת שכרך רובה כשרה ואפילו לא כרך בה אלא חוליא אחת כשרה ונויי תכלת שליש גדיל ושני שלישי ענף

וכמה שיעור חוליא תניא רבי אומר כדי שיכרוך וישנה וישלש תאנא הפוחת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה

הפוחת לא יפחות משבע כנגד שבעה רקיעים והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה כנגד שבעה רקיעין ששה אוירין שביניהם

תנא כשהוא מתחיל מתחיל בלבן הכנף מין כנף וכשהוא מסיים מסיים בלבן מעלין בקודש ולא מורידין

רב ורבה בר בר חנה הוו יתבי הוה קא חליף ואזיל ההוא גברא דמיכסי גלימא דכולה תכלתא ורמי ליה תכלתא

דף לט עמוד ב

וגדילא מיגדיל אמר רב יאי גלימא ולא יאי תכלתא רבה בר בר חנה אמר יאי גלימא ויאי תכלתא

במאי קא מיפלגי רבה בר בר חנה סבר כתיב (דברים כב, יב) גדיל וכתיב (במדבר טו, לח) פתיל או גדיל או פתיל

ורב סבר לעולם פתיל בעינן וההיא גדילים למניינא הוא דאתא גדיל שנים גדילים ארבעה עשה גדיל ופותליהו מתוכו

אמר שמואל משמיה דלוי חוטי צמר פוטרין בשל פשתן

איבעיא להו של פשתן מהו שיפטרו בשל צמר צמר בשל פשתים הוא דפטר דכיון דתכלת פטרה לבן נמי פטר אבל פשתים בצמר לא

או דלמא כיון דכתיב (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך לא שנא צמר בפשתים ולא שנא פשתים בצמר

ת״ש דאמר רחבה אמר רב יהודה חוטי צמר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן פוטרין בשל צמר חוטי צמר ופשתים פוטרין בכל מקום ואפילו בשיראין

ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן השיראין פטורין מן הציצית איתיביה רבא לרב נחמן השיראין והכלך והסריקין כולן חייבין בציצית מדרבנן

אי הכי אימא סיפא וכולן צמר ופשתים פוטרין בהן אי אמרת בשלמא דאורייתא היינו דמישתרו בהו כלאים אלא אי אמרת דרבנן היכי מישתרי בהו כלאים אימא או צמר או פשתים

הכי נמי מסתברא דקתני סיפא הן במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין אי אמרת בשלמא דרבנן היינו דמיפטרו במינן אלא אי אמרת דאורייתא צמר ופשתים הוא דפטר

אי משום הא לא איריא כדרבא דרבא רמי כתיב הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים

הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין

ורב נחמן כדתנא דבי רבי ישמעאל

דתנא דבי רבי ישמעאל הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים

אמר אביי והאי תנא דבי רבי ישמעאל מפקא מאידך תנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי ר׳ ישמעאל בגד אין לי אלא בגד צמר מנין לרבות צמר גמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים והכלך והסריקין והשיראין מנין ת״ל או בגד:

דף מ עמוד א

תנו רבנן סדין בציצית ב״ש פוטרין וב״ה מחייבין והלכה כדברי ב״ה

א״ר אליעזר ב״ר צדוק והלא כל המטיל תכלת בירושלים אינו אלא מן המתמיהין

אמר רבי א״כ למה אסרוה לפי שאין בקיאין

אמר ליה רבא בר רב חנא לרבא ולרמו בי עשרה ונפקו לשוקא ומפרסמא למילתא כל שכן דמתמהו עילון

ולידרשא בפירקא גזירה משום קלא אילן

ולא יהא אלא לבן כיון דאפשר במינן לא

כדריש לקיש דאמר ריש לקיש כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה את לא תעשה

וליבדקוה אלא גזירה משום טעימה

וליכתבה אדיסקי אדיסקי ליקום וליסמוך אמר רבא השתא

דף מ עמוד ב

חמץ בפסח ויוה״כ דכרת סמכינן אדיסקי הכא דעשה בעלמא לא כל שכן

אלא אמר רבא הא מילתא אמרי ואיתמר במערבא משום דרבי זירא כוותי שמא יקרע סדינו בתוך ג׳ ויתפרנו

והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי

שרא רבי זירא לסדיניה רב זירא אמר גזירה נמי משום כסות לילה

ואמר רבא הא מילתא אמרי ואיתמר במערבא משמיה דר׳ זירא כוותי היא של בגד וכנפיה של עור חייבת היא של עור וכנפיה של בגד פטורה מאי טעמא עיקר בגד בעינן

רב אחאי אזיל בתר כנף

אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא הטיל לבעלת שלש והשלימה לארבע פסולה [משום] תעשה ולא מן העשוי

מיתיבי חסידים הראשונים כיון שארגו בה ג׳ היו מטילין לה תכלת אימא כיון שפצעו בה ג׳ היו מטילין לה תכלת

ומי אמרינן תעשה ולא מן העשוי (איני) והאמר ר׳ זירא הטיל למוטלת כשרה

אמר רבא השתא בבל תוסיף קאי מעשה לא הוי

מתקיף לה רב פפא ממאי דגברא לאוסופי קא מיכוין דלמא לבטולי קא מיכוין ובל תוסיף ליכא מעשה איכא

אמר ר׳ זירא אמר רב מתנא אמר שמואל תכלת אין בה משום כלאים ואפי׳ בטלית פטורה

מאי טלית פטורה אילימא דלית בה שיעורא והתניא טלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו

דף מא עמוד א

והגדול יוצא בה דרך עראי חייבת בציצית אין הקטן מתכסה בו ראשו ורובו אע״פ שהגדול יוצא בה עראי פטורה וכן לענין כלאים

והוינן בה מאי וכן לענין כלאים אילימא וכן לענין איסורא דכלאים והא אנן תנן אין עראי בכלאים

ואמר רב נחמן בר יצחק וכן לענין סדין בציצית

אלא מאי פטורה הטיל למוטלת

והא אמרה רבי זירא חדא זימנא חדא מכלל דחבירתה איתמר

ת״ר טלית כפולה חייבת בציצית ורבי שמעון פוטר ושוין שאם כפלה ותפרה שחייבת

תפרה פשיטא לא צריכא דנקטה בסיכי

רבה בר הונא איקלע לבי רבא בר רב נחמן חזייה דהוה מיכסי טלית כפולה ורמי ליה חוטי עילוי כפילא איפשיטא ואתא חוטא וקם להדי רישיה

אמר ליה לאו היינו כנף דכתב רחמנא באורייתא אתא שדייה איכסי גלימא אחריתי

אמר ליה מי סברת חובת גברא הוא חובת טלית הוא זיל רמי לה

לימא מסייע ליה חסידים הראשונים כיון שארגו בה שלש היו מטילין בה תכלת שאני חסידים דמחמרי אנפשייהו

ופליגא דמלאכא אשכחי׳ לרב קטינא דמיכסי סדינא אמר ליה קטינא קטינא סדינא בקייטא וסרבלא בסיתוא ציצית של תכלת מה תהא עליה

אמר ליה ענשיתו אעשה אמר ליה בזמן דאיכא ריתחא ענשינן

אי אמרת בשלמא חובת גברא הוא היינו דמחייב דלא קא רמי אלא אי אמרת חובת טלית הוא הא לא מיחייבא

אלא מאי חובת גברא הוא נהי דחייביה רחמנא כי מיכסי טלית דבת חיובא כי מיכסי טלית דלאו בת חיובא היא מי חייביה רחמנא

אלא הכי קאמר ליה טצדקי למיפטר נפשך מציצית

אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל כלי קופסא חייבין בציצית ומודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו שפטורה מ״ט (דברים כב, יב) אשר תכסה בה אמר רחמנא האי לאו לאיכסויי עבידא

בההיא שעתא ודאי רמינן ליה משום (משלי יז, ה) לועג לרש חרף עושהו

אמר רחבה אמר ר׳ יהודה טלית שנקרעה חוץ לשלש יתפור תוך שלש לא יתפור

תניא נמי הכי טלית שנקרעה חוץ לשלש יתפור תוך שלש רבי מאיר אומר לא יתפור וחכ״א יתפור

ושוין שלא יביא אפילו אמה על אמה ממקום אחר ובה תכלת ותולה בה ושוין שמביא תכלת ממקום אחר ותולה בה

דף מא עמוד ב

ובלבד שלא תהא מופסקת שמעת מינה מתירין מבגד לבגד דילמא דאי בלאי

ת״ר טלית שכולה תכלת כל מיני צבעונין פוטרין בה חוץ מקלא אילן

מיתיבי טלית אין פוטר בה אלא מינה טלית שכולה תכלת מביא תכלת וד״א ותולה בה וקלא אילן לא יביא ואם הביא כשר

אמר רב נחמן בר יצחק לא קשיא כאן בטלית בת ארבעה חוטין כאן בטלית בת שמונה חוטין

שמעת מינה מתירין מבגד לבגד דלמא דאי עבד

איתמר רב אמר אין מתירין מבגד לבגד ושמואל אמר מתירין מבגד לבגד

רב אמר אין מדליקין מנר לנר ושמואל אמר מדליקין מנר לנר

רב אמר אין הלכה כרבי שמעון בגרירה ושמואל אמר הלכה כר׳ שמעון בגרירה

אמר אביי כל מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כשמואל מתירין מבגד לבגד ומדליקין מנר לנר והלכה כרבי שמעון בגרירה

דתניא רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ

רב יהודה מסר ליה לקצרא רב חנינא עביד לה סיסא רבינא חייט להו מיחט

ת״ר כמה חוטין הוא נותן ב״ש אומרים ד׳ וב״ה אומרים ג׳

וכמה תהא משולשת ב״ש אומרים ד׳ וב״ה אומרים ג׳ וג׳ שבית הלל אומרים אחת מארבע בטפח של כל אדם אמר רב פפא טפח דאורייתא ד׳ בגודל שית בקטנה חמש בתילתא

אמר רב הונא ד׳ בתוך ד׳ ומשולשת ד׳ ורב יהודה אמר ג׳ בתוך ג׳ משולשת ג׳

אמר רב פפא הלכתא ד׳ בתוך שלש משולשת ארבע

למימרא דאית להו שיעורא ורמינהו ציצית אין ציצית אלא יוצא ואין ציצית אלא משהו וכבר עלו זקני ב״ש וזקני ב״ה לעליית יוחנן בן בתירא ואמרו ציצית אין לה שיעור כיוצא בו לולב אין בו שיעור

מאי לאו אין לה שיעור כלל לא

דף מב עמוד א

אין לה שיעור למעלה אבל יש לה שיעור למטה דאי לא תימא הכי כיוצא בו לולב אין לו שיעור הכי נמי דאין לו שיעור כלל

והתנן לולב שיש בו ג׳ טפחים כדי לנענע בו כשר אלא אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה ה״נ אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה

ת״ר ציצית אין ציצית אלא ענף וכן הוא אומר (יחזקאל ח, ג) ויקחני בציצית ראשי ואמר אביי וצריך לפרודה כי צוציתא דארמאי

ת״ר הטיל על הקרן או על הגדיל כשירה רבי אליעזר בן יעקב (אומר) פוסל בשתיהן

כמאן אזלא הא דאמר רב גידל אמר רב ציצית צריכה שתהא נוטפת על הקרן שנאמר (במדבר טו, לח) על כנפי בגדיהם כמאן כרבי אליעזר בן יעקב

אמר ר׳ יעקב אמר רבי יוחנן וצריך שירחיק מלא קשר גודל

ואיצטריך דרב פפא ואיצטריך דר׳ יעקב דאי מדרב פפא הוה אמינא תוך ג׳ דלא לירחיק טפי וכמה דמקרב מעלי איצטריך דר׳ יעקב

ואי מדרבי יעקב הוה אמינא מלא קשר גודל דלא ליקרב טפי וכמה דרחיק מעלי צריכא

רבינא ורב סמא הוו יתבי קמיה דרב אשי חזייה רב סמא לקרניה דגלימיה דרבינא דסתר ובצר ממלא קשר גודל אמר ליה לא סבר לה מר להא דר׳ יעקב אמר ליה בשעת עשייה איתמר

איכסיף אמר ליה רב אשי לא תתקיף לך חד מינייהו כתרי מינן

רב אחא בר יעקב רמי ארבע ועייף להו מיעף ומעייל להו בגלימא ואביק להו מיבק קסבר בעינן תמניא בגלימא כי היכי דליהוי גדיל גדילים במקום פתיל

רב ירמיה מדפתי רמי תמניא דאינהו שיתסר ולא אביק להו מר בריה דרבינא עביד כדידן

רב נחמן אשכחיה לרב אדא בר אהבה רמי חוטי וקא מברך לעשות ציצית א״ל מאי ציצי שמענא הכי אמר רב ציצית אין צריכה ברכה

כי נח נפשיה דרב הונא על רב חסדא למירמא דרב אדרב ומי אמר רב ציצית אין צריך ברכה והא אמר רב יהודה אמר רב מנין לציצית בעובד כוכבים שהיא פסולה שנאמר (במדבר טו, ב) דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית בני ישראל יעשו ולא העובדי כוכבים יעשו

והא מאי רומיא אמר רב יוסף קסבר רב חסדא כל מצוה שכשירה בעובד כוכבים בישראל אין צריך לברך כל מצוה שפסולה בעובד כוכבים בישראל צריך לברך

וכללא הוא והרי מילה דכשירה בעובד כוכבים דתניא עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא ארמאי ורופא כותי ימול ארמאי ואל ימול כותי דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר כותי ולא ארמאי

ובישראל צריך לברך דאמר מר המל אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה

מידי הוא טעמא אלא לרב רב מיפסיל פסיל דאיתמר מנין למילה בעובד כוכבים שפסולה דרו בר פפא משמיה דרב אמר (בראשית יז, ט) ואתה את בריתי תשמור

ר׳ יוחנן אמר (בראשית יז, יג) המול ימול המל ימול

סוכה מסייע ליה תפילין הוי תיובתיה

הרי סוכה דכשירה בעובד כוכבים דתניא סוכת עובדי כוכבים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת כותיים סוכה מכל מקום כשירה ובלבד שתהא מסוככת כהילכתה

ובישראל אין צריך לברך דתניא העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה בא לישב בה אומר ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה ואילו לעשות סוכה לא מברך

תפילין תיובתיה והרי תפילין דפסולות בעובד כוכבים דתני רב חיננא בריה דרבא

דף מב עמוד ב

מפשרניא ספר תורה תפילין ומזוזות שכתבן צדוקי כותי עובד כוכבים עבד אשה וקטן מומר פסולין שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה כל שאינו בקשירה אינו בכתיבה

ובישראל א״צ לברך דשלח רב חייא בריה דרב הונא משמיה דר׳ יוחנן על תפילין של יד אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין על תפילין של ראש אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין ואילו לעשות תפילין לא מברך

אלא לאו היינו טעמא כל מצוה דעשייתה גמר מצוה כגון מילה אע״ג דכשירה בעובד כוכבים בישראל צריך לברך וכל מצוה דעשייתה לאו גמר מצוה כגון תפילין אע״ג דפסולות בעובד כוכבים בישראל אינו צריך לברך

ובציצית בהא קמיפלגי מר סבר חובת טלית הוא ומר סבר חובת גברא הוא

א״ל רב מרדכי לרב אשי אתון הכי מתניתו לה

אנן הכי מתנינן לה א״ר יהודה אמר רב מנין לציצית בעובד כוכבים שכשירה שנאמר (במדבר טו, ב) דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית יעשו להם אחרים

אמר רב יהודה אמר רב עשאן מן הקוצים ומן הנימין ומן הגרדין פסולה מן הסיסין כשירה

כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אף מן הסיסין פסולה בעינן טוייה לשמה

כתנאי ציפן זהב או שטלה עליהן עור בהמה טמאה פסולות עור בהמה טהורה כשירות ואע״פ שלא עיבדן לשמן רבן שמעון בן גמליאל אומר אף עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדן לשמן

אמר ליה אביי לרב שמואל בר רב יהודה הא תכילתא היכי צבעיתו לה אמר ליה מייתינן דם חלזון וסמנין ורמינן להו ביורה [ומרתחינן ליה] ושקלינא פורתא בביעתא וטעמינן להו באודרא ושדינן ליה להוא ביעתא וקלינן ליה לאודרא

שמע מינה תלת שמע מינה טעימה פסולה ושמע מינה דבעינן צביעה לשמה ושמע מינה טעימה פסלה

היינו טעימה פסולה היינו צביעה לשמה אמר רב אשי מה טעם קאמר מה טעם טעימה פסולה משום דבעינן צביעה לשמה

כתנאי טעימה פסולה משום שנאמר (שמות כח, לא) כליל תכלת דברי ר׳ חנינא בן גמליאל

רבי יוחנן בן דהבאי אומר אפילו מראה שני שבה כשר משום שנאמר (ויקרא יד, ד) ושני תולעת

ת״ר תכלת אין לה בדיקה ואין נקחית אלא מן המומחה תפילין יש להם בדיקה ואין ניקחין אלא מן המומחה ספרים ומזוזות יש להן בדיקה וניקחין מכל אדם

ותכלת אין לה בדיקה והא רב יצחק בריה דרב יהודה בדיק ליה (סי׳ בגשם) מייתי מגביא גילא ומיא דשבלילתא ומימי רגלים

דף מג עמוד א

בן ארבעים יום ותרי לה בגווייהו מאורתא ועד לצפרא איפרד חזותיה פסולה לא איפרד חזותיה כשרה

ורב אדא קמיה דרבא משמיה דרב עוירא אמר מייתי חמירא ארכסא דשערי ואפיא לה בגוויה אישתנאי למעליותא כשרה לגריעותא פסולה וסימניך שינוי שקר שינוי אמת

מאי אין לה בדיקה נמי דקאמר אטעימה

מר ממשכי אייתי תכלתא בשני רב אחאי בדקוה בדרב יצחק בריה דרב יהודה ואיפרד חזותיה בדרב אדא ואישתנאי למעליותא

סבר למיפסלה אמר להו רב אחאי אלא הא לא תכילתא היא ולא קלא אילן היא אלא שמע מינה שמועתא אהדדי איתמר

היכא דבדקנא בדרב יצחק בריה דרב יהודה לא איפרד חזותיה כשרה איפרד חזותיה בדקינן לה בדרב אדא בחמירא ארכסא אישתני למעליותא כשרה לגריעותא פסולה שלחו מתם שמועתא אהדדי איתמר

רבי מני דייק וזבין כחומרי מתניתא א״ל ההוא סבא הכי עבוד קמאי דקמך ואצלח עיסקייהו

ת״ר הלוקח טלית מצוייצת מן השוק מישראל הרי היא בחזקתה מן העובד כוכבים מן התגר כשרה מן ההדיוט פסולה

ואע״פ שאמרו אין אדם רשאי למכור טלית מצוייצת לעובד כוכבים עד שיתיר ציציותיה

מאי טעמא הכא תרגימו משום זונה רב יהודה אמר שמא יתלוה עמו בדרך ויהרגנו

רב יהודה רמי תכילתא לפרזומא דאינשי ביתיה ומברך כל צפרא להתעטף בציצית

מדרמי קסבר מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא אמאי מברך כל צפרא וצפרא

כרבי דתניא תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהן דברי רבי

אי הכי כל שעתא נמי רב יהודה איניש צניעא הוה ולא שרי ליה לגלימיה כוליה יומא ומאי שנא מצפרא כי משני מכסות לילה לכסות יום

ת״ר הכל חייבין בציצית כהנים לוים וישראלים גרים נשים ועבדים ר״ש פוטר בנשים מפני שמצות עשה שהזמן גרמא הוא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות

אמר מר הכל חייבין בציצית כהנים לוים וישראלים פשיטא דאי כהנים לוים וישראלים פטירי מאן ליחייב

כהנים איצטריכא ליה ס״ד אמינא הואיל וכתיב (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו גדילים תעשה לך מאן דלא אישתרי כלאים לגביה בלבישה הוא דמיחייב בציצית הני כהנים הואיל ואישתרי כלאים לגבייהו לא ליחייבו

קמ״ל נהי דאישתרי בעידן עבודה בלא עידן עבודה לא אישתרי

ר״ש פוטר בנשים מאי טעמא דר״ש דתניא (במדבר טו, לט) וראיתם אותו פרט לכסות לילה

אתה אומר פרט לכסות לילה או אינו אלא פרט לכסות סומא כשהוא אומר (דברים כב, יב) אשר תכסה בה הרי כסות סומא אמור הא מה אני מקיים וראיתם אותו פרט לכסות לילה

ומה ראית לרבות כסות סומא ולהוציא כסות לילה מרבה אני כסות סומא שישנה בראיה אצל אחרים ומוציא אני כסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים

ורבנן

דף מג עמוד ב

האי אשר תכסה בה מאי עבדי ליה מיבעי להו לכדתניא (דברים כב, יב) על ארבע כנפות כסותך ארבע ולא שלש

אתה אומר ארבע ולא שלש או אינו אלא ארבע ולא חמש כשהוא אומר אשר תכסה בה הרי בעלת חמש אמור ומה אני מקיים על ארבע ארבע ולא שלש

ומה ראית לרבות בעלת חמש ולהוציא בעלת שלש מרבה אני בעלת חמש שיש בכלל חמש ארבע ומוציא אני בעלת שלש שאין בכלל שלש ארבע

ור״ש מאשר נפקא ורבנן אשר לא משמע להו

ורבנן האי (במדבר טו, לט) וראיתם אותו מאי עבדי ליה מיבעי להו לכדתניא וראיתם אותו וזכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בו ואיזו זו זו קרית שמע דתנן מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן

ותניא אידך וראיתם אותו וזכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת הסמוכה לה ואיזו זו זו מצות כלאים דכתיב (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך

תניא אידך וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה׳ כיון שנתחייב אדם במצוה זו נתחייב בכל מצות כולן ור״ש היא דאמר מצות עשה שהזמן גרמא היא

תניא אידך וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה׳ שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן

ותניא אידך וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם ראיה מביאה לידי זכירה זכירה מביאה לידי עשיה ורשב״י אומר כל הזריז במצוה זו זוכה ומקבל פני שכינה כתיב הכא וראיתם אותו וכתיב התם (דברים ו, יג) את ה׳ אלהיך תירא ואותו תעבוד

ת״ר חביבין ישראל שסיבבן הקב״ה במצות תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בבגדיהן ומזוזה לפתחיהן ועליהן אמר דוד (תהלים קיט, קסד) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך

ובשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו לאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר (תהלים יב, א) למנצח על השמינית מזמור לדוד על מילה שניתנה בשמיני

רבי אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא שנאמר (קהלת ד, יב) והחוט המשולש לא במהרה ינתק ואומר (תהלים לד, ח) חונה מלאך ה׳ סביב ליראיו ויחלצם

תניא היה ר׳ מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד שנאמר (שמות כד, י) ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתיב (יחזקאל א, כו) כמראה אבן ספיר דמות כסא

תניא היה רבי מאיר אומר גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו לאחד אמר הבא לי חותם של טיט ולאחד אמר הבא לי חותם של זהב ופשעו שניהם ולא הביאו איזה מהן עונשו מרובה הוי אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט ולא הביא

תניא היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה׳ אלהיך שואל מעמך

רב חייא בריה דרב אויא בשבתא וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרמקי ומגדי

תניא היה ר״מ אומר חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום אלו הן שעשאני ישראל שלא עשאני אשה שלא עשאני בור

רב אחא בר יעקב שמעיה לבריה דהוה קא מברך שלא עשאני בור אמר ליה כולי האי נמי אמר ליה ואלא מאי מברך שלא עשאני עבד היינו אשה עבד

דף מד עמוד א

זיל טפי

ת״ר חלזון זהו גופו דומה לים ובריתו דומה לדג ועולה אחד לשבעים שנה ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרים

תניא א״ר נתן אין לך כל מצוה קלה שכתובה בתורה שאין מתן שכרה בעה״ז ולעה״ב איני יודע כמה צא ולמד ממצות ציצית

מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית שמע שיש זונה בכרכי הים שנוטלת ד׳ מאות זהובים בשכרה שיגר לה ארבע מאות זהובים וקבע לה זמן כשהגיע זמנו בא וישב על הפתח

נכנסה שפחתה ואמרה לה אותו אדם ששיגר ליך ד׳ מאות זהובים בא וישב על הפתח אמרה היא יכנס נכנס הציעה לו ז׳ מטות שש של כסף ואחת של זהב ובין כל אחת ואחת סולם של כסף ועליונה של זהב

עלתה וישבה על גבי עליונה כשהיא ערומה ואף הוא עלה לישב ערום כנגדה באו ד׳ ציציותיו וטפחו לו על פניו נשמט וישב לו ע״ג קרקע ואף היא נשמטה וישבה ע״ג קרקע אמרה לו גפה של רומי שאיני מניחתך עד שתאמר לי מה מום ראית בי

אמר לה העבודה שלא ראיתי אשה יפה כמותך אלא מצוה אחת ציונו ה׳ אלהינו וציצית שמה וכתיב בה (במדבר טו, מא) אני ה׳ אלהיכם שתי פעמים אני הוא שעתיד ליפרע ואני הוא שעתיד לשלם שכר עכשיו נדמו עלי כד׳ עדים

אמרה לו איני מניחך עד שתאמר לי מה שמך ומה שם עירך ומה שם רבך ומה שם מדרשך שאתה למד בו תורה כתב ונתן בידה

עמדה וחילקה כל נכסיה שליש למלכות ושליש לעניים ושליש נטלה בידה חוץ מאותן מצעות

ובאת לבית מדרשו של ר׳ חייא אמרה לו רבי צוה עלי ויעשוני גיורת אמר לה בתי שמא עיניך נתת באחד מן התלמידים הוציאה כתב מידה ונתנה לו אמר לה לכי זכי במקחך

אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר זה מתן שכרו בעה״ז ולעה״ב איני יודע כמה

אמר רב יהודה טלית שאולה כל שלשים יום פטורה מן הציצית מיכן ואילך חייבת

תניא נמי הכי הדר בפונדקי בא״י והשוכר בית בח״ל כל שלשים יום פטור מן המזוזה מיכן ואילך חייב אבל השוכר בית בא״י עושה מזוזה לאלתר משום יישוב דא״י:

תפלה של יד אינה מעכבת: אמר רב חסדא לא שנו אלא שיש לו אבל אין לו מעכבת

אמרו לו אמרת אמר להו לא אלא מאן דלית ליה תרי מצות חד מצוה נמי לא ליעביד ומעיקרא מאי סבר גזירה שמא יפשע

אמר רב ששת כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה

וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה

וכל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בג׳ עשה

כל שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה וכתבתם וכתבתם

ואמר ר״ל כל המניח תפילין מאריך ימים שנאמר

דף מד עמוד ב

(ישעיהו לח, טז) ה׳ עליהם יחיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימני והחייני:

מתני׳ הסולת והשמן אין מעכבין את היין ולא היין מעכבן המתנות שעל המזבח החיצון אין מעכבות זו את זו:

גמ׳ ת״ר (במדבר כט, יח) ומנחתם ונסכיהם הבא מנחה ואחר כך הבא נסכים רבי אומר זבח ונסכים הבא זבח ואחר כך הבא נסכים

ורבי נמי הכתיב ומנחתם ונסכיהם ההוא מיבעי למנחתם ונסכיהם בלילה ומנחתם ונסכיהם אפילו למחר

ורבנן נמי הכתיב זבח ונסכים ההוא מיבעי ליה לכדזעירי דאמר זעירי אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח

ורבי נמי מיבעי ליה לכדזעירי ורבנן נמי מיבעי להו למנחתם ונסכיהם בלילה ומנחתם ונסכיהם אפי׳ למחר

אלא היינו טעמייהו דרבנן דכתיב (ויקרא כג, לז) עולה ומנחה ורבי נמי הכתיב עולה ומנחה

אלא בבאים עם הזבח דכ״ע לא פליגי דמנחה ואחר כך נסכים דהכתיב עולה ומנחה כי פליגי בבאין בפני עצמן רבנן סברי מדבאין עם הזבח מנחה ואחר כך נסכים בפני עצמן נמי מנחה ואחר כך נסכים

ורבי התם הוא דאיידי דאתחיל באכילה גמר לה לכולא מילתא דאכילה אבל בפני עצמן נסכים עדיפי הואיל דמיתאמרא שירה עלייהו:

המתנות שעל מזבח החיצון אין מעכבות זו את זו:

ת״ר מנין לכל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת שכיפר שנאמר (דברים יב, כז) ודם זבחיך ישפך על מזבח ה׳ אלהיך:

מתני׳ הפרים והאילים והכבשים (והשעירים) אינן מעכבין זה את זה ר׳ שמעון [אומר] אם היו להם פרים מרובים ולא היו להם נסכים יביא פר אחד ונסכים ולא יקריבו כולם בלא נסכים:

גמ׳ הני פרים וכבשים דהיכא אילימא דחג (במדבר כט, ו) כמשפט כמשפטם כתיב בהו

אלא דר״ח ועצרת דחומש הפקודים

דף מה עמוד א

אילים דהיכא אי דהנהו דאיל הוא אי דעצרת דתורת כהנים הויה כתיב בהו

לעולם דעצרת דתורת כהנים והכי קאמר לא אילים דתורת כהנים מעכבי ליה לאיל דחומש הפקודים ולא איל דחומש הפקודים מעכב להו לאילים דתורת כהנים

אלא פרים דאפילו אהדדי לא מעכבי ואילים דהכא ודהכא הוא דלא מעכבי אינהו מעכבי

תנא מילי מילי קתני

(יחזקאל מו, א) וביום החדש (תקח) פר בן בקר תמים וששה כבשים ואיל תמימים יהיו פר מה ת״ל

לפי שנאמר בתורה פרים ומנין שאם לא מצא שנים מביא אחד ת״ל פר

ששה כבשים מה ת״ל לפי שכתב בתורה שבעה ומנין שאם לא מצא שבעה יביא ששה ת״ל ששה

ומנין שאם לא מצא ששה יביא חמשה חמשה יביא ארבעה ארבעה יביא שלשה שלשה יביא שנים ואפילו אחד ת״ל ולכבשים כאשר תשיג ידו

ומאחר דכתיב הכי ששה כבשים למה לי דכמה דאפשר להדורי מהדרינן

ומנין (לאילים שבת״כ) שמעכבין זה את זה ת״ל יהיו

(יחזקאל מה, יח) כה אמר ה׳ אלהים בראשון באחד לחודש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש חטאת עולה היא א״ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה

רב אשי אמר מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה

תניא נמי הכי רבי יהודה אומר פרשה זו אליהו עתיד לדורשה אמר לו ר׳ יוסי מלואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה אמר לו תנוח דעתך שהנחת דעתי

(יחזקאל מד, לא) וכל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים כהנים הוא דלא יאכלו הא ישראל אכלי א״ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה

רבינא אמר כהנים איצטריך ליה ס״ד אמינא הואיל ואשתרי מליקה לגבייהו תשתרי נמי נבילה וטרפה קמ״ל

(יחזקאל מה, כ) וכן תעשה בשבעה בחודש מאיש שוגה ומפתי וכפרתם את הבית שבעה

אמר ר׳ יוחנן אלו שבעה שבטים שחטאו ואף על פי שאין רובה של קהל

חודש אם חדשו ואמרו חלב מותר מאיש שוגה ומפתי מלמד שאין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה

אמר רב יהודה אמר רב זכור אותו האיש לטוב וחנינא בן חזקיה שמו שאלמלא הוא נגנז ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה מה עשה העלה שלש מאות גרבי שמן וישב בעלייה ודרשו:

א״ר שמעון אם היו להם פרים מרובין [וכו׳]:

ת״ר (יחזקאל מו, ז) ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה א״ר שמעון וכי מדת פרים ואילים אחת היא

אלא שאם היו להם פרים מרובין ולא היו נסכים יביאו פר אחד ונסכיו ואל יקרבו כולן בלא נסכים ואם היו להם

דף מה עמוד ב

אילים מרובין ולא היה להן איפתן יביאו איל אחד ואיפתו ולא יקרבו כולם בלא איפות:

מתני׳ הפר והאילים והכבשים והשעיר אין מעכבין את הלחם ולא הלחם מעכבן

הלחם מעכב את הכבשים ואין הכבשים מעכבין את הלחם דברי ר״ע

אמר ר״ש בן ננס לא כי אלא הכבשים מעכבין את הלחם והלחם אינו מעכב הכבשים שכן מצינו כשהיו ישראל במדבר מ׳ שנה קרבו כבשים בלא לחם אף כאן יקרבו כבשים בלא לחם

אמר ר״ש הלכה כדברי בן ננס אבל אין הטעם כדבריו

שכל האמור בחומש הפקודים קרב במדבר וכל האמור בתורת כהנים אין קרב במדבר משבאו לארץ קרבו אלו ואלו

מפני מה אני אומר יקרבו כבשים בלא לחם מפני שהכבשים מתירין את עצמן ולא הלחם בלא כבשים שאין לו מי יתירנו:

גמ׳ תנו רבנן (ויקרא כג, יח) והקרבתם על הלחם חובה על הלחם שבעת כבשים תמימים אע״פ שאין לחם

א״כ מה ת״ל על הלחם מלמד שלא נתחייבו בכבשים קודם שנתחייבו בלחם דברי ר׳ טרפון

ר״ע אומר יכול הן הן כבשים האמורים כאן הן הן כבשים האמורים בחומש הפקודים אמרת כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הן אלא הללו באין בגלל עצמן והללו באין בגלל לחם

נמצא מה שאמור בחומש הפקודים קרב במדבר ומה שאמור בתורת כהנים לא קרב במדבר

ודלמא פרים ואילים לאו אינהו הא כבשים אינהו נינהו מדהני אישתנו הני נמי דאחריני

ופרים ואילים ממאי דאישתנו דלמא הכי קאמר רחמנא אי בעי פר ושני אילים ליקרב אי בעי שני פרים ואיל אחד ליקרב מדאישתני סדרן ש״מ אחריני נינהו:

הלחם מעכב את הכבשים: מ״ט דר״ע

גמר יהיו מתהיינה

מה להלן לחם אף כאן לחם

ובן ננס גמר יהיו [יהיו] מה להלן כבשים אף כאן כבשים

ובן ננס נמי נילף מתהיינה מה להלן לחם אף כאן לחם דנין יהיו מיהיו ואין דנין יהיו מתהיינה

מאי נפקא מינה התנא דבי ר׳ ישמעאל (ויקרא יד, לט) ושב הכהן ובא הכהן זהו שיבה זהו ביאה

ה״מ היכא דליכא דמי ליה אבל היכא דאיכא דמי ליה מדמי ליה ילפינן

ור״ע נמי לילף יהיו מיהיו דנין דבר שמתנה לכהן מדבר שמתנה לכהן לאפוקי הני דעולות נינהו

ואיבעית אימא בקרא גופיה קא מיפלגי (ויקרא כג, כ) קדש יהיו לה׳ לכהן ר״ע סבר אי זהו דבר שכולו לכהן הוי אומר זה לחם

ובן ננס מי כתיב קודש יהיו לכהן קודש יהיו לה׳ לכהן כתיב איזהו דבר שמקצתו לה׳ ומקצתו לכהן הוי אומר אלו כבשים

ור״ע מי כתיב קדש יהיו לה׳ ולכהן לה׳ לכהן כתיב כדרב הונא דאמר רב הונא קנאו השם ונתנו לכהן:

אמר ר׳ יוחנן הכל מודים

דף מו עמוד א

שאם הוזקקו זה לזה שמעכבין זה את זה ואיזה הוא זיקה שלהן שחיטה

אמר עולא בעו במערבא תנופה עושה זיקה או אינו עושה זיקה

פשוט ליה מדרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן שחיטה עושה זיקה מכלל דתנופה אינו עושה זיקה

דר׳ יוחנן גופא קא מיבעיא ליה מיפשט פשיטא ליה לרבי יוחנן דשחיטה עושה זיקה ותנופה אינו עושה זיקה או דלמא שחיטה פשיטא ליה ותנופה מספקא ליה תיקו

א״ל ר׳ יהודה בר חנינא לרב הונא בריה דרב יהושע והא כי כתיב (ויקרא כג, כ) קודש יהיו לה׳ לכהן בתר תנופה כתיב ופליגי בן ננס ור׳ עקיבא

וליטעמיך בתר תנופה ולא בתר שחיטה

אלא מאי אית לך למימרא מעיקרא קאי ומאי קדש יהיו לה׳ לכהן דבר שסופו לכהן הכא נמי דבר שסופו לכהן

ושחיטה עושה זיקה ורמינהי עד שלא שחטה נפרס לחמה יביא לחם אחר ושוחט

משששחטה נפרס לחמה הדם יזרק והבשר יאכל וידי נדרו לא יצא והלחם פסול

נזרק הדם תורם מן השלם על הפרוס

עד שלא שחטה יצא לחמה מכניסה ושוחט

משששחטה יצא לחמה הדם יזרק והבשר יאכל וידי נדרו לא יצא והלחם פסול נזרק הדם תורם ממה שבפנים על שבחוץ

עד שלא שחטה נטמא לחמה מביא לחם אחר ושוחט משששחטה נטמא לחמה הדם יזרק והבשר יאכל וידי נדרו יצא שהציץ מרצה על הטמא והלחם פסול

נזרק הדם תורם מן הטהור על הטמא

ואי ס״ד שחיטה עושה זיקה כיון דהוזקקו זה לזה בשחיטה איפסיל ליה לחם תיפסל נמי תודה

שאני תודה דרחמנא קרייה שלמים מה שלמים קרבים בלא לחם אף תודה קרבה בלא לחם

א״ר ירמיה אם תמצא לומר תנופה עושה זיקה אבד הלחם

דף מו עמוד ב

אבדו כבשים אבדו כבשים אבד הלחם

ואם תמצא לומר תנופה אינה עושה זיקה הביא לחם וכבשים והונפו ואבד הלחם והביא לחם אחר אותו הלחם טעון תנופה או אינו טעון תנופה

אבדו כבשים לא תיבעי לך דודאי בעי תנופה כי תיבעי לך אבד הלחם

ואליבא דבן ננס לא תיבעי לך דאמר כבשים עיקר כי תיבעי לך אליבא דר״ע דאמר לחם עיקר מאי

כיון דלחם עיקר בעי תנופה או דלמא כיון דמתירין דידיה כבשים נינהו לא צריך תנופה תיקו

אמר ליה אביי לרבא מאי שנא שני כבשים דמקדשי לחם ומעכבי ומאי שנא שבעה כבשים ופר ואילים דלא מקדשי לחם ולא מעכבי

אמר לי׳ הואיל והוזקקו זה לזה בתנופה והרי תודה דלא הוזקקו זה לזה בתנופה ומקדשא ומעכבא

אלא כתודה מה תודה שלמים אף הכא נמי שלמים

מי דמי התם ליכא זבחים אחריני בהדיה הכא דאיכא זבחים אחריני בהדיה ליקדשו הני והני

אלא כאיל נזיר מה איל נזיר אע״ג דאיכא זבחים אחריני שלמים הוא דמקדשי מידי אחרינא לא הכא נמי לא שנא

והתם מנלן דתניא (במדבר ו, יז) ואת האיל יעשה זבח שלמים לה׳ על סל המצות מלמד שהסל בא חובה לאיל ושחיטת איל מקדשן לפיכך שחטו שלא לשמו לא קדשו הלחם

תנו רבנן שתי הלחם הבאות בפני עצמן יונפו ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה

מה נפשך אי לאכילה אתיין ליכלינהו אי לשריפה אתיין לשרפינהו לאלתר למה להו עיבור צורה

אמר רבה לעולם לאכילה אתיין גזירה שמא יזדמנו להן כבשים לשנה הבאה ויאמרו אשתקד לא אכלנו לחם בלא כבשים עכשיו נמי ניכול

ואינהו לא ידעי דאשתקד לא הוו כבשים אינהו שריין נפשייהו השתא דאיכא כבשים כבשים הוא דשרו להו

אמר רבה מנא אמינא לה דתנן א״ר יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא

אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן

(ויקרא ו, טז) וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו הן היאך נאכלין

הני שתי הלחם היכי דמי אילימא בבאות עם הזבח אטו תודה ולחמה מי לא מנדבי כהנים ואכלי להו

אלא לאו בבאות בפני עצמן וקתני היאך הן נאכלין אלמא לאכילה אתיין

אמר ליה אביי לעולם בבאות עם הזבח ודקא קשיא לך מתודה ולחמה לחמי תודה לא איקרו מנחה שתי הלחם איקרו מנחה שנא׳ (במדבר כח, כו) בהקריבכם מנחה חדשה לה׳

רב יוסף אמר לעולם לשריפה אתיין והיינו טעמא דלא שרפינן לפי שאין שורפין קדשים ביו״ט

א״ל אביי מי דמי התם לאו מצותן בכך הכא דמצותן בכך לישרפינהו מידי דהוה אפר ושעיר של יום הכיפורים

אלא אמר רב יוסף גזירה שמא יזדמנו להם כבשים לאחר מכאן א״ל אביי תינח כל זמן הקרבתם לבתר הכי לשרפינהו מאי תעובר צורתן נמי דקתני צורת הקרבתם

רבא אמר לאכילה אתיין וגזירה משום דרבה ולאו מטעמיה אלא מקרא

ואמר רבא מנא אמינא לה דכתיב (ויקרא כג, יז) ממושבותיכם תביאו לחם תנופה [וגו׳] בכורים לה׳ מה בכורים בפני עצמן אף שתי הלחם בפני עצמן ומינה מה בכורים לאכילה אף שתי הלחם נמי לאכילה

דף מז עמוד א

ת״ר כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה

כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קדש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קדש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי רבי אלעזר בר׳ שמעון אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן

מאי טעמא דרבי

דכתיב (במדבר ו, יז) ואת האיל יעשה זבח שלמים לה׳ על סל המצות למימרא דשחיטה מקדשא

ור׳ אלעזר ברבי שמעון יעשה עד שיעשה כל עשיותיו

ורבי נמי הכתיב יעשה אי כתיב זבח יעשה כדקאמרת השתא דכתיב יעשה זבח במה יעשה בזביחה

ורבי אלעזר בר׳ שמעון הכתיב זבח ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוחנן דאמר ר׳ יוחנן הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה

מאי קדוש ואינו קדוש אביי אמר קדוש ואינו גמור רבא אמר קדוש ואינו ניתר

מאי בינייהו איכא בינייהו למיתפס פדיונו לאביי לא תפיס פדיונו לרבא תפיס פדיונו

בשלמא לרבא היינו דאיכא בין רבי לר׳ אלעזר בר״ש אלא לאביי מאי איכא בין רבי לר׳ אלעזר בר׳ שמעון

איכא [בינייהו] לאיפסולי ביוצא

בעא מיניה ר׳ שמואל בר רב יצחק מר׳ חייא בר אבא כבשי עצרת ששחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן אותו הלחם מהו באכילה

אליבא דמאן אי אליבא דר׳ אלעזר בר׳ שמעון האמר זריקה היא דמקדשא אי אליבא דרבי בין לאביי בין לרבא קדוש ואינו ניתר הוא

אלא אליבא דהאי תנא דתני אבוה דר׳ ירמיה בר אבא שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה וזרק דמן של כבשים חוץ לזמנן ר׳ אליעזר אומר אין בלחם משום פיגול רבי עקיבא אומר יש בלחם משום פיגול

אמר רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דאמ׳ שחיטה מקדשא

מיהו ר׳ אליעזר לטעמיה דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ור״ע לטעמי׳ דאמ׳ זריקה מועלת ליוצא

דף מז עמוד ב

דתנן אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים ר׳ אליעזר אומר אין מועלין בהן ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא

ר״ע אומר מועלין בהן וחייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא

מאי

מדזריקת פיגול קבעה ללחם בפיגול ביוצא כבשר זריקה שלא לשמה נמי שריא ליה ללחם או דלמא לחומרא אמרינן לקולא לא אמרי׳

מתקיף לה רב פפא וממאי דכי איתנהו אבראי פליגי

דילמא בדאיתנהו אבראי דכ״ע לא פליגי דאין זריקה מועלת ליוצא ובהדר עיילינהו פליגי דרבי אליעזר סבר לה כרבי דאמר שחיטה מקדשא ואיפסלו להו ביוצא

ור״ע כר׳ אלעזר בר׳ שמעון דאמר שחיטה לא מקדשא ולא מיפסלי ביוצא

האי מאי אי אמרת בשלמא ר״ע כרבי ס״ל דאמר שחיטה מקדשא להו היינו דקאמר ר׳ עקיבא דקדשי להו בשחיטה ואתיא זריקה קבעה להו בפיגול

אלא אי אמרת כר׳ אלעזר בר׳ שמעון ס״ל דאמר זביחה לא מקדשא זריקת פיגול מי מקדשא

והאמר רב גידל אמר רב זריקת פיגול אינה מביאה לידי מעיל׳ ואינה מוציאה מידי מעיל׳

אינה מביאה לידי מעילה באימורי קדשים קלים

ואינה מוציאה מידי מעילה בבשר קדשי קדשים

לאו איתותב דרב גידל אמר רב

בעא מיני׳ ר׳ ירמי׳ מר׳ זירא כבשי עצרת ששחטן לשמן ואבד הלחם מהו שיזרוק דמן שלא לשמן להתיר בשר באכילה

א״ל יש לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו ולא והרי פסח קודם חצות דאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו

הכי קא אמינא יש לך דבר שנראה לשמו ונדחה מלשמו ואינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו

ולא והרי פסח אחר זמנו בשאר ימות השנה (קודם חצות)

הכי קאמינא יש לך דבר שנראה לשמו ונשחט לשמו ונדחה מלשמו ואינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו

ולא והרי תודה

שאני תודה דרחמנא קרייה שלמים

ת״ר שחט שני כבשים על ארבע חלות מושך שתים מהן ומניפן

דף מח עמוד א

והשאר נאכלות בפדיון אמרוה רבנן קמיה דרב חסדא הא דלא כרבי

דאי רבי כיון דאמר שחיטה מקדשא דפריק להו היכא

אי דפריק להו מאבראי כיון דכתיב לפני ה׳ איפסיל להו ביוצא אי גוואי הא מעייל חולין לעזרה

אמר להו רב חסדא לעולם כרבי ופריק להו גוואי וחולין ממילא קא הוויין

אמר ליה רבינא לרב אשי והתניא כשהוא פודן אין פודן אלא בחוץ

הא ודאי רבי אלעזר בר׳ שמעון היא דאי רבי הא איפסלו להו ביוצא

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי לימא תיהוי תיובתיה דר׳ יוחנן מיהא דאיתמר תודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ור׳ יוחנן אמר לא קדשו ארבעים מתוך שמונים

ולאו מי איתמר עלה אמר רבי זירא הכל מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשה הכא נמי דאמר ליקדשו תרתי מתוך ארבע

תני ר׳ חנינא טירתא קמיה דר׳ יוחנן שחט ארבעה כבשים על ב׳ חלות מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן

שאם אי אתה אומר כך הפסדת את האחרונים

אמר לו ר׳ יוחנן וכי אומר לו לאדם עמוד וחטא בשביל שתזכה

והתנן אברי חטאת שנתערבו באברי עולה ר׳ אליעזר אומר יתנו למעלה ורואה אני את בשר חטאת למעלה כאילו היא עצים וחכמים אומרים תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה

אמאי לימא עמוד וחטא בשביל שתזכה

עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בחטאת אמרינן עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בעולה לא אמרינן

ובחדא מילתא מי אמר והא תניא כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן הדם יזרק והבשר יאכל

ואם היתה שבת לא יזרוק ואם זרק הורצה להקטיר אימורין לערב

ואמאי לימא עמוד חטא בשביל שתזכה

עמוד חטא בשבת כדי שתזכה בשבת אמרינן עמוד חטא בשבת כדי שתזכה בחול לא אמרינן

ובתרתי מילי לא אמר והתנן חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ובתחתונה חולין טמאין מודה רבי אליעזר ור׳ יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל

ואם לאו ר׳ אליעזר אומר

דף מח עמוד ב

תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד ור׳ יהושע אומר אף יטמאנה ביד

שאני התם דלטומאה קא אזלא

כי אתא רב יצחק תני כבשי עצרת ששחטן שלא כמצותן פסולין ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה

אמר רב נחמן מר דמקיש להו לחטאת תני פסולין תנא דבי לוי דגמר שלמי חובה משלמי נדבה תני כשרים

דתני לוי ושאר שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן (כשרין ולא עלו לבעלים לשם חובה ו) נאכלין ליום ולילה ואין טעונין לא לחם ולא זרוע

מיתיבי אשם בן שנה והביא בן שתים בן שנה פסולין ותעובר צורתן ויצאו לבית השרפה

אבל עולת נזיר ועולת יולדת ועולת מצורע שהיו בני שתי שנים ושחטן כשרין

כללו של דבר כל הכשר בעולת נדבה כשר בעולת חובה וכל הפסול בחטאת פסול באשם חוץ משלא לשמו

האי תנא תנא דבי לוי הוא

תא שמע דתני לוי אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן כשרים ולא עלו לבעלים לשום חובה

שחטן מחוסר זמן בבעלים או שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין

ואם איתא ליגמר משלמים שלמים משלמים גמר אשם משלמים לא גמר

ואי גמר שלמים משלמים ליגמר נמי אשם מאשם אשם נזיר ואשם מצורע מאשם גזילות ואשם מעילות או אשם גזילות ואשם מעילות מאשם נזיר ואשם מצורע

אמר רב שימי בר אשי דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שלא בהכשירו ואין דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו

ולא והא תניא מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה

דף מט עמוד א

תנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך ליה

תני רבה בר בר חנה קמיה דרב כבשי עצרת ששחטן לשום אילים כשרין ולא עלו לבעלים לשום חובה אמר ליה רב עלו ועלו

אמר רב חסדא מסתברא מילתיה דרב בכסבור אילים ושחטן לשום כבשים שהרי כבשים לשום כבשים נשחטו

אבל כסבור אילים ושחטן לשום אילים לא עקירה בטעות הויא עקירה ורבה אמר עקירה בטעות לא הויא עקירה

אמר רבא ומותבינן אשמעתין הכהנים שפיגלו במקדש מזידין חייבין הא שוגגין פטורין ותני עלה פיגולן פיגול

היכי דמי אילימא דידע דחטאת היא וקא מחשב בה לשום שלמים האי שוגגין מזידין הוו

אלא לאו דכסבור שלמים הוא וקא מחשב בה לשום שלמים וקתני פיגולן פיגול אלמא עקירה בטעות הויא עקירה

אמר לי׳ אביי לעולם דידע דחטאת היא וקא מחשב בה לשום שלמים ובאומר מותר

מתיב ר׳ זירא ר׳ שמעון אומר כל מנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות ועלו לבעלים לשום חובה

שאין המנחות דומות לזבחים שהקומץ מחבת לשום מרחשת מעשיה מוכיחין עליה שהיא מחבת חרבה לשום בלולה מעשיה מוכיחין עליה שהיא חרבה

אבל בזבחים אינו כן שחיטה אחת לכולן קבלה אחת לכולן זריקה אחת לכולן

היכי דמי אילימא דידע דמחבת היא וקא קמיץ לה לשום מרחשת כי מעשיה מוכיחין מאי הוי הא מיעקר קא עקיר לה

אלא לאו דכסבור מרחשת היא וקא קמיץ לה לשום מרחשת וטעה דהכא הוא דמעשיה מוכיחין עליה הא בעלמא עקירה בטעות הויא עקירה

אמר ליה אביי לעולם דידע דמחבת היא וקא קמיץ לה לשום מרחשת

ודקא אמרת כי מעשיה מוכיחין עליה מאי הוי רבא לטעמיה דאמר רבא מחשבה דלא מינכרא פסל רחמנא מחשבה דמינכרא לא פסל רחמנא:

מתני׳ התמידין אין מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין ולא המוספין מעכבין זה את זה לא הקריבו כבש בבוקר יקריבו בין הערבים

אמר ר׳ שמעון אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין ולא הקריבו כבש בבוקר לא יקריבו בין הערבים

לא הקטירו קטורת בבוקר יקטירו בין הערבים

אמר רבי שמעון וכולה היתה קריבה בין הערבים שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים ולא מזבח העולה אלא בתמיד של שחר ולא את השולחן אלא בלחם הפנים בשבת ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים:

גמ׳ בעא מיניה ר׳ חייא בר אבין מרב חסדא ציבור שאין להן תמידין ומוספין אי זה מהן קודם

היכי דמי אילימא תמידין דיומיה ומוספין דיומיה פשיטא תמידין עדיפי דהוו להו תדיר ומקודש

אלא תמידין דלמחר ומוספין דהאידנא תמידין עדיפי שכן תדיר או דלמא מוספין עדיפי דהוו להו מקודש

אמר ליה תניתוה התמידין אין מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין ולא (את) המוספין מעכבין זה את זה

היכי דמי אילימא דאית ליה ולקדם והתניא מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת״ל (ויקרא ו, ה) וערך עליה העולה

ואמר רבא העולה עולה ראשונה

דף מט עמוד ב

אלא פשיטא דלית ליה ואי דיומיה אמאי תדיר ומקודש תדיר עדיף

אלא לאו דלמחר וקתני אין מעכבין זה את זה אלמא כי הדדי נינהו

אמר ליה אביי לעולם דאית להו ולקדם ודקא קשיא לך שלא יהא דבר קודם מצוה בעלמא הוא

ת״ש אין פוחתין משמה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים כדי לשבת ולשני ימים טובים של ראש השנה

היכי דמי אילימ׳ דאית ליה תמידין ומוספין טובא הוו

אלא לאו דלית ליה ושמע מינה תמידין עדיפי

לא לעולם דאית ליה והכי קא אמר אין פוחתין משמה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים ד׳ ימים קודם שחיטה ומני בן בג בג היא

דתניא בן בג בג אומר מנין לתמיד שטעון ביקור ד׳ ימים קודם שחיטה תלמוד לומר (במדבר כח, ב) תשמרו להקריב לי במועדו ולהלן הוא אומר (שמות יב, ו) והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום

מה להלן טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה אף כאן טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה

אמר ליה רבינא לרב אשי הני ששה שבעה הוו דהא איכא דצפרא דתלתא בשבתא

ולטעמיך תמניא הוו דהאיכא דפניא דמעלי שבתא

הא לא קשיא דלבתר דאקריב קאמר

דף נ עמוד א

מ״מ שבעה הוו אלא תנא בעלמא קאי ומאי כדי לשבת וב׳ ימים טובים של ר״ה סימנא בעלמא

דיקא נמי דקתני כדי לשבת ולא קתני לשבת ולב׳ ימים טובים של ר״ה ש״מ:

לא הקריבו כבש בבוקר וכו׳ אמר ר״ש וכולה היתה קריבה בין הערבים שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים: חינוך מאן דכר שמיה

חסורי מיחסרא והכי קתני לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים במה דברים אמורים שלא נתחנך המזבח אבל נתחנך המזבח יקריבו בין הערבים

אר״ש אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים לא הקטירו קטרת בבקר יקטירו בין הערבים

מנא הני מילי דת״ר (שמות כט, לט) ואת הכבש השני תעשה בין הערבים שני בין הערבים ולא ראשון בין הערבים

במד״א שלא נתחנך המזבח אבל נתחנך המזבח אפילו ראשון בין הערבים

אמר ר״ש אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים לא הקטירו קטרת בבוקר יקטירו בין הערבים

וכי כהנים חטאו מזבח בטל אמר רבא ה״ק לא יקריבו הן אבל אחרים יקריבו

לא הקטירו קטרת בבקר יקטירו בין הערבים דכיון דלא שכיחא ומעתרא חביבא להו ולא פשעי:

אמר ר״ש וכולה היתה קריבה בין הערבים שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים של בין הערבים וכו׳: והתניא בקטרת הסמים של שחר תנאי היא

אמר אביי מסתברא כמ״ד בקטרת הסמים של בין הערבים דכתיב (שמות ל, ז) בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה

אי לאו דעבד הדלקה מאורתא הטבה בצפרא מהיכא

ולמ״ד בקטרת הסמים של שחר גמר ממזבח העולה מה להלן בתמיד של שחר אף כאן בקטרת הסמים של שחר:

ולא את השלחן אלא בלחם הפנים בשבת: אלא בחול איחנוכי הוא דלא מחנך הא קדושי מיקדיש

היא גופה קמ״ל דחינוך וקידוש דשלחן בשבת הוא כדקתני סיפא ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים:

ת״ר זהו קטרת שעלתה ליחיד על מזבח החיצון והוראת שעה היתה היכא אמר רב פפא בנשיאים

אלא יחיד על מזבח החיצון הוא דלא הא על מזבח הפנימי מקריב ותו על מזבח החיצון יחיד הוא דלא הא ציבור מקרבו

והתניא יכול יהא יחיד מתנדב ומביא כיוצא בה נדבה וקורא אני בה (דברים כג, כד) מוצא שפתיך תשמר ועשית ת״ל (שמות ל, ט) לא תעלו עליו קטרת זרה

יכול לא יהא יחיד מביא שאין מביא חובתו כיוצא בה

דף נ עמוד ב

אבל צבור יהא מביא שמביא חובה כיוצא בה ת״ל (שמות ל, ט) לא תעלו

יכול לא יעלו על מזבח הפנימי אבל יעלו על מזבח החיצון ת״ל (שמות לא, יא) את שמן המשחה ואת קטרת הסמים לקודש ככל אשר צויתיך יעשו אין לך אלא מה שאמור בענין

אמר רב פפא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא ציבור על מזבח החיצון דלא אשכחן ולא מיבעיא יחיד על מזבח הפנימי דלא אשכחן אלא אפילו יחיד על מזבח החיצון דאשכחן בנשיאים הוראת שעה היתה:

מתני׳ חביתי כ״ג לא היו באין חצאין אלא מביא עשרון שלם וחוצהו מקריב מחצה בבקר ומחצה בין הערבים

כהן שמביא מחצה שחרית ומת ומינו כהן אחר תחתיו לא יביא חצי עשרון מביתו וחצי עשרונו של ראשון אלא מביא עשרון שלם (מחצה) וחוצהו מקריב מחצה ומחצה אבד נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אובדין:

גמ׳ ת״ר אילו נאמר מנחה מחצית הייתי אומר מביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב חצי עשרון מביתו ערבית ומקריב

ת״ל (ויקרא ו, יג) מחציתה בבקר ומחציתה בערב מחצה משלם הוא מקריב הא כיצד מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה בבקר ומחצה בין הערבים

נטמא מחצה של בין הערבים או שאבד יכול יביא חצי עשרון מביתו ערבית ויקריב ת״ל מחציתה בבקר ומחציתה בערב מחצה משלם הוא מביא

הא כיצד מביא עשרון שלם [מביתו] וחוצהו ומקריב מחצה ומחצה אבד נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אובדין

כ״ג שהקריב מחצה שחרית ומת ומינו אחר תחתיו יכול יביא חצי עשרון מביתו או חצי עשרונו של ראשון ת״ל ומחציתה בערב מחצה משלם הוא מביא ומקריב

הא כיצד מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב ומחצה אבד נמצאו שני חצאין אובדין ושני חצאין קריבין:

תני תנא קמיה דר״נ מחצה ראשון ומחצה שני תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה

א״ל ר״נ בשלמא ראשון איחזי להקרבה אלא שני למה ליה עיבור צורה מעיקרא לאיבוד קא אתי

דאמר לך מני תנא דבי רבה בר אבוה הוא דאמר אפילו פיגול טעון עיבור צורה

רב אשי אמר אפילו תימא רבנן כיון דבעידנא דפלגי בהו אי בעי האי מקריב ואי בעי האי מקריב מיחזא חזו:

איתמר חביתי כהן גדול כיצד עושין אותן רבי חייא בר אבא א״ר יוחנן אופה ואח״כ מטגנה רבי אסי א״ר חנינא מטגנה ואח״כ אופה

א״ר חייא בר אבא כוותיה דידי מסתברא תופיני תאפינה נאה רבי אסי אמר כוותיה דידי מסתברא תופיני תאפינה נא

כתנאי (ויקרא ו, יד) תופיני תאפינה נא רבי אומר תאפינה נאה רבי יוסי אומר תאפינה רבה אית ליה נא ואית ליה נאה

תנן התם חביתי כ״ג לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים ודוחות את השבת

מנא ה״מ אמר רב הונא תופיני תאפינה נאה ואי אפי לה מאתמול אינשפה לה מתקיף לה רב יוסף אימא דכביש ליה בירקא

דבי ר׳ ישמעאל תנא תעשה ואפילו בשבת תעשה ואפילו בטומאה

אביי אמר אמר קרא (ויקרא ו, יג) סלת מנחה תמיד

דף נא עמוד א

הרי היא כמנחת תמידין

רבא אמר (ויקרא ו, יד) על מחבת מלמד שטעונה כלי ואי אפי לה מאתמול איפסיל ליה בלינה תניא כוותיה דרבא על מחבת מלמד שטעונה כלי

בשמן להוסיף לה שמן ואיני יודע כמה

הריני דן נאמר כאן שמן ונאמר להלן במנחת נסכים שמן מה להלן שלשת לוגין לעשרון אף כאן שלשת לוגין לעשרון

או כלך לדרך זו נאמר כאן שמן ונאמר במנחת נדבה שמן מה להלן לוג אחד אף כאן לוג אחד

נראה למי דומה דנין תבש״ט מתבש״ט תדיר (באה חובה) דוחה שבת דוחה טומאה

ואין דנין תבש״ט משאינו תבש״ט

או כלך לדרך זו דנין יגי״ל מיגי״ל יחיד בגלל עצמה (יין) לבונה

ואין דנין יגי״ל משאינו יגי״ל

רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר (ויקרא ו, יג) סלת מנחה תמיד הרי היא לך כמנחת תמידין מה מנחת תמידין ג׳ לוגין לעשרון אף זו ג׳ לוגין לעשרון

ר״ש אומר ריבה כאן שמן וריבה במנחת כבשים שמן מה להלן שלשת לוגין לעשרון אף כאן שלשת לוגין לעשרון

או כלך לדרך זו ריבה כאן שמן וריבה במנחת פרים ואילים שמן מה להלן שני לוגין לעשרון אף כאן שני לוגין לעשרון

נראה למי דומה דנין מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה בעשרון ואין דנין מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה ב׳ וג׳ עשרונים

הא גופא קשיא אמרת בשמן להוסיף לה שמן והדר תני נאמר כאן שמן ונאמר במנחת נדבה שמן

אמר אביי מאן תנא בשמן להוסיף ר״ש היא (ואילו לא נאמר קאמר) ובדינא מאן קא מהדר רבי ישמעאל

רב הונא בריה דרב יהושע אמר כולה ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה היא

והכי קאמר בשמן להוסיף לה שמן דאי לקבוע שמן לא צריך כיון דכתיב בה (ויקרא ו, יד) על מחבת כמנחת מחבת דמיא

או אינו אלא לקבוע לה שמן דאי לא כתב רחמנא בשמן ה״א תיהוי כמנחת חוטא

הדר אמר תיהוי נמי לקבוע לה שמן תיתי מדינא ודן דינא ולא אתיא ליה ואצרכא קרא סולת מנחה תמיד כדמסיים רבי ישמעאל מילתיה

רבה אמר כולה ר״ש [ואילו לא נאמר קאמר]

וה״ק בשמן להוסיף לה שמן דאי לקבוע לה שמן לא צריך כיון דכתיב בה על מחבת כמחבת דמיא ועד שלא יאמר בשמן יש לי בדין

ודן דינא לא אתיא ליה ואצרכא בשמן הדר אמר תיהוי כמנחת פרים ואילים

הדר אמר דנין

דף נא עמוד ב

מנחה הבאה עשרון וכו׳:

מתני׳ לא מינו כהן אחר תחתיו משל מי היתה קריבה ר״ש אומר משל ציבור ר׳ יהודה אומר משל יורשין ושלימה היתה קריבה:

גמ׳ ת״ר כ״ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו מנין שתהא מנחתו קריבה משל יורשין ת״ל (ויקרא ו, טו) והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה

יכול יקריבנה חצאין ת״ל אותה כולה ולא חציה דברי רבי יהודה

ר״ש אומר (ויקרא ו, יא) חק עולם משל עולם (ויקרא ו, טו) כליל תקטר שתהא כולה בהקטרה

והאי הכהן המשיח להכי הוא דאתא

האי מיבעי ליה לכדתניא (ויקרא ו, יג) זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה׳ ביום המשח אותו יכול יהו אהרן ובניו מקריבין קרבן אחד ת״ל אשר יקריבו לה׳ אהרן בפני עצמו ובניו בפני עצמן בניו אלו כהנים הדיוטות

אתה אומר כהנים הדיוטות או אינו אלא כהנים גדולים כשהוא אומר והכהן המשיח תחתיו מבניו הרי כ״ג אמור הא מה אני מקיים בניו אלו כהנים הדיוטות

א״כ לכתוב קרא הכהן המשיח תחתיו בניו יעשה מאי מבניו שמעת מינה תרתי

ור״ש האי אותה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכ״ג שמת ומינו אחר תחתיו שלא יביא חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרון של ראשון

ותיפוק ליה מן ומחציתה וי״ו לא דריש

ורבי יהודה האי חק עולם מאי עביד ליה חוקה לעולם תהא

כליל תקטר למה לי מיבעי ליה לכדתניא אין לי אלא עליונה מנחת כ״ג בכליל תקטר ותחתונה מנחת כהן הדיוט בלא תאכל

מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת״ל כליל כליל לגזירה שוה נאמר כאן כליל ונאמר להלן כליל

מה כאן בכליל תקטר אף להלן בכליל תקטר ומה להלן ליתן לא תעשה על אכילתו אף כאן ליתן לא תעשה על אכילתה

וסבר ר״ש משל ציבור דאורייתא

והתנן אר״ש שבעה דברים התקינו ב״ד וזה אחד מהן עובד כוכבים ששלח עולתו ממדינת הים שלח עמה נסכים קריבה משלו ואם לאו קריבין משל ציבור

וכן גר שמת והניח זבחים יש לו נסכים קריבין משלו ואם לאו קריבין משל ציבור

ותנאי ב״ד הוא כ״ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שתהא מנחתו קריבה משל ציבור

א״ר אבהו שני תקנות הוו

דאורייתא מדציבור כיון דחזו דקא מידחקא לישכה תקינו דלגבי מיורשים כיון דחזו דקא פשעי בה אוקמוה אדאורייתא

ועל פרה שלא יהא מועלין באפרה דאורייתא היא דתניא (במדבר יט, ט) חטא׳ היא מלמ׳ שמועלין בה היא בה מועלין

דף נב עמוד א

באפרה אין מועלין

אמר רב אשי שתי תקנות הואי דאורייתא בה מועלין באפרה אין מועלין כיון דחזו דקא מזלזלי בה וקא עבדי מיניה למכתן גזרו ביה מעילה

כיון דחזו דקא פרשי מספק הזאות אוקמוה אדאורייתא:

ת״ר פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים בתחילה מגבין להן דברי ר׳ יהודה ר״ש אומר מתרומת הלשכה הן באין

והתניא איפכא הי מינייהו אחריתא

אמרוה רבנן קמיה דרב אשי לימא קמייתא אחריתא דשמעינן ליה לר״ש דחייש לפשיעה

אמר להו רב אשי אפי׳ תימא בתרייתא אחריתא כי קא חייש ר״ש לפשיעה במילתא דלית בהו כפרה בגווה במילתא דאית להו כפרה בגווה לא חייש ר״ש לפשיעה

מאי הוי עלה

א״ל רבה זוטי לרב אשי ת״ש דתניא (במדבר כח, ב) את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו לרבות פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים שבאין מתרומת הלשכה דברי ר״ש:

ושלימה היתה קריבה וכו׳: א״ר חייא בר אבא בעי רבי יוחנן שלימה שחרית ושלימה בין הערבים או דילמא שלימה שחרית ובטילה בין הערבים

אמר רבא ת״ש שמיני בחביתים ואם איתא דבטילה בין הערבים הא זמנין דלא משכח ליה שמיני בחביתים ה״ד דמת כ״ג ולא מינו אחר תחתיו

אמרוה רבנן קמיה דרבי ירמיה אמר בבלאי טפשאי משום דיתבו באתרא דחשוכא אמרי שמעתתא דמחשכן

אלא דקתני שביעי בסלת תשיעי ביין ה״נ דלא בטלי

(במדבר כט, יח) מנחתם ונסכיהם בלילה מנחתם ונסכיהם אפילו למחר

אלא דאי לא קתני ה״נ דאי לא קתני

אהדרוה קמיה דרבא אמר מבישותין אמרי קמייהו מטיבותין לא אמרי קמייהו

והדר אמר רבא הני נמי טיבותין היא אמר קרא (ויקרא ו, יג) סלת מנחה תמיד הרי היא לך כמנחת תמידין

מאי הוי עלה אמר ר״נ בר יצחק ת״ש דתניא שלימה שחרית ושלימה בין הערבים

א״ר יוחנן פליגי בה אבא יוסי בן דוסתאי ורבנן

אבא יוסי בן דוסתאי אומר מפריש לה שני קמצים של לבונה קומץ שחרית וקומץ בין הערבים ורבנן אמרי מפריש לה קומץ אחד חצי קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערבים

במאי קמיפלגי אבא יוסי בן דוסתאי סבר לא אשכחן חצי קומץ דקריב ורבנן סברי לא אשכחן עשרון דבעי שני קמצים

בעי רבי יוחנן כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו

דף נב עמוד ב

לרבנן הוכפלה לבונתו או לא מי אמרינן מתוך שהוכפלה סלתו הוכפלה לבונתו או דילמא מאי דגלי גלי מאי דלא גלי לא גלי

ושמן בין לאבא יוסי בן דוסתאי ובין לרבנן מהו

אמר רבא ת״ש ה׳ קמצין הן ואם איתא זימנין דמשכחת לה ז׳

דאי לא קתני יתיב רב פפא וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה רב יוסף בר שמעיה לרב פפא והא מעלה קומץ בחוץ דאי הוה וקתני

מאי הוי עלה אמר ר״נ בר יצחק ת״ש דתניא כ״ג שמת ולא מינו אחר תחתיו שלימה שחרית ושלימה בין הערבים ומפריש לה ב׳ קמצין קומץ שחרית וקומץ בין הערבים ומפריש לה שלשת לוגין לוג ומחצה שחרית לוג ומחצה בין הערבים

מני אילימא רבנן מאי שנא לבונתה דהוכפלה ומאי שנא שמנה דלא הוכפלה

אלא אבא יוסי בן דוסתאי היא דאמר חביתי כ״ג בעלמא שני קמצין בעיא ולבונה לא הוכפלה ושמן לא הוכפל

ומדשמן לאבא יוסי בן דוסתאי לא הוכפלה לבונתה ושמנה לרבנן נמי לא הוכפלו

א״ר יוחנן הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי ומי א״ר יוחנן הכי והא א״ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן חמשה קמצין הן

אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן:

הדרן עלך התכלת

מתני׳ כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם שהן באות חמץ

ר״מ אומר השאור בודה להן מתוכן ומחמצן

ר׳ יהודה אומר אף היא אינה מן המובחר אלא מביא את השאור ונותנו לתוך המדה וממלא את המדה אמרו לו אף היא היתה חסרה או יתרה:

גמ׳ בעא מיניה רבי פרידא מרבי אמי מנין לכל המנחות שהן באות מצה מנלן דכתיב בה כתיב בה דלא כתיב בה כתיב בה

דף נג עמוד א

(ויקרא ו, ז) זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה׳ אל פני המזבח והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל אמר ליה מצוה לא קא מיבעיא לי כי קא מיבעיא לי לעכב

אמר ליה לעכב נמי כתיב (ויקרא ו, י) לא תאפה חמץ אלא מצה

מתקיף לה רב חסדא ואימא לא תאפה חמץ אלא שיאור

שיאור דמאן אי דר״מ לר׳ יהודה מצה מעליא היא אי דרבי יהודה לר״מ חמץ מעליא הוא

אי דר״מ לר״מ מדלקי עליה חמץ הוא אלא דר׳ יהודה לר׳ יהודה

מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ואימא לא תאפה חמץ אלא חלוט חלוט מאי ניהו רביכה אי דאיכא רביכה כתיב בה רביכה והא לא כתיב בה רביכה

ואימא דכתיב בה רביכה מצוה ברביכה ודלא כתיב בה רביכה אי בעי רביכה לייתי אי בעי מצה לייתי

מתקיף לה רבינא ואימא לא תאפה חמץ למיקם גברא בלאו בעלמא ואיפסולי לא מיפסלא

אלא מנלן כדתניא מצה יכול מצוה תלמוד לומר תהיה הכתוב קבעה חובה

בעא מינה ר׳ פרידא מר׳ אמי מנין לכל המנחות שנילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמיצו נלמדנה מפסח דכתיב (שמות יב, יז) ושמרתם את המצות

אמר ליה בגופה כתיב (ויקרא ב, ה) מצה תהיה החייה

והא אפיקתיה לעכב אם כן ליכתוב קרא מצה היא מאי תהיה שמעת מינה תרתי

אמרי ליה רבנן לרבי פרידא רבי עזרא בר בריה דרבי אבטולס דהוא עשירי לר׳ אלעזר בן עזריה דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא אמר מאי כולי האי

אי בר אוריין הוא יאי אי בר אוריין ובר אבהן יאי ואי בר אבהן ולא בר אוריין אישא תיכליה אמרו ליה בר אוריין הוא אמר להו ליעול וליתי

חזייה דהוה עכירא דעתיה פתח ואמר (תהלים טז, ב) אמרת לה׳ אדני אתה טובתי בל עליך אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם החזק לי טובה שהודעתיך בעולם

אמר לה טובתי בל עליך איני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב שהודיעוני תחלה בעולם שנאמר (תהלים טז, ג) לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם

כיון דשמעיה דקאמר אדיר פתח ואמר יבא אדיר ויפרע לאדירים מאדירים באדירים

יבא אדיר זה הקדוש ברוך הוא דכתיב (תהלים צג, ד) אדיר במרום ה׳ ויפרע לאדירים אלו ישראל שנאמר ואדירי כל חפצי בם מאדירים אלו המצרים דכתיב (שמות טו, י) צללו כעופרת במים אדירים באדירים אלו מים שנא׳ (תהלים צג, ד) מקולות מים רבים אדירים משברי ים

יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים

יבא ידיד זה שלמה המלך דכתיב (שמואל ב יב, כה) וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידידיה בעבור ה׳

דף נג עמוד ב

בן ידיד זה אברהם דכתיב (ירמיהו יא, טו) מה לידידי בביתי ויבנה ידיד זה בית המקדש דכתיב (תהלים פד, ב) מה ידידות משכנותיך לידיד זה הקב״ה דכתיב (ישעיהו ה, א) אשירה נא לידידי

בחלקו של ידיד זה בנימין שנאמר (דברים לג, יב) לבנימין אמר ידיד ה׳ ישכן לבטח עליו ויתכפרו בו ידידים אלו ישראל דכתיב (ירמיהו יב, ז) נתתי את ידידות נפשי בכף אויביה

יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים יבא טוב זה משה דכתיב (שמות ב, ב) ותרא אותו כי טוב הוא ויקבל טוב זו תורה דכתיב (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם מטוב זה הקב״ה דכתיב (תהלים קמה, ט) טוב ה׳ לכל לטובים אלו ישראל דכתיב (תהלים קכה, ד) הטיבה ה׳ לטובים

יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו יבא זה זה משה דכתיב (שמות לב, א) כי זה משה האיש ויקבל זאת זו התורה דכתיב (דברים ד, מד) וזאת התורה אשר שם משה מזה זה הקב״ה דכתיב (שמות טו, ב) זה אלי ואנוהו לעם זו אלו ישראל שנאמר (שמות טו, טז) עם זו קנית

א״ר יצחק בשעה שחרב בית המקדש מצאו הקב״ה לאברהם שהיה עומד בבית המקדש אמר לו מה לידידי בביתי

אמר לו על עיסקי בני באתי אמר לו בניך חטאו וגלו אמר לו שמא בשוגג חטאו אמר לו (ירמיהו יא, טו) עשותה המזימתה אמר לו שמא מיעוטן חטאו אמר לו הרבים

היה לך לזכור ברית מילה אמר לו (ירמיהו יא, טו) ובשר קודש יעברו מעליך אמר לו שמא אם המתנת להם היו חוזרין בתשובה אמר לו (ירמיהו יא, טו) כי רעתיכי אז תעלוזי

מיד הניח ידיו על ראשו והיה צועק ובוכה ואמר לו שמא חס ושלום אין להם תקנה יצתה בת קול ואמרה לו (ירמיהו יא, טז) זית רענן יפה פרי תואר קרא ה׳ שמך מה זית זו אחריתו בסופו אף ישראל אחריתן בסופן

(ירמיהו יא, טז) לקול המולה גדולה הצית אש עליה ורעו דליותיו אמר רבי חיננא בר פפא לקול מיליהן של מרגלים ניתרועעו דליותיהן של ישראל דאמר רבי חיננא בר פפא דבר גדול דברו מרגלים באותה שעה (במדבר יג, לא) כי חזק הוא ממנו אל תיקרי ממנו אלא ממנו כביכול שאפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם

מתקיף לה ר׳ חייא בר׳ חיננא האי לקול המולה גדולה לקול מלה מיבעיא ליה אלא אמר לו הקב״ה לאברהם קולך שמעתי וחמלתי עליהם אני אמרתי ישתעבדו בארבע מלכיות כל אחת ואחת כשיעור ארבע מלכיות

השתא כל חדא וחדא מאי דפסיק לה ואיכא דאמרי אני אמרתי בזה אחר זה עכשיו בבת אחת

אמר רבי יהושע בן לוי למה נמשלו ישראל לזית לומר לך מה זית אין עליו נושרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים אף ישראל אין להם בטילה עולמית לא בעוה״ז ולא בעולם הבא ואמר רבי יוחנן למה נמשלו ישראל לזית לומר לך מה זית אינו מוציא שמנו אלא ע״י כתיתה אף ישראל אין חוזרין למוטב אלא ע״י יסורין

ר״מ אומר השאור בודה להן מתוכן ומחמיצן [וכו׳] מאי חסירה או יתירה

אמר רב חסדא עיסת השאור עבה נמצאת יתירה מדת העשרון רכה נמצאת חסירה

סוף סוף כי קא כייל לעשרון קא כייל

רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו לכמות שהן היתה משערינן

ולישקול פורתא מיניה וליחמציה מאבראי וליתיה ונילושיה בהדיה גזירה דלמא אתי לאיתויי מעלמא

ת״ר אין מחמיצין

דף נד עמוד א

בתפוחים משום רבי חנינא בן גמליאל אמרו מחמיצין רב כהנא מתני לה ברבי חנינא בן תרדיון

כמאן אזלא הא דתנן תפוח שריסקו ונתנו בתוך העיסה וחימצה הרי זו אסורה

כמאן לימא רבי חנינא בן גמליאל היא ולא רבנן אפי׳ תימא רבנן נהי דחמץ גמור לא הוי נוקשה מיהא הוי

א״ר אילא אין לך הקשה לקמיצה יותר ממנחת חוטא רב יצחק בר אבדימי אמר מנחת חוטא מגבלה במים וכשרה

לימא בהא קא מיפלגי דמר סבר כמות שהן משערינן ומר סבר לכמות שהיו משערינן

לא דכולי עלמא כמות שהן משערינן ובהא קא מיפלגי דמר סבר מאי חריבה חריבה משמן ומר סבר חריבה מכל דבר

תנן התם בשר העגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעך משתערין לכמות שהן

רב ורבי חייא ורבי יוחנן אמרי משתערין כמות שהן שמואל ורבי שמעון בר רבי וריש לקיש אמרי משתערין לכמות שהן

מיתיבי בשר העגל שלא היה בו כשיעור ותפח ועמד על כשיעור טהור לשעבר וטמא מיכן ולהבא

מדרבנן

אי הכי אימא סיפא וכן בפיגול וכן בנותר אי אמרת בשלמא דאורייתא היינו דאיכא פיגול ונותר אלא אי אמרת דרבנן פיגול ונותר בדרבנן מי איכא

אימא וכן בטומאת פיגול וכן בטומאת נותר

סלקא דעתך אמינא הואיל וטומאת פיגול וטומאת נותר דרבנן היא כולי האי בדרבנן לא עבוד רבנן קא משמע לן

ת״ש בשר זקנה שהיה בו כשיעור וצמק פחות מכשיעור טמא לשעבר וטהור מיכן ולהבא

אמר רבה כל היכא דמעיקרא הוה ביה והשתא לית ביה הא לית ביה וכל היכא דמעיקרא לא הוה ביה והשתא הוה ביה מדרבנן

דף נד עמוד ב

כי פליגי כגון שהיה בו כשיעור וצמק וחזר ותפח דמר סבר יש דיחוי באיסורא ומר סבר אין דיחוי באיסורא

ומי איכא למ״ד דיש דיחוי באיסורין והתנן כביצה אוכלין שהניחה בחמה ונתמעטו וכן כזית מן המת כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ וכזית פיגול וכזית נותר וכזית חלב טהורין ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וחלב

הניחן בגשמים ותפחו טמאין וחייבין עליהם משום פיגול ונותר וחלב תיובתא למ״ד יש דיחוי באיסורין תיובתא

תא שמע תורמין תאנים על הגרוגרות במנין

אי אמרת בשלמא לכמות שהן משערינן שפיר אלא אי אמרת כמות שהן הוה ליה מרבה במעשרות

(ותנן) המרבה במעשרות פירותיו מתוקנים ומעשרותיו מקולקלין

אלא מאי לכמות שהן אימא סיפא גרוגרות על התאנים במדה

אי אמרת בשלמא כמות שהן שפיר אלא אי אמרת לכמות שהן מרבה במעשרות הוא

אלא הכא בתרומה גדולה עסקינן ורישא בעין יפה וסיפא בעין יפה היא

אי הכי אימא סיפא א״ר אלעזר בר׳ יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים שבכלכלה ואי בתרומה גדולה עשר מאי עבידתיה

אלא הכא בתרומת מעשר עסקינן ואבא אלעזר בן גומל הוא דתניא אבא אלעזר בן גומל אומר (במדבר יח, כז) ונחשב לכם תרומתכם בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר

כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד

דף נה עמוד א

ובמחשבה מה תרומה גדולה בעין יפה אף תרומת מעשר בעין יפה

ומינה א״ר אלעזר בר רבי יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים שבכלכלה אי אמרת בשלמא לכמות שהן אמרינן שפיר אלא אי אמרת כמות שהן בציר להו

כי אתא רב דימי א״ר אלעזר שאני גרוגרות הואיל ויכול לשולקן ולהחזירן לכמות שהן

תנו רבנן תורמין תאנים על הגרוגרות במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות ולא גרוגרות על תאנים ואפילו במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות

אמר מר תורמין תאנים על הגרוגרות במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות במקום שרגילין אין במקום שאין רגילין לא

היכי דמי אי דאיכא כהן מקום שאינו רגיל אמאי לא והתנן מקום שיש כהן תורם מן היפה

אלא פשיטא דליכא כהן אימא סיפא ולא גרוגרות על התאנים ואפילו במקום שרגיל לעשות תאנים גרוגרות ואי דליכא כהן אמאי לא והתנן מקום שאין כהן תורם מן המתקיים אלא פשיטא דאיכא כהן

רישא דליכא כהן סיפא דאיכא כהן אין רישא דליכא כהן סיפא דאיכא כהן

אמר רב פפא שמע מינה דחקינן ומוקמינן מתניתין בתרי טעמי ולא מוקמינן בתרי תנאי

מתני׳ כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמיצו ואם החמיצו שיריה עובר בלא תעשה שנאמר (ויקרא ב, יא) כל המנחה אשר תקריבו לה׳ לא תעשה חמץ וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה

גמ׳ מנא הני מילי אמר ריש לקיש דאמר קרא (ויקרא ו, י) לא תאפה חמץ חלקם אפילו חלקם לא תאפה חמץ

והאי להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא לא

דף נה עמוד ב

תאפה חמץ מה ת״ל והלא כבר נאמר (ויקרא ב, יא) לא תעשה חמץ לפי שנאמר לא תעשה חמץ יכול לא יהא חייב אלא אחת על כולם ת״ל (ויקרא ו, י) לא תאפה

אפייה בכלל היתה למה יצאת להקיש אליה מה אפייה מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה אף אני אביא לישת׳ ועריכתה

וכל מעשה יחידי שבה לאיתויי קיטוף שהוא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה

אנן מחלקם קאמרינן

ואימא כוליה להכי הוא דאתא

אם כן לכתוב חלקם לא תאפה חמץ מאי לא תאפה חמץ חלקם שמעת מינה תרתי

ואימא אפייה דפרט בה רחמנא ליחייב חדא אינך ליחייב חדא אכולהו משום דהוה דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא

ואימא לא תעשה כלל לא תאפה פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט אפייה אין מידי אחרינא לא

אמר רבי אפטוריקי משום דהוי כלל ופרט המרוחקין זה מזה וכל כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותן בכלל ופרט

מתיב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי וכלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותן בכלל ופרט והתניא (ויקרא ד, כד) ושחט אותו במקום אשר ישחט העולה לפני ה׳ חטאת הוא היכן עולה נשחטת בצפון אף זה בצפון

וכי אנו מכאן למידין והלא כבר נאמר (ויקרא ו, יח) במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת הא למה זה יצא לקובעו שאם לא שחט אותו בצפון פסלו

אתה אומר לכך יצאת או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון ת״ל (ויקרא ד, כט) ושחט את החטאת במקום (אשר ישחט את) העולה זה בנה אב לכל חטאות שטעונות צפון

טעמא דכתב רחמנא ושחט את החטאת הא לאו הכי הוה אמינא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון מ״ט

לאו משום דהוה כלל ופרט ואע״ג דמרוחקין זה מזה דנין אותן בכלל ופרט

מתקיף לה רב אשי האי כלל ופרט הוא פרט וכלל הוא ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואיתרבי להו כל מילי

אלא תנא אותו קא קשיא ליה וה״ק או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון דכתב רחמנא אותו

והשתא דנפקא ליה מושחט את החטאת אותו למעוטי מאי למעוטי (נחשו״ן ושח״ט עו״פ בפס״ח סימן)

אותו בצפון ואין שעיר נחשון בצפון

סד״א הואיל ואיתרבי לענין סמיכה ליתרבי נמי לענין צפון קמ״ל

וסמיכה גופה מנלן דתניא (ויקרא ד, כד) וסמך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי רבי יהודה ר״ש אומר

דף נו עמוד א

לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה

מתקיף לה רבינא תינח לרבי יהודה לרבי שמעון מאי איכא למימר

א״ל מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא לרבי יהודה נמי מאי דאיתרבי איתרבי מאי דלא איתרבי לא איתרבי

וכי תימא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא תיתי בבנין אב סמיכה גופה לישתוק קרא מיניה ותיתי בבנין אב אלא שעה מדורות לא ילפינן הכא נמי שעה מדורות לא ילפינן

אלא אותו טעון צפון ואין השוחט עומד בצפון

מדרבי אחייה נפקא דתניא רבי אחייה אומר (ויקרא א, יא) ושחט אותו על ירך המזבח צפונה מה ת״ל

לפי שמצינו במקבל שעומד בצפון ומקבל בצפון ואם עמד בדרום וקיבל בצפון פסול יכול אף זה כן ת״ל אותו אותו בצפון ולא השוחט צריך להיות עומד בצפון

אלא אותו בצפון ואין בן עוף בצפון סלקא דעתך אמינא ליתי בק״ו מבן צאן ומה בן צאן שלא קבע לו כהן קבע לו צפון בן עוף שקבע לו כהן אינו דין שנקבע לו צפון

מה לבן צאן שכן קבע לו כלי

אלא אותו בצפון ואין פסח בצפון פסח מדר״א בן יעקב נפקא

דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר יכול יהא הפסח טעון צפון ודין הוא ומה עולה שלא קבע לה זמן בשחיטתה קבע לה צפון פסח שקבע לו זמן לשחיטתו אינו דין שקבע לו צפון

מה לעולה שכן כליל

מחטאת מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות

מאשם מה לאשם שכן קדשי קדשים מכולהו נמי שכן קדשי קדשים

אלא לעולם כדקאמרינן מעיקרא אותו בצפון ואין השוחט בצפון ודקא קשיא לך מדר׳ אחייה נפקא דר׳ אחייה לאו למעוטי שוחט בצפון הוא דאתא אלא הכי קאמר אין השוחט בצפון אבל מקבל בצפון

מקבל מלקח ולקח נפקא לקח ולקח לא משמע ליה:

וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה: אמר רב פפא אפאה לוקה שתים אחת על עריכתה ואחת על אפייתה והא אמרת מה אפייה מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה

לא קשיא הא דעריך הוא ואפה הוא הא דעריך חבריה ויהיב ליה ואפה

ת״ר בכור שאחזו דם מקיזין אותו את הדם במקום שאין עושין בו מום ואין מקיזין את הדם במקום שעושין בו מום דברי ר״מ

וחכ״א יקיז אף במקום שעושין בו מום ובלבד שלא ישחוט [על אותו מום] ר״ש אומר

דף נו עמוד ב

אף נשחט על אותו מום רבי יהודה אומר אפילו מת אין מקיזין לו את הדם

א״ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הכל מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב דכתיב (ויקרא ב, יא) לא תעשה חמץ (ויקרא ו, י) ולא תאפה חמץ

במסרס אחר מסרס שהוא חייב דכתיב (ויקרא כב, כד) ומעוך וכתות ונתוק וכרות אם על כורת הוא חייב על נותק לא כל שכן אלא להביא נותק אחר כורת שהוא חייב

לא נחלקו אלא במטיל מום בבעל מום ר׳ מאיר סבר כל מום לא יהיה בו ורבנן סברי (ויקרא כב, כא) תמים יהיה לרצון

ור׳ מאיר נמי הכתיב תמים יהיה לרצון ההוא למעוטי בעל מום מעיקרא

בעל מום מעיקרא דיקלא בעלמא הוא

אלא למעוטי פסולי המוקדשים לאחר פדיונם סלקא דעתך אמינא הואיל ואסירי בגיזה ועבודה במומם נמי ליתסרי קמ״ל

ורבנן נמי הכתיב (ויקרא כב, כא) כל מום לא יהיה בו ההוא מיבעי ליה לכדתניא וכל מום לא יהיה בו אין לי אלא שלא יהא בו מום מנין שלא יגרום לו ע״י אחרים שלא יניח בצק או דבילה על גבי האוזן כדי שיבא הכלב ויטלנו ת״ל כל מום אמר מום ואמר כל מום

אמר ר׳ אמי הניח שאור ע״ג עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה חייב עליה כמעשה שבת ומעשה שבת כי האי גוונא מי מיחייב והאמר רבה בר בר חנה

דף נז עמוד א

אמר רבי יוחנן הניח בשר על גבי גחלים היפך בו חייב לא היפך בו פטור

אמר רבא מאי חייב נמי דקאמר כמעשה צלי של שבת

גופא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הניח בשר על גבי גחלים היפך בו חייב לא היפך בו פטור היכי דמי אילימא דאי לא היפך ביה לא בשיל פשיטא אלא דאי לא מהפיך ליה נמי הוה בשיל אמאי לא מיחייב

לא צריכא דאי לא היפך ביה הוה בשיל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי וכי מהפיך ביה בשיל משני צדדין כמאכל בן דרוסאי וקמ״ל דכל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי לא כלום הוא

אמר רבא ואם נצלה בו כגרוגרת מצד אחד במקום אחד חייב א״ל רבינא לרב אשי במקום אחד אין בשנים או ג׳ מקומות לא והתנן הקודח כל שהוא חייב

היכי דמי אילימא במקום אחד כל שהוא למאי חזי אלא לאו בשנים או שלשה מקומות דחזו לצירוף לא לעולם במקום אחד דחזו לבבא דאקלידא

ואיכא דאמרי אמר רבא אפילו בשנים וג׳ מקומות אמר ליה רבינא לרב אשי אף אנן נמי תנינא הקודח כל שהוא חייב היכי דמי אילימא במקום אחד כל שהוא למאי חזי אלא לאו בשנים ושלשה מקומות דחזי לצירוף לא לעולם במקום אחד דחזו לבבא דאקלידא

תנו רבנן אילו נאמר (ויקרא ב, יא) אשר תקריבו לה׳ לא תעשה חמץ הייתי אומר אין לי (אלא) בלא תעשה חמץ אלא קומץ בלבד

מנחה מנין ת״ל מנחה שאר מנחות מנין ת״ל (ויקרא ב, יא) כל המנחה

אשר תקריבו לה׳ כשרה ולא פסולה מכאן אמרו המחמיץ את הכשירה חייב ואת הפסולה פטור

בעי רב פפא חימצה ויצאת וחזר וחימצה מהו כיון דיצאת איפסילה לה ביוצא וכי הדר מחמיץ לה לא מיחייב עלה משום מחמיץ אחר מחמיץ

או דילמא כיון דחימצה פסול יוצא לא מהני ביה וכי הדר מחמיץ לה מיחייב עלה משום מחמיץ אחר מחמיץ תיקו

בעי רב מרי חימצה בראשו של מזבח מהו אשר תקריבו אמר רחמנא והא אקרבה

או דלמא מחוסר הקטרה כמחוסר מעשה דמי תיקו:

והשתא דנפקא ליה מכל המנחה אשר תקריבו (לה׳) למה לי מיבעי ליה לכדתניא אשר תקריבו לרבות מנחת נסכים לחימוץ דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר לרבות לחם הפנים לחימוץ

מנחת נסכים מי פירות הם

דף נז עמוד ב

ומי פירות אין מחמיצין אמר ריש לקיש אומר היה רבי יוסי הגלילי מנחת נסכים מגבלה במים וכשרה

לחם הפנים מדת יבש היא ושמענא ליה לר׳ עקיבא דאמר מדת יבש לא נתקדשה

שלח (רבי ראובן) משמיה דרבי יוחנן כך היא הצעה של משנה ואיפוך אשר תקריבו לרבות לחם הפנים לחימוץ דברי רבי יוסי הגלילי ר׳ עקיבא אומר לרבות מנחת נסכים לחימוץ

ואזדא ר׳ יוחנן לטעמיה דאמר ר׳ יוחנן רבי יוסי הגלילי ואחד מתלמידי ר׳ ישמעאל אמרו דבר אחד ומנו רבי יאשיה

דתניא (במדבר ז, א) וימשחם ויקדש אותם רבי יאשיה אומר מדת הלח נמשח בין מבפנים בין מבחוץ מדת יבש נמשחו מבפנים ואין נמשחו מבחוץ

רבי יונתן אומר מדת הלח נמשחו מבפנים ואין נמשחו מבחוץ מדות יבש לא נמשחו כל עיקר תדע לך שהרי אין מקדשות דכתיב (ויקרא כג, יז) ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים שני עשרונים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים לה׳ אימתי הן לה׳ לאחר שנאפו

במאי קא מיפלגי באותם רבי יאשיה סבר אותם למעוטי מדת יבש בחוץ ור׳ יונתן סבר מדת יבש חול הוא ולא אצטריך קרא למעוטי כי איצטריך קרא למעוטי מדת לח מבחוץ

לימא נמי ר׳ עקיבא ואחד מתלמידי ר׳ ישמעאל אמרו דבר אחד ומנו רבי יונתן משום דלא שוו במדת לח להדדי

א״ל רב פפא לאביי והא איכא ביסא דלח הוא א״ל כגון שלש על גבי קטבליא

אי הכי דקאמר ליה רבי יונתן תדע לך שהרי אינה מקדשת לימא ליה כגון דכיילא בעשרון דחול

הכי השתא בשלמא ביסא לא כתב רחמנא דלעביד ביסא למילש ביה כי לש לה על גבי קטבליא לית לן בה אלא עשרון כיון דאמר רחמנא עביד עשרון וכייל ביה שביק עשרון דקודש וכייל בעשרון דחול

תנו רבנן מנין למעלה מבשר חטאת ומבשר אשם ומבשר קדשי הקדשים ומקדשים קלים וממותר העומר וממותר שתי הלחם ומלחם הפנים ומשירי מנחות שהוא בלא תעשה

ת״ל (ויקרא ב, יא) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה׳ כל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו

ושתי הלחם ולחם הפנים יש מהן לאישים והתניא יצאו שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהם לאישים

אמר רב ששת אין מגופו לאישים

איתמר המעלה מכולם על גבי הכבש רבי יוחנן אמר חייב ר׳ אלעזר אמר פטור

ר׳ יוחנן אמר חייב דתניא המזבח אין לי אלא מזבח כבש מנין תלמוד לומר (ויקרא ב, יב) ואל המזבח לא יעלו לרצון

ור׳ אלעזר אמר פטור מ״ט דאמר קרא (ויקרא ב, יא). שאור ודבש קרבן ראשית תקריבו אותם אותם

הוא דרבי לך כבש כמזבח אבל מידי אחרינא לא

דף נח עמוד א

ור׳ יוחנן האי אותם מאי עביד ליה

מיבעי ליה לכדתניא יכול יהא יחיד מתנדב ומביא כיוצא בה נדבה וקורא אני בה (דברים כג, כד) מוצא שפתיך תשמור ועשית

ת״ל (ויקרא ב, יב) קרבן ראשית תקריבו ציבור אמרתי לך ולא יחיד

יכול לא יהא יחיד מביא שאינו מביא חובתו כיוצא בה אבל יהא ציבור מביא שמביא חובתו כיוצא בה ת״ל אותם ומה יש לך להביא שתי הלחם מן השאור ובכורים מן הדבש

ושתי הלחם לא יקרבו נדבה והתניא אם נאמר (ויקרא ב, יא) כל שאור למה נאמר כל דבש ואם נאמר כל דבש למה נאמר כל שאור מפני שיש בשאור מה שאין בדבש ויש בדבש מה שאין בשאור

שאור הותר מכללו במקדש דבש לא הותר מכללו במקדש

דבש הותר בשירי מנחות שאור לא הותר בשירי מנחות הא מפני שיש בשאור מה שאין בדבש ויש בדבש מה שאין בשאור הוצרך לומר כל שאור והוצרך לומר כל דבש

שאור דהותר מכללו במקדש מאי ניהו לאו שתי הלחם דקרבה נדבה אמר רב עמרם לא ליקרב עמהם

א״ה בכורים נמי דתנן הגוזלות שעל גבי הסלין היו עולות והסלים שבידם ניתנין לכהנים הנהו לעטר בכורים הוא דאתו

בעי רמי בר חמא מרב חסדא המעלה מבשר חטאת העוף ע״ג המזבח מהו

כל שממנו לאישים אמר רחמנא והאי אין ממנו לאישים או דלמא כל ששמו קרבן והאי נמי שמו קרבן אמר ליה כל ששמו קרבן והאי נמי שמו קרבן

כתנאי ר׳ אליעזר אומר כל שממנו לאישים רבי עקיבא אומר כל ששמו קרבן

מאי בינייהו אמר רב חסדא בשר חטאת העוף איכא בינייהו

רב אמר לוג שמן של מצורע איכא בינייהו דתני לוי (במדבר יח, ט) כל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע

ת״ר שאור בל תקטירו אין לי אלא כולו מקצתו מנין תלמוד לומר כל עירובו מנין ת״ל כי כל

מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר שאור בל תקטירו אין לי אלא כזית חצי זית מנין ת״ל כל עירובו מנין ת״ל כי כל

רבא אמר הכי קאמר שאור בל תקטירו אין לי אלא קומץ חצי קומץ מנין תלמוד לומר כל עירובו מנין תלמוד לומר כי כל

במאי קא מיפלגי אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים

דף נח עמוד ב

ויש הקטרה פחותה מכזית

ורבא אמר אין קומץ פחות משני זיתים ואין הקטרה פחותה מכזית

איתמר המעלה משאור ומדבש על גבי המזבח אמר רבא לוקה משום שאור ולוקה משום דבש לוקה משום עירובי שאור ומשום עירובי דבש

אביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות

איכא דאמרי חדא מיהא לקי

ואיכא דאמרי חדא נמי לא לקי דהא לא מיחד לאויה כלאו דחסימה:

דף נט עמוד א

מתני׳ יש טעונות שמן ולבונה שמן ולא לבונה לבונה ולא שמן לא לבונה ולא שמן

ואלו טעונות שמן ולבונה מנחת הסולת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין

מנחת כהנים מנחת כהן משיח מנחת עובד כוכבים מנחת נשים מנחת העומר

מנחת נסכים טעונה שמן ואין טעונה לבונה לחם הפנים טעון לבונה ואין טעון שמן

שתי הלחם ומנחת חוטא ומנחת קנאות אין טעונין לא שמן ולא לבונה:

גמ׳ אמר רב פפא כל היכא דתנן עשר תנן לאפוקי מדרבי שמעון דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא קמ״ל דלא

תנו רבנן (ויקרא ב, טו) ונתת עליה שמן ולא על לחם הפנים שמן

שיכול והלא דין הוא ומה מנחת נסכים שאינה טעונה לבונה טעונה שמן לחם הפנים שטעון לבונה אינו דין שטעון שמן ת״ל עליה עליה שמן ולא על לחם הפנים שמן

(ויקרא ב, טו) ושמת עליה לבונה עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה

שיכול והלא דין הוא ומה לחם הפנים שאינו טעון שמן טעון לבונה מנחת נסכים שטעונה שמן אינו דין שטעונה לבונה תלמוד לומר עליה עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה

מנחה לרבות מנחת שמיני ללבונה היא להוציא שתי הלחם שלא יטענו לא שמן ולא לבונה

אמר מר עליה שמן ולא על לחם הפנים שמן אימא עליה שמן ולא על מנחת כהנים שמן

מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבויי שכן עשרון כלי

חוץ וצורה הגשה

ואישים

אדרבה לחם הפנים הוה ליה לרבויי שכן ציבורא חובה טמיא

דאכיל פיגולא בשבתא

מסתברא נפש

אמר מר עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה אימא עליה לבונה ולא על מנחת כהנים לבונה

מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבויי שכן עשרון בלול בלוג

מוגש בגלל עצם

אדרבה מנחת נסכים הוה ליה לרבויי שכן ציבורא

חובה ואיטמי בשבתא

מסתברא נפש:

מנחה לרבות מנחת שמיני ללבונה ואימא להוציא האי מאי אי אמרת בשלמא לרבות שפיר

אלא אי אמרת להוציא למה לי שעה מדורות לא ילפינן:

היא להוציא שתי הלחם שלא יטענו לא שמן ולא לבונה ואימא להוציא מנחת כהנים מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבויי שכן עשרון

כלי מצה ועצם הגשה ואישים

אדרבה

דף נט עמוד ב

שתי הלחם הוה ליה לרבויי שכן ציבור חובה טמיא דאכל

פיגולא בשבתא מתיר תנופה בארץ

בזמן חדש והני נפישן

מסתברא נפש:

מתני׳ וחייב על השמן בפני עצמו וחייב על לבונה בפני עצמה נתן עליה שמן פסלה לבונה ילקטנה

נתן שמן על שיריה אינו עובר בלא תעשה נתן כלי על גבי כלי לא פסלה:

גמ׳ תנו רבנן (ויקרא ה, יא) לא ישים עליהן שמן ואם שם פסל

יכול לא יתן עליה לבונה ואם נתן פסל תלמוד לומר כי חטאת יכול אף בשמן תלמוד לומר היא

ומה ראית לפסול בשמן ולהכשיר בלבונה פוסל אני בשמן שאי אפשר ללקטו ומכשיר אני בלבונה שאפשר ללוקטה

בעא רבה בר רב הונא מרבי יוחנן נתן עליה לבונה שחוקה מהו משום דאפשר ללקטה והא לא אפשר ללקטה או דילמא משום דלא מיבלעא והא נמי לא מיבלעא

תא שמע ולבונה ילקטנה

דלמא חדא ועוד קאמר חדא דלא מיבלעא ועוד ילקטנה

תא שמע מכשיר אני בלבונה שאפשר ללוקטה הכא נמי חדא ועוד קא אמר

מאי הוי עלה אמר רב נחמן בר יצחק תניא מנחת חוטא ומנחת קנאות שנתן עליה לבונה מלקט את הלבונה וכשרה ואם עד שלא ליקט לבונתה חישב עליה בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת

ואם משליקט לבונתה מחשב עליה חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת

ותיהוי פך ואמאי פסלה במחשבה דחוי הוא

אמר אביי חטאת קרייה רחמנא רבא אמר הא מני חנן המצרי הוא דלית ליה דחויין

דתניא חנן המצרי אומר אפילו דם בכוס מביא חבירו שלא בהגרלה ומזווג לו

רב אשי אמר כל שבידו לא הוי דחוי

אמר רב אדא כוותיה דרב אשי מסתברא דמאן שמעת ליה דאית ליה דחויין רבי יהודה היא דתנן ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם

ואילו היכא דבידו תניא ר׳ יהודה אומר כוס היה ממלא מדם התערובות וזרקו זריקה אחת כנגד היסוד

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן נתן משהו שמן על גבי כזית מנחה פסל מאי טעמא לא ישים שימה כל דהו עליה עד דאיכא שיעורא

ואמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן נתן כזית לבונה על גבי משהו מנחה פסל מאי טעמא לא יתן כתיב עד דאיכא נתינה עליה

דף ס עמוד א

הוי רבוי אחר רבוי ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט

ואיכא דאמרי אמר רב יצחק בר יוסף בעי רבי יוחנן נתן משהו שמן על גבי כזית מנחה מהו מי בעינן שימה כנתינה או לא תיקו

נתן שמן על שיריה ת״ר (ויקרא ה, יא) לא ישים עליה שמן ולא יתן יכול בשני כהנים

תלמוד לומר עליה בגופה של מנחה הכתוב מדבר ולא בכהן

יכול לא יתן כלי על גבי כלי ואם נתן פסל תלמוד לומר עליה בגופה של מנחה הכתוב מדבר:

מתני׳ יש טעונות הגשה ואין טעונות תנופה הגשה ותנופה תנופה ולא הגשה לא תנופה ולא הגשה

ואלו טעונות הגשה ואין טעונות תנופה מנחת הסולת והמחבת ומרחשת והחלות והרקיקין מנחת כהנים ומנחת כהן משיח מנחת נכרים מנחת נשים ומנחת חוטא

רבי שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה לפי שאין בהן קמיצה וכל שאין בהן קמיצה אין בהן הגשה:

גמ׳ אמר רב פפא כל היכא דתנן עשר תנן מאי קמ״ל

לאפוקי מדרבי שמעון דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא קמ״ל דלא

מנא הני מילי דתנו רבנן אילו נאמר (ויקרא ב, ח) והבאת אשר יעשה מאלה לה׳ והקריבה אל הכהן והגישה הייתי אומר אין לי שטעון הגשה אלא קומץ בלבד

מנחה מנין תלמוד לומר מנחה מנחת חוטא מנין תלמוד לומר את המנחה

ודין הוא נאמר הכא

דף ס עמוד ב

מנחת חובה ונאמר הכא מנחת נדבה מה מנחת נדבה טעונה הגשה אף מנחת חובה טעונה הגשה

מה למנחת נדבה שכן טעונה שמן ולבונה מנחת סוטה תוכיח

מה למנחת סוטה שכן טעונה תנופה מנחת נדבה תוכיח

וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן ששוו לקמיצה ושוו להגשה אף אני אביא מנחת חוטא ששוה להן לקמיצה תשוה להן להגשה

מה להצד השוה שבהן שכן הוכשרו לבא בעשיר כבעני תאמר במנחת חוטא שלא הוכשרה לבא בעשיר כבעני תלמוד לומר את המנחה

רבי שמעון אומר והבאת לרבות מנחת העומר להגשה וכן הוא אומר (ויקרא כג, י) והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן והקריבה לרבות מנחת סוטה להגשה וכן הוא אומר (במדבר ה, כה) והקריב אותה אל המזבח

ודין הוא ומה מנחת חוטא שאינה טעונה תנופה טעונה הגשה מנחת סוטה שטעונה תנופה אינו דין שטעונה הגשה מה למנחת חוטא שכן באה חיטין

מנחת העומר תוכיח מה למנחת העומר שכן טעונה שמן ולבונה מנחת חוטא תוכיח

וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן ששוו לקמיצה ושוו להגשה אף אני אביא מנחת סוטה ששוותה להן לקמיצה תשוה להן להגשה

מה להצד השוה שבהן שכן לא הוכשרו לבא קמח תאמר מנחת סוטה שהוכשרה לבא קמח תלמוד לומר והקריבה

ר׳ יהודה אומר והבאת לרבות מנחת סוטה להגשה וכן הוא אומר (במדבר ה, טו) והביא את קרבנה עליה

אבל מנחת העומר לא צריכא קרא מאי טעמא מדינא קא אתיא ומה מנחת חוטא שאינה טעונה תנופה טעונה הגשה מנחת העומר שטעונה תנופה אינו דין שטעונה הגשה

מה למנחת חוטא שכן באה חיטין מנחת סוטה תוכיח מה למנחת סוטה שכן באה לברר עון דמזכרת עון היא מנחת חוטא תוכיח

וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שכן שוו לקמיצה ושוו להגשה אף אני אביא מנחת העומר ששוותה להן לקמיצה תשוה להן להגשה

ומאי פרכת רבי שמעון פריך הכי מה להצד השוה שבהן שכן מצויין

ורבי יהודה אדרבה הא מצוייה טפי הנך זימנין דלא משכחת לה כלל

או אינו אומר והבאת אלא שיחיד מתנדב ומביא מנחה אחרת חוץ מאלה שבענין

ודין הוא ציבור מביא מנחה מן החיטין חובה ומביא מנחה מן השעורים חובה אף יחיד שמביא מנחה מן החיטין נדבה (יכול) יביא מנחה מן השעורין נדבה תלמוד לומר אלה אין לי אלא אלה

או אינו אומר אלה אלא לאומר הרי עלי מנחה שמביא חמישתן תלמוד לומר מאלה רצה אחת מביא רצה חמישתן מביא

רבי שמעון אומר את המנחה לרבות שאר מנחות כגון מנחת נכרים מנחת נשים להגשה יכול שאני מרבה אף שתי הלחם ולחם הפנים תלמוד לומר מאלה

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא שתי הלחם ולחם הפנים מרבה אני שאר מנחות שיש מהן לאישים ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהן לאישים

והלא מנחת נסכים כולה לאישים יכול יהא טעונה הגשה תלמוד לומר והקריבה

והא אפיקתיה והקריב והקריבה ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא מנחת נסכים

דף סא עמוד א

מרבה אני שאר מנחות שבאות בגלל עצמן ומוציא אני מנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה והלא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח באות בגלל עצמן יכול יהו טעונות הגשה

תלמוד לומר והגישה האי מיבעי ליה לגופה שטעונה הגשה מן והגיש והגישה

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח מרבה אני שאר מנחות שיש מהן לאישים ובאות בגלל עצמן ויש מהן לכהנים ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהן לאישים ומנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים

והרים יכול בכלי תלמוד לומר (ויקרא ו, ח) והרים ממנו בקומצו מה הרמה האמור להלן בקומצו אף הרמה האמור כאן בקומצו:

מתני׳ אלו טעונות תנופה ואין טעונות הגשה לוג שמן של מצורע ואשמו והבכורים כדברי רבי אליעזר בן יעקב ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן

אחד אנשים ואחד נשים בישראל ולא באחרים שתי הלחם ושני כבשי עצרת

כיצד הוא עושה נותן שתי הלחם על גבי שני כבשים ומניח שתי ידיו למטה מוליך ומביא מעלה ומוריד שנאמר (שמות כט, כז) אשר הונף ואשר הורם תנופה היתה במזרח והגשה במערב תנופות קודמות להגשות

מנחת העומר ומנחת קנאות טעונות הגשה ותנופה לחם הפנים ומנחת נסכים אין טעונות לא הגשה ולא תנופה

רבי שמעון אומר ג׳ מינין טעונין ג׳ מצות שתים בכל אחת ואחת ושלישית אין בהן ואלו הן זבחי שלמי יחיד וזבחי שלמי ציבור ואשם מצורע

זבחי שלמי יחיד טעונין סמיכה חיים ותנופה שחוטין ואין בהן תנופה חיים זבחי שלמי ציבור טעונים תנופה חיים ושחוטין [ואין בהם סמיכה] ואשם מצורע טעון סמיכה ותנופה חי ואין בו תנופה שחוט:

גמ׳ תנו רבנן (ויקרא יד, יב) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן והניף אותם תנופה מלמד שטעונין תנופה כאחד

ומנין שאם הניף זה בעצמו וזה בעצמו יצא תלמוד לומר והקריב אותו לאשם והניף יכול יניף ויחזיר ויניף תלמוד לומר תנופה ולא תנופות

(ויקרא יד, יב) לפני ה׳ במזרח והא אמר לפני ה׳ יכול במערב

אמרי הני מילי מנחה דאיקרי חטאת וחטאת טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד אבל הכא לפני ה׳ קרינא ביה

והבכורים כדברי רבי אליעזר בן יעקב מאי רבי אליעזר בן יעקב דתניא (דברים כו, ד) ולקח הכהן לימד על הבכורים שטעונין תנופה דברי רבי אליעזר בן יעקב

מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב גמר יד יד משלמים כתיב הכא ולקח הכהן הטנא מידך וכתיב התם (ויקרא ז, ל) ידיו תביאנה

דף סא עמוד ב

מה כאן כהן אף להלן כהן ומה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד כהן מניח ידו תחת ידי בעלים ומניף

ולימא נמי כדברי ר׳ יהודה דתניא רבי יהודה אומר (דברים כו, י) והנחתו זו תנופה אתה אומר זו תנופה או אינו אלא הנחה

כשהוא אומר והניחו הרי הנחה אמור הא מה אני מקיים והנחתו זו תנופה

אמר רבא הואיל ופתח בו הכתוב תחלה רב נחמן בר יצחק אמר הואיל ורב גבריה

ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן אחד האנשים ואחד הנשים בישראל אבל לא באחרים מאי קאמר

אמר רב יהודה הכי קאמר אחד אנשים ואחד נשים קרבנן טעון תנופה ותנופה עצמה בישראל אבל לא בידי נשים

תנו רבנן בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין בני ישראל מניפין ואין הנשים מניפות

א״ר יוסי מצינו שחלק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים בסמיכה יכול נחלוק בתנופה

לא מה לי חלק בסמיכה שהסמיכה בבעלים

נחלוק בתנופה שהתנופה בכהנים אם כן מה תלמוד לומר בני ישראל בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין בני ישראל מניפין ואין הנשים מניפות

תניא אידך בני ישראל אין לי אלא בני ישראל גרים ועבדים משוחררין מנין תלמוד לומר המקריב

או אינו אלא זה כהן המקריב כשהוא אומר (ויקרא ז, ל) ידיו תביאנה הרי בעלים אמור הא כיצד כהן מניח ידיו תחת ידי הבעלים ומניף

דף סב עמוד א

כיצד עושה מניח אימורין על פיסת היד וחזה ושוק עליהן ובכל מקום שיש לחם הלחם מלמעלה

היכא אמר רב פפא במלואים

מאי טעמא אילימא משום דכתיב (ויקרא י, טו) שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה והכתיב (ויקרא ז, ל) את החלב על החזה יביאנו

אמר אביי ההוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחיים ורמי ליה

והכתיב (ויקרא ט, כ) וישימו את החלבים על החזות ההוא דיהיב ליה לכהן אחרינא ואזיל ומקטר ליה

והא קא משמע לן דבעינן שלשה כהנים משום דכתיב (משלי יד, כח) ברוב עם הדרת מלך:

ושתי הלחם ושני כבשי עצרת [וכו']: תנו רבנן (ויקרא כג, כ) והניף הכהן אותם על לחם הביכורים

יכול יניח כבשים על גבי הלחם תלמוד לומר על שני כבשים אי על שני כבשים יכול לחם על גבי כבשים תלמוד לומר על לחם הביכורים

נישתקל הכתוב ואיני יודע אם לחם על גבי כבשים ואם כבשים על גבי לחם מה מצינו בכל מקום לחם למעלה אף כאן לחם למעלה היכא אמר רב פפא במילואים

רבי יוסי בן המשולם אומר כבשים למעלה ומה אני מקיים על שני כבשים להוציא שבעה

חנינא בן חכינאי אומר מניח שתי הלחם בין ירכותיהן של כבשים ומניף ונמצא מקיים שני מקראות הללו לחם על גבי כבשים וכבשים על גבי הלחם אמר רבי לפני מלך בשר ודם אין עושין כן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה עושין כן אלא מניח זה בצד זה ומניף

והא בעינן על א"ל רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא רבי לטעמיה דאמר על בסמוך

דתניא (ויקרא כד, ז) ונתת על המערכת לבונה זכה רבי אומר על בסמוך אתה אומר על בסמוך או אינו אלא על ממש כשהוא אומר (שמות מ, ג) וסכות על הארון את הפרוכת הוי אומר על בסמוך:

מוליך ומביא מעלה ומוריד [וכו']: אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מוליך ומביא למי שהרוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו

במערבא מתנו הכי אמר רב חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר רבי חנינא מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים

אמר רבי יוסי בר רב אבין זאת אומרת שירי מצוה מעכבים את הפורענות דהא תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות רעות וטללים רעים אמר רבה וכן לולב

רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה ומחוי הכי ואמר גירא בעינא דשטנא ולאו מילתא היא משום דאתי לאתגרויי ביה

תנו רבנן זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ותנופתן כמות שהן דברי רבי חכמים אומרים בחזה ושוק

במאי קא מיפלגי אמר ליה רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא בדון מינה ומינה בדון מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי

רבנן סברי דון מינה ומינה מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה לאחר שחיטה אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ומינה מה התם בחזה ושוק אף הכא נמי בחזה ושוק

ורבי סבר דון מינה ואוקי באתרה מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה לאחר שחיטה אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ואוקי באתרה התם הוא דחזה ושוק אבל הכא כמות שהן בחיים

דף סב עמוד ב

רב פפא אמר דכולי עלמא דון מינה ומינה הוא והיינו טעמא דרבי כי התם מה התם דבר שמתנה לכהן אף הכא דבר שמתנה לכהן

רבינא אמר דכולי עלמא דון מינה ואוקי באתרה והיינו טעמא דרבנן שלמיהם ריבויא הוא:

רבי שמעון אומר שלשה מינין טעונין שלש מצות שתים בכל אחד ושלישית אין בהן ואלו הן זבחי שלמי יחיד וזבחי שלמי צבור ואשם מצורע

זבחי שלמי יחיד טעונין סמיכה חיים ותנופה שחוטין ואין בהן תנופה חיים זבחי שלמי צבור טעונין תנופה חיים ושחוטין ואין בהן סמיכה אשם מצורע טעון סמיכה ותנופה חי ואין בו תנופה שחוט:

ויהיו זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה חיים מקל וחומר ומה זבחי שלמי צבור שאין טעונין סמיכה חיים טעונין תנופה חיים זבחי שלמי יחיד שטעונין סמיכה חיים אינו דין שטעונין תנופה חיים

מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי צבור אותם אותם למעוטי זבחי שלמי יחיד

ויהיו זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה מקל וחומר ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין סמיכה זבחי שלמי צבור שטעונין תנופה חיים אינו דין שטעונין סמיכה אמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור

ויהא אשם מצורע טעון תנופה שחוט מקל וחומר מה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין תנופה שחוטין אשם מצורע שטעון תנופה חי אינו דין שטעון תנופה שחוט

מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי יחיד אותו אותו למעוטי אשם מצורע

תנו רבנן חמשה שהביאו קרבן אחד אחד מניף על ידי כולם והאשה כהן מניף על ידה וכן השולח קרבנותיו ממדינת הים כהן מניף על ידו:

דף סג עמוד א

מתני׳ האומר הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת במרחשת לא יביא במחבת מה בין מחבת למרחשת מרחשת יש לה כיסוי מחבת אין לה כיסוי דברי ר׳ יוסי הגלילי ר׳ חנינא בן גמליאל אומר מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין (רכין) מחבת צפה ומעשיה קשין:

גמ׳ מאי טעמא דרבי יוסי אילימא מרחשת דאתיא ארחושי הלב כדכתיב (תהלים מה, ב) רחש לבי דבר טוב ומחבת דאתיא אמחבואי הפה כדאמרי אינשי מנבח נבוחי

אימא איפכא מחבת דאתיא אמחבואי הלב דכתיב (בראשית לא, כז) למה נחבאת לברוח מרחשת דאתיא ארחושי כדאמרי אינשי הוה מרחשן שיפתותיה אלא גמרא גמירי לה:

רבי חנינא בן גמליאל אומר כו׳: מרחשת עמוקה דכתיב (ויקרא ז, ט) וכל נעשה במרחשת מחבת צפה דכתיב (ויקרא ז, ט) על מחבת

תנו רבנן בית שמאי אומרים האומר הרי עלי מרחשת יהא מונח עד שיבא אליהו

מספקא להו אי על שום כלי נקראו או על שום מעשיהן

ובית הלל אומרים כלי היה במקדש ומרחשת שמה ודומה כמין כלבוס עמוק וכשבצק מונח בתוכו דומה כמין תפוחי הברתים וכמין בלוטי היוונים

ואומר וכל נעשה במרחשת ועל מחבת אלמא על שום הכלים נקראו ולא על שום מעשיהם:

מתני׳ הרי עלי בתנור לא יביא מאפה כופח ולא מאפה רעפים ומאפה יורות הערביים ר׳ יהודה אומר רצה מביא מאפה כופח

הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין רבי שמעון מתיר מפני שהוא קרבן אחד:

גמ׳ תנו רבנן מאפה תנור ולא מאפה כופח ולא מאפה רעפים ולא מאפה יורות הערביים

ר׳ יהודה אומר תנור תנור שני פעמים להכשיר מאפה כופח רבי שמעון אומר תנור תנור שני פעמים אחד שתהא אפייתן בתנור ואחד שיהא הקדישן בתנור

ומי אית ליה לר׳ שמעון האי סברא והתנן ר׳ שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות בבית פאגי

אמר רבא אימא שיהא הקדישן לשום תנור:

הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה [וכו׳]: תנו רבנן (ויקרא ב, ד) וכי תקריב כשתקריב לעשות דבר רשות

קרבן מנחה אמר רבי יהודה מנין לאומר הרי עלי מנחת מאפה שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין תלמוד לומר (ויקרא ב, א) קרבן מנחה קרבן אחד אמרתי לך ולא שנים ושלשה קרבנות

אמר לו רבי שמעון

דף סג עמוד ב

וכי נאמר קרבן קרבן שני פעמים והלא לא נאמר אלא קרבן אחד ונאמר בו חלות ורקיקין

מעתה רצה להביא חלות מביא רקיקין מביא מחצה חלות ומחצה רקיקין מביא ובוללן וקומץ משניהם ואם קמץ ועלה בידו מאחד על שניהם יצא

רבי יוסי ב״ר יהודה אומר מנין לאומר הרי עלי מנחת מאפה שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין תלמוד לומר (ויקרא ז, ט) וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אותה לו תהיה וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה

מה וכל האמור למטה שני מינין חלוקין אף וכל האמור למעלה שני מינין חלוקין

ורבי יהודה שפיר קאמר ר׳ שמעון אמר לך כיון דכתיב בשמן בשמן כמאן דכתיב קרבן קרבן דמי

ורבי שמעון אי לא כתיב בשמן בשמן הוה אמינא דווקא מחצה חלות ומחצה רקיקין אבל חלות לחודייהו ורקיקין לחודייהו אימא לא קא משמע לן

רבי יוסי בר׳ יהודה היינו אבוה איכא בינייהו דאי עבד:

הדרן עלך כל המנחות

מתני׳ **רבי** ישמעאל אומר עומר היה בא בשבת משלש סאין ובחול מחמש וחכמים אומרים אחד שבת ואחד חול משלש היה בא

רבי חנינא סגן הכהנים אומר בשבת היה נקצר ביחיד ובמגל אחד ובקופה אחת ובחול בשלשה בשלש קופות ושלש מגלות וחכמים אומרים אחד שבת ואחד חול בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות:

גמ׳ בשלמא רבנן קא סברי עשרון מובחר בשלשה סאין אתי ולא שנא בחול ולא שנא בשבת

אלא רבי ישמעאל מאי קסבר אי קסבר עשרון מובחר לא אתי אלא מחמש אפילו בשבת נמי אי משלש אתי אפילו בחול נמי

אמר רבא קסבר ר׳ ישמעאל עשרון מובחר בלא טירחא אתי מחמש בטירחא אתי משלש בחול מייתינן מחמש דהכי שביחא מילתא בשבת מוטב שירבה במלאכה אחת בהרקדה ואל ירבה במלאכות הרבה

אמר רבה ר׳ ישמעאל ור׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה אמרו דבר אחד דתניא ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט את הפסח עד החזה דברי רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה וחכמים אומרים עד שיפשיט את כולו

מי לא אמר ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה התם כל היכא דאפשר לא טרחינן הכא נמי כיון דאפשר לא טרחינן

ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר׳ ישמעאל הכא אלא דליכא בזיון קדשים אבל התם דאיכא בזיון קדשים

דף סד עמוד א

אימא לך כרבנן סבירא ליה

אי נמי עד כאן לא קאמר ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקא התם אלא דאיתעביד ליה צורך גבוה ולא צריך אחולי שבת אבל הכא דלא איתעביד ליה צורך גבוה וצריך לאחולי שבת אימא כרבנן סבירא ליה

אלא אמר רבה ר׳ ישמעאל ורבי חנינא סגן הכהנים אמרו דבר אחד דתנן רבי חנינא סגן הכהנים אומר בשבת נקצר ביחיד במגל אחד ובקופה אחת ובחול בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות וחכמים אומרים אחד שבת ואחד חול בשלש קופות ובשלש מגלות

מי לא קאמר ר׳ חנינא סגן הכהנים התם כיון דאפשר לא טרחינן הכא נמי כיון דאפשר לא טרחינן

ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר׳ ישמעאל הכא אלא דליכא פרסומי מילתא אבל התם דאיכא פרסומי מילתא אימא כרבנן סבירא ליה

אי נמי עד כאן לא קאמר ר׳ חנינא סגן הכהנים התם דאי בחד אי בשלשה צורך גבוה מיתעביד כהלכתו אבל הכא דלא איתעביד כהלכתו צורך גבוה אימא כרבנן סבירא ליה

אלא אמר רב אשי רבי ישמעאל ורבי יוסי אמרו דבר אחד דתנן בין שנראה בעליל ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת רבי יוסי אומר אם נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת

מי לא אמר ר׳ יוסי התם כיון דאפשר לא טרחינן הכא נמי כיון דאפשר לא טרחינן

ממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי ישמעאל הכא אלא דליכא נמצאת אתה מכשילן לעתיד לבא אבל התם דנמצאת אתה מכשילן לעתיד לבא אימא כרבנן סבירא ליה

אי נמי עד כאן לא קאמר רבי יוסי התם אלא דליכא צורך גבוה ולא ניתנה שבת לדחות אבל הכא דאיכא צורך גבוה וניתנה שבת לדחות אימא כרבנן סבירא ליה

איתמר שחט שתי חטאות של ציבור ואינו צריך אלא אחת אמר רבה ואיתימא רבי אמי חייב על השניה ופטור על הראשונה ואפילו נתכפר לו בשניה ואפילו נמצאת ראשונה כחושה

ומי אמר רבה הכי והא אמר רבה היו לפניו שתי חטאות אחת שמינה ואחת כחושה שחט שמינה ואח״כ שחט כחושה חייב כחושה ואח״כ שמינה פטור ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה לכתחלה ושחוט

איבעית אימא סמי כחושה מקמייתא ואיבעית אימא ההיא רבי אמי אמרה

אמר ליה רבינא לרב אשי נמצאת הראשונה כחושה בבני מעיין מהו בתר מחשבתו אזלינן וגברא לאיסורא קא מיכוין או דלמא בתר מעשיו אזלינן

א״ל לאו היינו דרבה ורבא דאיתמר שמע שטבע תינוק בים ופרש מצודה להעלות דגים והעלה דגים חייב להעלות דגים והעלה דגים ותינוק רבא אמר חייב ורבה אמר פטור

ועד כאן רבה לא קא פטר אלא כיון דשמע אמרינן נמי דעתיה אתינוק אבל לא שמע לא

ואיכא דאמרי אמר ליה היינו פלוגתייהו דרבה ורבא דאיתמר שמע שטבע תינוק בים ופרש מצודה להעלות דגים והעלה דגים חייב להעלות דגים והעלה תינוק ודגים רבה אמר פטור ורבא אמר חייב רבה אמר פטור זיל בתר מעשיו ורבא אמר חייב זיל בתר מחשבתו

אמר רבה חולה שאמדוהו לגרוגרת אחת ורצו עשרה בני אדם והביאו עשרה גרוגרות בבת אחת פטורין אפילו בזה אחר זה אפילו קדם והבריא בראשונה

בעי רבא חולה שאמדוהו לשתי גרוגרות ויש שתי גרוגרות בשתי עוקצין ושלש בעוקץ אחת הי מינייהו מייתינן שתים מייתינן דחזו ליה או דלמא שלש מייתינן דקא ממעטא קצירה

פשיטא שלש מייתינן

דף סד עמוד ב

דעד כאן לא קאמר ר׳ ישמעאל התם אלא דכי ממעט באכילה קא ממעט קצירה אבל הכא דכי קא ממעט באכילה קא מפשא קצירה ודאי שלש מייתינן:

מתני׳ מצות העומר להביא מן הקרוב לא ביכר הקרוב לירושלים מביאין אותו מכל מקום מעשה שבא העומר מגגות צריפין ושתי הלחם מבקעת עין סוכר:

גמ׳ מאי טעמא איבעית אימא משום כרמל

ואיבעית אימא משום דאין מעבירין על המצות:

מעשה שבא [העומר] מגגות צריפין: תנו רבנן כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה והיה הורקנוס מבחוץ ואריסטובלוס מבפנים בכל יום ויום היו משלשלין להן דינרין בקופה ומעלין להן תמידין

היה שם זקן אחד שהיה מכיר בחכמת יונית לעז להם בחכמת יונית אמר להן כל זמן שעסוקין בעבודה אין נמסרין בידכם למחר שלשלו להן דינרין בקופה והעלו להן חזיר כיון שהגיע לחצי חומה נעץ צפרניו בחומה ונזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה

באותה שעה אמרו ארור שיגדל חזיר וארור שילמד בנו חכמת יונית ועל אותה שעה שנינו מעשה שבא עומר מגגות צריפין ושתי הלחם מבקעת עין סוכר

כי מטא עומר לא הוו ידעי מהיכא אייתי עומר אכרזו אתא ההוא חרשא אותיב חדא ידא אאיגרא וחדא ידיה אצריפא אמר להו מרדכי מי איכא דוכתא דשמה גגות צריפין או צריפין גגות בדקו ואשכחוה

כי בעי לאתוי שתי הלחם לא הוו ידעי מהיכא לאתויי אכרזו אתא ההוא גברא חרשא אותיב ידיה אעיניה וחדא ידא אסיכרא אמר להו מרדכי ומי איכא דוכתא דשמה עין סוכר או סוכר עין בדקו ואשכחו

הנהו שלש נשים דאייתו שלש קינין חדא אמרה לזיבתי וחדא אמרה לימתי וחדא אמרה לעונתי

סבור מינה זיבתי זבה ממש לימתי לימתי ממש לעונתי לעונתה דכולהו חדא חטאת וחדא עולה

אמר להו מרדכי שמא בזוב סיכנה שמא בים סיכנה שמא בעינה סיכנה דכולהו עולות נינהו בדוק ואשכח

דף סה עמוד א

והיינו דתנן פתחיה על הקינין זה מרדכי למה נקרא שמו פתחיה פותח דברים ודורשן ויודע בשבעים לשון

כולהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון דאמר רבי יוחנן אין מושיבים בסנהדרין אלא בעלי חכמה בעלי מראה בעלי קומה בעלי זקנה בעלי כשפים ויודעים שבעים לשון שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן

אלא דהוה בייל לישני ודריש והיינו דכתיב במרדכי (נחמיה ז, ז) בלשן:

מתני׳ כיצד הן עושין שלוחי בית דין יוצאין מערב יום טוב ועושין אותן כריכות במחובר לקרקע כדי שיהא נוח לקצור כל העיירות הסמוכות לשם מתכנסות לשם כדי שיהא נקצר בעסק גדול

כיון שהחשיכה אומר להן בא השמש אומר הין בא השמש אומר הין מגל זו אומר הין מגל זו אומר הין קופה זו אומר הין קופה זו אומר הין

בשבת אומר להן שבת זו אמר הין שבת זו אמר הין אקצור והם אומרים לו קצור אקצור והם אומרים לו קצור

שלש פעמים על כל דבר ודבר והן אומרים לו הין הין כל כך למה (לי) מפני הבייתוסים שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יו״ט:

גמ׳ תנו רבנן אלין יומיא דלא להתענאה בהון ומקצתהון דלא למספד בהון מריש ירחא דניסן עד תמניא ביה איתוקם תמידא דלא למספד ומתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב חגא דשבועיא דלא למספד

מריש ירחא דניסן ועד תמניא ביה איתוקם תמידא דלא למספד שהיו צדוקים אומרים יחיד מתנדב ומביא תמיד מאי דרוש (במדבר כח, ד) את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים

מאי אהדרו (במדבר כח, ב) את קרבני לחמי לאשי תשמרו שיהיו כולן באין מתרומת הלשכה

מתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב חגא דשבועיא דלא למספד שהיו בייתוסין אומרים עצרת אחר השבת

ניטפל להם רבן יוחנן בן זכאי ואמר להם שוטים מנין לכם ולא היה אדם אחד שהיה משיבו חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו ואמר משה רבינו אוהב ישראל היה ויודע שעצרת יום אחד הוא עמד ותקנה אחר שבת כדי שיהו ישראל מתענגין שני ימים קרא עליו מקרא זה (דברים א, ב) אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר

דף סה עמוד ב

ואם משה רבינו אוהב ישראל היה למה איחרן במדבר ארבעים שנה אמר לו רבי בכך אתה פוטרני אמר לו שוטה ולא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בטילה שלכם

כתוב אחד אומר (ויקרא כג, טז) תספרו חמשים יום וכתוב אחד אומר (ויקרא כג, טו) שבע שבתות תמימות תהיינה

הא כיצד כאן ביום טוב שחל להיות בשבת כאן ביו״ט שחל להיות באמצע שבת

(של ר׳ אליעזר סופר רבי יהושע מונה רבי ישמעאל מעמר רבי יהודה למטה סימן)

רבי אליעזר אומר אינו צריך הרי הוא אומר (דברים טז, ט) תספר לך ספירה תלויה בבית דין שהם יודעים לחדש ממחרת השבת מחרת י״ט יצאת שבת בראשית שספירתה בכל אדם

רבי יהושע אומר אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים וקדש עצרת מה חדש סמוך לביאתו ניכר אף עצרת סמוך לביאתו ניכרת

ואם תאמר עצרת לעולם אחר השבת היאך תהא ניכרת משלפניה

רבי ישמעאל אומר אמרה תורה הבא עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת מה להלן רגל ותחלת רגל אף כאן רגל ותחלת רגל

רבי יהודה בן בתירא אומר נאמר שבת למעלה ונאמר שבת למטה מה להלן רגל ותחלת רגל סמוך לה אף כאן רגל ותחלת רגל סמוך לה

תנו רבנן (ויקרא כג, טו) וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד

(ויקרא כג, יא) ממחרת השבת ממחרת יו״ט או אינו אלא למחרת שבת בראשית רבי יוסי בר יהודה אומר הרי הוא אומר (ויקרא כג, טז) תספרו חמשים יום כל ספירות שאתה סופר לא יהו אלא חמשים יום

ואם תאמר ממחרת שבת בראשית פעמים שאתה מוצא חמשים ואחד ופעמים שאתה מוצא חמשים ושנים חמשים ושלשה חמשים וארבעה חמשים וחמשה חמשים וששה

רבי יהודה בן בתירא אומר אינו צריך

דף סו עמוד א

הרי הוא אומר תספור לך ספירה תלויה בבית דין יצתה שבת בראשית שספירתה בכל אדם

רבי יוסי אומר ממחרת השבת ממחרת יום טוב אתה אומר ממחרת יו״ט או אינו אלא ממחרת שבת בראשית אמרת וכי נאמר ממחרת השבת שבתוך הפסח והלא לא נאמר אלא ממחרת השבת דכל השנה כולה מלאה שבתות צא ובדוק איזו שבת

ועוד נאמרה שבת למטה ונאמרה שבת למעלה מה להלן רגל ותחילת רגל אף כאן רגל ותחילת רגל

רבי שמעון בן אלעזר אומר כתוב אחד אומר (דברים טז, ח) ששת ימים תאכל מצות וכתוב אחד אומר (שמות יב, טו) שבעת ימים מצות תאכלו הא כיצד מצה שאי אתה יכול לאוכלה שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה מן החדש

(ויקרא כג, טו) מיום הביאכם תספרו יכול יקצור ויביא ואימתי שירצה יספור

תלמוד לומר (דברים טז, ט) מהחל חרמש בקמה תחל לספור אי מהחל חרמש תחל לספור יכול יקצור ויספור ואימתי שירצה יביא תלמוד לומר מיום הביאכם

אי מיום הביאכם יכול יקצור ויספור ויביא ביום תלמוד לומר (ויקרא כג, טו) שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי אתה מוצא שבע שבתות תמימות בזמן שאתה מתחיל לימנות מבערב

יכול יקצור ויביא ויספור בלילה תלמוד לומר מיום הביאכם הא כיצד קצירה וספירה בלילה והבאה ביום

אמר רבא כולהו אית להו פירכא בר מתרתי תנאי בתראי בין במתניתא קמייתא בין במתניתא בתרייתא דלית להו פירכא

אי מדרבן יוחנן בן זכאי דלמא כדאביי דאמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי

אי מדרבי אליעזר ורבי יהושע ממאי דביום טוב ראשון קאי דלמא ביו״ט אחרון קאי

דרבי ישמעאל ור׳ יהודה בן בתירא לית להו פירכא

אי מדרבי יוסי בר׳ יהודה הוה אמינא דלמא חמשין לבר מהני שיתא

אי מדר׳ יהודה בן בתירא ממאי דביו״ט ראשון קאי דלמא ביו״ט אחרון קאי

ר׳ יוסי נמי חזי ליה פירכא והיינו דקאמר ועוד

גופא אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא:

מתני׳ קצרוהו ונתנוהו בקופות הביאוהו לעזרה והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בקנים ובקולחות חובטין אותו כדי שלא יתמעך

נתנוהו לאבוב ואבוב היה מנוקב כדי שיהא האור שולט בכולו שטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו נתנוהו לריחים של גרוסות והוציאו ממנו עשרון שהוא מנופה בשלש עשרה נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחייב בחלה ופטור מן המעשר ר׳ עקיבא מחייב בחלה ובמעשרות:

גמ׳ תנו רבנן אביב זה אביב קלוי באש מלמד שהיו ישראל מהבהבין אותו באש כדי לקיים בו מצות קלי דברי ר׳ מאיר וחכמים אומרים

דף סו עמוד ב

אין אור לשון קלי אלא דבר אחר (הא כיצד וכו׳) אין לשון קלי אלא דבר (אחר) קליל הא כיצד אבוב של קליות היה שם והיה מנוקב ככברה כדי שתהא האור שולטת בכולו

אביב קלוי גרש איני יודע אם אביב קלוי אם גרש קלוי כשהוא אומר באש הפסיק הענין

כרמל רך ומל וכן הוא אומר (מלכים ב ד, מב) ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם ביכורים ועשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו ויאמר תן לעם ויאכלו בא ויצק לנו ואכלנו ונוה היה

ואומר (משלי ז, יח) נתעלסה באהבים נשא ונתן ונעלה ונשמח ונתחטא באהבים

ואומר (איוב לט, יג) כנף רננים נעלסה נושא עולה ונתחטא

ואומר (במדבר כב, לב) כי ירט הדרך לנגדי יראתה ראתה נטתה

דבי רבי ישמעאל תנא כרמל כר מל:

ור״ע מחייב בחלה ובמעשרות: אמר רב כהנא אומר היה ר״ע מירוח הקדש אינו פוטר

מתיב רב ששת מותר שלש סאין הללו מה היו עושין בו נפדה ונאכל לכל אדם וחייב בחלה ופטור מן המעשרות ר׳ עקיבא מחייב בחלה ובמעשרות אמרו לו פודה מיד גזבר יוכיח שחייב בחלה ופטור מן המעשרות

ואם איתא דמירוח הקדש אינו פוטר מאי קאמרי ליה היא היא

ועוד איתיביה רב כהנא בר תחליפא לרב כהנא (בר מתתיה) ר׳ עקיבא מחייב בחלה ובמעשרות לפי שלא ניתנו מעות אלא לצורך להן

אלא אמר ר׳ יוחנן תלמוד ערוך הוא בפיו של ר׳ עקיבא שלא ניתנו מעות אלא לצורך להן

אמר רבא פשיטא לי דמירוח הקדש פוטר ואפילו ר׳ עקיבא לא קא מחייב התם אלא שלא ניתנו מעות אלא לצורך להן אבל מירוח הקדש בעלמא פוטר

מירוח העובד כוכבים תנאי היא דתניא תורמין משל ישראל על של ישראל ומשל עובדי כוכבים על של עובדי כוכבים ומשל כותיים על של כותיים ומשל כל על של כל דברי רבי מאיר ורבי יהודה

רבי יוסי ורבי שמעון אומרים תורמין משל ישראל על של ישראל ומשל עובדי כוכבים על של כותיים ומשל כותיים על של עובדי כוכבים אבל לא משל ישראל על של עובדי כוכבים ושל כותיים ולא משל עובדי כוכבים ושל כותיים על [של] ישראל

דף סז עמוד א

גלגול הקדש פוטר דתנן הקדישה עיסתה עד שלא גלגלה ופדאתה חייבת משגלגלה ופדאתה חייבת הקדישה עד שלא גלגלה וגלגלה הגזבר ואחר כך פדאתה פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה

בעי רבא גלגול עובד כוכבים מאי מיתנא תנן גר שנתגייר והיתה לו עיסה נעשה עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב ספק חייב

הא מאן קתני לה דברי הכל היא ואפילו רבי מאיר ורבי יהודה דקמחייבי התם פטרי הכא

התם הוא דכתיב דגנך יתירא

הוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות אפילו עובדי כוכבים

אבל הכא תרי זימני עריסותיכם כתיב חד עריסותיכם כדי עיסתכם וחד עריסותיכם ולא עיסת עובדי כוכבים ולא עיסת הקדש

או דלמא רבי יוסי ורבי שמעון קתני לה דקא פטרי אבל רבי מאיר ורבי יהודה גמרי ראשית ראשית מהתם

אמר רבא יהא רעוא דאחזיה בחילמא הדר אמר רבא מאן דאמר מירוח העובד כוכבים פוטר גלגול העובד כוכבים פוטר מאן דאמר מירוח העובד כוכבים אינו פוטר גלגול העובד כוכבים אינו פוטר

איתיביה רב פפא לרבא עובד כוכבים שהפריש פטר חמור וחלה מודיעים אותו שהוא פטור וחלתו נאכלת לזרים ופטר חמור גוזז ועובד בו

הא תרומתו אסורה והא האי תנא דאמר מירוח העובד כוכבים אינו פוטר וגלגול עובד כוכבים פוטר

ועוד איתיביה רבינא לרבא חלת עובד כוכבים בארץ ותרומתו בחוצה לארץ מודיעין אותו שהוא פטור חלתו נאכלת לזרים ותרומתו אינה מדמעת הא תרומתו בארץ אסורה ומדמעת

והא האי תנא דאמר מירוח העובד כוכבים אינו פוטר גלגול העובד כוכבים פוטר

מדרבנן גזירה משום בעלי כיסים

דף סז עמוד ב

אי הכי אפילו חלה נמי אפשר דאפי לה פחות מחמשת רבעים קמח ועוד

תרומה נמי אפשר דעביד לה כדר׳ אושעיא דאמר רבי אושעיא מערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר אי נמי דעייל לה דרך גגות ודרך קרפיפות

התם בפרהסיא זילא ביה מילתא הכא בצינעא לא זילא ביה מילתא:

מתני׳ בא לו לעשרון נתן עליו שמנו ולבונתו יצק ובלל הניף והגיש קמץ והקטיר והשאר נאכל לכהנים

משקרב העומר יוצאין ומוצאין שוק ירושלים שהוא מלא קמח קלי שלא ברצון חכמים דברי רבי מאיר ר׳ יהודה אומר ברצון חכמים היו עושין:

גמ׳ ולא גזר רבי יהודה דלמא אתי למיכל מיניה

ורמינהו ר׳ יהודה אומר בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית ובשעת הביעור וחכמים אומרים לא בדק כו׳

אמר רבה שאני חדש

דף סח עמוד א

מתוך שלא היתרתה לו אלא על ידי קיטוף זכור הוא

אמר ליה אביי תינח קצירה טחינה והרקדה מאי איכא למימר

הא לא קשיא טחינה בריחיא דידא הרקדה על גבי נפה

בית השלחין דשריא קצירה דתנן קוצרין בית השלחין שבעמקים אבל לא גודשין מאי איכא למימר

אלא אמר אביי חדש בדיל מיניה חמץ לא בדיל מיניה

אמר רבא דר׳ יהודה אדר׳ יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא

אלא אמר רבא דר׳ יהודה אדר׳ יהודה לא קשיא כדשנינן דרבנן אדרבנן לא קשיא הוא עצמו מחזר עליו לשורפו מיכל אכיל מיניה

רב אשי אמר דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא קמח קלי תנן

והא דרב אשי ברותא היא תינח מקלי ואילך עד קלי מאי איכא למימר

וכי תימא הכא נמי ע״י קיטוף וכדרבה בית השלחין דשריא קצירה מאי איכא למימר אלא הא דרב אשי ברותא היא:

מתני׳ משקרב העומר הותר חדש מיד הרחוקים מותרין מחצות היום ולהלן משחרב בהמ״ק התקין ר׳ יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור

אמר ר׳ יהודה והלא מן התורה הוא אסור שנאמר (ויקרא כג, יד) עד עצם היום הזה מפני מה הרחוקים מותרין מחצות היום ולהלן מפני שהן יודעין שאין ב״ד מתעצלין בו:

גמ׳ רב ושמואל דאמרי תרוייהו בזמן שבית המקדש קיים עומר מתיר בזמן שאין בית המקדש קיים האיר מזרח מתיר

מאי טעמא תרי קראי כתיבי כתיב (ויקרא כג, יד) עד (יום) הביאכם וכתיב עד עצם היום הזה הא כיצד

כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים

ר׳ יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו אפילו בזמן שבית המקדש קיים האיר מזרח מתיר והכתיב עד הביאכם למצוה

משקרב העומר הותר חדש מיד למצוה

העומר היה מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש למצוה

דף סח עמוד ב

משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור מאי טעמא מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח השתא נמי ניכול

ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר האיר מזרח מתיר והשתא דאיכא עומר עומר מתיר ואי סלקא דעתך למצוה משום מצוה ליקום וליגזור

אמר רב נחמן בר יצחק רבן יוחנן בן זכאי בשיטת רבי יהודה אמרה דאמר מן התורה אסור שנאמר (ויקרא כג, יד) עד עצם היום הזה

עד עיצומו של יום וקסבר עד ועד בכלל

ומי סבר לה כוותיה והא מיפלג פליג עליה דתנן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור אמר ר׳ יהודה הלא מן התורה הוא אסור דכתיב עד עצם היום הזה

רבי יהודה הוא דקא טעי הוא סבר רבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר ולא היא מדאורייתא קאמר והא התקין קתני מאי התקין דרש והתקין

רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אכלי חדש באורתא דשיתסר נגהי שבסר קסברי חדש בחוצה לארץ דרבנן ולספיקא לא חיישינן

ורבנן דבי רב אשי אכלו בצפרא דשבסר קסברי חדש בחוצה לארץ דאורייתא

ורבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר וכי תקין ליום הנף לספיקא לא תקין

אמר רבינא אמרה לי אם אבוך לא הוה אכיל חדש אלא באורתא דשבסר נגהי תמניסר דסבר לה כר׳ יהודה וחייש לספיקא:

מתני׳ העומר היה מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר אם הביא פסול קודם לשתי הלחם לא יביא אם הביא כשר:

גמ׳ יתיב רבי טרפון וקא קשיא ליה מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם

אמר לפניו יהודה בר נחמיה לא אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו אצל הדיוט תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט

שתק רבי טרפון צהבו פניו של רבי יהודה בן נחמיה אמר לו רבי עקיבא יהודה צהבו פניך שהשבת את זקן תמהני אם תאריך ימים אמר רבי יהודה ברבי אלעאי אותו הפרק פרס הפסח היה כשעליתי לעצרת שאלתי אחריו יהודה בן נחמיה היכן הוא ואמרו לי נפטר והלך לו

אמר רב נחמן בר יצחק לדברי יהודה בן נחמיה נסכים ביכורים שהקריבם קודם לעומר כשירין פשיטא

מהו דתימא התם הוא דהותר מכללו אצל הדיוט אבל הכא דלא הותר מכללו לא קמ״ל כל שכן הכא דלא איתסר כלל

(סד״ר הנצ״א גל״י פי״ל סימן) בעי רמי בר חמא שתי הלחם מהו שיתירו שלא כסדרן

היכי דמי כגון דזרעינהו בין העומר לשתי הלחם וחליף עלייהו שתי הלחם ועומר מאי כסדרן שריין שלא כסדרן לא שריין או דלמא שלא כסדרן נמי שריין

אמר רבה תא שמע (ויקרא ב, יד) ואם תקריב מנחת ביכורים במנחת העומר הכתוב מדבר מהיכן באה מן השעורין אתה אומר מן השעורין או אינו אלא מן החיטין

רבי אליעזר אומר נאמר אביב במצרים ונאמר אביב לדורות מה אביב האמור במצרים שעורין אף אביב האמור לדורות שעורין

ורבי עקיבא אומר מצינו יחיד שמביא חובתו מן החיטין וחובתו מן השעורין

וציבור שמביאין חובתן מן החיטין מביאין חובתן מן השעורין ואם אתה אומר בא מן החיטין לא מצינו ציבור שמביא חובתו מן השעורין

דבר אחר אם אתה אומר עומר בא מן החיטין אין שתי הלחם ביכורים

ואם איתא דשתי הלחם שלא כסדרן שריין משכחת לה דמקריב עומר מהנך דאשרוש קודם לשתי הלחם ובתר העומר דאשתקד

ושתי הלחם מהנך דאשרוש קודם לעומר דהשתא ובתר שתי הלחם דאשתקד

מי סברת

דף סט עמוד א

בכורים לפירא קא אמרינן למזבח קא אמרינן והא אכיל לה מזבח מפירי דהא שתא

בעי רמי בר חמא שתי הלחם הנצה שריא או חנטה שרייה מאי הנצה ומאי חנטה אילימא הנצה דפירא וחנטה דפירא השתא השרשה שריא הנצה וחנטה מיבעיא

אלא הנצה דעלה וחנטה דעלה מי הוי כי השרשה או לא תיקו

בעי רבא בר רב חנן חטין שזרען בקרקע עומר מתירן או אין עומר מתירן היכי דמי אי דאשרוש תנינא אי דלא אשרוש תנינא

דתנן אם השרישו קודם לעומר עומר מתירן ואם לאו אסורין עד שיבא עומר הבא

לא צריכא דחצדינהו וזרעינהו קודם לעומר ואתא עומר וחליף עלייהו וקא מיבעיא ליה מהו לנקוטי ומיכל מינייהו כמאן דשדייא בכדא דמיא ושרינהו עומר או דלמא בטיל להו לגבי ארעא

יש להן אונאה או אין להן אונאה

היכי דמי אילימא דאמר ליה שדאי בה שיתא ואתו סהדי ואמרי דלא שדא בה אלא חמשה והאמר רבא כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר

אלא דאמר ליה שדאי בה כדבעי לה ואתו סהדי ואמרי דלא שדא בה כדבעי לה יש להן אונאה דכמאן דשדייא בכדא דמיא ויש להן אונאה או דלמא בטיל להו לגבי ארעא

נשבעין עליהן או אין נשבעין עליהן כדשדייא בכדא דמיא וכמטלטלי דמו ונשבעין עליהן או דלמא בטיל להו אגב ארעא וכמקרקעי דמו ואין נשבעין עליהן תיקו

בעי רמי בר חמא חטין שבגללי בקר ושעורין שבגללי בהמה מהו למאי אילימא לטמויי טומאת אוכלין תנינא חטין שברעי בקר ושעורין שבגללי בהמה חישב עליהן לאכילה אין מטמא טומאת אוכלין לקטן לאכילה מטמא טומאת אוכלין

אלא למנחות פשיטא דלא (מלאכי א, ח) הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך

לא צריכא דנקטינהו וזרעינהו וקא בעי לאיתויי מנחות מינייהו מאי משום דמאיסותא הוא וכיון דזרעינהו אזדא למאיסותייהו או דלמא משום כחישותא הוא והשתא נמי כחושה תיקו

בעי רמי בר חמא פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו למאי

אילימא למבטל טומאתה תנינא כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה

לא צריכא דבלע הוצין ועבדינהו כפיפה מצרית מי הוה עיכול הוה ליה

דף סט עמוד ב

ככלי גללים ככלי אדמה ואין מקבלין טומאה דאמר מר כלי אבנים וכלי גללים וכלי אדמה אין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים או דלמא לא הוי עיכול

תפשוט ליה מהא דאמר עולא משום ר״ש בר יהוצדק מעשה ובלעו זאבים שני תינוקות בעבר הירדן ובא מעשה לפני חכמים וטהרו את הבשר

שאני בשר דרכיך ולפשוט מסיפא וטמאו את העצמות שאני עצמות דאקושי טפי

בעי ר׳ זירא חיטין שירדו בעבים מהו למאי אי למנחות אמאי לא אלא לשתי הלחם מאי

ממושבותיכם אמר רחמנא לאפוקי דחוצה לארץ דלא אבל דעבים שפיר דמי או דלמא ממושבותיכם דווקא ואפילו דעבים נמי לא

ומי איכא כי האי גוונא אין כדעדי טייעא נחיתא ליה רום כיזבא חיטי בתלתא פרסי

בעי ר״ש בן פזי שיבולת שהביאה שליש קודם לעומר ועקרה ושתלה לאחר העומר והוסיפה מהו בתר עיקר אזלינן ושרייה עומר או דלמא בתר תוספת אזלינן ועד שיבא עומר הבא

תפשוט ליה מהא דאמר ר׳ אבהו אמר רבי יוחנן ילדה שסבכה בזקנה ובה פירות אפילו הוסיף במאתים אסור

ואמר ר׳ שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן בצל ששתלו בכרם ונעקר הכרם אפילו הוסיף במאתים אסור

היא גופה קא מיבעיא ליה מפשט פשיטא להו לרבנן דבתר עיקר אזלינן לא שנא לקולא ולא שנא לחומרא או דלמא ספוקי מספקא להו ולחומרא אמרינן לקולא לא אמרינן תיקו

בעי רבה לענין מעשר מאי היכי דמי כגון

דף ע עמוד א

דאמדינהו ועשרינהו ושתלינהו והוסיפה להו

אם תמצא לומר לא אזלינן בתר עיקר ותוספת בעי עשורי עיקר מאי אמר ליה אביי מאי שנא מכל חיטי ושערי דעלמא

אמר ליה דבר שזרעו כלה לא מיבעיא לי אלא כי קמיבעיא לי דבר שאין זרעו כלה מאי

תפשוט ליה מהא דאמר רבי יצחק אמר ר׳ יוחנן ליטרא בצל שתיקנו וזרעו מתעשר לפי כולו

התם היינו זריעתו הכא לאו היינו זריעתו

אמר ליה ר׳ חנינא בר מניומי לאביי עציץ שאינו נקוב מהו אי לא נקוב הא לא נקוב

דלמא חזר ונקבו קא אמרת

הכא חדא זריעה היא איחבורי הוא דקא מיחברא ועולה התם שתי זריעות נינהו

בעי ר׳ אבהו שבולת שמרחה בכרי ושתלה וקרא עליה שם במחובר מהו כיון דמרחה טבלא לה כי קרא עליה שם קדשה לה או דלמא כיון דשתלה פקע ליה טבלא מינה

אמרי ליה רבנן לאביי אם כן מצינו תרומה במחובר לקרקע ותנן לא מצינו תרומה במחובר לקרקע

אמר ליה כי תניא ההיא לענין איחיובי מיתה וחומש דאי תליש ואכיל תלוש הוא ואי גחין ואכיל בטלה דעתו אצל כל אדם

ומאי שנא מדכתב אפינקסא דאילפא ביצי נבלת העוף הטהור מקצתן בחוץ ומקצתן בפנים מבפנים מטמאין בגדים אבית הבליעה מבחוץ אין מטמאין בגדים אבית הבליעה

תלוש עבידי אינשי דאכלי הכי במחובר לא עבידי אינשי דאכלי

אמר רב טביומי בר קיסנא אמר שמואל הזורע כלאים בעציץ שאינו נקוב אסור אמר אביי בשלמא אי אשמעינן לוקה מכת מרדות מדרבנן שפיר אלא אסור מאי קמ״ל

דמדרבנן הויא זריעה תנינא תרם משאינו נקוב על הנקוב תרומה ויחזור ויתרום:

מתני׳ החיטין והשעורין והכוסמין והשיבולת שועל והשיפון הרי אלו חייבין בחלה ומצטרפין זה עם זה ואסורים בחדש מלפני הפסח ומלקצור מלפני העומר אם השרישו קודם לעומר העומר מתירן ואם לאו אסורין עד שיבא העומר הבא:

גמ׳ תנא כוסמין מין חיטים שיבולת שועל ושיפון מין שעורין כוסמין

דף ע עמוד ב

גולבא שיפון דישרא שיבולת שועל שבולי תעלא הני אין אורז ודוחן לא

מנא הני מילי אמר ריש לקיש אתיא לחם לחם ממצה כתיב הכא (במדבר טו, יט) והיה באכלכם מלחם הארץ וכתיב התם (דברים טז, ג) לחם עוני

והתם גופה מנלן אמר ריש לקיש וכן תנא דבי ר׳ ישמעאל וכן תנא דבי ר׳ אליעזר בן יעקב אמר קרא (דברים טז, ג) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סירחון:

ומצטרפין זה עם זה: תנא התבואה והקמחים והבציקות מצטרפין זה עם זה למאי הלכתא

אמר רב כהנא לענין חדש רב יוסף אמר לענין חמץ בפסח רב פפא אמר לענין מעשר שני דאי אכיל ליה חוץ לחומה לקי

רבא אמר לענין טומאת אוכלין והא קמ"ל דתבואה וקמחין דומיא דבציקות מה התם אוכלא בעיניה אף הכא נמי אוכלא בעיניה

והתניא חטה בין קלופה בין שאינה קלופה מצטרפת שעורה קלופה מצטרפת שאינה קלופה אין מצטרפת

איני והא תנא דבי רבי ישמעאל (ויקרא יא, לז) על כל זרע זרוע אשר יזרע כדרך שבני אדם מוציאין לזריעה חטה בקליפתה ושעורה בקליפתה ועדשים בקליפתן

לא קשיא הא בלחות הא ביבשות:

ואסורין בחדש מלפני הפסח: מנא הני מילי אמר ריש לקיש אתיא לחם לחם ממצה:

ולקצור לפני העומר: מנא הני מילי אמר רבי יוחנן אתיא ראשית ראשית מחלה

מאי קודם לעומר ר' יונה אמר קודם קצירת העומר רבי יוסי בר זבדא אמר קודם הבאת העומר

תנן אסורין בחדש לפני פסח ולקצור לפני העומר בשלמא למאן דאמר קודם הבאת העומר היינו דלא קא עריב להו ותני להו

אלא למ"ד קודם קצירת העומר ליערבינהו וליתנינהו אסורין בחדש ולקצור לפני הפסח

אלא אי איתמר אסיפא איתמר אם השרישו קודם לעומר העומר מתירן מאי קודם לעומר רבי יונה אמר קודם הבאת העומר רבי יוסי בר זבדא אומר קודם קצירת העומר

אמר ליה רבי אלעזר

דף עא עמוד א

לרבי יאשיה דדריה לא תיתב אכרעיך עד דמפרשת ליה להא מתניתין מנין לעומר שמתיר בהשרשה

מנלן דכתיב (ויקרא ב, יד) אביב לאו מכלל דאיכא דלאו אביב

דלאו אביב ולעולם דעייל שליש

אלא אמר שמואל (דברים טז, ט) מהחל חרמש לאו מכלל דאיכא דלאו בר חרמש דלאו בר חרמש ולעולם שחת

אמר רבי יצחק קמה לאו מכלל דלאו בר קמה דלאו בר קמה ולעולם אגם

אלא אמר רבא (שמות כג, טז) אשר תזרע משעת זריעה אמר ליה רב פפא לרבא אי הכי אע"ג דלא השריש נמי אמר ליה סודני (שמות כג, טז) בשדה כתיב:

מתני' קוצרין בית השלחין שבעמקים אבל לא גודשין אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמים וגודשין שלא ברצון חכמים ולא מיחו בידם קוצר לשחת מאכיל לבהמה א"ר יהודה אימתי בזמן שמתחיל עד שלא הביא שליש רבי שמעון אומר יקצור ויאכיל אף משהביא שליש

וקוצרין מפני נטיעות מפני בית האבל מפני ביטול בית המדרש לא יעשה אותן כריכות אבל מניחין צבתים

מצות העומר לבא מן הקמה לא מצא יביא מן העמרים מצותו לבא מן הלח לא מצא יביא יבש מצותו לקצור בלילה נקצר ביום כשר ודוחה את השבת:

גמ' תניא ר' בנימין אומר כתוב אחד אומר (ויקרא כג, י) וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר וכתיב (ויקרא כג, י) ראשית קצירכם אל הכהן

הא כיצד ממקום שאתה מביא אי אתה קוצר ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר

אימא ממין שאתה מביא אי אתה קוצר ממין שאי אתה מביא אתה קוצר ההוא לא מצית אמרת מדרבי יוחנן:

אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמים וגודשין שלא ברצון חכמים [וכו׳]: מאן שמעת ליה דאמר מיחו ולא מיחו רבי יהודה

וסבר ר׳ יהודה קצירה דאנשי יריחו ברצון חכמים הואי והא תניא ששה דברים עשו אנשי יריחו שלשה ברצון חכמים ושלשה שלא ברצון חכמים

ואלו שברצון חכמים מרכיבין דקלים כל היום וכורכין את שמע וקוצרין לפני העומר ברצון חכמים ואלו שלא ברצון חכמים גודשין לפני העומר ומתירין גמזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה ופורצין פרצות בגנותיהן ובפרדסותיהן להאכיל נשר לעניים בשני בצורת בשבתות ובימים טובים דברי ר׳ מאיר

אמר לו רבי יהודה אם ברצון חכמים הן עושין יהו כל אדם עושין כן אלא אלו ואלו שלא ברצון חכמים ועל שלשה מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם

ואלו שלא מיחו בידם מרכיבין דקלים כל היום וכורכין את שמע וקוצרין וגודשין לפני העומר ואלו שמיחו בידם

דף עא עמוד ב

מתירין גמזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה ופורצין פרצות בגנותיהן ובפרדסותיהן כדי להאכיל נשר לעניים בשני בצורת בשבתות ובימים טובים ונותנין פאה לירק ומיחו בידם

וליטעמיך ששה שבעה הוו אלא סמי מכאן קצירה:

קוצר לשחת ומאכיל לבהמה: תנן התם ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית ודרך היחיד ודרך הרבים ושביל הרבים ושביל היחיד הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים והבור והניר וזרע אחר

וקוצר לשחת מפסיק דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין מפסיק אלא אם כן חרש

אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן ר׳ מאיר בשיטת ר׳ שמעון אמרה דאמר יקצור ויאכיל אף משהביאה שליש אלמא קסבר כל לשחת לאו קצירה היא

יתיב רבה וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב אחא בר הונא לרבא אכלה חגב קרסמוה נמלים שברתהו הרוח הכל מודים חרש מפסיק לא חרש אינו מפסיק הכל מודים מאן רבי מאיר

אי אמרת בשלמא מתני׳ בשלא הביאה שליש ברייתא דחרש אין לא חרש לא בשהביא שליש

אלא אי אמרת מתניתין נמי בשהביא שליש השתא ומה התם דקצירה (דהתם) אמר רבי מאיר לא שמה קצירה הכא לא כל שכן

אלא רבי מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה דאמר אימתי בזמן שהתחיל עד שלא הביא שליש אבל אם התחיל עד שהביא שליש אסור

אימר דשמעת ליה לרבי יהודה לבהמה לאדם מי שמעת ליה דאם כן הוו להו תלתא תנאי

אלא כי אתא רב דימי אמר רבי מאיר בשיטת רבי עקיבא רבו אמר אף לאדם נמי לא הויא קצירה דתנן המנמר שדה ושייר בו קלחים לחים רבי עקיבא אומר פאה לכל אחד ואחד

וחכמים אומרים מאחד על הכל ואמר רב יהודה אמר שמואל לא חייב רבי עקיבא אלא במנמר לקליות אבל במנמר לאוצר לא

איני והא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן מחייב היה רבי עקיבא אף במנמר לאוצר

דף עב עמוד א

סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא:

קוצרין מפני הנטיעות ומפני בית האבל ומפני בית המדרש: מאי טעמא (ויקרא כג, י) קצירכם אמר רחמנא ולא קציר מצוה

ולא יעשה כריכות אבל מניחן צבתים: מאי טעמא דכמה דאפשר לא טרחינן:

מצות העומר להביא מן הקמה: תנו רבנן (ויקרא ב, יד) ואם תקריב מנחת בכורים מה תלמוד לומר לפי שמצות העומר להביא מן הקמה מנין שאם לא מצא מן הקמה יביא מן העומרין תלמוד לומר תקריב

דבר אחר תקריב לפי שמצוה להביא מן הלח ומנין שאם לא מצא מן הלח יביא מן היבש תלמוד לומר תקריב דבר אחר תקריב לפי שמצותו לקצור בלילה מנין שאם נקצר ביום כשר (תלמוד לאמר תקריב)

ודוחה את השבת תלמוד לאמר תקריב תקריב כל שהוא תקריב מכל מקום תקריב ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה:

נקצר ביום כשר: והתנן כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטיר חלבים ואברים זה הכלל דבר שמצותו כל היום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה

קתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום נמי לא

אמר רבה לא קשיא הא רבי והא ר׳ אלעזר בר׳ שמעון דתניא היה עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת אם יש אחרת אומר לו הבא אחרת תחתיה ואם לאו אומר לו הוי פקח ושתוק דברי רבי

ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אומר בין כך ובין כך אומר לו הוי פקח ושתוק שכל העומר שנקצר שלא כמצותו פסול

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ר׳ אלעזר בר׳ שמעון בשיטת רבי עקיבא רבו של אביו אמרה דתנן כלל אמר ר׳ עקיבא כל מלאכה שאפשר לו לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת

וסבר לה כרבי ישמעאל דאמר קצירת העומר מצוה דתנן רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהיא מצוה

ואי סלקא דעתך נקצר שלא כמצותו כשר אמאי דחי שבת נקצריה מערב שבת אלא מדדחי שבת שמע מינה נקצר שלא כמצותו פסול

ורבי לאו תלמידיה דרבי שמעון הוא

והתניא אמר רבי כשהיינו למדין תורה אצל רבי שמעון בתקוע היינו מעלין לו שמן ואלונטית מחצר לגג ומגג לקרפיף ומקרפיף לקרפיף אחר עד שאנו מגיעין למעיין שאנו רוחצין בו

סבר לה כאידך דרבי שמעון דתניא אמר ר׳ שמעון בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי הקטר חלבים ואברים כשרים כל הלילה ולא היה ממתין להן עד שתחשך

דף עב עמוד ב

ורבי אלעזר בר׳ שמעון לא שמיע ליה

אלא שאני התם שהרי דחתה שחיטה את השבת

ולרבי הכי נמי דחתה שחיטה את השבת אלא קסבר רבי קצירת העומר לא דחיא שבת

ולא והתנן וחכמים אומרים אחד שבת ואחד חול משלש היה בא דלא כרבי

וחכמים אומרים אחד שבת ואחד חול בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות דלא כרבי

ובשבת יאמר להם שבת זו דלא כרבי:

נקצר ביום כשר ודוחה את השבת: מאן שמעת ליה דאמר נקצר ביום כשר רבי וקתני ודוחה את השבת מאי לאו קצירה לא להקרבה

אבל לקצירה לא והתניא רבי אומר (ויקרא כג, מד) וידבר משה את מועדי ה׳ מה תלמוד לומר לפי שלא למדנו אלא לתמיד ופסח שנאמר בהן (במדבר ט, ב) במועדו (במדבר כח, ב) במועדו ואפילו בשבת במועדו ואפילו בטומאה

שאר קרבנות הצבור מנין תלמוד לומר (במדבר כט, לט) אלה תעשו לה׳ במועדיכם

מנין לרבות עומר והקרב עמו שתי הלחם והקרב עמהן תלמוד לאמר וידבר משה את מועדי ה׳ הכתוב קבע מועד לכולן

למאי אילימא להקרבה שתי הלחם בני הקרבה נינהו

אלא פשיטא לטחינה והרקדה ודכותה גבי עומר לקצירה וקא דחי את השבת

אלא עומר להקרבה ושתי הלחם לאפיה וקסבר רבי תנור מקדש אי אפי לה מאתמול איפסילה לה בלינה

וסבר רבי תנור מקדש והתניא כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קדש הלחם

שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קדש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי

ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן

אמר רב נחמן בר יצחק הוקבעו ולא הוקבעו קא אמר

הדרן עלך פרק רבי ישמעאל

מתני׳ **ואלו** מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים מנחת הסלת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין מנחת עובדי כוכבים ומנחת נשים ומנחת העומר ומנחת חוטא ומנחת קנאות

רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת וקומץ קרב לעצמו ושירים קריבים לעצמן:

גמ׳ אמר רב פפא כל היכא דתנן עשר תנן מאי קא משמע לן

לאפוקי מרבי שמעון דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא קא משמע לן דלא:

ושיריהן לכהנים: מנלן דכתיבא כתיבא ודלא כתיבא כתיב בה (ויקרא ו, ז) וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן וגו׳ והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו

באה חיטין לא קמיבעיא לן כי קא מיבעיא לן באה שעורין נמי מדנקמצת שיריה לכהנים

אליבא דרבנן לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן אליבא דרבי שמעון דאמר איכא מנחה דמיקמצא ולא מיתאכלא

דתנן רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת הקומץ קרב בעצמו והשירים קריבין בעצמן מנלן

אמר חזקיה דאמר קרא (ויקרא ז, י) וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה אם אינו ענין לבלולה של חיטין תנהו ענין לבלולה של שעורין ואם אינו ענין לחרבה של חיטין תנהו ענין לחרבה של שעורין

והאי להכי הוא דאתא הא מיבעי ליה לכדתניא מנין שאין חולקין מנחות כנגד זבחים

דף עג עמוד א

תלמוד לומר (ויקרא ז, ט) וכל המנחה אשר תאפה בתנור לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו

יכול לא חלקו מנחות כנגד זבחים שלא קמו תחתיהן בדלות אבל יחלקו מנחות כנגד עופות שהרי קמו תחתיהן בדלות תלמוד לומר (ויקרא ז, ט) וכל נעשה במרחשת לכל בני אהרן תהיה

יכול לא יחלקו מנחות כנגד עופות שהללו מיני דמים והללו מיני קמחים יחלקו עופות כנגד זבחים שהללו והללו מיני דמים תלמוד לומר (ויקרא ז, ט) ועל מחבת לכל בני אהרן תהיה

יכול לא יחלקו עופות כנגד זבחים שהללו עשייתן ביד והללו עשייתן בכלי אבל יחלקו מנחות כנגד מנחות שאלו ואלו עשייתן ביד תלמוד לאמר (ויקרא ז, י) וכל מנחה בלולה בשמן לכל בני אהרן תהיה

יכול לא יחלקו מחבת כנגד מרחשת ומרחשת כנגד מחבת שזו מעשיה קשין וזו מעשיה רכין אבל יחלקו מחבת כנגד מחבת ומרחשת כנגד מרחשת תלמוד לומר (ויקרא ז, י) וחרבה לכל בני אהרן תהיה

יכול לא יחלקו בקדשי קדשים אבל יחלקו בקדשים קלים תלמוד לומר (ויקרא ז, י) איש כאחיו ואם על תודה כשם שאין חולקין בקדשי קדשים כך אין חולקים בקדשים קלים

איש איש חולק ואפילו בעל מום ואין קטן חולק ואפילו תם

ההוא מכל נפקא והא אפיקתיה לכדרבי יוסי ברבי יהודה אלא ההוא מוכל

רבינא אמר אתיא מדתני לוי דתני לוי (במדבר יח, ט) לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמם

כל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע סלקא דעתך אמינא (במדבר יח, ט) מן האש כתב רחמנא קמ״ל

לכל מנחתם לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות סלקא דעתך אמינא (שמות כט, לג) ואכלו אותם אשר כופר בהם אמר רחמנא והאי להתיר קא אתיא ואידך נמי לברר קא אתיא קמ״ל

(במדבר יח, ט) לכל חטאתם לרבות חטאת העוף סלקא דעתך אמינא נבילה היא קמ״ל

(במדבר יח, ט) לכל אשמם לרבות אשם נזיר ואשם מצורע אשם מצורע בהדיא כתיב ביה (ויקרא יד, יג) כי כחטאת האשם הוא לכהן

אלא לרבות אשם נזיר כאשם מצורע סלקא דעתך אמינא להכשיר קא אתי קמ״ל

(במדבר יח, ט) אשר ישיבו זה גזל הגר (במדבר יח, ט) לך היא ולבניך שלך היא ולבניך אפילו לקדש בו את האשה

אמר רב הונא

דף עג עמוד ב

שלמי העובדי כוכבים עולות איבעית אימא קרא ואיבעית אימא סברא איבעית אימא סברא עובד כוכבים לבו לשמים

ואיבעית אימא קרא (ויקרא כב, יח) אשר יקריבו לה׳ לעולה כל דמקרבי עולה ליהוי

מתיב רב חמא בר גוריא עובד כוכבים שהתנדב להביא שלמים נתנן לישראל ישראל אוכלן נתנן לכהן הכהן אוכלן

אמר רבא הכי קא אמר על מנת שיתכפר בהן ישראל אוכלן על מנת שיתכפר בהן כהן אוכלן

מתיב רב שיזבי אלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים מנחת עובדי כוכבים א״ר יוחנן לא קשיא הא רבי יוסי הגלילי הא רבי עקיבא

דתניא (ויקרא כב, ג) איש מה תלמוד לאמר איש איש לרבות את העובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל

(ויקרא כב, יח) אשר יקריבו לה׳ לעולה אין לי אלא עולה שלמים מנין תלמוד לומר נדריהם תודה מנין תלמוד לומר נדבותם

מנין לרבות העופות והיין והלבונה והעצים תלמוד לאמר נדריהם לכל נדריהם נדבותם לכל נדבותם

אם כן מה תלמוד לאמר עולה עולה פרט לנזירות דברי ר׳ יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר אשר יקריבו לה׳ לעולה אין לי אלא עולה בלבד

והאי פרט לנזירות מהכא נפקא מהתם נפקא (במדבר ו, ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר בני ישראל נודרין ואין העובדי כוכבים נודרים

אי מהתם הוה אמינא קרבן הוא דלא לייתי אבל נזירות חלה עלייהו קמ״ל

כמאן אזלא הא דתנן אמר ר״ש שבעה דברים התקינו בית דין וזה אחד מהן עובד כוכבים ששלח עולתו ממדינת הים ושילח עמה נסכיה קריבין משלו ואם לאו קריבין משל ציבור

לימא ר׳ יוסי הגלילי ולא רבי עקיבא אפילו תימא רבי עקיבא עולה וכל חבירתה

מאן תנא להא דתנו רבנן (במדבר טו, יג) אזרח אזרח מביא נסכים ואין העובד כוכבים מביא נסכים יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים תלמוד לאמר ככה מני לא ר׳ יוסי הגלילי ולא רבי עקיבא

אי רבי יוסי הגלילי הא אמר אפילו יין נמי אי ר׳ עקיבא הא אמר עולה אין מידי אחרינא לא

איבעית אימא ר׳ יוסי הגלילי ואיבעית אימא רבי עקיבא איבעית אימא ר׳ יוסי הגלילי סמי מההיא יין ואיבעית אימא רבי עקיבא עולה וכל חבירתה:

רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים [וכו׳]: מנא הני מילי

דתנו רבנן (ויקרא ה, יג) והיתה לכהן כמנחה שתהא עבודתה כשרה בו

אתה אומר שתהא עבודתה כשרה בו או אינו אלא להתיר מנחת חוטא של כהנים ומה אני מקיים (ויקרא ו, טז) וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל מנחת נדבתו אבל חובתו תהא נאכלת

תלמוד לומר והיתה לכהן כמנחה מקיש חובתו לנדבתו מה נדבתו אינה נאכלת אף חובתו אינה נאכלת אמר רבי שמעון וכי נאמר והיתה לכהן כמנחתו והלא לא נאמר אלא כמנחה אלא להקיש

דף עד עמוד א

מנחת חוטא של כהנים כמנחת חוטא של ישראל מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת

אי מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת ושיריה נאכלין אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת ושיריה נאכלין

תלמוד לאמר (ויקרא ה, יג) לכהן כמנחה לכהן כמנחה ולא לאשים כמנחה הא כיצד קומץ קרב בעצמו ושירים קריבין בעצמן

הא שתהא עבודתה כשרה בו מהכא נפקא

מהתם נפקא מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה תלמוד לאמר (דברים יח, ו) ובא בכל אות נפשו ושרת

אי מהתם הוה אמינא הני מילי דבר שאין בא על חטא אבל דבר שבא על חטא אימא לא

והא נמי מהכא נפקא מהתם נפקא (במדבר טו, כח) וכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה מלמד שהכהן מתכפר על ידי עצמו

אי מההוא הוה אמינא הני מילי בשוגג אבל במזיד לא קמ״ל

במזיד היכי משכחת לה בזדון שבועה

תניא אידך רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת והקומץ קרב בפני עצמו והשירים קריבין בפני עצמן ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אומר הקומץ קרב בעצמו והשירים מתפזרין על בית הדשן

אמר ר׳ חייא בר אבא הוי בה רבי יוחנן בית הדשן דהיכא אי דלמעלה היינו אבוה אי דלמטה יש לך דבר שקרב למטה

אמר ליה רבי אבא דלמא לאיבוד אחיכו עליה וכי יש לך דבר שקרב לאיבוד

תני אבוה דרבי אבין (ויקרא ו, טז) כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל לאכילה הקשתיה ולא לדבר אחר

מאי קא אמר אמר אביי הכי קא אמר כל מנחת כהן לא תאכל חובתו כליל תהיה נדבתו א״ל רבא סכינא חריפא מפסקא קראי

אלא אמר רבא כל מנחת כהן כליל תהיה נדבתו לא תאכל חובתו

ואיפוך אנא מסתברא נדבתו הוה ליה לרבויי שכן תדירה לא חטי בסים ריחיה

אדרבה חובתו הוה ליה לרבויי שכן עשרון חובה הנך נפישן

ורבנן האי כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל מאי עבדי ליה

מיבעי להו לכדתניא אין לי אלא עליונה בכליל תקטר ותחתונה בלא תאכל

מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה תלמוד לאמר כליל כליל לגזירה שוה נאמר כאן כליל ונאמר להלן כליל

מה להלן בכליל תקטר אף כאן בכליל תקטר ומה כאן ליתן לא תעשה על אכילתו אף להלן ליתן לא תעשה על אכילתו

בעי רבינא כהן שאכל מן האימורין מה הוא לאו דזרות

דף עד עמוד ב

לא קא מיבעיא לי כי קא מבעיא לי לאו דכליל תהיה מאי

אמר רב אהרן לרבינא תא שמע דתניא ר׳ אליעזר אומר כל שהוא (ויקרא ו, טז) בכליל תהיה ליתן לא תעשה על אכילתו:

מתני׳ מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים למזבח ואין בהן לכהנים ובזה יפה כח מזבח מכח הכהנים שתי הלחם ולחם הפנים נאכלין לכהנים ואין בהם למזבח ובזה יפה כח הכהנים מכח המזבח:

גמ׳ ותו ליכא והא איכא עולה איכא עורה לכהנים והא איכא עולת העוף איכא מוראה ונוצה והא איכא נסכים לשיתין אזלי

ומאי בזו לאפוקי מדשמואל דאמר שמואל המתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי אישים קמ״ל דלשיתין אזלי

מסייע ליה לשמואל דאמר שמואל המתנדב שמן קומצו ושיריו נאכלין:

שתי הלחם ולחם הפנים: ותו ליכא והא איכא חטאת העוף איכא דמה

והאיכא לוג שמן של מצורע איכא מתנותיו

ומאי בזו לאפוקי ממאן דאמר שתי הלחם הבאות בפני עצמן לשריפה אתיין קמשמע לן דבזו יפה כח כהנים לעולם:

מתני׳ כל המנחות הנעשות בכלי טעונות שלשה מתנות שמן יציקה ובלילה ומתן שמן בכלי קודם לעשייתן

חלות בוללן דברי רבי וחכמים אומרים סולת החלות טעונות בלילה ורקיקין משיחה כיצד מושחן כמין כי והשאר נאכלין לכהנים:

גמ׳ למעוטי מאי אמר רב פפא למעוטי מנחת מאפה

תנו רבנן (ויקרא ב, ז) ואם מנחת מרחשת קרבנך סלת בשמן תעשה מלמד שטעונה מתן שמן בכלי קרבנך קרבנך לגזירה שווה

דף עה עמוד א

מה כאן מתן שמן בכלי אף להלן מתן שמן בכלי ומה להלן יציקה ובלילה אף כאן יציקה ובלילה:

חלות בוללן דברי רבי וחכמים אומרים סולת:

תנו רבנן (ויקרא ב, ה) סלת בלולה מלמד שנבללת סולת רבי אומר חלות בוללן שנאמר (ויקרא ז, יב) חלות בלולות אמרו לו והלא לחמי תודה נאמר בהן חלות ואי אפשר לבוללן כשהן חלות אלא סולת

כיצד עושה נותן שמן בכלי קודם לעשייתן ונותנה ונותן שמן עליה ובוללה ולשה ואופה ופותתה ונותן עליה שמן וקומץ

רבי אומר חלות בוללן שנאמר חלות בלולות בשמן כיצד עושה נותן שמן בכלי קודם לעשייתה ונותנה ולשה ואופה ופותתה ונותן עליה שמן ובוללה וחוזר ונותן עליה שמן וקומץ

אי אפשר דקאמרי ליה רבנן לרבי מאי היא אמר רבי שמואל בר רב יצחק רביעית שמן היא היאך מתחלקת לכמה חלות:

החלות טעונות בלילה ורקיקין משיחה: תנו רבנן חלות בלולות ולא רקיקין בלולין שיכול והלא דין הוא ומה חלות שאינן טעונות משיחה טעונות בלילה רקיקין שטעונין משיחה אינו דין שטעונין בלילה תלמוד לומר חלות בלולות ולא רקיקין בלולין

רקיקין משוחין ולא חלות משוחות שיכול והלא דין הוא ומה רקיקין שאינן טעונין בלילה טעונין משיחה חלות שטעונות בלילה אינו דין שטעונות משיחה תלמוד לומר רקיקין משוחים ולא חלות משוחות

מאי תלמודא אמר רבא לא לישתמיט ולכתוב חלות משוחות ורקיקין בלולין:

כיצד מושחן כמין כי והשאר נאכל וכו׳: מאי כמין כי אמר רב כהנא כמין כי יווני

תנו רבנן מנחה הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין מביא לוג שמן וחוצהו חציו לחלות וחציו לרקיקין

וחלות בוללן ורקיקין מושחן ומושח את הרקיק על פני כולו ושאר השמן מחזירו לחלות רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר מושחן כמין כי ושאר השמן נאכל לכהנים

תניא אידך רקיקין הבאים בפני עצמן מביא לוג שמן ומושחן וחוזר ומושחן עד שיכלה כל שמן שבלוג רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון מושחן כמין כי ושאר השמן נאכל לכהנים:

מתני׳ כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה:

גמ׳ למעוטי מאי אמר רב פפא למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים

תנו רבנן (ויקרא ב, ו) פתות אותה פתים מנחה לרבות כל המנחות לפתיתה יכול שאני מרבה אף שתי הלחם ולחם הפנים תלמוד לאמר אותה

(ויקרא ב, ו) ויצקת שמן מנחה לרבות כל המנחות ליציקה יכול שאני מרבה אף מנחת מאפה תלמוד לומר עליה שמן

אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין תלמוד לומר היא מאי תלמודא אימא להוציא מנחת כהנים

דף עה עמוד ב

אמר רבה איזהו דבר שצריך שני מיעוטין הוי אומר זו מנחת מאפה:

מתני׳ מנחת ישראל קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ומבדיל מנחת כהנים קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ואינו מבדיל מנחת כהן משיח לא היה מקפלה רבי שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן פתיתה מפני שאין בהן קמיצה וכל שאין בהן קמיצה אין בהן פתיתה וכולן פותתן כזיתים:

גמ׳ תנו רבנן פתות יכול לשנים תלמוד לומר פתים אי פתים יכול יעשנה פירורין תלמוד לומר אותה אותה לפתיתים ולא פתיתה לפתיתים

הא כיצד מנחת ישראל קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ומבדיל מנחת [כהנים] וכהן משיח היה מקפלה וכו׳ והא אנן תנן לא היה מקפלה אמר רבה אינו מקפלה לארבעה אבל מקפלה לשנים

רבי שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן פתיתה אמר רב יוסף האי חביצא דאית בה פירורין כזית מברכינן עליה המוציא לחם מן הארץ אי לית בה פירורין כזית מברכינן עליה בורא מיני מזונות

אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקימנו נטלן לאכלן אומר המוציא לחם מן הארץ ותנן וכולן פתיתים בכזית

אמר ליה אביי ולתנא דבי רבי ישמעאל דאמר מפרכן עד שמחזירן לסלתן הכי נמי דלא מברך המוציא

וכי תימא הכי נמי והתניא ליקט מכולן כזית ואכלו אם חמץ הוא ענוש כרת אם מצה הוא אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח

הכא במאי עסקינן בשעירסן

אי הכי היינו דקתני עלה והוא שאכלן בכדי אכילת פרס ואי בשעירסן שאכלו מיבעי ליה אלא הכא במאי עסקינן בבא מלחם גדול

מאי הוי עלה רב ששת אמר אפילו פירורין שאין בהן כזית אמר רבא והוא דאיכא תוריתא דנהמא עלייהו:

דף עו עמוד א

מתני׳ כל המנחות טעונות שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה שיפה ובעיטה בחיטין ור׳ יוסי אומר בבצק כל המנחות באות עשר עשר חוץ מלחם הפנים וחביתי כהן גדול שהם באות שתים עשרה דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר כולם באות שתים עשרה חוץ מחלות תודה ונזירות שהן באות עשר עשר:

גמ׳ תנא שף אחת בועט שתים שף שתים בועט שלש בעי רבי ירמיה אמטויי ואתויי חד או דלמא אמטויי ואתויי תרי מאי תיקו:

שיפה ובעיטה בחיטין רבי יוסי אומר בבצק: איבעיא להו בבצק ולא בחיטין או דלמא אף בבצק תא שמע דתניא שיפה ובעיטה בחיטין רבי יוסי אומר שיפה ובעיטה בבצק:

כל המנחות באות כו׳ שתים עשרה: לחם הפנים בהדיא כתיב ביה

חביתי כהן גדול אתיא חוקה חוקה מלחם הפנים

כל המנחות דבאות עשר עשר מנלן גמר מלחמי תודה מה להלן עשר אף כאן עשר ולילף מלחם הפנים מה להלן שתים עשרה אף כאן שתים עשרה

מסתברא מלחמי תודה הוה ליה למילף שכן יחיד המתנדב שמן נפסל שלא בשבת ושלא בטומאה

אדרבה מלחם הפנים הוה ליה למילף שכן הקדש ולבונה מצה ועצם

הנך נפישן

ואי סבירא לן דבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בבנין אב נילף מחביתי כהן גדול מה להלן שתים עשרה אף כאן שתים עשרה

מסתברא מלחמי תודה הוה ליה למילף שכן הדיוט שהתנדב חצאין

לפיגול שלא בשבת ושלא בטומאה

אדרבה מחביתי כוהן גדול הוי ליה למילף שכן עשרון כלי הקדש ולבונה

מצה ועצם הגשה ואישים והני נפישן

הדיוט מהדיוט עדיף ליה

רבי מאיר אומר כולן באות שתים עשרה מאי קסבר אי סבירא ליה דדבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בבנין אב יליף מחביתי דכהן גדול דהני נפישן

אי סבירא ליה דדבר הלמד בגזירה שוה אינו חוזר ומלמד בבנין אב יליף מלחם הפנים הקדש מהקדש עדיף ליה:

חוץ מלחמי תודה ונזירות שהן באות עשר עשר: לחמי תודה בהדיא כתיב בהו

נזירות דאמר מר שלמיו לרבות שלמי נזיר

אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל לחמי תודה שאפאן ארבע חלות יצא והא בעינן ארבעים למצוה

והא בעי אפרושי תרומה מינייהו וכי תימא דמפריש מכל חדא וחדא אחד אמר רחמנא שלא יטול פרוס דאפרשינהו בלישה

מיתיבי כל המנחות שריבה במדת חלתן או שמיעט במדת חלתן כשרות חוץ מלחם הפנים וחביתי כוהן גדול ולחמי תודה ונזירות הוא

דף עו עמוד ב

דאמר כי האי תנא דתניא כל המנחות שריבה במדת חלתן או שמיעט במדת חלתן כשרות חוץ מלחם הפנים וחביתי כהן גדול ויש אומרים אף לחמי תודה ונזירות

אמר רב הונא מנחת מאפה שאפה חלה אחת יצא מאי טעמא (מצות) מצת כתיב

מתקיף לה רב פפא טעמא דכתיב מצת הא כתיב מצות לא והא גבי לחמי תודה דכתיב מצות ואמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל לחמי תודה שאפאן ארבע חלות יצא ההיא פליגא:

מתני׳ העומר היה בא עשרון משלש סאין שתי הלחם שתי עשרונים משלש סאין לחם הפנים עשרים וארבע עשרונים מעשרים וארבע סאין:

גמ׳ מאי טעמא כיון דמחדש אתי ומשעורין אתי עשרון מובחר לא אתי אלא משלש סאין

שתי הלחם שתי עשרונות משלש סאין כיון דמחיטין אתיין אף על גב דמחדש אתיין שתי עשרונות אתו משלש סאין

לחם הפנים עשרים וארבעה עשרונות מעשרים וארבעה סאין מאי טעמא כיון דמחיטין אתו ומישן אתו עשרון מובחר אתי מסאה

תנו רבנן כל המנחות שריבה במדת עשרונן או שמיעט במדת עשרון פסולות ריבה במדת סאין שלהן או שמיעט במדת סאין שלהן כשרות:

מתני׳ העומר היה מנופה בשלש עשרה נפה שתי הלחם בשתים עשרה ולחם הפנים באחת עשרה רבי שמעון אומר לא היה להן קצבה אלא סולת מנופה כל צרכה היה מביא שנאמר (ויקרא כד, ה) ולקחת סולת ואפית אותה עד שתהא מנופה כל צרכה:

גמ׳ תנו רבנן בדקה בגסה בדקה בגסה ר׳ שמעון בן אלעזר אומר שלש עשרה נפות היו במקדש זו למעלה מזו וזו למעלה מזו עליונה קולטת סובין תחתונה קולטת סולת:

רבי שמעון אומר לא היה להן קצבה: תנו רבנן סולת ואפית אותה מלמד. שנקחת סולת

ומנין שאפילו חיטין תלמוד לומר ולקחת מכל מקום יכול אף בשאר מנחות כן תלמוד לומר אותה מפני החיסחון

(אמר רבי אלעזר) מאי מפני החיסחון אמר רבי אלעזר התורה חסה על ממונן של ישראל היכא רמיזא דכתיב (במדבר כ, ח) והשקית את העדה ואת בעירם:

הדרן עלך פרק אלו מנחות נקמצות

מתני׳ **התודה** היתה באה חמש סאין ירושלמיות שהן שש מדבריות שתי איפות האיפה שלש סאין עשרים עשרון עשרה לחמץ ועשרה למצה

דף עז עמוד א

עשרה לחמץ עשרון לחלה ועשרה למצה ובמצה שלש מינין חלות רקיקין ורבוכה נמצאו שלשה עשרונים ושליש לכל מין ומין ושלש חלות לעשרון

ובמדה ירושלמית היו שלשים קב חמשה עשר לחמץ וחמשה עשר למצה חמשה עשר לחמץ קב ומחצה לחלה חמשה עשר למצה ובמצה שלש מינין חלות ורקיקין ורבוכה נמצאו חמשת קבין לכל מין ומין ושתי חלות לקב:

גמ׳ התודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות מנא הני מילי אמר רב חסדא דאמר קרא (יחזקאל מה, יא) האיפה והבת תוכן אחד יהיה (לכם) מה בת שלש סאין אף איפה שלש סאין

ובת גופא מנלן אילימא מדכתיב (יחזקאל מה, יא) לשאת (את) מעשר החומר הבת איפה נמי הכתיב (יחזקאל מה, יא) ועשירית החומר האיפה אלא חומר לא ידענא כמה הכא נמי לא ידענא כמה

אלא מהכא (יחזקאל מה, יד) וחק השמן הבת השמן ומעשר הבת מן הכור עשרת הבתים חומר כי עשרת הבתים חומר

אמר שמואל אין מוסיפין על המדות יותר משתות ולא על המטבע יותר משתות והמשתכר לא ישתכר יותר משתות

מאי טעמא אילימא משום אפקועי תרעא אי הכי שתות נמי לא

אלא משום אונאה כי היכי דלא ליהוי ביטול מקח והא אמר רבא כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר

אלא משום תגרא כי היכי דלא למטייה דיאנה דיאנה הוא דלא לימטייה רוחא לא בעי זבן וזבין תגרא איקרי

אלא אמר רב חסדא שמואל קרא אשכח ודרש (יחזקאל מה, יב) השקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם מנה מאתן וארבעין הוו

אלא שמע מינה תלת שמע מינה מנה של קודש כפול היה ושמע מינה מוסיפין על המדות ואין מוסיפין יותר משתות ושמע מינה שתותא מלבר

אמר רבינא מתני׳ נמי דיקא דקתני תודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות שהן שש מדבריות שמע מינה:

דף עז עמוד ב

מתני׳ מכולם היה נוטל אחד מעשרה תרומה שנאמר (ויקרא ז, יד) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה׳ אחד שלא יטול פרוס מכל קרבן שיהו כל הקרבנות שוות שלא יטול מקרבן על חבירו (ויקרא ז, יד) לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה והשאר נאכל לבעלים:

גמ׳ תנו רבנן והקריב ממנו מן המחובר אחד שלא יטול פרוס מכל קרבן שיהו כל הקרבנות שוות שלא יטול מן הקרבן על חבירו תרומה לה׳ איני יודע מכמה היא

הריני דן נאמר כאן תרומה ונאמר בתרומת מעשר (במדבר יח, כד) תרומה מה להלן אחד מעשרה אף כאן אחד מעשרה

או כלך לדרך זו נאמר כאן תרומה ונאמר בבכורים (במדבר יח, כד) תרומה מה להלן אין לה שיעור אף כאן אין לה שיעור

נראה למי דומה דנין תרומה שאין אחריה תרומה מתרומה שאין אחריה תרומה ואל יוכיח בכורים שיש אחריהן תרומה

או כלך לדרך זו דנין תרומה הנאכלת במקום קדוש מתרומה הנאכלת במקום קדוש ואל תוכיח תרומת מעשר שנאכלת בכל מקום

תלמוד לומר ממנו תרומה לה׳ וכתיב בתרומת מעשר ממנו תרומה לגזירה שוה

למדנו לתרומה שהיא אחד מעשרה אבל איני יודע מכמה היא חלה הריני דן נאמר כאן לחם ונאמר להלן בשתי הלחם (ויקרא כג, יז) לחם מה להלן עשרון לחלה אף כאן עשרון לחלה

או כלך לדרך זו נאמר כאן לחם ונאמר בלחם הפנים (ויקרא כד, ז) לחם מה להלן שני עשרונות אף כאן שני עשרונות

נראה למי דומה דנין מנחה הבאה חמץ עם הזבח ממנחה הבאה חמץ עם הזבח ואל יוכיח לחם הפנים שאינו בא חמץ עם הזבח

או כלך לדרך זו דנין מנחה הבאה מארץ וחוצה לארץ מן החדש ומן הישן ממנחה הבאה מארץ וחוצה לארץ מן החדש ומן הישן ואל יוכיחו שתי הלחם שאין באות אלא מן החדש ומן הארץ

תלמוד לומר (ויקרא כג, יז) ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים שאין תלמוד לומר תביאו ומה תלמוד לומר תביאו שכל מה שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה מה להלן עשרון לחלה אף כאן עשרון לחלה

אי מה להלן שני עשרונות אף כאן שני עשרונות תלמוד לומר תהיינה

למדנו עשרה לחמץ עשרה למצה מנין תלמוד לומר (ויקרא ז, יג) על חלות לחם חמץ

נגד חמץ הבא מצה נמצאו עשרים עשרונות לחמי תודה עשרה לחמץ ועשרה למצה

יכול עשרה שבמצה לא יהו כולן אלא ממין אחד תלמוד לומר (ויקרא ז, יב) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן סלת מרבכת וגו׳ נמצאו שלשה עשרונים ושליש לכל מין ומין ושלש חלות לעשרון ונמצאו לחמי תודה ארבעים נוטל מהן ארבע ונותן לכהן והשאר נאכלים לבעלים

אמר מר והקריב ממנו מן המחובר אלא מעתה דכתיב (ויקרא ד, יט) ואת כל חלבו ירים ממנו התם מאי מחובר איכא

כדרב חסדא אמר אבימי דאמר רב חסדא אמר אבימי שלא ינתח בשר קודם שיטול אימורין

אמר מר נאמר כאן תרומה ונאמר בתרומת מעשר תרומה

ונילף מתרומת (במדבר לא, כט) מדין דנין תרומה הנוהגת לדורות מתרומה הנוהגת לדורות ואל תוכיח תרומת מדין שאינה נוהגת לדורות

ונילף מתרומת (במדבר טו, כ) חלה תנא דבי ר׳ ישמעאל דנין דבר שנאמר בו ממנו (תרומת ה׳ מדבר שנאמר בו תרומה לה׳) לאפוקי תרומת חלה דלא נאמר בו ממנו תרומה לה׳

בעי רבא תרומת לחמי תודה חייבין עליהן מיתה וחומש או אין חייבין עליהן מיתה וחומש

כיון דאיתקש לתרומת מעשר כתרומת מעשר דמי או דלמא (ויקרא כב, יד) בו וחמשיתו מיעט רחמנא

מדמעת או אינה מדמעת תיקו

אמר מר תלמוד לאמר תהיינה מאי תלמודא

דף עח עמוד א

אמר רב יצחק בר אבדימי תהיינה כתיב אימא עשרה קפיזי אמר רבא בעשרונות דבר הכתוב

למדנו עשרה לחמץ עשרה למצה מנין תלמוד לאמר (ויקרא ז, יג) על חלות לחם חמץ כנגד חמץ הבא מצה

וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש הימנו ודבר אחר הוא וכל הימנו ודבר אחר לא הוי היקש

הניחא למאן דאמר לא הוי היקש אלא למאן דאמר הוי היקש מאי איכא למימר תביאו רבויא היא:

מתני׳ המילואים היו באין כמצה שבתודה חלות ורקיקין ורביכה

נזירות היתה באה שתי ידות כמצה של תודה חלות ורקיקין ואין בה רבוכה נמצא עשרה קבין ירושלמית שהן ששה עשרונות ועודיין:

גמ׳ מנא הני מילי אמר רב חסדא אמר רב חמא בר גוריא דאמר קרא (ויקרא ח, כו) ומסל המצות אשר לפני ה׳ לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת ורקיק אחד בשלמא חלות חלות רקיק רקיק שמן מאי נינהו לאו רבוכה

מתקיף לה רב אויא אימא אנתא דמשחא אלא כדדרש רב נחמן בר רב חסדא משמיה דרבי טבלא (ויקרא ו, יג) זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה׳ ביום המשח אותו

וכי מה למדנו לבניו ביום המשחו אלא מקיש חינוכו להמשחו מה המשחו רבוכה אף חינוכו רבוכה

אמר רב חסדא כהן גדול המתקרב לעבודה צריך שתי עשרונות האיפה אחת להמשחו ואחת לחינוכו מר בר רב אשי אמר שלש

ולא פליגי הא דעבד עבודה כשהוא כהן הדיוט הא דלא עבד עבודה כשהוא כהן הדיוט:

נזירות היתה באה שתי ידות כמצה שבתודה:

תנו רבנן (ויקרא ז, יג) שלמיו לרבות שלמי נזיר לעשרת קבין ירושלמיות ולרביעית שמן

יכול לכל מה שאמור בענין תלמוד לאמר מצות

מאי תלמודא אמר רב פפא דבר שנאמר בו מצות לאפוקי רבוכה דלא נאמר בו מצות דבי רבי ישמעאל תנא מצות כלל חלות ורקיקין פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט חלות ורקיקין אין מידי אחרינא לא:

דף עח עמוד ב

מתני׳ השוחט את התודה לפנים ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם שחטה עד שלא קרמו פניה בתנור ואפילו קרמו כולן חוץ מאחד מהן לא קדש הלחם:

גמ׳ מאי חוץ לחומה רבי יוחנן אמר חוץ לחומת בית פאגי וריש לקיש אמר חוץ לחומת העזרה

ריש לקיש אמר חוץ לחומת העזרה בעינן על בסמוך

ורבי יוחנן אמר חוץ לחומת בית פאגי אבל חוץ לעזרה קדוש ולא בעינן על בסמוך

והא איפליגו בה חדא זימנא

דתנן השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה רבי יהודה אומר אף התמיד ואמר ריש לקיש לעולם אינו חייב עד שיהא או לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה עמו בעזרה ורבי יוחנן אמר אף על פי שאין עמו בעזרה

צריכא דאי איתמר בההיא בההיא קא אמר ר׳ יוחנן דכל היכא דאיתיה באיסורא קאי אבל לענין מקדש לחם אימא מודי ליה לריש לקיש דאי איתיה בפנים קדוש אבראי לא קדוש

ואי איתמר בהא בהא קאמר ריש לקיש אבל בהך אימא מודה ליה לרבי יוחנן צריכא

תניא כוותיה דרבי יוחנן השוחט את התודה לפנים ולחמה חוץ לחומת בית פאגי לא קדש הלחם:

שחטה עד שלא קרמו פניה בתנור:

מנא הני מילי דתנו רבנן (ויקרא ז, יג) על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא אם כן קרמו פניה בתנור יקריב קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח זבח תודת מלמד שאם שחט שלא לשמן לא קדש הלחם

תנו רבנן יוצאין במצה נא ובמצה העשויה באילפס מאי מצה נא אמר רב יהודה אמר שמואל כל שפורסה ואין חוטין נמשכין הימנה

אמר רבא וכן לענין לחמי תודה פשיטא הכא לחם כתיב והכא לחם כתיב

מהו דתימא אחד אמר רחמנא שלא יטול פרוס והא כמאן דפריסא דמיא קמשמע לן

איתמר תודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ורבי יוחנן אמר לא קדשו ארבעים מתוך שמונים

אמר רבי זירא הכל מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים קדשו אל יקדשו ארבעים אלא אם כן יקדשו שמונים לא קדשו כי פליגי בסתמא מר סבר לאחריות קא מיכוין ומר סבר לקרבן גדול קא מיכוין

אביי אמר דכולי עלמא (לאחריות) קא מיכוין ובכלי שרת מקדשין שלא מדעת קא מיפלגי מר סבר כלי שרת מקדשין שלא מדעת ומר סבר כלי שרת אין מקדשין שלא מדעת

רב פפא אמר דכולי עלמא כלי שרת מקדשין שלא מדעת והכא בסכין קא מיפלגי מר סבר סכין מקדשת ככלי שרת [ומר סבר סכין כיון דלית ליה תוך אינה מקדשת ככלי שרת]

ואיכא דאמרי רב פפא אמר דכולי עלמא כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת והכא בסכין קא מיפלגי מר סבר סכין אלימא מכלי. שרת דאף על גב דלית ליה תוך מיקדשה ומר סבר סכין לא אלימא ליה מכלי שרת:

מתני׳ שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם שחטה ונמצאת טריפה לא קדש הלחם

שחטה ונמצאת בעלת מום ר׳ אליעזר אומר קידש וחכמים אומרים לא קידש

שחטה שלא לשמה וכן איל המילואים וכן שני כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן לא קדש הלחם:

גמ׳ מתניתין מני רבי מאיר

דתניא זה הכלל כל שפיסולו קודם שחיטה לא קדש הלחם פיסולו אחר שחיטה קדש הלחם שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם שחטה ונמצאת טריפה לא קדש הלחם

דף עט עמוד א

שחטה ונמצאת בעלת מום רבי אליעזר אומר קדש רבי יהושע אומר לא קדש דברי ר׳ מאיר

אמר רבי יהודה לא נחלקו רבי אליעזר ור׳ יהושע על ששחטה ונמצאת טריפה שלא קדש ועל חוץ לזמנו שקדש ועל בעל מום שלא קדש ועל מה נחלקו על חוץ למקומו שר׳ אליעזר אומר קדש ורבי יהושע אומר לא קדש

אמר ר׳ אליעזר הואיל וחוץ לזמנו פסול וחוץ למקומו פסול מה חוץ לזמנו קדש אף חוץ למקומו קדש אמר ר׳ יהושע הואיל וחוץ למקומו פסול ובעל מום פסול מה בעל מום לא קדש אף חוץ למקומו לא קדש

אמר לו רבי אליעזר אני דמיתיהו לחוץ לזמנו ואתה דמיתו לבעל מום נראה למי דומה אם דומה לחוץ לזמנו נדוננו מחוץ לזמנו אם דומה לבעל מום נדוננו מבעל מום

התחיל רבי אליעזר לדון דנין פסול מחשבה מפסול מחשבה ואין דנין פסול מחשבה מפסול הגוף

התחיל רבי יהושע לדון דנין פסול שאין בו כרת מפסול שאין בו כרת ואל יוכיח חוץ לזמנו שפסול שיש בו כרת ועוד נדוננו משלא לשמו שפסול מחשבה ואין בו כרת

ושתק רבי אליעזר

ורבי מאיר מאי שנא שחטה ונמצאת טריפה דהוי פסולו קודם שחיטה ומאי שנא שחטה ונמצאת בעלת מום דלא הוי פסולו קודם שחיטה

בדוקין שבעין ואליבא דר׳ עקיבא דאמר אם עלו לא ירדו ורבי יהושע כי אמר רבי עקיבא אם עלו לא ירדו בפסולא דגופיה אבל לקדושי לחם לא

איתמר חטאת ששחטה חוץ לזמנה אם עלתה לא תרד חוץ למקומה רבא אמר תרד רבה אמר לא תרד

רבא כרבי יהושע ורבה כרבי אליעזר

והדר ביה רבה לגביה דרבא מדהדר ביה רבי אליעזר לגביה דרבי יהושע

ואיכא דאמרי אף על גב דהדר ביה ר׳ אליעזר לגביה דרבי יהושע רבה לגביה דרבא לא הדר ביה התם הוא דקאמר ליה נדוננו משלא לשמו אבל הכא אי דיינת ליה משלא לשמו אם עלתה לא תרד:

שחטה שלא לשמה [וכו׳]: אמר רב פפא שבק תנא דידן איל נזיר דשכיח ונקיט איל המילואים ותנא דידן עיקר מילתא נקט:

מתני׳ הנסכים שקדשו בכלי ונמצא זבח פסול אם יש זבח אחר יקריבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה:

גמ׳ אמר זעירי אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח מאי טעמא אמר קרא (ויקרא כג, לז) זבח ונסכים

תנן הנסכים שקדשו בכלי ונמצא זבח פסול אם יש זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה

מאי לאו דאיפסיל בשחיטה לא דאיפסיל בזריקה

כמאן כרבי דאמר שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה

אפילו תימא ר׳ אלעזר בר׳ שמעון הכא במאי עסקינן כגון שקיבל דמן בכוס ונשפך

דף עט עמוד ב

ור׳ אלעזר ברבי שמעון סבר לה כוותיה דאבוה דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי

אמר מר אם יש זבח אחר יקרבו עמו והא אמר רב חסדא שמן שהפרישו לשום מנחה זה פסול לשום מנחה אחרת אמר רבי ינאי לב בית דין מתנה עליהם אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהו לזבח אחר

אי הכי שמן נמי שמן גופה דמנחה הוא

וליתנו עליהן דניפקו לחולין גזירה שמא יאמרו מוציאין מכלי שרת לחול

השתא נמי גזירה שמא יאמרו נסכים שהפרישן לשום זבח זה כשרין לשום זבח אחר

התני מתתיה בן יהודה כגון שהיה זבח זבוח באותה שעה

אבל אין זבח זבוח באותה שעה מאי נפסל בלינה אדתני סיפא אם לאו יפסלו בלינה ליפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים שהיתה זבח זבוח באותה שעה אבל אין זבח זבוח באותה שעה לא

הכי נמי קא אמר במה דברים אמורים שהיה זבח זבוח באותה שעה אבל אין זבח זבוח באותה שעה נעשה כמי שנפסלו בלינה ופסולין

ומי אית ליה לרבי שמעון (בן אלעזר) לב בית דין מתנה עליהן

והא אמר רב אידי בר אבין אמר רב עמרם אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן תמידין שלא הוצרכו לציבור לדברי רבי שמעון אין נפדין תמימים לדברי חכמים נפדין תמימים

שאני התם דאית להו תקנתא ברעייה:

מתני׳ ולד תודה ותמורתה הפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה אינה טעונה לחם שנאמר (ויקרא ז, יב) והקריב על זבח התודה התודה טעונה לחם ולא ולדה ולא חילופה ולא תמורתה טעונין לחם:

גמ׳ תנו רבנן מהו אומר תודה יקריב (אם על תודה יקריב) מנין למפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מנין שאיזה מהן שירצה יקריב ולחמה עמה תלמוד לומר התודה יקריב

יכול שתהא שניה טעונה לחם תלמוד לומר יקריבנו אחד ולא שנים אחר שריבה הכתוב ומיעט מנין לרבות ולדות וחליפות ותמורות להקרבה תלמוד לומר (ויקרא ז, יב) אם על תודה יכול יהו טעונות לחם תלמוד לאמר והקריב על זבח התודה תודה טעונה לחם ולא ולדה ולא חילופה ולא תמורתה טעונין לחם

שלח רב חנינא משמיה דרבי יוחנן לא שנו אלא לאחר כפרה אבל לפני כפרה טעונין לחם

הוי בה רב עמרם אהייא אילימא אחליפי תודת חובה אי לפני כפרה תנינא אי לאחר כפרה תנינא

דף פ עמוד א

אלא אחליפי תודה נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה טעונות לחם מרבה בתודות הוא

אלא אולד תודה נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעונין לחם מותר דתודה היא אלא אולד תודה חובה לפני כפרה טעון לחם לאחר כפרה אין טעון לחם

מאי קמ״ל דקסבר ר׳ יוחנן אדם מתכפר בשבח הקדש הוי בה נמי אביי כי האי גוונא

איתמר נמי אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן חילופי תודה נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה טעונה לחם מרבה בתודות הוא ולד תודה נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעון לחם מותר דתודה הוא וולד תודה חובה לפני כפרה טעונין לחם לאחר כפרה אין טעונין לחם

אמר שמואל כל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם

מתיב רב עמרם מהו אומר (ויקרא ז, יב) התודה יקריב מנין למפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מנין שאיזו מהן שירצה יקריב ולחמה עמה תלמוד לאמר התודה יקריב יכול תהא שניה טעונה לחם תלמוד לאמר יקריבנו אחד ולא שנים

ואילו גבי חטאת כי האי גונא רועה דתנן הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מתכפר באחת מהן ושניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים הא קודם שנתכפרו בעלים רועה

שמואל כרבי סבירא ליה דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה

אלא רועה לרבי היכי משכחת לה כדרבי אושעיא דאמר רבי אושעיא הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באיזה מהן שירצה והשניה תרעה

והא גבי תודה כי האי גוונא אין טעונה לחם אלא שמואל כרבי שמעון סבירא ליה דאמר חמש חטאות מתות

והא רועה לרבי שמעון לית ליה כלל

שמואל נמי חדא קאמר כל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם מאי קמ״ל לאפוקי מדרבי יוחנן דאמר אדם מתכפר בשבח הקדש קמשמע לן דלא

אמר ר׳ אבא זו תודה וזו לחמה אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אינו מביא תודה אחרת מאי טעמא לחם לגלל תודה ואין תודה לגלל לחם

ואמר רבא הפריש מעות לתודתו

דף פ עמוד ב

ונתותרו מביא בהן לחם ללחמי תודה ונתותרו אין מביא בהן תודה

מאי טעמא אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא מנין ללחמי תודה שנקראו תודה שנאמר (ויקרא ז, יב) והקריב על זבח התודה חלות מצות אי הכי איפכא נמי לחם איקרי תודה תודה לא איקרי לחם

ואמר רבא הפריש תודתו ואבדה וחזר והפריש אחרת תחתיה ואבדה וחזר והפריש אחרת תחתיה ונמצאו הראשונות והרי שלשתן עומדות נתכפר בראשונה שניה אינה טעונה לחם שלישית טעונה לחם

נתכפר בשלישית שניה אינה טעונה לחם ראשונה טעונה לחם באמצעית שתיהן אין טעונות לחם אביי אמר אפילו נתכפר באחת מהן שתיהן אין טעונות לחם כולהו חליפין דהדדי נינהו

אמר רבי זירא וכן לענין חטאות הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאו הראשונות והרי שלשתן עומדות נתכפר בראשונה שניה תמות שלישית תרעה

נתכפר בשלישית שניה תמות וראשונה תרעה נתכפר באמצעית שתיהן ימותו אביי אמר אפילו נתכפר באחת מהן שתיהן ימותו כולהו חליפין דהדדי נינהו

מאי וכן מהו דתימא התם הוא דאיכא למימר מרבה בתודות הוא אבל הכא דליכא למימר מרבה בחטאות הוא אימא לא קמ״ל

תני רבי חייא תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהן חבירתה אין לה תקנה היכי נעביד נקריב לחם בהדה דלמא תמורה היא לא נקריב לחם בהדה דלמא תודה היא

היכי דמי אי דאמר עלי לא סגיא דלא מייתי ליה בהמה אחרינא ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא לחמה אי הך דקיימא תודה היא הא לחמה והא תיהוי אחריות

לא צריכא דאמר הרי זו

סימן למודי״ם מיד״ת על״ה שי״ש שכ״ן דדמ״ה דא״י חל״ש מות״ר תמור״ה בחו״ץ חזקי״ה הפרי״ש חטא״ת לאח״ר יות״ר

אמרו למדין לפני רבי וליתי לחם ולימא אי הך דקיימא תודה היא הא לחמה אי לא ליפוק לחולין אמר להו וכי מכניסין חולין לעזרה

וליתי בהמה ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא לחמה אי הך דקיימא תודה היא הא לחמה והא תיהוי שלמים אמר להו משום דקא ממעט באכילה דשלמים

אמר לוי לרבי וליתי בהמה ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא לחמה ואי האי דקיימא תודה היא הא לחמה והא תיהוי מותר דתודה אמר ליה כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו

דף פא עמוד א

וכי מפרישין תחלה למותרות

יתיב רבי יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה דרב נחמן ויתיב וקאמר ולייתי בהמה ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא לחמה ואי הך דקיימא תודה היא הא לחמה והא תהוי תמורה

אמר ליה עני מרי ארבעין בכתפיה וכשר

רב עילא חלש על לגביה אביי ורבנן ויתבי וקא אמרי אם איתא לדר׳ יוחנן דאמר חוץ לחומת העזרה קדוש לייתי לחם ולותבה חוץ לחומת העזרה ולימא אי הך דקיימא תודה היא הא לחמה ואי לא ליפוק לחולין

משום דאיכא ארבע להניף היכי ליעביד לנפינהו אבראי (ויקרא ז, ל) לפני ה׳ כתיב גוואי קא מעייל חולין לעזרה הלכך לא אפשר

מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי אם איתא לדחזקיה דאמר קדשו ארבעים מתוך שמונים לייתי בהמה ולייתי שמונים בהדה ולימא אי הך דקיימא תודה היא הא נמי תיהוי תודה והא שמונים דתרווייהו אי הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא לחמה וליקדשו להו ארבעים מתוך שמונים

משום דקא ממעט באכילה דארבעים

אמר ליה רב אשי לרב כהנא אם איתא לדרבי יוחנן דאמר הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בוולדה מתכפר לייתי בהמה מעוברת וימתין לה עד שתלד ולייתי שמונים בהדה ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הא וולדה תודה היא והא שמונים דתרווייהו ואי הך דקיימא תודה היא הא נמי תודה היא והא שמונים דתרווייהו הוא והאי ליהוי מותר דתודה

אמר ליה מאן לימא לן דאמר רבי יוחנן אם שיירו משוייר דלמא אם שיירו אינו משוייר והיינו טעמא דרבי יוחנן דאמר אדם מתכפר בשבח הקדש

רבינא איקלע לדמהוריא אמר ליה רב דימי בריה דרב הונא מדמהוריא לרבינא ולייתי בהמה ולימא הרי עלי ולייתי בהמה אחריתי ולייתי שמונים בהדה ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הני תרתי תודות והא שמונים דתרווייהו ואי הך דקיימא תודה היא והא דאמרי עלי נמי ליהוי תודה והא שמונים דתרווייהו ואידך תהוי לאחריות

אמר ליה התורה אמרה (קהלת ה, ד) טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם ואת אמרת ליקום ולינדור בתחילה:

מתני׳ האומר הרי עלי תודה יביא היא ולחמה מן החולין

דף פא עמוד ב

תודה עלי מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן המעשר יביא ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני:

גמ׳ אמר רב הונא האומר הרי עלי לחמי תודה מביא תודה ולחמה מאי טעמא מידע ידע האי גברא דלחם בלא תודה לא איקריב והאי תודה ולחמה קאמר והאי דקאמר לחמי תודה סוף מילתא נקט

תנן תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמה שנדר ואמאי כיון דאמר לחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין

שאני התם דכיון דאמר תודה מן המעשר נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני

אי הכי רישא דקתני תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין הכא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה לפטור לחמו של פלוני

הכי השתא בשלמא לחם למיפטר תודה אתי תודה למיפטר לחם מי אתיא

תא שמע האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים כופין אותו ומביא תודה ולחמה זבח ונסכים

טעמא דאמר אבל לא אמר תודה לא

הוא הדין אף על גב דלא אמר תודה ואיידי דקא בעי למיתנא זבח בלא נסכים דלא מתני ליה נסכים בלא זבח תנא נמי תודה

אמאי נדר ופתחו עמו הוא

אמר חזקיה הא מני בית שמאי היא דאמרי תפוס לשון הראשון דתנן הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה בית שמאי אומרים נזיר ובית הלל אומרים אינו נזיר

רבי יוחנן אמר אפילו תימא בית הלל באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך אלא כך ומאי כופין דקא בעי הדר ביה

תא שמע האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים ואמרו לו הבא תודה ולחמה וזבח ונסכים ואומר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר כופין אותו ואומר לו (דברים יב, כח) שמור ושמעת

בשלמא לחזקיה ניחא ליה אלא לר׳ יוחנן קשיא אמר לך ר׳ יוחנן הא ודאי בית שמאי היא

מאי שמור ושמעת אמר אביי שמור הבא תודה ושמעת הבא לחמה רבא אמר שמור הבא תודה ולחמה ושמעת שלא תהא רגיל לעשות כן

(תודה) היא ולחמה מן המעשר יביא יביא לא סגי דלא מייתי רב נחמן ורב חסדא אמרי רצה מביא לא רצה לא יביא

ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני יביא

יתיב רבי ירמיה קמיה דרבי זירא ויתיב וקאמר לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני יביא אמר ליה רבי אתה אומר כן אני אומר אפילו מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני לא יביא ואימא טעמא דידי ואימא טעמא דידך אימא טעמא דידך תודה מהיכא קא ילפת לה משלמים

דף פב עמוד א

ושלמים שם שם ממעשר [ומינה] מה שלמים אין גופן מעשר אף תודה נמי אין גופה מעשר והני חיטי הלקוחות במעות מעשר שני נמי אין גופן מעשר

אימא טעמא דידי תודה מהיכא קא ילפינא לה משלמים ושלמים שם שם ממעשר מה שלמים אין מין מעשר אף תודה אין מין מעשר לאפוקי חיטין הלקוחות במעות מעשר שני דמין מעשר נינהו

אמר ר׳ אמי המתפיס מעות מעשר שני לשלמים לא קנו שלמים מאי טעמא דלא אלימא קדושת השלמים למיחל אקדושת מעשר שני

מיתיבי הלוקח חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין לאו למימרא דקני שלמים

הא איתמר עלה אמר רב לא קני שלמים ומאי לא יצא העור לחולין הכי קאמר אינו בתורת לצאת העור לחולין מאי טעמא אמר רבה נעשה כלוקח שור לחרישה

איתמר המתפיס מעות מעשר שני לשלמים ר׳ יוחנן אמר קני רבי אלעזר אומר לא קני

ואליבא דר׳ יהודה דאמר מעשר ממון הדיוט הוא דכולי עלמא לא פליגי דקני כי פליגי אליבא דר׳ מאיר דאמר מעשר ממון גבוה הוא מאן דאמר לא קני כר׳ מאיר ומאן דאמר קני כיון דמעשר קרי ליה שלמים כי מיתפסת ליה נמי תפיס

מיתיבי המתפיס מעות מעשר שני לשלמים כשהוא פודן מוסיף עליהם שני חומשין אחד לקדש ואחד למעשר

מי סברת דברי הכל היא הא מני רבי יהודה היא:

מתני׳ מנין לאומר הרי עלי תודה שלא יביא אלא מן החולין תלמוד לומר (דברים טז, ב) וזבחת פסח לה׳ אלהיך צאן ובקר והלא פסח אין בא אלא מן הכבשים ומן העזים אם כן מה תלמוד לומר צאן ובקר להקיש כל הבא מן הצאן ומן הבקר לפסח מה פסח דבר שבחובה ואין בא אלא מן החולין אף כל דבר שבחובה אין בא אלא מן החולין

לפיכך האומר הרי עלי תודה הרי עלי שלמים הואיל ובאין חובה לא יביאו אלא מן החולין ונסכים בכל מקום לא יביאו אלא מן החולין:

גמ׳ ופסח גופיה מנא לן דתניא ר׳ אליעזר אומר נאמר פסח במצרים ונאמר פסח לדורות מה פסח האמור במצרים לא בא אלא מן החולין אף פסח האמור לדורות לא בא אלא מן החולין

אמר לו רבי עקיבא וכי דנין אפשר משאי אפשר אמר לו אף על פי שאי אפשר ראייה גדולה היא ונלמד הימנה

חזר רבי עקיבא ודנו דין אחר מה לפסח מצרים שכן אין טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח

דף פב עמוד ב

תאמר בפסח דורות שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח

אמר לו הרי הוא אומר (שמות יג, ה) ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה שיהיו כל עבודות של חודש הזה כזה

ור׳ עקיבא אי סבר לה דאין דנין אפשר משאי אפשר ליקו במילתיה

אי הדר ביה והאי דלא גמר מפסח מצרים משום האי פירכא הוא פסח מדבר יוכיח

לדבריו דר׳ אליעזר קאמר לדידי אין דנין אפשר משאי אפשר לדידך דאמרת דנין אפשר משאי אפשר מה לפסח מצרים שכן אינו טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח תאמר בפסח דורות שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח

ואמר ליה רבי אליעזר ועבדת

ורבי אליעזר לימא ליה פסח מדבר יוכיח

לדבריו דרבי עקיבא קאמר ליה לדידי דנין אפשר משאי אפשר ומשום האי פירכא פסח מדבר יוכיח לדידך דאמרת אין דנין אפשר משאי אפשר ועבדת

והשתא נמי ליפרוך אמר רב ששת זאת אומרת אין משיבין על ההיקש

ובתרביצא אמור וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש בכללא איתמר פסח כוליה חדא מילתא היא

ורבי עקיבא פסח דאינו בא אלא מן החולין מנא ליה נפקא ליה מהא דאמר שמואל משום ר׳ אליעזר (ויקרא ז, לז) זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים

עולה מה עולה טעונה כלי אף כל טעון כלי מאי היא אילימא מזרק גבי זבחי שלמי ציבור נמי כתיב (שמות כד, ו) וישם באגנות

אלא סכין ועולה גופה מנלן דכתיב (בראשית כב, י) וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו והתם עולה הוא דכתיב (בראשית כב, יג) ויעלהו לעולה תחת בנו

מנחה מה מנחה אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה אף כל אין נאכלין אלא לזכרי כהונה מאי אי חטאת ואשם

דף פג עמוד א

בהדיא כתיב

אי זבחי שלמי ציבור מרבויא דקראי אתי (במדבר יח, י) בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר (בכהנים) יאכל אותו לימד על זבחי שלמי ציבור שאין נאכלים אלא לזכרי כהונה

תנאי היא איכא דמייתי לה מהכא ואיכא דמייתי לה מהכא

חטאת מה חטאת מקדשה בבלוע אף כל מקדשה בבלוע

אשם מה אשם אין שפיר ושליא קדוש בו אף כל אין שפיר ושליא קדוש בו קסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים ודנין אפשר משאי אפשר

מלואים מה מלואים מותריהן בשריפה ואין בעלי חיים מותריהן בשריפה אף כל מותריהן בשריפה ואין בעלי חיים מותריהן בשריפה

שלמים מה שלמים מפגלין ומתפגלין אף כל מפגלין ומתפגלין

במתניתא תנא משמיה דר׳ עקיבא (ויקרא ז, לז) זאת התורה כו׳ מנחה מה מנחה מקדשת בבלוע אף כל מקדשת בבלוע

ואיצטריך למכתב בחטאת ואיצטריך למכתב במנחה דאי כתב רחמנא במנחה משום דרכיכא בלעה אבל חטאת אימא לא ואי כתב רחמנא בחטאת משום דבשר אגב דשמן קדיר אבל מנחה אימא לא צריכא

חטאת מה חטאת אינה באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית אף כל אינו בא אלא מן החולין וביום ובידו הימנית

וחטאת גופה מנלן אמר ר׳ חסדא דאמר קרא (ויקרא טז, ו) והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו לו משלו ולא משל מעשר

ביום (ויקרא ז, לח) מביום צוותו נפקא כדי נסבה

בידו הימנית מדרבה בר בר חנה נפקא דאמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש כל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין כדי נסבה

אשם מה אשם עצמותיו מותרין אף כל עצמותיו מותרין

ור׳ עקיבא האי (דברים טז, ב) וזבחת פסח

דף פג עמוד ב

מאי עביד ליה מבעי ליה לכדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה מנין למותר הפסח שקרב שלמים שנאמר (דברים טז, ב) וזבחת פסח לה׳ אלהיך צאן ובקר והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים אלא מותר הפסח יהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר

והא מהכא נפקא מדאבוה דשמואל נפקא דכתיב (ויקרא ג, ו) אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים ואמר אבוה דשמואל דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים

ואכתי מהכא נפקא מהתם נפקא והתניא כבש לרבות את הפסח לאליה

כשהוא אומר אם כבש להביא פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מצות שלמים שיטענו סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק

כשהוא אומר ואם עז הפסיק הענין לימד על העז שאינה טעונה אליה

תלתא קראי כתיב חד לעברה זמנו ועברה שנתו וחד לעברה זמנו ולא עברה שנתו וחד ללא עברה זמנו ולא עברה שנתו

וצריכי דאי אשמעינן עברה זמנו ועברה שנתו משום דאידחי ליה לגמרי אבל עברה זמנו ולא עברה שנתו דחזי לפסח שני אימא לא

ואי אשמעינן עברה זמנו ולא עברה שנתו דאידחי ליה מפסח ראשון אבל לא עברה זמנו ולא עברה שנתו דאפילו לפסח ראשון נמי חזי אימא לא צריכא:

מתני׳ כל קרבנות הציבור והיחיד באין מן הארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ

וכולן אינן באין אלא מן המובחר ואיזהו מובחר שלהם מכניס וזטחא אלפא לסלת שנייה להן עפוריים בבקעה

כל הארצות היו כשרות אלא מכאן היו מביאין:

גמ׳ מתניתין דלא כי האי תנא דתניא עומר הבא מן הישן כשר שתי הלחם הבאות מן הישן כשרות אלא שחיסר מצוה

עומר דכתיב (ויקרא ב, יד) תקריב את מנחת בכוריך ואפילו מן העלייה

שתי הלחם דכתיב (ויקרא כג, יז) ממושבותיכם תביאו ולא מן חוצה לארץ ממושבותיכם ואפילו מן העלייה

הא אפיקתיה אמר קרא תביאו ואפילו מן העלייה

והאי מיבעי ליה שכל שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה אם כן ליכתוב קרא תביא מאי תביאו שמע מינה תרתי

והכתיב (ויקרא כג, י) ראשית למצוה

הכתיב (ויקרא כג, טז) חדשה האי מיבעי ליה לכדתניא רבי נתן ור׳ עקיבא אמרו שתי הלחם הבאות מן הישן כשרות ומה אני מקיים חדשה שתהא חדשה לכל המנחות

עד כאן לא פליגי אלא בחדש

דף פד עמוד א

אבל בארץ לא פליגי דעומר ושתי הלחם מארץ אין מחוצה לארץ לא

כמאן דלא כי האי תנא דתניא ר׳ יוסי בר רבי יהודה אומר עומר בא מחוצה לארץ ומה אני מקיים (ויקרא כג, י) כי תבאו אל הארץ שלא נתחייבו בעומר קודם שנכנסו לארץ

וקסבר חדש בחוצה לארץ דאורייתא היא דכתיב ממושבותיכם כל מקום שאתם יושבין משמע וכי תבאו זמן ביאה היא וכיון דאורייתא היא אקרובי נמי מקריבין:

תנן התם שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה

רמי ליה רמי בר חמא לרב חסדא תנן שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ורמינהו (ויקרא כה, ו) לאכלה ולא לשריפה

אמר ליה רחמנא אמר לך (ויקרא כג, יד) לדורותיכם ואת אמרת תיבטל

אמר ליה ומי קאמינא אנא תיבטל לייתי מדאשתקד בעינא כרמל וליכא

ולייתי מכרמל דאשתקד אמר קרא (ויקרא ב, יד) כרמל תקריב בעינא כרמל בשעת הקרבה וליכא

איתמר רבי יוחנן אמר כרמל תקריב ר׳ אלעזר אומר ראשית קצירך ראשית קצירך ולא סוף קצירך

מותיב רבה (ויקרא ב, יד) ואם תקריב מנחת בכורים במנחת העומר הכתוב מדבר מהיכן היא באה מן השעורים אתה אומר מן השעורים או אינו אלא מן החיטין

רבי אליעזר אומר נאמר (שמות ט, לא) אביב במצרים ונאמר (ויקרא ב, יד) אביב לדורות מה אביב האמור במצרים שעורים אף אביב האמור לדורות אינו בא אלא מן השעורים

רבי עקיבא אומר מצינו יחיד שמביא חובתו מן החיטין ומביא חובתו מן השעורין ואף ציבור מביא חובתו מן החיטין ומביא חובתו מן השעורין אם אתה אומר מן החיטין לא מצינו ציבור שמביא חובתו מן השעורין

דבר אחר אם אתה אומר עומר בא מן החיטין אין שתי הלחם ביכורים אלמא משום ביכורים הוא תיובתא

תנן התם אין מביאין ביכורים חוץ משבעת המינין ולא

דף פד עמוד ב

מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים אמר עולא אם הביא לא קידש

יתיב רבה וקא אמר לה להא שמעתא איתיביה רבי אחא בר אבא לרבה (ויקרא ב, יב) קרבן ראשית שתהא ראשית לכל המנחות וכן הוא אומר (במדבר כח, כו) בהקריבכם מנחה חדשה לה׳ בשבועותיכם

אין לי אלא חדשה של חטים חדשה של שעורים מנין תלמוד לומר חדשה חדשה אם אינו ענין לחדשה של חיטין תנהו ענין לחדשה של שעורים

ומנין שתהא קודמת לביכורים תלמוד לומר (שמות לד, כב) וחג שבעות תעשה לך בכורי קציר חטים ואין לי אלא בכורי קציר חטים קציר שעורים מנין תלמוד לאמר (שמות כג, טז) וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה

ואין לי אלא שתזרע עלו מאליהן מנין תלמוד לומר בשדה

ואין לי אלא בשדה מנין לרבות שבגג ושבחורבה ושבעציץ ושבספינה תלמוד לאמר (במדבר יח, יג) בכורי כל אשר בארצם

מנין שתהא קודמת לנסכים ופירות האילן נאמר כאן בכורי מעשיך ונאמר להלן (שמות כג, טז) באספך את מעשיך מן השדה מה להלן נסכים ופירות אילן אף כאן נסכים ופירות אילן

קתני מיהא שבגג שבחורבה שבעציץ ושבספינה סיפא אתאן למנחות

מתקיף לה רב אדא בר אהבה אי הכי היינו דכתיב (במדבר יח, יא) כל טהור בביתך יאכל אותו ואי מנחות לזכרי כהונה הוא דמיתאכלן

אמר רב משרשיא תרי קראי כתיבי (במדבר יח, יג) לך יהיה וכתיב כל טהור בביתך יאכל אותו הא כיצד כאן בביכורים כאן במנחות

רב אשי אמר כוליה במנחות וסיפא דקרא אתאן ללחמי תודה

בפלוגתא ר׳ יוחנן אמר אם הביא לא קדש ריש לקיש אמר אם הביא קדש נעשה ככחוש בקדשים

בשלמא ריש לקיש כדאמר טעמא אלא רבי יוחנן מאי טעמא אמר רבי אלעזר רבי יוחנן חזאי בחלום מילתא מעלייתא אמינא אמר קרא (דברים כו, ב) מראשית ולא כל ראשית (דברים כו, ב) מארצך ולא כל ארצך

וריש לקיש האי ארצך מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא רבן גמליאל בר רבי אומר נאמר כאן ארץ ונאמר להלן ארץ מה להלן שבח ארץ אף כאן שבח ארץ

ואידך ארץ מארץ

ואידך ארץ מארץ לא משמע ליה

תני חדא שבגג ושבחורבה שבעציץ ושבספינה מביא וקורא ותניא אידך מביא ואינו קורא

בשלמא ריש לקיש גג אגג לא קשיא הא בגג דמערה הא בגג דבית

חורבה אחורבה לא קשיא כאן בחורבה עבודה כאן בחורבה שאינה עבודה

עציץ אעציץ לא קשיא כאן בנקובה כאן בשאינו נקובה

ספינה אספינה לא קשיא כאן בספינה של עץ כאן בספינה של חרס

דף פה עמוד א

אלא לרבי יוחנן קשיא

תנאי היא דתניא שבגג ושבחורבה מביא וקורא שבעציץ ושבספינה אינו מביא כל עיקר:

וכולן אינן באות אלא מן המובחר כו': אמרי ליה יוחנא וממרא למשה תבן אתה מכניס לעפריים אמר להו אמרי אינשי למתא ירקא ירקא שקול:

מתני' אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים ולא מבית האילן ואם הביא כשר

כיצד הוא עושה נרה שנה ראשונה ובשנה שניה זורעה קודם לפסח שבעים יום והוא עושה סולת מרובה

כיצד בודק הגזבר מכניס ידו לתוכן עלה בה אבק פסולה עד שינפנה

ואם התליעה פסולה:

גמ' כיצד עושה נרה שנה ראשונה איבעיא להו היכי קאמר נרה שנה ראשונה ושניה נרה וזורעה או דלמא נרה שנה ראשונה ושניה זורעה בלא נרה

תא שמע דתניא אמר רבי יוסי אף חיטי כרזיים וכפר אחים אלמלא סמוכות לירושלים היו מביאין מהן לפי שאין מביאין את העומר אלא מן השדות המודרמות והמנורות לכך שבהן חמה זורחת ומהן חמה שוקעת

כיצד עושה נרה שנה ראשונה ושניה חורש ושונה וזורעה קודם לפסח שבעים יום כדי שתהא סמוכה לחמה ועושה קנה זרת ושיבולת זרתיים

וקוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן ומרקד ומביא אצל גזבר וגזבר מכניס ידו לתוכה אם עלתה בה אבק אומר לו חזור ונפה אותה שניה משום רבי נתן אמרו גזבר סך ידו שמן ומכניס לתוכה עד שמעלה כל אבקה

קתני מיהת חורש ושונה

ולטעמיך מתניתין לא קתני שונה

דף פה עמוד ב

ברייתא קתני שונה

הא לא קשיא כאן בעבודה כאן בשאינה עבודה

מאי הוי עלה תא שמע דתניא ניר חציה וזורע חציה ניר חציה וזורע חציה

אמר רבי יוחנן אין מביאין את העומר אלא מן השדות המודרמות שבארץ ישראל שבהן חמה זורחת ומהן חמה שוקעת

תניא נמי הכי אבא שאול אומר עומר היה בא מבקעת בית מקלה כבת ג' סאין היתה ושדה מודרמת היתה ובה חמה זורחת וממנה חמה שוקעת ניר חציה וזורע חציה ניר חציה וזורע חציה

רב חלקיה בר טובי הוה ליה קרנא דארעא ניר חציה וזרע חציה ניר חציה וזרע חציה ועבדה על חד תרי ומזבין להו לחיטי לסמידא:

ואם התליעה פסולה: תנו רבנן סולת שהתליעה רובה פסולה וחיטין שהתליעו רובן פסולות בעי רבי ירמיה ברוב חטה או ברוב סאה תיקו:

בעי רבא הקדישן מהו שילקה עליהן משום בעל מום כיון דפסיל כבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה תיקו:

תנן התם כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח אמר שמואל לא שנו אלא לח אבל יבש גוררו וכשר

בעי רבא הקדישו מהו שילקה עליו משום בעל מום כיון דפסול כבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה תיקו:

מתני׳ תקוע אלפא לשמן אבא שאול אומר שניה לה רגב בעבר הירדן כל הארצות היו כשרות אלא מיכן היו מביאין

אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים ולא מן מה שנזרע ביניהם ואם הביא כשר אין מביאין אנפקטן ואם הביא כשר אין מביאין מן הגרגרין שנשרו במים ולא מן הכבשים ולא מן השלוקים ואם הביא פסול:

גמ׳ (שמואל ב יד, ב) וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה מאי שנא תקועה אמר רבי יוחנן מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצויה בהן:

תנו רבנן (דברים לג, כד) וטובל בשמן רגלו זה חלקו של אשר שמושך שמן כמעין אמרו פעם אחת נצרכו להן אנשי לודקיא בשמן מינו להן פולמוסטוס אחד אמרו לו לך והבא לנו שמן במאה ריבוא

הלך לירושלים אמרו לו לך לצור הלך לצור אמרו לו לך לגוש חלב הלך לגוש חלב אמרו לו לך אצל פלוני לשדה הלז ומצאו שהיה עוזק תחת זיתיו אמר לו יש לך שמן במאה ריבוא שאני צריך אמר לו המתן לי עד שאסיים מלאכתי המתין עד שסיים מלאכתו

לאחר שסיים מלאכתו הפשיל כליו לאחוריו והיה מסקל ובא בדרך אמר לו יש לך שמן במאה ריבוא כמדומה אני ששחוק שחקו בי היהודים כיון שהגיע לעירו הוציאה לו שפחתו קומקמום של חמין ורחץ בו ידיו ורגליו הוציאה לו ספל של זהב מליאה שמן וטבל בו ידיו ורגליו לקיים מה שנאמר וטובל בשמן רגלו

לאחר שאכלו ושתו מדד לו שמן במאה ריבוא אמר לו כלום אתה צריך ליותר אמר לו הן אלא שאין לי דמים אמר לו אם אתה רוצה ליקח קח ואני אלך עמך ואטול דמיו מדד לו שמן בשמונה עשר ריבוא אמרו לא הניח אותו האיש לא סוס ולא פרד ולא גמל ולא חמור בארץ ישראל שלא שכרו

כיון שהגיע לעירו יצאו אנשי עירו לקלסו אמר להם לא לי קלסוני אלא לזה שבא עמי שמדד לי שמן במאה ריבוא והרי נושה בי בשמונה עשרה ריבוא לקיים מה שנאמר (משלי יג, ז) יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב:

אין מביאין לא מבית הזבלים: והתניא אין מביאין אנפקטן

דף פו עמוד א

ואם הביא פסול (והתניא ואם הביא כשר) מפני שהוא שרף

אמר רב יוסף לא קשיא הא ר׳ חייא הא ר׳ שמעון בר רבי דר׳ חייא זריק ליה ור׳ שמעון בר רבי מטבל [ביה] (ליה) וסימניך עשירים מקמצין:

(אסתר ב, יב) ששה חדשים בשמן המור מאי שמן המור רב הונא בר חייא אמר סטכתא ר׳ ירמיה בר אבא אמר שמן זית שלא הביא שליש:

תניא (נמי הכי) רבי יהודה אומר אנפקנון שמן זית שלא הביא שליש למה סכין אותו שמשיר את השיער ומעדן את הבשר:

אין מביאין מן הגרגרין שנשרו במים תנו רבנן שמן זית כבוש שלוק שרוי ושל שמרים ושל ריח רע לא יביא ואם הביא פסול

בעי רבה הקדישו מהו שילקה עליו משום בעל מום כיון דפסול כבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה תיקו:

מתני׳ שלשה זיתים הן ובהן שלשה שלשה שמנים

הזית הראשון מגרגרו בראש הזית וכותש ונותן לתוך הסל ר׳ יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון

[חזר] וטוען בקורה ר׳ יהודה אומר באבנים זה שני

חזר וטחן וטען זה שלישי

הראשון למנורה והשאר למנחות

השני מגרגרו בראש הגג וכותש ונותן לתוך הסל רבי יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון

טוען בקורה ורבי יהודה אומר באבנים זה שני

חזר וטחן וטען זה שלישי

הראשון למנורה והשאר למנחות

שלישי עוטנו בבית הבד עד שילקה ומעלהו ומנגבו בראש הגג כותש ונותן לתוך הסל רבי יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון

טוען בקורה רבי יהודה אומר באבנים זה שני

חזר וטחן וטען זה שלישי

הראשון למנורה והשאר למנחות:

גמ׳ איבעיא להו מגרגרו תנן או מגלגלו תנן

תא שמע דתניא שמן זית מזיתו מכאן אמרו זית ראשון מגלגלו בראש הזית וכונסו לבית הבד וטוחנו בריחים ונותנו בסלין שמן היוצא ממנו זה היה ראשון

טען בקורה שמן היוצא ממנו זה היה שני וחזר ופרק טחן וטען זה היה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות וכן זית שני

וזית שלישי עוטנו בבית הבד עד שילקה ומעלה לראש הגג ועושה אותו כמין תמרה עד שיזובו מימיו וכונסו לבית הבד וטוחנו בריחים ונותנו בסלין ושמן היוצא ממנו זה היה ראשון

טען בקורה שמן היוצא ממנו זה היה שני פרק חזר וטחן וטען זה היה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות

רבי יהודה אומר לא היה טוחנו בריחים אלא כותשו במכתשת ולא היה טוען בקורה אלא באבנים ולא היה נותנו בסלין אלא לתוך סביבות הסל

הא גופא קשיא כותש מני רבי יהודה היא תוך הסל אתאן לרבנן

האי תנא סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא:

מתני׳ הראשון שבראשון אין למעלה הימנו השני שבראשון והראשון שבשני שוין השלישי שבראשון והשני שבשני והראשון שבשלישי שוין השלישי שבשני והשני שבשלישי שוין השלישי שבשלישי אין למטה הימנו

אף כל המנחות היו בדין שיטענו שמן זית זך מה מנורה שאינה לאכילה טעונה שמן זית זך מנחות שהן לאכילה אינו דין שיטענו שמן זית זך תלמוד לאמר (שמות כז, כ) זך כתית למאור ואין זך כתית למנחות

דף פו עמוד ב

גמ׳ שוין והא אמרת ראשון למנורה והשאר למנחות אמר רב נחמן בר יצחק מאי שוין שוין למנחות:

אף [כל] המנחות היו בדין [וכו׳]: תנו רבנן (שמות כז, כ) זך אין זך אלא נקי רבי יהודה אומר כתית אין כתית אלא כתוש

יכול יהא זך כתית פסול למנחות תלמוד לאמר (שמות כט, מ) ועשרון סולת בלול בשמן כתית אם כן מה תלמוד לאמר למאור אלא מפני החיסכון

מאי חיסכון אמר רבי אלעזר התורה חסה על ממונן של ישראל

(ויקרא כד, ב) צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך אמר רבי שמואל בר נחמני אליך ולא לי לא לאורה אני צריך:

שלחן בצפון ומנורה בדרום אמר ר׳ זריקא אמר ר׳ אלעזר לא לאכילה אני צריך ולא לאורה אני צריך

(מלכים א ו, ד) ויעש לבית חלוני שקופים אטומים תנא שקופין [מבפנים] ואטומים [מבחוץ] לא לאורה אני צריך

(ויקרא כד, ג) מחוץ לפרכת העדות באהל מועד עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל

ואם תאמר לאורה אני צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו אלא עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל

מאי עדותה אמר רבא זה נר מערבי שנותנין בה שמן כנגד חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים:

מתני׳ מאין היו מביאין את היין קדוחים ועטולין אלפא ליין שניה להן בית רימה ובית לבן בהר וכפר סיגנא בבקעה כל ארצות היו כשרות אלא מיכן היו מביאין

אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים ולא ממה שנזרע ביניהן ואם הביא כשר אין מביאין הליסטיון ואם הביא כשר אין מביאין ישן דברי רבי וחכמים מכשירין אין מביאין לא מתוק ולא מעושן ולא מבושל ואם הביא פסול ואין מביאין מן הדליות אלא מן הרגליות ומן הכרמים העבודין

ולא כונסין אותו בחצבין גדולים אלא בחביות קטנות ואינו ממלא את החבית עד פיה כדי שיהא ריחו נודף

אינו מביא מפיה מפני

דף פז עמוד א

הקמחין ולא משוליה מפני השמרים אלא מביא משלישה מאמצעה

כיצד הוא בודק הגזבר יושב והקנה בידו זרק הגיר הקיש בקנה

רבי יוסי בר׳ יהודה אומר שיש בו קמחין פסול שנאמר (במדבר כח, לא) תמימים יהיו לכם ומנחתם... תמימים יהיו לכם ונסכיהם:

גמ׳ אין מביאין לא מתוק ולא מבושל ולא מעושן ואם הביא פסול והא קתני רישא אין מביאין את הליסטיון ואם הביא כשר

אמר רבינא כרוך ותני רב אשי אמר חוליא דשימשא לא מאיס חוליא דפירא מאיס:

אין מביאין ישן דברי רבי וחכמים מכשירין: אמר חזקיה מאי טעמא דרבי אמר קרא (במדבר כח, יד) לכבש יין מה כבש בן שנתו אף יין בן שנתו

אי מה כבש בן שתי שנים פסול אף יין בן שתי שנים פסול וכי תימא הכי נמי והתניא יין בן שתי שנים לא יביא ואם הביא כשר מאן שמעת ליה דאמר לא יביא רבי וקאמר אם הביא כשר

אלא אמר רבא היינו טעמא דרבי דכתיב (משלי כג, לא) אל תרא יין כי יתאדם:

אין מביאין לא מן הדליות כו׳: תנא כרמים העבודים פעמים בשנה:

רב יוסף הוה ליה קרנא דפרדיסא דרפיק ביה טפי ריפקא ועבד חמרא דדרי מיא על חד תרין:

לא היו כונסין אותן בחצבין גדולים: תנא חביות כדיות לודיות ובינוניות

אין מניחין אותן שתים שתים אלא אחת אחת:

כיצד בודק גזבר יושב וקנה בידו זרק הגיר הקיש בקנה: תנא זרק הגיר של שמרים גזבר הקיש בקנה

ולימא ליה מימר מסייע ליה לרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן כשם שהדיבור יפה לבשמים כך דיבור רע ליין:

רבי יוסי בר רבי יהודה אומר וכו׳: בעי ר׳ יוחנן הקדישו מהו שילקה עליו משום בעל מום כיון דפסול כבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה תיקו:

תנו רבנן אלים ממואב כבשים מחברון עגלים משרון גוזלות מהר המלך

ר׳ יהודה אומר מביאין כבשים שגבהן כרחבן אמר רבא בר רב שילא מאי טעמא דר׳ יהודה דכתיב (ישעיהו ל, כג) ירעה מקנך ביום ההוא כר נרחב:

כתיב (ישעיהו סב, ו) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכירים את ה׳ אל דמי לכם מאי אמרי הכי אמר רבא בר רב שילא (תהלים קב, יד) אתה תקום תרחם ציון

רב נחמן בר יצחק אמר (תהלים קמז, ב) בונה ירושלים ה׳ ומעיקרא מאי הוו אמרי אמר רבא בר רב שילא (תהלים קלב, יג) כי בחר ה׳ בציון אוה למושב לו:

מתני׳ **שתי** מדות של יבש היו במקדש עשרון וחצי עשרון רבי מאיר אומר עשרון עשרון וחצי עשרון

עשרון מה היה משמש שבו היה מודד לכל המנחות לא היה מודד לא בשלשה לפר ולא בשל שנים לאיל אלא מודדן עשרונות

חצי עשרון מה היה משמש שבו היה מודד חביתי כהן גדול מחצה בבקר ומחצה בין הערבים:

גמ׳ תניא היה ר׳ מאיר אומר מה תלמוד לומר (במדבר כח, כט) עשרון עשרון לכבש האחד מלמד ששתי עשרונות היו במקדש אחד גדוש ואחד מחוק

גדוש שבו היה מודד לכל המנחות

דף פז עמוד ב

מחוק שבו היה מודד לחביתי כהן גדול

וחכמים אומרים לא היה שם אלא עשרון אחד שנאמר (במדבר כט, ד) ועשרון אחד לכבש האחד אם כן מה תלמוד לאמר עשרון עשרון לרבות חצי עשרון

ור׳ מאיר חצי עשרון מנא ליה נפקא ליה מועשרון ורבנן וי״ו לא דרשי

ורבי מאיר האי ועשרון אחד לכבש האחד מאי עביד ליה ההוא שלא ימדוד לא בשל שלשה לפר ולא בשל שנים לאיל

ורבנן נפקא להו מנקודו דתניא אמר ר׳ יוסי למה נקוד וי״ו שבאמצע (במדבר כט, ד) עשרון של עשרון ראשון של יום טוב הראשון של חג שלא ימדוד לא בשל ג׳ לפר ולא בשל שנים לאיל ורבי מאיר נקודו לא דריש:

חצי עשרון מה היה משמש שבו היה מודד לחביתי כהן גדול:

מודד ורמינהי חביתי כהן גדול לא היו באין חצאין אלא מביא עשרון שלם וחוצהו

אמר רב ששת מאי מודד נמי דקתני מחלק

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא חצי עשרון לרבי מאיר גדוש היה או מחוק היה

(סימן: חצ״י חבית״י שלח״ן)

ותיבעי לך לרבנן עשרון גופיה קא מיבעיא להו גדוש היה או מחוק היה

אמר ליה מדר׳ מאיר נשמע לרבי מאיר ומדרבי מאיר נשמע לרבנן

מדאמר ר׳ מאיר עשרון מחוק חצי עשרון נמי מחוק מדר׳ מאיר מחוק לרבנן נמי מחוק

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא חביתי כהן גדול במה מחלקן לחלות ביד או בכלי פשיטא דביד דאי בכלי טורטני יכניס

ויכניס כיון דבקללה כתיב לאו אורח ארעא

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא שלחן מהו שיקדש קמצים בגודש שלו מדמקדש לחם קמצים נמי מקדש או דלמא דחזי ליה מקדש דלא חזי ליה לא מקדש

אמר ליה אינו מקדש איני והאמר רבי יוחנן לדברי האומר טפחיים ומחצה קופל נמצא שלחן מקדש חמשה עשר טפח למעלה לדברי האומר טפחיים קופל נמצא שלחן מקדש י״ב טפח למעלה

אמר ליה אינו מקדש ליקרב אבל מקדש ליפסל:

מתני׳ שבע מדות של לח היו במקדש הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין

לוג וחצי לוג ורביעית לוג

ר׳ אליעזר בר ר׳ צדוק אומר שנתות היו בהין עד כאן לפר ועד כאן לאיל עד כאן לכבש

ר׳ שמעון אומר לא היה שם הין וכי מה היה הין משמש אלא מדה יתירה של לוג ומחצה היתה שם שבה היה מודד למנחת כהן גדול לוג ומחצה בבוקר לוג ומחצה בין הערבים:

גמ׳ תנו רבנן שבע מדות של לח היו במקדש רביעית לוג וחצי לוג ולוג ורביעית ההין ושלישית ההין וחצי הין והין דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית לוג רבי שמעון אומר לא היה שם הין וכי מה היה הין משמש

דף פח עמוד א

את מי אביא תחתיו אלא מדה יתירה של לוג ומחצה היתה שם שבו היה מודד לחביתי כהן גדול לוג ומחצה בבקר לוג ומחצה בין הערבים

אמרו לו חצי לוג היתה שם ואפשר לשער בחצי לוג

אמר להם אף לדבריכם [חצי לוג] ולוג לא יעשה רביעית היתה שם ואפשר לשער ברביעית אלא זה הכלל היה במקדש כלי שמשמש מדה זו אינו משמש מדה אחרת:

ר׳ אלעזר בר׳ צדוק אומר שנתות היו בהין וכו׳:

מאי איכא בין רבי מאיר לרבי יהודה אמר ר׳ יוחנן בירוצי מדות איכא בינייהו

למאן דאמר ממטה למעלה קסבר בירוצי המדות נתקדשו ורביעית יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער דקא עיילי להו בירוצין

למאן דאמר ממעלה למטה קסבר בירוצי מדות לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער בהא דקא נפקי בירוצין

אביי אמר דכולי עלמא בירוצי המדות איכא למימר נתקדשו ואיכא למימר לא נתקדשו והכא במלאים קא מיפלגי

מאן דאמר מלמעלה למטה קא סבר מלאים שלא יחסר ושלא יותיר

ומאן דאמר ממטה למעלה מלאים שלא יחסר אבל יותיר מלאים קרינא ביה

אמר מר רבי שמעון אומר לא היה שם הין שפיר קאמר להו רבי שמעון לרבנן ורבנן הוה הין דעבד משה לשמן המשחה דכתיב (שמות ל, כד) ושמן זית הין

מר סבר כיון דלדורות לא הוה צריך לפי שעה הוא דעבדיה ואיגנז ואידך כיון דהוה הוה

אמר מר ואת מי אביא תחתיו לא סגיא דלא מעייל כדאמר רבינא גמירי שתי סמיכות בציבור הכא נמי גמירי דשבע מדות של לח היו במקדש

ר׳ אלעזר בר׳ צדוק אומר שנתות היו בהין ולית ליה שבע מדות לית ליה ואי בעית אימא מאי שבע מדות שבע מדידות:

מתני׳ רביעית מה היתה משמשת רביעית מים למצורע ורביעית שמן לנזיר

חצי לוג מה היה משמש חצי לוג מים לסוטה וחצי לוג שמן לתודה

ובלוג היה מודד לכל המנחות

אפילו מנחה של ס׳ עשרון נותן לה ס׳ לוג ר׳ אליעזר בן יעקב אומר אפילו מנחה של ס׳ עשרון אין לה אלא לוגה שנאמר (ויקרא יד, כא) למנחה ולוג שמן

ששה לפר וארבעה לאיל ושלשה לכבש

שלשה ומחצה למנורה חצי לוג לכל נר:

גמ׳ יתיב רבי וקא קשיא ליה רביעית למה נמשחה אי מצורע

דף פח עמוד ב

חוץ הוא ואי נזיר לחם נזיר בשחיטת איל הוא דקדיש

אמר ליה רבי חייא שבה היה מודד לחביתי כהן גדול רביעית שמן לכל חלה וחלה קרי עליה (ישעיהו מו, יא) מארץ מרחק איש עצתי:

חצי לוג מה היה משמש: יתיב רבי וקא קשיא ליה חצי לוג למה נמשח אי סוטה וכי חולין הוא דצריכי לקדושי (במדבר ה, יז) מים קדושים כתיב אי תודה לחמי תודה בשחיטת תודה הוא דקדשי

אמר ליה ר׳ שמעון ברבי שבו היה מחלק חצי לוג שמן לכל נר ונר אמר לו נר ישראל כך היה

אמר רבי יוחנן אמר רבי נר שכבתה נידשן השמן נידשנה הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן ומדליקה

יתיב רבי זריקא וקא מיבעיא ליה כשהוא נותן בה שמן כמדה ראשונה או כמו שחסרה

אמר רבי ירמיה פשיטא דכמדה ראשונה דאי כמה שחסרה מנא ידעינן מאי חיסר וכי תימא דמשער ליה אם כן שבע מדות נפיש להו מדות טובא

קרי עליה (תהלים מה, ה) והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק

איתמר נמי אמר רבי אבהו אמר ר׳ יוחנן ואמרי לה אמר רבי אבא אמר רבי חנינא אמר רבי נר שכבתה נידשן השמן נידשנה הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן כמדה ראשונה ומדליקה

אמר רב הונא בריה דרב יהודה אמר רב ששת נר שבמקדש של פרקים הוה

קסבר כי כתיב (שמות כה, לט) ככר ומקשה אמנורה ונרותיה כתיב כיון דמיבעיא הטבה אי לאו דפרקים הוי לא הוה מטייבא ליה

מיתיבי כיצד עושה מסלקן ומניחן באוהל ומקנחן בספוג ונותן בהן שמן ומדליקן

הוא דאמר כי האי תנא דתניא חכמים אומרים לא היו מזיזין אותה ממקומה

מכלל דאיבעיא ליה לאוזוזה מצי מזיז לה אלא אימא לא היתה זזה ממקומה

ומאן חכמים ר׳ אלעזר הוא דתניא רבי אלעזר ברבי צדוק אומר כמין טס של זהב היה לה על גבה כשהוא מטיבה דוחקו כלפי פיה כשהוא נותן בה שמן דוחקו כלפי ראשה

ובפלוגתא דהני תנאי דתניא מנורה ונרותיה באות מן הככר ואין מלקחיה ומחתותיה מן הככר ר׳ נחמיה אומר מנורה היתה באה מן הככר ולא נרותיה ומלקחיה ומחתותיה באות מן הככר

במאי קא מיפלגי בהאי קרא דתניא (שמות כה, לט) ככר זהב טהור יעשה אותה למדנו למנורה שבאה מן הככר מנין לרבות נרותיה תלמוד לומר (שמות כה, לט) את כל הכלים האלה יכול שאני מרבה אף מלקחיה ומחתותיה תלמוד לומר אותה דברי רבי נחמיה

קשיא דרבי נחמיה אדרבי נחמיה תרי תנאי ואליבא דרבי נחמיה

ר׳ יהושע בן קרחה אומר מנורה באה מן הככר ואין מלקחיה ומחתותיה ונרותיה באה מן הככר ואלא מה אני מקיים את כל הכלים האלה שהיו כלים של זהב

זהב בהדיא כתיב בו (שמות כה, לז) ועשית את נרותיה שבעה והעלה את נרותיה והאיר אל עבר פניה ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור לא נצרכא אלא לפי נרות סלקא דעתך אמינא הואיל ופי נרות אשחורי משחר התורה חסה על ממונן של ישראל

דף פט עמוד א

וליעבד זהב כל דהו קא משמע לן:

חצי לוג שמן לתודה:

תניא רבי עקיבא אומר מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים אילו לא נאמר אלא בשמן אחד הייתי אומר הרי הוא ככל המנחות ללוג עכשיו שכתב בשמן בשמן הוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט מיעטו הכתוב לחצי לוג

ריבוי אחר ריבוי חד ריבוי הוא

אלא אילו לא נאמר בשמן כל עיקר הייתי אומר הרי הוא ככל המנחות ללוג עכשיו שנאמר בשמן בשמן הוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט מיעטו הכתוב לחצי לוג

יכול יהא חצי לוג זה מתחלק לשלשת מינין לחלות ולרקיקין ולרביכה כשהוא אומר בשמן ברביכה שאין תלמוד לאמר ריבה שמן לרביכה הא כיצד מביא חצי לוג שמן וחוציהו [חציו] לחלות ולרקיקין וחציו לרביכה

אמר לו ר׳ אלעזר בן עזריה עקיבא אם אתה מרבה כל היום כולו בשמן בשמן איני שומע לך אלא חצי לוג שמן לתודה ורביעית שמן לנזיר ואחד עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני:

בלוג היה מודד:

תנו רבנן מצורע עני כתיב (ויקרא יד, כא) עשרון בלול ולוג לימד על עשרון שטעון לוג דברי חכמים

רבי נחמיה ורבי אליעזר אומרים אפילו מנחה של ששים עשרונים אין לה אלא לוגה שנאמר (ויקרא יד, כא) למנחה ולוג שמן

ורבי נחמיה ור׳ אליעזר (בן יעקב) האי עשרון בלול ולוג מאי עבדי ליה ההוא לגופיה דקא אמר רחמנא לייתי חד עשרון

ואידך לגופיה לא צריך מדגלי רחמנא גבי מצורע ג׳ קרבנות וג׳ עשרונות הכא דחד קרבן חד עשרון

ואידך איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וחס רחמנא עליה לאתויי בדלות אימא לא ליבעי מינה כלל ואידך לגמרי לא אשכחן

ורבנן האי למנחה ולוג שמן מאי עבדי ליה ההוא למתנדב מנחה שלא יפחות מדבר הטעון לוג ומאי ניהו עשרון ואידך תרתי שמעת מינה:

ששה לפר ארבעה לאיל שלשה לכבש: מנלן דכתיב (במדבר כח, יד) ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר

הין תריסר לוגי הויין דכתיב (שמות ל, כד) שמן זית הין וכתיב (שמות ל, לא) שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם זה בגימטריא תריסר הויין:

שלשה ומחצה למנורה חצי לוג לכל נר: מנא הני מילי דתנו רבנן (שמות כז, כא) מערב עד בקר תן לה מדתה שתהא דולקת והולכת מערב עד בקר דבר אחר מערב עד בקר אין לך עבודה שכשירה מערב עד בקר אלא זו בלבד ושיערו חכמים חצי לוג מאורתא ועד צפרא

איכא דאמרי מלמעלה למטה שיערו ואיכא דאמרי ממטה למעלה שיערו

מאן דאמר ממטה למעלה שיערו התורה חסה על ממונן של ישראל ומאן דאמר ממעלה למטה שיערו אין עניות במקום עשירות:

מתני׳ מערבין נסכי פרים בנסכי אילים נסכי כבשים בנסכי כבשים של יחיד בשל ציבור

דף פט עמוד ב

של יום בשל אמש

אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים ואם בללן אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן ונתערבו כשרים אם עד שלא בלל פסול

הכבש הבא עם העומר אף על פי שמנחתו כפולה לא היו נסכיו כפולים:

גמ׳ ורמינהו

(ויקרא ג, ה) והקטירו שלא יערב חלבים בחלבים

אמר ר׳ יוחנן אם נתערבו קא אמר

אי הכי ואין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים ואפילו נתערבו נמי לא והא מדקתני סיפא בללן אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן ונתערבו כשרין מכלל דרישא לכתחלה קא אמר

אמר אביי הכי קאמר מערבין יינן אם נתערב סלתן ושמנן

ויינן לכתחלה לא והתניא במה דברים אמורים בסלת ושמן אבל יין מערבין

אלא אמר אביי הכי קאמר היכא דהוקטר סלתן ושמנן מערבין יין לכתחלה היכא דלא הוקטר אם נתערב סלתן ושמנן מערבין נמי יינן ואם לאו אין מערבין דלמא אתי לאיערובי סלת ושמן לכתחלה:

כבש הבא עם העומר: תנו רבנן (ויקרא כג, יג) ומנחתו שני עשרונים לימד על כבש הבא עם העומר שמנחתו כפולה

יכול כשם שמנחתו כפולה כך יינו כפול תלמוד לומר (ויקרא כג, יג) ונסכו יין רביעית ההין יכול לא יהא יינו כפול שאינו נבלל עם מנחתו אבל יהא שמנו כפול שנבלל עם מנחתו תלמוד לאמר ונסכו כל נסכיו לא יהו אלא רביעית

מאי תלמודא אמר רבי אלעזר כתיב ונסכה וקרינן ונסכו

כיצד נסכה דמנחה כנסכו דיין מה יין רביעית אף שמן נמי רביעית

אמר ר׳ יוחנן אשם מצורע ששחטו שלא לשמו טעון נסכים שאם אי אתה אומר כן פסלתו

מתקיף לה רב מנשיא בר גדא אלא מעתה כבש הבא עם העומר ששחטו שלא לשמו תהא מנחתו כפולה שאם אי אתה אומר כן פסלתו

ותמיד של שחר ששחטו שלא לשמו יהא טעון שני גזירין בכהן אחד שאם אי אתה אומר כן פסלתו ותמיד של בין הערבים ששחטו שלא לשמו יהא טעון שני גזירין בשני כהנים שאם אי אתה אומר כן פסלתו

אין הכי נמי אלא אמר אביי חדא מינייהו נקט

ר׳ אבא אמר בשלמא הנך עולות נינהו

דף צ עמוד א

אי לא חזו לעולת חובה קרבי לעולת נדבה אלא הכא אי לא מוקמית ליה במילתיה אשם נדבה מי איכא

תניא כוותיה דרבי יוחנן אשם מצורע ששחטו שלא לשמו או שלא נתן מדמו על גבי בהונות הרי זו עולה לגבי מזבח וטעון נסכים וצריך אשם אחר להתירו:

מתני׳ כל מדות שבמקדש היו נגדשות חוץ משל כהן גדול שהיה גודשה לתוכה

מדת הלח ביירוציהן קדש ומדת היבש ביירוציהן חול

רבי עקיבא אומר מדת הלח קדש לפיכך ביירוציהן קדש מדת היבש חול לפיכך ביירוציהן חול רבי יוסי אומר לא משום זה אלא שהלח נעקר והיבש אינו נעקר:

גמ׳ מני אי רבי מאיר חד גדוש הוה אי רבנן חדא ומחוק הוה

אמר רב חסדא לעולם רבי מאיר ומאי כל מדות כל מדידות:

מדת הלח בירוציהן קדש: במאי קא מיפלגי

תנא קמא סבר מדת הלח נמשחה בין מבפנים בין מבחוץ מדת יבש נמשחה מבפנים ולא נמשחה מבחוץ

ורבי עקיבא סבר מדת הלח נמשחה בין מבפנים בין מבחוץ מדת יבש לא נמשחה כל עיקר

ורבי יוסי סבר אידי ואידי נמשחה מבפנים ולא נמשחה מבחוץ והכא היינו טעמא דלח נעקר ומגווה דמנא קא אתי והיבש אינו נעקר

וכי נעקר מאי הוי גברא למאי דצריך קא מכוין

אמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב זאת אומרת כלי שרת מקדשין שלא מדעת רבינא אמר לעולם אימא לך כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת וגזרה שמא יאמרו מוציאין מכלי שרת לחול

מותיב ר׳ זירא סידר את הלחם ואת הבזיכין לאחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה כיצד יעשה יניחנו לשבת הבאה שאפילו הוא על שלחן ימים רבים אין בכך כלום

ואמאי התם נמי לימא גזירה שמא יאמרו מפקידין בכלי שרת

פנים אחוץ קא רמית פנים לאו כולי עלמא ידעי חוץ כולי עלמא ידעי

תנן התם מותר נסכים לקיץ המזבח

מאי מותר נסכים

רבי חייא בר יוסף אמר בירוצי מדות ר׳ יוחנן אמר כאותה ששנינו המקבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו בשלש יספק מארבע

דף צ עמוד ב

משלש ועמדו מארבע מספק מארבע שיד הקדש על העליונה

תניא כוותיה דרבי חייא בר יוסף תניא כוותיה דרבי יוחנן

תניא כוותיה דרבי חייא בר יוסף בירוצי מידות הללו מה היו עושין בהן אם יש זבח אחר יקריבו עמו ואם לנו יפסלו בלינה ואם לאו מקיצין בהן את המזבח וקיץ זה מהו עולות הבשר לשם ועורות לכהנים

תניא כוותיה דרבי יוחנן המקבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו משלש מספק מארבע משלש ועמדו מארבע מספק מארבע שיד הקדש על העליונה וזהו ששנינו מותר נסכים לקיץ המזבח:

מתני׳ כל קרבנות הציבור והיחיד טעונין נסכים חוץ מן הבכור והמעשר והפסח והחטאת והאשם אלא שחטאתו של מצורע ואשמו טעונין נסכים:

גמ׳ תנו רבנן

(במדבר טו, ג) ועשיתם אשה לה׳ יכול כל העולה לאישים יהא טעון נסכים אפילו מנחה תלמוד לומר (במדבר טו, ג) עולה שלמים מנין תלמוד לומר זבח תודה מנין תלמוד לאמר או זבח

יכול שאני מרבה אף בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם תלמוד לומר (במדבר טו, ג) לפלא נדר או בנדבה בא בנדר ונדבה טעון נסכים שאינו בא בנדר ונדבה אין טעון נסכים

משמע להוציא את אלו אוציא את חובות הבאות מחמת הרגל ברגל ומאי נינהו עולות ראייה ושלמי חגיגה תלמוד לאמר (במדבר טו, ג) או במועדיכם כל הבא במועדיכם טעון נסכים

משמע להביא את אלו אביא שעירי חטאת הואיל ובאין חובה ברגל תלמוד לומר (במדבר טו, ח) וכי תעשה בן בקר

בן בקר בכלל היה ולמה יצא להקיש אליו מה בן בקר מיוחד בא בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה

(במדבר טו, ג) לעשות ריח ניחוח לה׳ מן הבקר או מן הצאן מה תלמוד לאמר לפי שנאמר עולה שומע אני אפילו עולת העוף במשמע תלמוד לאמר מן הבקר או מן הצאן דברי ר׳ יאשיה

רבי יונתן אומר אינו צריך הרי הוא אומר זבח ועוף אינו זבח אם כן מה תלמוד לאמר מן הבקר או מן הצאן לפי שנאמר (ויקרא א, ב) אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳ מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן יכול האומר הרי עלי עולה יביא משניהם תלמוד לאמר מן הבקר או מן הצאן רצה אחד מביא רצה שנים מביא

ורבי יונתן למה לי קרא האמר עד שיפרוט לך הכתוב יחדו

איצטריך סלקא דעתך אמינא

דף צא עמוד א

הואיל וכתיב ומן הצאן כמאן דכתיב יחדו דמי

ולרבי יאשיה דאמר אף על גב דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב יחדו דמי ליבעי קרא

הכתיב (ויקרא א, ג) אם עולה קרבנו מן הבקר (ויקרא א, י) ואם מן הצאן קרבנו

ואידך איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי במפרש אבל בסתמא לייתי מתרוייהו קמ״ל

אמר מר תודה מנין תלמוד לאמר או זבח אטו תודה לאו זבח הוא איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ואיכא לחם בהדה לא תיבעי נסכים

ומאי שנא מאיל נזיר דאיכא בהדיה לחם ובעי נסכים

סלקא דעתך אמינא התם שני מינין הכא ארבעת מינין קמ״ל

ולכתוב רחמנא (במדבר טו, ג) לפלא נדר או לנדבה ולא בעי עולה

אי לא כתב רחמנא עולה הוה אמינא ועשיתם אשה לה׳ כלל לפלא נדר או לנדבה פרט לריח ניחוח חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר שאינו בא על חטא אף כל שאין בא על חטא

אוציא חטאת ואשם שהן באין על חטא אביא בכור ומעשר ופסח שאין באין על חטא תלמוד לאמר עולה

השתא דכתיב עולה כלל ופרט מה מרבית ביה מה הפרט מפורש שאינו מחוייב ועומד אף כל שאינו מחוייב ועומד

להביא ולדות קדשים ותמורתן ועולה הבאה מן המותרות

ואשם שניתק לרעיה וכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן

והשתא דאמרת או לדרשא לפלא נדר או לנדבה למה לי לחלקם איצטריך סלקא דעתך אמינא עד דמייתי נדר ונדבה לא ליבעי נסכים קמ״ל דאייתי נדר לחודיה ליבעי נסכים ואי אייתי נדבה לחודיה לייתי נסכים

הניחא לרבי יאשיה אלא לר׳ יונתן למה לי סלקא דעתך אמינא אייתי נדר לחודיה ליבעי נסכים אייתי נדבה לחודיה ליבעי נסכים אייתי נדר ונדבה תיסגי בנסכים דחד קמ״ל

או במועדיכם למה לי סלקא דעתך אמינא הני מילי דקא מייתי עולה בנדר ושלמים בנדבה אי נמי איפכא

אבל היכא דקא מייתי עולה ושלמים בנדר אי נמי עולה ושלמים בנדבה שם נדר אחד ושם נדבה אחת היא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ״ל או במועדיכם

(במדבר טו, ח) וכי תעשה בן בקר עולה או זבח למה לי איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דקא מייתי עולה ושלמים בנדר אי נמי עולה ושלמים בנדבה

אבל היכא דקא מייתי שתי עולות חדא בנדר וחדא בנדבה אי נמי שני שלמים אחד בנדר ואחד בנדבה אימא שם שלמים אחת היא שם עולה אחת היא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ״ל

(במדבר טו, ח) לפלא נדר או שלמים למה לי סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דמייתי שתי עולות חדא בנדר וחדא בנדבה אי נמי שני שלמים חדא בנדר וחדא בנדבה

אבל היכא דקא מייתי. שתי עולות בנדר ושתי עולות בנדבה אי נמי שני שלמים בנדר ושני שלמים בנדבה שם עולה אחד הוא ושם נדר אחד הוא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ״ל

ורבי יאשיה האי מן הבקר או מן הצאן למה לי

סלקא דעתך אמינא הני מילי [בתרי מיני אבל בחד מינא תסגי ליה בנסכים דחד קמ״ל

(במדבר טו, יב) ככה תעשו לאחד למה לי סלקא דעתך אמינא הני מילי] בזה אחר זה אבל בבת אחת תיסגי ליה בנסכים דחד קמ״ל:

אלא שחטאתו של מצורע ואשמו טעון נסכים: מנא הני מילי דתנו רבנן (ויקרא יד, י) ושלשה עשרונים סלת מנחה במנחה הבאה עם הזבח הכתוב מדבר

אתה אומר במנחה הבאה עם הזבח או אינו אלא במנחה הבאה בפני עצמה כשהוא אומר (ויקרא יד, כ) והעלה הכהן את העולה ואת המנחה הוי אומר במנחה הבאה עם הזבח הכתוב מדבר

ועדיין איני יודע אם טעונה נסכים ואם לאו תלמוד לאמר (במדבר טו, ה) ויין לנסך רביעית ההין תעשה על העולה או לזבח לכבש האחד עולה זו עולת מצורע זבח זו חטאת מצורע או לזבח זו אשם מצורע

ותיפוק ליה תרוייהו מזבח

דף צא עמוד ב

דאמר מר חטאת ואשם מנין תלמוד לומר זבח

הני מילי היכא דתרוייהו כי הדדי נינהו אבל היכא דאשם להכשיר וחטאת לכפר בעינן תרי קראי

זבח זו חטאת מצורע ואימא זו חטאת ואשם דנזיר

לא סלקא דעתך דתניא (במדבר ו, טו) ומנחתם ונסכיהם בעולתו ובשלמיו הכתוב מדבר

אתה אומר בעולתו ובשלמיו או אינו אלא אפילו חטאת תלמוד לאמר (במדבר ו, יז) ואת האיל יעשה זבח שלמים ומנחתו ונסכו

איל בכלל היה ולמה יצא להקיש אליו מה איל מיוחד בא בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה

עולה זו עולת מצורע ואימא זו עולת יולדת

אמר אביי עולת יולדת מסיפא דקרא נפקא

דתניא רבי נתן אומר לכבש זו עולת יולדת האחד זה אחד עשר של מעשר [שקרב שלמים]

שלא מצינו לה בכל התורה שיהא טפל חמור מן העיקר

רבא אמר איזהו דבר שצריך שלשה רבויין הוי אומר זו מצורע

לאיל למה לי אמר רב ששת לרבות אילו של אהרן

אילו של אהרן מבמועדיכם נפקא סלקא דעתך אמינא הני מילי דצבור אבל דיחיד לא

ומאי שנא מעולת יולדת

סלקא דעתך אמינא הני מילי דבר שאין קבוע לו זמן אבל דבר שקבוע לו זמן אימא לא קמ״ל

או לאיל למה לי לרבות את הפלגס

הניחא לר׳ יוחנן דאמר בריה הוא דתנן הקריבו מביא עליו נסכי איל ואינו עולה לו מזבחו ואמר ר׳ יוחנן או לאיל לרבות את הפלגס

אלא לבר פדא דאמר מייתי ומתני דספיקא הוא אצטריך קרא לרבויי ספיקא

[ודאי] לבר פדא קשיא

(במדבר טו, יא) ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים לשור האחד מה תלמוד לאמר לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי איל לנסכי כבש יכול נחלק בין נסכי פר לנסכי עגל תלמוד לאמר לשור האחד

או לאיל מה תלמוד לאמר לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי בן שנה לנסכי בן שתים יכול נחלק בין נסכי בן שתים לנסכי בן שלש תלמוד לאמר או לאיל האחד

או לשה בכבשים מה תלמוד לאמר לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי כבש לנסכי איל יכול נחלק בין נסכי כבשה לנסכי רחלה תלמוד לאמר או לשה בכבשים

או בעזים מה תלמוד לאמר לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי כבש לנסכי איל יכול נחלק בין נסכי גדי לנסכי שעיר תלמוד לומר או בעזים

אמר רב פפא בדיק לן רבא

דף צב עמוד א

נסכי רחלה בכמה ופשטינא ליה ממתניתין גדי משמש נסכי צאן של גדולים ושל קטנים של זכרים ושל נקבות חוץ משל אילים:

מתני׳ כל קרבנות הצבור אין בהן סמיכה חוץ מן הפר הבא על כל המצות ושעיר המשתלח רבי שמעון אומר אף שעיר עבודת כוכבים

כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מן הבכור והמעשר והפסח

והיורש סומך ומביא נסכים ומימר:

גמ׳ תנו רבנן כל קרבנות הצבור אין בהן סמיכה חוץ מפר הבא על כל המצות ושעירי עבודת כוכבים דברי רבי שמעון רבי יהודה אומר שעירי עבודת כוכבים אין בהן סמיכה ואת מי אביא תחתיהם שעיר המשתלח

לא סגיא דלא מעייל אמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור

אמר לו רבי שמעון והלא אין סמיכה אלא בבעלים וזה אהרן ובניו סומכין בו אמר לו אף זה אהרן ובניו מתכפרין בו

אמר ר׳ ירמיה ואזדו לטעמייהו

דתניא (ויקרא טז, לג) וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים ואת אהל מועד זה היכל מזבח כמשמעו יכפר אלו העזרות כהנים כמשמען על כל עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלוים

הושוו כולן לכפרה אחת שמתכפרין בשעיר המשתלח דברי רבי יהודה

רבי שמעון אומר כשם שדם שעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל על טומאת מקדש וקדשיו כך דם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו כשם שוידוי של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות כך וידוי של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות

ור׳ שמעון הא ודאי הושוו אין הושוו דבני כפרה נינהו מיהו כל חד וחד מכפר בדנפשיה

לרבי יהודה טומאת מקדש וקדשיו ישראל מכפרי בדם שעיר הנעשה בפנים וכהנים בפר של אהרן בשאר עבירות אלו ואלו מכפרי בוידוי שעיר המשתלח ולרבי שמעון בשאר עבירות נמי כהנים בוידוי דפר מתכפרי

כדקתני אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משיח מה בין ישראל לכהנים ולכהן משיח אלא שדם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו [זו דברי ר׳ יהודה]

ור׳ שמעון אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל כך דם הפר מכפר על הכהנים כשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל כך וידויו של פר מכפר על הכהנים

תנו רבנן (ויקרא ד, טו) וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר פר טעון סמיכה ואין שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה דברי ר׳ יהודה

ר׳ שמעון אומר פר טעון סמיכה בזקנים ואין שעירי עבודת כוכבים טעון סמיכה בזקנים אלא באהרן

ורמינהו החי החי טעון סמיכה ואין שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה דברי ר׳ יהודה ר׳ שמעון אומר חי טעון סמיכה באהרן

דף צב עמוד ב

ואין שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים

אמר רב ששת ותסברא דהך קמייתא מתרצתא היא הא אמר ר׳ שמעון סמיכה בבעלים בעינן

אלא תריץ הכי הפר פר טעון סמיכה ואין שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר החי חי טעון סמיכה באהרן ואין שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים

והכי קא אמר ליה ר׳ שמעון לר׳ יהודה שעירי עבודת כוכבים בעו סמיכה ואי שמיע לך דלא בעו סמיכה באהרן הוא דשמיע לך ומיעוטא מהחי הוא

ורבי יהודה למה לי למעטינהו מקרא והא אמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור גירסא בעלמא

ורבי שמעון שעירי עבודת כוכבים דבעיא סמיכה מנלן

נפקא לן מדתניא (ויקרא ד, כד) וסמך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי ר׳ יהודה ר׳ שמעון אומר לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה שהיה ר׳ שמעון אומר כל חטאת שנכנס דמה לפנים טעונה סמיכה

למה לי למימרא שהיה סימנא בעלמא

ואימא שעיר הנעשה בפנים דומיא דשעיר נשיא דמכפר על עבירות מצוה ידועה

ולרבינא דאמר גמירי שתי סמיכות בציבור קראי למה לי

איצטריך הלכתא ואיצטריך קראי

דאי מקרא הוה אמינא זבחי שלמי ציבור

כי קשיא אמתניתין דהך פירקא דכל המנחות באות אמר ר׳ שמעון שלשה מינין טעונין שלש מצות

ליתי בקל וחומר ויהו זבחי שלמי ציבור טעונין סמיכה מקל וחומר מה שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין סמיכה חיים וכו׳ איצטריך הלכתא

ואי מהלכתא (הוה אמינא) לא ידעינן הי נינהו קמשמע לן דומיא דשעיר נשיא דמכפר על עבירות מצוה ידועה:

כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מבכור ומעשר ופסח:

תנו רבנן (ויקרא א, ג) קרבנו ולא הבכור שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאין קדושתן מרחם טעונין סמיכה בכור שקדושתו מרחם אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא הבכור

קרבנו ולא מעשר שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאין מקדשין לפניהם ולאחריהם טעונין סמיכה מעשר שמקדש לפניו ולאחריו אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא מעשר

קרבנו ולא פסח שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאינו בעמוד והבא טעונין סמיכה פסח שהוא בעמוד והבא אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא פסח

איכא למיפרך מה לשלמים שכן טעונין נסכים ותנופת חזה ושוק קראי אסמכתא בעלמא

אלא

דף צג עמוד א

קראי למה לי קרבנו ולא קרבן חבירו קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה:

היורש סומך:

תני רב חנניה קמיה דרבא יורש אינו סומך יורש אינו מימר והא אנן תנן היורש סומך ומביא את נסכיו ומימר

אמר ליה איפכאי אמר ליה לא מתניתין מני רבי יהודה היא דתניא יורש סומך יורש מימר רבי יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר

מאי טעמא דר' יהודה קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחילת הקדש יורש אינו מימר

ורבנן (ויקרא כז, י) המר ימיר לרבות את היורש ויליף סוף הקדש מתחילת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך

ורבנן האי קרבנו מאי עבדי ליה קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים קרבנו ולא קרבן חבירו קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה

ורבי יהודה לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד כוכבים וחבירו מחד קרא נפקא אייתרו ליה תרי קראי חד קרבנו ולא קרבן אביו ואידך לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה

ורבי יהודה האי המר ימיר מאי עביד ליה מיבעי ליה לרבות את האשה דתניא לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בלשון זכר מה סופינו לרבות את האשה תלמוד לומר המר ימיר

ורבנן דרשי מואם ור' יהודה ואם לא דריש:

מתני' הכל סומכין חוץ מחרש שוטה וקטן וסומא ועובד כוכבים והעבד והשליח והאשה

וסמיכה שירי מצוה

על הראש בב' ידים ובמקום שסומכין שוחטין ותכף לסמיכה שחיטה:

גמ' בשלמא חרש שוטה וקטן דלאו בני דעה נינהו עובד כוכבים נמי (ויקרא א, ב) בני ישראל סומכין ואין עובדי כוכבים סומכין אלא סומא מאי טעמא לא

רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי חד אמר אתיא סמיכה סמיכה מזקני עדה

וחד אמר אתיא סמיכה סמיכה מעולת ראייה

ולמאן דאמר מעולת ראייה מאי טעמא לא יליף מן זקני עדה

דף צג עמוד ב

דנין יחיד מיחיד ואין דנין יחיד מציבור

ולמאן דיליף מזקני עדה מאי טעמא לא יליף מעולת ראייה דנין מידי דכתיב ביה סמיכה בגופיה ממידי דכתיב ביה סמיכה בגופיה לאפוקי עולת ראייה דהיא גופה מעולת נדבה גמרה

דתני תנא קמיה דרב יצחק בר אבא (ויקרא ט, טז) ויקרב את העולה ויעשה כמשפט עולת נדבה לימד על עולת חובה שטעונה סמיכה:

והעבד והשליח והאשה: תנו רבנן (ויקרא א, ד) ידו ולא יד עבדו ידו ולא יד שלוחו ידו ולא יד אשתו

כל הני למה לי צריכא אי כתב רחמנא חד הוה אמינא למעוטי עבד דלאו בר מצות אבל שליח דבר מצוה הוא ושלוחו של אדם כמותו אימא לסמוך

ואי אשמעינן הני תרתי דלאו כגופיה דמיא אבל אשתו דכגופיה דמיא אימא תיסמך צריכא:

סמיכה שירי מצוה: ת״ר (ויקרא א, ד) וסמך (ויקרא א, ד) ונרצה וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר (ויקרא יז, יא) כי הדם הוא בנפש יכפר אלא לומר לך שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר

ותניא גבי תנופה כי האי גוונא (ויקרא יד, כא) לתנופה לכפר וכי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר אלא לומר לך שאם עשאה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר:

על הראש: תנו רבנן ידו על הראש ולא ידו על הצואר ידו על הראש ולא ידו על הגביים ידו על הראש ולא ידו על החזה

כל הני למה לי צריכי דאי כתב רחמנא חד למעוטי צואר דלא קאי בהדי ראשו אבל גבו דקאי להדי ראשו אימא לא צריכא

ואי אשמעינן הני תרי משום דלא איתרבי לתנופה אבל חזה דאיתרבי לתנופה אימא לא צריכא

איבעיא להו ידו על הצדדין מהו תא שמע דתניא אבא ביראה ברבי אליעזר בן יעקב אומר ידו על ראשו ולא ידו על הצדדין

בעי רבי ירמיה מטלית מהו שתחוץ תא שמע ובלבד שלא תהא דבר חוצץ בינו לבין הזבח:

ובשתי ידים: מנא הני מילי אמר ריש לקיש דאמר קרא (ויקרא טז, כא) וסמך אהרן את שתי ידו כתיב ידו וכתיב שתי זה בנה אב כל מקום שנאמר ידו הרי כאן שתים עד שיפרט לך הכתוב אחת

אזל רבי אלעזר אמרה להא שמעתא בבי מדרשא ולא אמרה משמיה דריש לקיש שמע ריש לקיש ואיקפד אמר ליה אי סלקא דעתך כל היכא דכתיב ידו תרתי נינהו למה לי למכתב ידיו ידיו

אקשי ליה עשרים וארבע ידיו (ויקרא ז, ל) ידיו תביאנה (דברים לג, ז) ידיו רב לו (בראשית מח, יד) שכל את ידיו אישתיק

לבתר דנח דעתיה אמר ליה מאי טעמא לא תימא לי ידיו דסמיכה קאמרי

בסמיכה נמי כתיב (במדבר כז, כג) ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו סמיכה דבהמה קאמרי:

ובמקום שסומכין שוחטין תכף לסמיכה שחיטה: מאי קאמר הכי קאמר במקום שסומכין שוחטין שתכף לסמיכה שחיטה:

מתני׳ חומר בסמיכה מבתנופה ובתנופה מבסמיכה שאחד מניף לכל החברים ואין אחד סומך לכל החברים חומר בתנופה שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור

דף צד עמוד א

בחיים ובשחוטין ובדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים מה שאין כן בסמיכה:

גמ׳ תנו רבנן (ויקרא א, ג) קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה

שיכול והלא דין הוא ומה תנופה שנתרבתה בשחוטין נתמעטה בחוברין סמיכה שלא נתרבתה בשחוטין אינו דין שתתמעט בחוברין תלמוד לאמר קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה

ותתרבה תנופה בחוברין מקל וחומר ומה סמיכה שלא נתרבתה בשחוטין נתרבתה בחוברין תנופה שנתרבתה בשחוטין אינו דין שנתרבתה בחוברין

משום דלא אפשר היכי ליעביד לינפו כולהו בהדי הדדי קא הויא חציצה ליניף וליהדר וליניף תנופה אמר רחמנא ולא תנופות

וסמיכה בשחוטין ליתא והתנן בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר היה עולה בכבש והסגן בימינו הגיע למחצית הכבש אחז סגן בימינו והעלהו והושיט לו הראשון הראש והרגל סומך עליהם וזורקן

הושיט השני לראשון שתי ידים נותנו לכהן גדול סומך עליהם וזורקן נשמט השני והלך לו וכך היו מושיטין לו שאר כל האברים סומך עליהם וזורקן

ובזמן שהוא רוצה הוא סומך ואחרים זורקין

אמר אביי התם משום כבודו דכהן גדול:

מתני׳ **שתי** הלחם נילושות אחת אחת ונאפות אחת אחת לחם הפנים נילושות אחת אחת ונאפות שתים שתים ובדפוס היה עושה אותן כשהוא רודן נותנן לדפוס כדי שלא יתקלקלו:

גמ׳ מנא הני מילי דתנו רבנן (ויקרא כד, ה) שני עשרונים יהיה החלה האחת מלמד שנילושות אחת אחת

מנין שאף שתי הלחם כך תלמוד לומר יהיה ומנין שאפייתן שתים שתים תלמוד לומר (ויקרא כד, ו) ושמת אותם יכול אף שתי הלחם כן תלמוד לומר אותם

האי אותם הא אפיקתיה אם כן לימא קרא ושמתם מאי ושמת אותם שמעת מיניה תרתי:

תנו רבנן ושמת אותם בדפוס שלשה דפוסין הם נותנה לדפוס ועדיין היא בצק וכמין דפוס היה לה בתנור וכשהוא רודה נותנה בדפוס כדי שלא תתקלקל ולהדרה לדפוס קמא כיון דאפי לה נפחה:

איתמר לחם הפנים כיצד עושין אותו

דף צד עמוד ב

רבי חנינא אמר כמין תיבה פרוצה ר׳ יוחנן אמר כמין ספינה רוקדת

בשלמא למאן דאמר כמין תיבה פרוצה היינו דהוו יתבי בזיכין אלא למאן דאמר כמין ספינה רוקדת היכי הוו יתבי בזיכין מקום עביד להו

בשלמא למאן דאמר כמין תיבה פרוצה היינו דהוו יתבי קנים אלא למאן דאמר כמין ספינה רוקדת קנים היכי הוו יתבי מורשא עביד להו

בשלמא למאן דאמר כמין תיבה פרוצה היינו דסמכי ליה סניפין ללחם אלא למאן דאמר כמין ספינה רוקדת היכי סמכי ליה סניפין ללחם דעגיל להו מיעגל

בשלמא למאן דאמר כמין ספינה רוקדת היינו דבעינן סניפין אלא למאן דאמר כמין תיבה פרוצה סניפין למה לי אגב יוקרא דלחם תלח

בשלמא למאן דאמר כמין ספינה רוקדת סניפין על גבי שלחן מונחין אלא למאן דאמר כמין תיבה פרוצה סניפין היכא מנח להו אארעא מנח להו אין דאמר רבי אבא בר ממל לדברי האומר כמין ספינה רוקדת סניפין על גבי שלחן מונחין לדברי האומר כמין תיבה פרוצה סניפין על גבי קרקע מונחין

כמאן אזלא הא דאמר ר׳ יהודה הלחם מעמיד את הסניפין והסניפין מעמידין את הלחם כמאן דאמר כמין ספינה רוקדת

דף צה עמוד א

מיתיבי כמין כוורת היה לה בתנור ודומה כמין טבלא מרובעת אימא ופיה דומה כמין טבלא מרובעת

תניא כמאן דאמר כמין ספינה רוקדת דתניא ארבעה סניפין של זהב היו שם מפוצלין מראשיהן כמין דקרנין היו שסומכין בהן את הלחם שהוא דומה כמין ספינה רוקדת

איבעיא להו לחם הפנים נפסל במסעות או אינו נפסל במסעות רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי חד אמר נפסל וחד אמר אינו נפסל

מאן דאמר נפסל דכתיב (במדבר ב, יז) כאשר יחנו כן יסעו מה בחנייתו נפסל ביוצא אף בנסיעתו נפסל ביוצא

מאן דאמר אינו נפסל דכתיב (במדבר ד, ז) ולחם התמיד עליו יהיה

ואידך נמי הא כתיב (במדבר ב, יז) כאשר יחנו כן יסעו לאידך גיסא מה בחנייתו כי לא יצא ממקומו לא מיפסיל אף בנסיעתו כי לא יצא ממקומו לא מיפסיל

ואידך נמי הא כתיב ולחם התמיד עליו יהיה אלא כי אתא רב דימי אמר במסודר דכולי עלמא לא פליגי אלא כי פליגי במסולק

מאן דאמר נפסל דכתיב כאשר יחנו כן יסעו מה בחנייתו נפסל ביוצא אף בנסיעתו מיפסל ביוצא

למאן דאמר אינו נפסל דכתיב (במדבר ב, יז) ונסע אהל מועד אף על פי שנסע אהל מועד הוא

ואידך נמי הכתיב כאשר יחנו כן יסעו לאידך גיסא מה בחנייתו כי לא מפיק ליה לא מיפסיל אף בנסיעתו כי לא מפיק ליה לא מיפסיל

ואידך נמי הא כתיב ונסע אהל מועד ההוא לדגלים הוא דאתא

ואידך (במדבר ב, יז) ממחנה הלוים בתוך המחנות נפקא

מיתיבי בשעת סילוק מסעות קדשים נפסלין ביוצא וזבין ומצורעין משתלחין חוץ למחיצתן מאי לאו אפילו לחם הפנים לא בר מלחם הפנים

מה נפשך אי אהל מועד דוקא הוא אפילו קדשים נמי אי אהל מועד לאו דוקא הוא אפילו לחם הפנים נמי

אלא כי אתא רבין אמר מר אמר במסודר ומר אמר במסולק ולא פליגי

אמר אביי שמע מינה יש סילוק מסעות בלילה דאי סלקא דעתך אין סילוק מסעות בלילה אימת מדלי לצפרא מאי איריא משום יוצא תיפוק לי דאיפסיל ליה בלינה

פשיטא (שמות יג, כא) ללכת יומם ולילה כתיב מהו דתימא הני מילי היכא דעקור ביממא אבל היכא דלא עקור ביממא בליליא לא מצו עקרי קא משמע לן

ורמינהי הוגללו הפרוכת הותרו הזבין ומצורעין ליכנס לשם אמר רב אשי לא קשיא הא ר׳ אליעזר הא רבנן דתניא

דף צה עמוד ב

רבי אליעזר אומר יכול דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה יכול יהו חייבין תלמוד לומר (במדבר ה, ב) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין

אין טמאי מתים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין:

מתני׳ אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ואינן דוחות את השבת רבי יהודה אומר כל מעשיהם בפנים רבי שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות בבית פאגי:

גמ׳ הא גופא קשיא אמרת

לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה ואפייתן בפנים אלמא מדת יבש נתקדשה אמר רבה הקשה אדם קשה שהוא קשה כברזל ומנו רב ששת

מאי קשיא דלמא עשרון לא מקדש תנור מקדש

אלא אי קשיא הא קשיא ואפייתן בפנים אלמא תנור מקדש ואין דוחות את השבת איפסלה בלינה (אלא) אמר רבא הקשה אדם קשה שהוא קשה כברזל ומנו רב ששת

אמר רב אשי מאי קושיא דלמא מאי מבפנים במקום זריזין

והא דרב אשי ברותא היא מה נפשך אי אפייה בעינן זריזין לישה ועריכה נמי [בעינן] זריזין ואי לישה [ועריכה] לא בעינן זריזין אפייה נמי לא בעינן זריזין אלא דרב אשי ברותא היא:

ר׳ יהודה אומר כל מעשיהן בפנים [וכו׳]: אמר רבי אבהו בר כהנא ושניהן מקרא אחד דרשו (שמואל א כא, ו) והוא דרך חול אף כי היום יקדש בכלי

רבי יהודה סבר בחול אשכחינהו דקא אפו ליה אמר להו דרך חול קא אפיתו ליה אף כי היום יקדש בכלי איפסיל ליה בלינה

רבי שמעון סבר בשבת אשכחינהו דקא אפו ליה אמר להו לא דרך חול בעיתו למיעבדיה מידי תנור מקדש שלחן הוא דמקדש

ומי מצית אמרת דבשעת אפייה אשכחינהו והכתיב (שמואל א כא, ז) ויתן לו הכהן קודש כי לא היה שם לחם כי אם לחם הפנים המוסרים מלפני ה׳

אלא מאי דרך חול דקא אמר להו הכי קא אמרו ליה ליכא לחם כי אם לחם הפנים המוסרים מלפני ה׳

אמר להו לא מיבעיא האי דכיון דנפק ליה ממעילה דרך חול הוא אלא אפילו האיך נמי דהיום יקדש בכלי הבו ליה דליכול

דף צו עמוד א

מסוכן הוא ור׳ יהודה ור׳ שמעון בגמרא פליגי

דיקא נמי דקתני ר׳ שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות אבית פאגי שמע מינה:

מתני׳ חביתי כהן גדול לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים ודוחות את השבת טחינתן והרקדתן אינו דוחה את השבת כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת ושאי אפשר לה לעשותה מערב שבת דוחה את השבת

כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ואין בהן מעשה כלי בחוץ

שתי הלחם ארכן שבעה טפחים ורחבן ארבע טפחים וקרנותיה ארבע אצבעות לחם הפנים ארכן עשרה טפחים ורחבן חמישה טפחים וקרנותיו שבע אצבעות

ר׳ יהודה אומר שלא תטעה זד״ד יה״ז בן זומא אומר (שמות כה, יב) ונתתה על השלחן לחם פנים לפני תמיד לחם פנים שיהו לו פנים

השולחן ארכו עשרה ורחבו חמשה לחם הפנים ארכו עשרה ורחבו חמשה

נותן ארכו כנגד רחבו של שולחן וכופל טפחיים ומחצה מכאן וטפחיים ומחצה מכאן נמצא ארכו ממלא רחבו של שולחן דברי רבי יהודה

ר׳ מאיר אומר השלחן ארכו י״ב ורחבו ו׳ לחם הפנים ארכו י׳ ורחבו ה׳

נותן ארכו כנגד רחבו של שולחן כופל טפחיים מכאן וטפחיים מכאן וטפחיים ריוח באמצע כדי שתהא הרוח מנשבת בהם

אבא שאול אומר שם היו נותנין שני בזיכי לבונה של לחם הפנים אמרו לו והרי כבר נאמר (ויקרא כד, ז) ונתת על המערכת לבונה זכה אמר להם הרי כבר נאמר (במדבר ב, כ) ועליו מטה מנשה

וארבעה סניפין של זהב היו שם מפוצלין מראשיהן שהיו סומכין בהם שנים לסדר זה ושנים לסדר זה ועשרים ושמונה קנים כחצי קנה חלול ארבעה עשר לסדר זה וארבעה עשר לסדר זה

לא סידור קנים ולא נטילתם דוחה את השבת אלא נכנס מערב שבת ושומטו ונותנו לארכו של שלחן

כל הכלים שהיו במקדש ארכן לארכו של בית:

גמ׳ כל המנחות יש בהן מעשה כלי מבפנים: שאלו את רבי זו מנין אמר להם הרי הוא אומר (יחזקאל מו, כ) ויאמר אלי זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים (את החטאת ואת האשם) אשר יאפו את המנחה לבלתי הוציא אל החצר החיצונה

מנחה דומיא דאשם וחטאת מה אשם וחטאת טעונין כלי אף מנחה נמי טעונה כלי:

השולחן ארכו עשרה:

אמר ר׳ יוחנן לדברי האומר טפחיים ומחצה כופל נמצא שלחן מקדש חמשה עשר טפחים למעלה לדברי האומר טפחיים כופל נמצא שלחן מקדש שנים עשר טפחים למעלה

והאיכא קנים קנים שקועי משקע להו

מאי טעמא משום איעפושי לחם סוף סוף קא מיעפש לחם דמגבה ליה פורתא

והאיכא ההוא פורתא כיון דלא הוי טפח לא חשיב ליה

והאיכא בזיכין בגוויה דלחם הוו יתבי ולבהדי לחם הוו קיימי והאיכא קרנות קרנות לגוויה דלחם כייף להו ולחם עלייהו נח ליה

דף צו עמוד ב

והאיכא מסגרתו

כמאן דאמר מסגרתו למטה היתה ולמאן דאמר מסגרתו למעלה היתה פרקודי הוה מפרקדא ולחם בגויה דשלחן הוה יתיב

כדתניא ר׳ יוסי אומר לא היה שם סניפין אלא מסגרתו של שלחן מעמדת את הלחם אמרו לו מסגרתו למטה היתה

אמר ר׳ יוחנן לדברי האומר מסגרתו למטה היתה טבלא המתהפכת טמאה

לדברי האומר מסגרתו למעלה היתה טבלא המתהפכת תיבעי לך

מכלל דשלחן בר קבולי טומאה הוא כלי עץ העשוי לנחת הוא וכל כלי עץ העשוי לנחת אין מקבל טומאה

מאי טעמא דומיא דשק בעינן מה שק מטלטל מלא וריקן אף כל מטלטל מלא וריקן

שלחן נמי מטלטל מלא וריקן כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (ויקרא כד, ו) על השלחן הטהור מכלל דאיכא טמא

אלא מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ומראין בו לחם ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום

כדברי רבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי נס גדול נעשה בלחם הפנים סילוקו כסידורו שנאמר (שמואל א כא, ז) לשום לחם חם ביום הלקחו

ותיפוק לי משום ציפוי מי לא תנן השלחן והדולבקי שנפחתו או שחיפן בשייש ושייר בהן מקום הנחת כוסות טמאין רבי יהודה אומר מקום הנחת חתיכות

שייר אין לא שייר לא

וכי תימא כאן בציפוי עומד כאן בציפוי שאינו עומד והא בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן בציפוי עומד או בציפוי שאינו עומד בשחיפה את

דף צז עמוד א

לבזבזין או בשלא חיפה את לבזבזין ואמר ליה לא שנא ציפוי עומד ולא שנא ציפוי שאינו עומד לא שנא חיפה את לבזבזין ולא שנא לא חיפה לבזבזין

וכי תימא עצי שיטים חשיבי ולא בטלי הניחא לריש לקיש דאמר לא שנו אלא בכלי אכסלגוס הבאים ממדינת הים אבל כלי מסמס חשיבי ולא בטלי שפיר אלא לרבי יוחנן דאמר כלי מסמס נמי בטלי מאי איכא למימר

שאני שולחן דרחמנא קרייה עץ שנאמר (יחזקאל מא, כב) המזבח עץ שלש אמות גבוה ארכו שתים אמות ומקצעות לו וארכו וקירותיו עץ וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה׳

פתח במזבח וסיים בשולחן ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר דאמרי תרוייהו בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם ועכשיו שאין בית המקדש קיים שולחנו של אדם מכפר עליו:

ארבע סניפין של זהב היו שם [וכו׳]: מנא הני מילי אמר רב קטינא אמר קרא (שמות כה, כט) ועשית קערותיו וכפותיו וקשותיו ומנקיותיו

קערותיו אלו דפוסין כפותיו אלו בזיכין קשותיו אלו סניפין ומנקיותיו אלו קנים אשר יסך בהן שמסככין בהן את הלחם

מותיב רבא לא סידור הקנים ולא נטילתן דוחות את השבת ואי סלקא דעתך דאורייתא אמאי אין דוחות את השבת

הדר אמר רבא לאו מילתא הוא דאמרי דתנן כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מערב שבת אינו דוחה את השבת והני נמי אפשר דלא דחי שבת עלייהו

טעמא מאי דלא ליעפש לחם בכי האי שיעורא לא מיעפש

כדתניא כיצד נכנס מערב שבת ושמטן ומניחן לארכו של שולחן ומוצאי שבת נכנס מגביה ראשיה של חלה ומכניס קנה תחתיה וחוזר ומגביה ראשיה של חלה ומכניס קנה תחתיה

ארבעה חלות צריכות שלשה שלשה קנים העליונה אינה צריכה אלא שנים לפי שאין עליה משאוי התחתונה אינה צריכה כל עיקר לפי שמונחת על טהרו של שולחן

תנן התם רבי מאיר אומר כל אמות שהיו במקדש בינוניות חוץ ממזבח הזהב והקרן והסובב והיסוד רבי יהודה אומר אמת בנין ששה טפחים ושל כלים חמשה

אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו (יחזקאל מג, יג) ואלה מדות המזבח באמות אמה אמה וטופח

דף צז עמוד ב

וחיק האמה ואמה רוחב וגבולה אל שפתה סביב זרת האחד וזה גב המזבח חיק האמה זה יסוד אמה רוחב זה סובב וגבולה אל שפתה סביב זרת האחד אלו קרנות זה גב המזבח זה מזבח הזהב

ר׳ מאיר סבר זהו באמה בת חמשה הא כל אמות כלים באמה בת שש ורבי יהודה סבר כזה יהו כל אמות כלים

קא סלקא דעתך מיסוד ועד סובב באמה בת חמישה בגובה ומאי חיק האמה ואמה רוחב הכי קא אמר מחיק האמה ועד רוחב באמה בת חמשה

גובה המזבח כמה הוי עשר אמות שית בני חמשה חמשה וארבעי בני שיתא שיתא

מזבח כמה הוי חמשין וארבעה פלגיה דמזבח כמה הוי עשרים ושבעה מקרנות ועד סובב כמה הוי עשרים וארבעה כמה בציר לפלגיה דמזבח תלתא ותנן חוט של סקרא חוגרו באמצע כדי להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים

אלא הא דתניא גבי עולת העוף היה עולה בכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית [מזרחית] ומולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל ומוצה את דמה על קיר המזבח ואם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשירה

הא קא יהיב עליונה למטה משני טפחים

אלא חיק האמה כניסה אמה רוחב כניסה גבולה אל שפתה סביב כניסה

מזבח כמה הוה ליה שיתין פלגיה דמזבח כמה הוי תלתין מקרנות ועד סובב כמה הוי עשרים וארבעה כמה בציר לפלגיה דמזבח ששה ותנן אם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה

במאי אוקימתא בכניסה ומי מצית מוקמת לה בכניסה והא תנן מזבח היה שלשים ושתים על שלשים ושתים עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד נמצא שלשים על שלשים

שלשים ושני טפחים הוי

ותו עלה חמש וכנס אמה זהו סובב נמצא עשרים ושמונה על עשרים ושמונה עשרים ושמונה וארבע טפחים הוי

וכי תימא כיון דלא הוי אמה לא חשיב ליה מקום קרנות אמה מזה ואמה מזה נמצא עשרים ושש על עשרים ושש

עשרין ושבע הוו לא דק

מקום הילוך רגלי הכהנים אמה מזה ואמה מזה נמצא עשרים וארבע על עשרים וארבע מקום המערכה עשרים וחמשה הואי

וכי תימא הכא נמי לא דק והא כתיב (יחזקאל מג, טז) והאריאל שתים עשרה אורך בשתים עשרה רוחב רבוע יכול שאינו אלא שתים עשרה על שתים עשרה כשהוא אומר אל ארבעת רבעיו מלמד שבאמצע הוא מודד שתים עשרה אמה לכל רוח ורוח

וכי תימא שית מינייהו מעיקרא באמה בת חמשה מייתי להו אם כן רווחא לה עזרה

דתנן כל העזרה היתה אורך מאה ושמונים ושבע על רוחב מאה ושלשים וחמש ממזרח למערב מאה שמונים ושבע מקום דריסת רגלי ישראל אחת עשרה אמה ומקום דריסת רגלי הכהנים אחת עשרה אמה המזבח שלשים ושתים בין אולם ולמזבח עשרים ושתים אמה ההיכל מאה אמה אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת

אלא חיק האמה בגובהה אמה רוחב כניסה גבולה אל שפתה סביב

דף צח עמוד א

לא שנא הכי ולא שנא הכי

מזבח כמה הוי חמשין ותמניא פלגיה דמזבח כמה הוי עשרין ותשעה מקרנות ועד סובב כמה הוו עשרין ותלתא

כמה בציר לפלגיה דמזבח שיתא ותנן אם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשירה

דיקא נמי דכתיב חיק האמה ואמה רוחב שמע מינה

וכמה אמה בינונית אמר ר׳ יוחנן ששה טפחים אמר רבי יוסי בר אבין אף אנן נמי תנינא רבי מאיר אומר השלחן ארכו שנים עשר ורחבו ששה

מכלל דהויא אמה דנפישא מינה אין והא תנן שתי אמות היו בשושן הבירה אחת על קרן מזרחית צפונית ואחת על קרן מזרחית דרומית שעל קרן מזרחית צפונית יתירה על של משה חצי אצבע שעל קרן מזרחית דרומית היתה יתירה עליה חצי אצבע נמצאת יתירה על של משה אצבע

ולמה אמרו אחת גדולה ואחת קטנה כדי שיהו האומנין נוטלין בקטנה ומחזירין בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה

ותרתי למה לי חדא לכספא ודהבא וחדא לבניינא

תנן התם שער המזרח עליו שושן הבירה צורה מאי טעמא

רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי חד אמר כדי שידעו מהיכן באו וחד אמר כדי שתהא אימת מלכות עליהן

אמר ר׳ ינאי לעולם תהא אימת מלכות עליך שנאמר (שמות יא, ח) וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר ואילו לדידיה לא קאמר ליה

ר׳ יוחנן אמר מהכא שנאמר (מלכים א יח, מו) ויד ה׳ היתה אל אליהו וישנס מתניו וירץ לפני אחאב עד באכה יזרעאלה:

(יחזקאל מז, יב) ועלהו לתרופה רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי

חד אמר להתיר פה שלמעלה וחד אמר להתיר פה שלמטה איתמר חזקיה אמר להתיר פה אלמים בר קפרא אמר להתיר פה עקרות

תנו רבנן אילו נאמר (ויקרא כד, ה) ולקחת סלת ואפית אותה שתים עשרה חלות ושמת אותם שתים מערכות ולא נאמר שש הייתי אומר אחת של ארבע ואחת של שמונה לכך נאמר שש

ואילו נאמר שתים מערכות שש המערכת ולא נאמר שתים עשרה הייתי אומר שלש של שש שש לכך נאמר שתים עשרה

ואילו נאמר שתים עשרה חלות ומערכות ולא נאמר שתים ושש הייתי אומר שלשה של ארבע ארבע לכך נאמר שתים ושש הא עד שלא יאמרו שלושה מקראות הללו לא למדנו

הא כיצד נותן שתים מערכות של שש שש ואם נתן אחת של ארבע ואחת של שמונה לא יצא שתים של שבע שבע רבי אומר רואין את העליונה כאילו אינה והא בעינן (ויקרא כד, ז) ונתת על

אמר ליה רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא רבי לטעמיה דאמר על בסמוך דתניא רבי אומר ונתת על המערכת לבונה זכה על בסמוך אתה אומר על בסמוך או אינו אלא על ממש כשהוא אומר (שמות מ, ג) וסכות על הארון את הפרוכת הוי אומר על בסמוך:

כל הכלים שבמקדש וכו': תנו רבנן כל הכלים שבמקדש ארכן לארכו של בית חוץ מארון שארכו לרחבו של בית וכך היה מונח וכך היה בדיו מונחין

מאי קאמר הכי קאמר כך היה מונח מדבדיו כך היה מונחין

ובדיו מנלן דתניא (מלכים א ח, ח) ויאריכו הבדים יכול לא היו נוגעין בפרוכת תלמוד לומר ויראו אי ויראו יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין תלמוד לומר (מלכים א ח, ח) לא יראו החוצה הא כיצד

דף צח עמוד ב

דוחקין ובולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה שנאמר (שיר השירים א, יג) צרור המור דודי לי בין שדי ילין

ומנלן דבדיו לפותיא דארון הוו יתבי דילמא לארכו דארון הוו יתבי אמר ר' יהודה תרי גברי באמתא ופלגא לא מסתגי להו

ומנא לן דבארבעה הוו דרו להו דכתיב (במדבר י, כא) ונסעו הקהתים תרי נושאי המקדש נמי תרי

תנו רבנן עשרה שולחנות עשה שלמה המלך שנאמר (דברי הימים ב ד, ח) ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל

ואם תאמר חמשה מימין הפתח וחמשה משמאל הפתח אם כן מצינו ששולחן בדרום והתורה אמרה (שמות כו, לה) והשולחן תתן על צלע צפון

אלא של משה באמצע חמשה מימינו וחמשה משמאלו

תנו רבנן עשר מנורות עשה שלמה שנאמר (דברי הימים ב ד, ב) ויעש את המנורות הזהב עשר כמשפט ויתן בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל

ואם תאמר חמשה מימין הפתח וחמשה משמאל הפתח אם כן מצינו מנורה בצפון והתורה אמרה (שמות כו, לה) ואת המנורה נכח השולחן

אלא של משה באמצע חמשה מימינה וחמשה משמאלה

תני חדא מחצי בית ולפנים היו מונחין ותני חדא משליש הבית ולפנים היו מונחין

ולא קשיא מר קא חשיב בית קדשי הקדשים בהדי היכל מר לא קא חשיב בית קדשי הקדשים בהדי היכל

תנו רבנן מזרח ומערב היו מונחין דברי רבי רבי אלעזר בר' שמעון אומר צפון ודרום מאי טעמא דרבי גמר ממנורה מה מנורה מזרח ומערב אף הני נמי מזרח ומערב

ומנורה גופה מנלן מדכתיב בנר מערבי (ויקרא כד, ג) יערוך אותו [אהרן וגו'] לפני ה'

מכלל דכולהו לאו לפני ה' ואי סלקא דעתך צפון ודרום כולהו נמי לפני ה' נינהו

ור' אלעזר בר' שמעון מאי טעמא גמר מארון מה ארון צפון ודרום אף הני נמי צפון ודרום ורבי נמי ליגמר מארון דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מבפנים

ור' אלעזר בר' שמעון ליגמר ממנורה אמר לך מנורה גופה צפון ודרום הוה מנחה

אלא הכתיב יערוך אותו אהרן ובניו דמצדד להו אצדודי

דתניא (במדבר ח, ב) אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מצדדין פניהם כלפי נר אמצעי אמר רבי נתן מכאן שאמצעי משובח

בשלמא למן דאמר מזרח ומערב היינו דהוו יתיבי עשרה בעשרים אלא למאן דאמר צפון ודרום עשרה בעשרים היכי הוו יתבי

ותו כהנים היכי הוו עיילי ותו מצינו חמשה שלחנות בדרום ותו שלחן דמשה היכא מנח ליה

וליטעמיך למאן דאמר מזרח ומערב נמי שלחן דמשה היכא הוה מנח ליה

אלא מי סברת חד דרא הוה תרי דרי נינהו

דף צט עמוד א

בשלמא למאן דאמר צפון ודרום שפיר

אלא למאן דאמר מזרח ומערב מכדי שלחן כמה משוך מן הכותל שתי אמות ומחצה ואמה דידיה ושתי אמות ומחצה דביני ביני

ואמה ושתי אמות ומחצה דביני ביני ואמה דידיה אישתכח דקאכיל שולחן פלגא דאמתא בדרום

מי סברת שלחן דמשה בהדייהו הוה יתיב לא דמידלי ליה ומנח ליה ומיתתי להו לדידהו פורתא כתלמיד היושב לפני רבו

תנו רבנן עשרה שלחנות עשה שלמה ולא היו מסדרין אלא על של משה שנאמר (מלכים א ז, מח) ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב

עשר מנורות עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה שנאמר (דברי הימים ב יג, יא) (את) מנורת הזהב ונרותיה לבער בערב

רבי אלעזר בן שמוע אומר על כולם היו מסדרין שנאמר (דברי הימים ב ד, יט) את השולחנות ועליהם לחם הפנים ובכולן היו מדליקין שנאמר (דברי הימים ב ד, כ) את המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור

ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר לא היו מסדרין אלא על של משה אלא מה אני מקיים ואת השלחנות אשר עליהם לחם הפנים זהב אלו שלשה שלחנות שהיו במקדש שנים שהיו באולם מבפנים לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב

על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד

ומנא לן דאין מורידין אמר רבי דאמר קרא (שמות מ, יח) ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו

ומנלן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא (במדבר יז, ג) את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבום לפני ה׳ ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחילה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח

(דברים י, ב) אשר שברת ושמתם בארון תני רב יוסף מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נוהגין בו מנהג בזיון

(סימ״ן ביט״ל סר״ח ושכ״ח)

אמר ריש לקיש פעמים

דף צט עמוד ב

שביטולה של תורה זהו יסודה דכתיב (שמות לד, א) אשר שברת אמר לו הקב״ה למשה יישר כחך ששברת

ואמר ריש לקיש תלמיד חכם שסרח אין מבזין אותו בפרהסיא שנאמר (הושע ד, ה) וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה כסהו כלילה

ואמר ריש לקיש כל המשכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו שנאמר (דברים ד, ט) השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים וכדר׳ אבין אמר ר׳ אילעא דאמר רבי אבין אמר ר׳ אילעא כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה

רבינא אמר השמר ופן שני לאוין נינהו רב נחמן בר יצחק אמר בשלשה לאוין שנאמר השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים

יכול אפילו מחמת אונסו תלמוד לומר (דברים ד, ט) ופן יסורו מלבבך במסירם מלבו הכתוב מדבר רבי דוסתאי בר׳ ינאי אמר יכול אפילו תקפה עליו משנתו תלמוד לומר רק

ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר דאמרי תרוייהו תורה ניתנה בארבעים ונשמה נוצרה בארבעים כל המשמר תורתו נשמתו משתמרת וכל שאינו משמר את התורה אין נשמתו משתמרת

תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שמסר צפור דרור לעבדו אמר כמדומה אתה שאם אתה מאבדה שאני נוטל ממך איסר בדמיה נשמתך אני נוטל ממך:

מתני׳ שני שולחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית אחד של שייש ואחד של זהב על של שייש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו

שמעלין בקודש ולא מורידין ואחד של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד

וארבעה כהנים נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בזיכין וארבעה מקדימין לפניהם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בזיכין

המכניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום והמוציאין עומדים בדרום ופניהם בצפון אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה כנגד טפחו של זה שנאמר (שמות כה, ל) לפני תמיד

ר׳ יוסי אומר אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין אף היא היתה תמיד

יצאו ונתנום על שלחן הזהב שהיה באולם הקטירו הבזיכין והחלות מתחלקות לכהנים

חל יום כיפורים להיות בשבת החלות מתחלקות לערב חל להיות בערב שבת שעיר של יום הכפורים נאכל לערב והבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה:

גמ׳ תניא רבי יוסי אומר אפילו סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום אלא מה אני מקיים לפני תמיד שלא ילין שלחן בלא לחם

אמר ר׳ אמי מדבריו של ר׳ יוסי נלמוד אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים מצות (יהושע א, ח) לא ימוש (את) ספר התורה הזה מפיך

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אפילו לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ ורבא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ

שאל בן דמה בן אחותו של ר׳ ישמעאל את ר׳ ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית

ופליגא דר׳ שמואל בר נחמני דאמר ר׳ שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקב״ה את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר שנאמר (שמות לג, יא) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך חביבין עליך דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך

תנא דבי ר׳ ישמעאל דברי תורה לא יהו עליך חובה ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהן

אמר חזקיה מאי דכתיב (איוב לו, טז) ואף הסיתך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מסית את חבירו מדרכי חיים לדרכי מיתה והקדוש ברוך הוא מסית את האדם מדרכי מיתה לדרכי חיים שנאמר ואף הסיתך מפי צר מגיהנם שפיה צר שעשנה צבור

דף ק עמוד א

בתוכה ושמא תאמר כשם שפיה צר כך כולה צרה תלמוד לומר (ישעיהו ל, לג) העמיק הרחיב

ושמא תאמר למלך לא הוכנה תלמוד לאמר (ישעיהו ל, לג) גם היא למלך הוכן ושמא תאמר אין בה עצים תלמוד לאמר (ישעיהו ל, לג) מדורתה אש ועצים הרבה ושמא תאמר זה הוא שכרה תלמוד לומר (איוב לו, טז) ונחת שולחנך מלא דשן:

חל יום הכיפורים להיות בשבת [וכו׳]: אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן לא בבליים הם אלא אלכסנדריים הם ומתוך ששונאין את בבליים קורין אותם על שם בבליים

תניא נמי הכי ר׳ יוסי אומר לא בבליים הם אלא אלכסנדריים הם ומתוך ששונאין את בבליים קוראין אותן על שם בבליים אמר לו ר׳ יהודה תנוח דעתך שהנחת דעתי:

מתני׳ סידר את הלחם בשבת ואת הבזיכין לאחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסול אין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא

סידר את הלחם ואת הבזיכין בשבת והקטיר את הבזיכין לאחר השבת פסולה ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא

סידר את הלחם ואת הבזיכין לאחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה כיצד יעשה יניחנה לשבת הבאה שאפילו היא על השולחן ימים רבים אין בכך כלום:

גמ׳ תנן התם אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן שחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי מתתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן

ולמה הוצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח שחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה

והורידו כהן גדול לבית הטבילה זה הכלל היה במקדש כל המסיך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים

תני אבוה דר׳ אבין לא זו בלבד אלא אפילו עולת העוף שנמלקה בלילה ומנחה שנקמצה בלילה תצא לבית השריפה

בשלמא עולת העוף משום דלא אפשר לאהדורה אלא מנחה אפשר דמהדר קומץ לדוכתיה וקמיץ ביממא

הוא תני לה והוא אמר לה כלי שרת מקדשין שלא בזמנן

מיתיבי כל הקרב ביום קדוש ביום בלילה קדוש בלילה בין ביום ובין בלילה קדוש בין ביום ובין בלילה

כל הקרב ביום קדוש ביום ביום אין בלילה לא אינו קדוש ליקרב אבל קדוש ליפסל

מותיב ר׳ זירא סידר את הלחם ואת הבזיכין אחר שבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה כיצד יעשה יניחנה לשבת הבאה שאפילו היא על השלחן ימים רבים אין בכך כלום

ואי סלקא דעתך כלי שרת מקדשין שלא בזמנן (ליפסל) ליקדוש וליפסול

אמר רבה מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב אבוה דר׳ אבין נמי מתניתא קאמר קסבר לילה אין מחוסר זמן הא ימים מחוסרין זמן

סוף סוף

דף ק עמוד ב

כי מטי ליליא דבי שימשי ליקדוש וליפסול אמר רבא בשקדם וסילק

מר זוטרא ואיתימא רב אשי אמר אפילו תימא בשלא קדם וסילק כיון דסידרו שלא כמצותו נעשה כמי שסדרו הקוף:

מתני׳ שתי הלחם נאכלות אין פחות משנים ולא יותר על שלשה כיצד נאפות מערב יום טוב נאכלות ביום טוב לשנים חל יום טוב להיות אחר השבת נאכלות לשלשה

לחם הפנים נאכל אין פחות מתשעה ולא יותר על אחד עשר כיצד נאפה מערב שבת ונאכל בשבת לתשעה חל יום טוב להיות ערב שבת נאכל לעשרה

שני ימים [טובים] של ראש השנה נאכל לאחד עשר ואינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן דוחה את יום טוב ואינו דוחה את יום צום:

גמ׳ אמר רבינא לדברי האומר נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב לא תימא מדאורייתא מיחזא חזו ורבנן הוא דגזרו שלא ישהא אלא מדאורייתא נמי לא חזו

דהא שתי הלחם דחובת היום הוא וליכא למימר שמא ישהא וקתני אינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב:

מתני׳ **המנחות** והנסכים שנטמאו עד שלא קדשו בכלי יש להם פדיון משקידשו בכלי אין להם פדיון

העופות והעצים והלבונה וכלי שרת משנטמאו אין להן פדיון שלא נאמר פדיון אלא בבהמה:

גמ׳ אמר שמואל ואפילו הן טהורין נפדין מאי טעמא כמה דלא קדשי בכלי קדושת דמים נינהו וקדושת דמים נפדין

והא נטמאו תנן הוא הדין דאף על גב דלא נטמאו ואיידי דקא בעי מיתנא סיפא משקידשו בכלי אין להן פדיון דאפילו נטמאו נמי לא תנא נמי רישא שנטמאו עד שלא קדשו בכלי

פשיטא קדושת הגוף נינהו

איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ובעל מום איקרי טמא טמא נמי כבעל מום דמי ואף על גב דקדוש קדושת הגוף כי נפיל ביה מום מיפריק הני נמי ליפרוק קמשמע לן דלאו כי האי טמא קרייה רחמנא לבעל מום

דף קא עמוד א

דמכלי שרת לא אשכחן דמיפריק

ובעל מום היכא איקרי טמא דתניא (ויקרא כז, יא) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה׳ בבעלי מומין שנפדין הכתוב מדבר

אתה אומר בבעלי מומין שנפדו או אינו אלא בבהמה טמאה ממש כשהוא אומר (ויקרא כז, כז) ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך הרי בהמה טמאה אמורה הא מה אני מקיים ואם כל בהמה טמאה בבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר

יכול יפדו על מום עובר תלמוד לאמר אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה׳ מי שאינה קריבה לה׳ כל עיקר יצתה זו שאינה קריבה היום וקריבה למחר

מותיב רב הונא בר מנוח העופות והעצים והלבונה וכלי שרת שנטמאו אין להן פדיון שלא נאמר פדיון אלא בבהמה בשלמא עופות קדושת הגוף נינהו ולא נאמר אלא בבהמה

אלא עצים ולבונה וכלי שרת ליפרקו אלא לאו משום דטהורין בעלמא אין נפדין

והני נמי אף על גב דנטמאו כטהורים דמו דעצים ולבונה לאו בני אשויי אוכלא נינהו אלא חיבת הקודש משוה להו אוכלא

דעצים כמה דלא משפי להו לגזירין לא מיתכשרי לבונה נמי כמה דלא קידשה בכלי שרת לא מיתכשרה כלי שרת נמי הואיל ואית להו טהרה במקוה

לא לעולם אימא לך טהורין בעלמא נפדין והני משום דלא שכיחי הוא

בשלמא לבונה וכלי שרת לא שכיחי אלא עצים מישכח שכיחי עצים נמי כיון דאמר מר כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח הילכך לא שכיחי

אמר רב פפא אי שמיעא ליה לשמואל הא דתניא המתפיס תמימים לבדק הבית אין פודין אותן אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם ואף על גב דקדושת דמים נינהו אין נפדין הואיל וטהורים הם הוה הדר ביה

ולא היא שמיעא ליה ולא הדר ביה לאו אמרת התם כיון דלא שכיחי לא מיפרקי

הכא נמי כיון דשכיחי מומין דפסלי בבהמה דאפילו בדוקין שבעין נמי פסלי הילכך לא שכיחי

רב כהנא אמר טמאין נפדין טהורין אין נפדין וכן אמר ר׳ אושעיא טמאין נפדין טהורין אין נפדין איכא דאמרי אמר ר׳ אושעיא אפילו טהורין נפדין

רבי אלעזר אומר כולן טמאין נפדין טהורין אין נפדין חוץ מעשירית האיפה של מנחת חוטא

שהרי אמרה תורה מחטאתו על חטאתו

אמר רבי אושעיא שמעתי פיגל במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין דתנן הערלה וכלאי הכרם

דף קא עמוד ב

ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע ופטר חמור ובשר בחלב כולם מטמאין טומאת אוכלין

ר׳ שמעון אומר כולן אין מטמאין טומאת אוכלין ומודה ר׳ שמעון בבשר בחלב שמטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לו שעת הכושר

ואמר רב אסי אמר ר׳ יוחנן מאי טעמא דר׳ שמעון (ויקרא יא, לד) מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים אינו קרוי אוכל

והא פיגל במנחה נמי אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הוא

אי הכי בשר בחלב נמי תיפוק ליה דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא

דתניא ר׳ שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שנאמר (דברים יד, כא) כי עם קדוש אתה לה׳ אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו ולהלן הוא אומר (שמות כב, ל) ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה

חדא ועוד קאמר חדא דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא ועוד לדידיה נמי היתה לו שעת הכושר

מיתיבי ר׳ שמעון אומר יש נותר שהוא מטמא טומאת אוכלין ויש נותר שאינו מטמא טומאת אוכלין

כיצד לן לפני זריקה אינו מטמא טומאת אוכלין לאחר זריקה מטמא טומאת אוכלין

(והא) ופיגול בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינו מטמא טומאת אוכלין פיגל במנחה מטמא טומאת אוכלין

לא קשיא כאן שהיתה לה שעת הכושר כאן שלא היתה לה שעת הכושר

היכי דמי דלא היתה לה שעת הכושר דאקדשינהו במחובר

וליפרקינהו הניחא להך לישנא דאמר רבי אושעיא טמאין נפדין טהורין אין נפדין שפיר

אלא להך לישנא דאמר אפילו טהורין נפדין לפרקינהו

השתא מיהא לא פריק

וכיון דאי בעי פריק ליה שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר כל העומד לפדות כפדוי דמי

דתניא רבי שמעון אומר פרה מטמאה טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר ואמר ריש לקיש אומר היה ר׳ שמעון פרה נפדית על גב מערכתה

הכי השתא בשלמא פרה עומדת לפדות היא שאם מצא אחרת נאה הימנה מצוה לפדותה אלא הני מנחות מצוה לפדותן

והא לן לפני זריקה דמצוה למיזרקיה ואי בעי זרק וקתני דאין מטמא טומאת אוכלין

הכא במאי עסקינן שלא היתה שהות ביום למיזרקיה

אבל היתה לו שהות ביום מאי מטמא טומאת אוכלין

אדתני לן לאחר זריקה מטמא טומאת אוכלין ליפלוג בדידה במה דברים אמורים שלא היתה לו שהות ביום אבל היתה לו שהות ביום מטמא טומאת אוכלין

הכי נמי קאמר לן קודם שיראה לזריקה אינו מטמא טומאת אוכלין לאחר שיראה לזריקה מטמא טומאת אוכלין

והא פיגל בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים מצוה למיזרקיה

דף קב עמוד א

ואי בעי זריק וקתני דאינו מטמא טומאת אוכלין מאי לאו דפיגל בזריקה לא דפיגל בשחיטה

אבל פיגל בזריקה מאי הכי נמי דמטמא טומאת אוכלין

אדתני פיגל במנחה מטמא טומאת אוכלין ליפלוג בדידה במה דברים אמורים דפיגל בשחיטה אבל פיגל בזריקה מטמא טומאת אוכלין

פיגל במנחה איצטריכא ליה דאף על גב דפיגל בקמיצה דקומץ במנחה כשחיטה דמי אפילו הכי מטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לו שעת הכושר מעיקרו

אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב נחמן אפילו תימא לן ממש ואפילו תימא דפיגל בזריקה

דאי בעי פריק אמר אי בעי הוה זריק לא אמרינן

מיתיבי כלל אמר רבי יהושע כל שהיתה לו שעת היתר לכהנים אין מועלין בה וכל שלא היתה לו שעת היתר לכהנים מועלין בה

ואיזהו שעת היתר לכהנים שלנה ושנטמאת ושיצאה

ואיזו היא שלא היתה לו שעת היתר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה

קתני מיהא רישא שלנה ושנטמאת ושיצאה מאי לאו לנה ממש והכא דאי בעי הוה זריק הוא וקתני דאין מועלין

לא ראויה לצאת וראויה לטמא וראויה ללין

אבל לינה ממש מאי הכי נמי דמועלין האי כל שהיה לו שעת היתר לכהנים וכל שלא היתה לו שעת היתר לכהנים

כל שיש לו שעת היתר לכהנים אין מועלין בה וכל שאין לה שעת היתר לכהנים מועלין בה מיבעי ליה

אלא אמר רב אשי מעילה אטומאה קא רמית

מעילה משום קדושה ולאו קדושה היא לבתר דפקעה לה קדושתיה במאי הדרא רכבא לה

טומאה משום אוכלא ולאו (משום) אוכלא היא כל היכא דאי בעי זריק מצי זריק ליה משוי ליה אוכלא ומטמא טומאת אוכלין היכא דאי בעי (מצי) זריק לא מצי זריק לא משוי ליה אוכלא [ולא] מטמא טומאת אוכלין

מיתיבי המביא אשם תלוי ונודע שלא חטא אם עד שלא נשחט נודע לו יצא וירעה בעדר דברי רבי מאיר וחכמים אומרים

דף קב עמוד ב

ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ר׳ אליעזר אומר יקריב שאם אינו בא על חטא זה הרי הוא בא על חטא אחר

משנשחט נודע לו הדם ישפך והבשר ישרף

נזרק הדם הבשר יאכל ורבי יוסי אומר אפילו הדם בכוס יזרק והבשר יאכל

ואמר רבא רבי יוסי בשיטת ר׳ שמעון אמר דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי

מידי הוא טעמא אמרי במערבא משמיה דרבי יוסי בר חנינא היינו טעמא דר׳ יוסי דקסבר כלי שרת מקדשין את הפסולין לכתחילה ליקרב

אמר ליה רב אשי לרב כהנא מדאמר רבי שמעון כל העומד לזרוק כזרוק דמי כל העומד לשרוף נמי כשרוף דמי נותר ופרה אמאי מטמאין טומאת אוכלין עפרא בעלמא נינהו אמר ליה חיבת הקודש מכשרתן

אמר ליה רבינא לרב אשי נהי דמהניא להו חיבת הקודש לאיפסולי דגופיה ליקרויי טמא נמי למימני ביה ראשון ושני

תפשוט דבעי ריש לקיש צריד של מנחות מונין בו ראשון ושני או אין מונין בו ראשון ושני

כי מיבעיא ליה לריש לקיש דאורייתא כי קאמרינן דרבנן:

מתני׳ האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת במרחשת והביא במחבת מה שהביא הביא וידי חובתו לא יצא

זו להביא במחבת והביא במרחשת במרחשת והביא במחבת הרי זו פסולה

האומר הרי עלי שני עשרונות להביא בכלי אחד והביא בשני כלים בשני כלים והביא בכלי אחד מה שהביא הביא וידי חובתו לא יצא

אלו בכלי אחד והביא בשני כלים בשני כלים והביא בכלי אחד הרי אלו פסולין

הרי עלי שני עשרונות להביא בכלי אחד והביא בשני כלים אמרו לו בכלי אחד נדרת הקריבן בשני כלים פסולין בכלי אחד כשרין

הרי עלי שני עשרונות להביא בשני כלים והביא בכלי אחד אמרו לו בשני כלים נדרת הקריבן בשני כלים כשרין נתנו לכלי אחד כשתי מנחות שנתערבו:

גמ׳ וצריכא דאי

אשמעינן הך קמייתא משום דאמר במחבת וקא מייתי במרחשת אבל הכא דאידי ואידי במחבת ואידי ואידי במרחשת אימא ידי נדרו נמי יצא

ואי אשמעינן הך משום דקא פליג להו אבל התם דלא פליג ביה אימא לא צריכא

תנו רבנן מה שהביא הביא וידי נדרו לא יצא ר׳ שמעון אומר אף ידי נדרו נמי יצא:

זו להביא במחבת: והא תניא לא קידשום כלי שרת אמר אביי לא קידשום ליקרב אבל קידשום ליפסל

ואמר אביי לא שנו

דף קג עמוד א

אלא שקבען בשעת נדר אבל בשעת הפרשה לא

(דברים כג, כד) כאשר נדרת ולא כאשר הפרשת

איתמר נמי אמר רבי אחא בר חנינא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שקבען בשעת נדר אבל בשעת הפרשה לא כאשר נדרת ולא כאשר הפרשת:

מתני׳ האומר הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן החטים קמח יביא סולת בלא שמן ובלא לבונה יביא שמן ולבונה

חצי עשרון יביא עשרון שלם עשרון ומחצה יביא שנים רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין:

גמ׳ אמאי נדר ופתחו עמו הוא

אמר חזקיה הא מני בית שמאי היא דאמרי תפוס לשון ראשון דתנן הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בית שמאי אומרים נזיר ובית הלל אומרים אינו נזיר

ר׳ יוחנן אמר אפילו תימא בית הלל באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך אלא כך

אמר חזקיה לא שנו אלא דאמר מנחה מן השעורים אבל אמר מנחה מן העדשים לא

מכדי חזקיה כמאן אמר לשמעתיה כבית שמאי ובית שמאי משום תפוס לשון ראשון הוא מה לי מן השעורין מה לי מן העדשים הדר ביה

ומאי טעמא הדר ביה אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי איריא דתני מנחה מן השעורים ליתני מן העדשים

אלא שמע מינה משום דטעי הוא בשעורים טעי בעדשים לא טעי

ורבי יוחנן אמר אפילו מן העדשים מכדי ר׳ יוחנן כמאן אמרה לשמעתיה כבית הלל ובית הלל משום דטעי הוא בשעורין טעי בעדשים לא טעי

לדבריו דחזקיה קאמר ליה את מאי טעמא הדרת בך משום דלא קתני מן העדשים

דלמא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא מן העדשים דאיכא למימר מהדר הוא דהדר ביה ותפוס לשון ראשון אלא אפילו מן השעורין נמי דאיכא למימר מיטעא הוא דקא טעי אפילו הכי תפוס לשון ראשון

דף קג עמוד ב

אמר זעירי לא שנו אלא דאמר מנחה אבל לא אמר מנחה לא

יתיב רב נחמן וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רבא לרב נחמן קמח יביא סולת לאו דלא אמר מנחה לא דאמר מנחה

בלא שמן ולבונה יביא שמן ולבונה מאי לאו דלא אמר מנחה לא דאמר מנחה

חצי עשרון יביא עשרון שלם מאי לאו דלא אמר מנחה לא דאמר מנחה

אי הכי אימא סיפא עשרון ומחצה יביא שנים כיון דאמר מנחה איחייב ליה בעשרון כי אמר חצי עשרון לא כלום קאמר הוא

לא צריכא דאמר הרי עלי מנחה חצי עשרון ועשרון דכיון דאמר מנחה איחייב ליה בעשרון כי אמר חצי עשרון ולא כלום קאמר כי הדר אמר עשרון מייתי עשרון אחרינא

אי הכי רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין אמאי אמר רבא ר׳ שמעון בשיטת ר׳ יוסי אמרה דאמר [אף] בגמר דבריו אדם מתפיס:

מתני׳ מתנדב אדם מנחה של ששים עשרון ומביא בכלי אחד (אם אמר הרי עלי ששים עשרון מביא בכלי אחד) אם אמר הרי עלי שישים ואחד מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחד שכן הציבור מביא ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ששים ואחד

דיו ליחיד שהוא פחות מן הציבור אחד

אמר ר׳ שמעון והלא אלו לפרים ואלו לכבשים ואינם נבללים זה עם זה אלא עד ששים יכולין ליבלל

אמרו לו ששים נבללין וששים ואחד אין נבללין אמר להם כל מדות חכמים כן בארבעים סאה הוא טובל ובארבעים סאה חסר קרטוב אינו יכול לטבול בהן:

גמ׳ שאיל שאילה למעלה מרבי יהודה בר אילעאי מנין לאומר הרי עלי ששים ואחד מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחד

פתח רבי יהודה בר אילעאי ראש המדברים בכל מקום ואמר שכן מצינו ציבור מביאין ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ששים ואחד דיו ליחיד שיפחות מן הציבור אחד

אמר לו ר׳ שמעון והלא אלו פרים ואילים ואלו כבשים אלו בלילתן עבה ואלו בלילתן רכה אלו בלילתן שחרית ואלו בלילתן בין הערבים ואין נבללין מזה על זה

אמרו לו אמור אתה אמר להם הרי הוא אומר (ויקרא ז, י) וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה כבר אמרה תורה הבא מנחה שיכולה להיבלל

אמר לו בששים נבללין בששים ואחד אין נבללין אמר לו כל מדת חכמים כן הוא בארבעים סאה הוא טובל בארבעים סאה חסר קרטוב אינו יכול לטבול

כביצה מטמא טומאת אוכלין כביצה חסר שומשום אין מטמא טומאת אוכלין שלשה על שלשה מטמא מדרס שלשה על שלשה חסר נימא אחת אינו מטמא מדרס

וכי אין נבללין מאי הוי והא תנן אם לא בלל כשר אמר רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו

אמר רבי ביבי אמר רבי יהושע בן לוי מעשה בפרדה אחת של בית רבי שמתה ושיערו חכמים את דמה ברביעית

מתיב רבי יצחק בר ביסנא העיד רבי יהושע ורבי יהושע בן בתירא על דם נבילות שהוא טהור ואמר רבי יהושע בן בתירא מעשה והיו נוחרין ערודיאות לאריות באיסטריא של מלך והיו עולי רגלים שוקעין עד רכובותיהן בדם ולא אמרו להם דבר

אישתיק אמר ליה ר׳ זריקא מאי טעמא לא קא מהדר מר אמר ליה היכי אהדר ליה דאמר רבי חנין (דברים כח, סו) והיו חייך תלואים לך מנגד זה הלוקח תבואה משנה לשנה

ופחדת לילה ויומם זה הלוקח תבואה מערב שבת לערב שבת ואל תאמן בחייך זה הסומך על הפלטר

דף קד עמוד א

וההוא גברא על פלטר סמיך

מאי הוי עלה אמר רב יוסף רבי יהודה מוריינא דבי נשיאה הוה ואורי ליה כשמעתיה

דתנן רבי יהודה אומר ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל דם נבילות בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין אמר רבי יוסי בר׳ יהודה אף כשטמאו בית הלל לא טמאו אלא ברביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית:

מתני׳ אין מתנדבין לוג שנים וחמשה אבל מתנדבין שלשה וארבעה וששה ומששה ולמעלה:

גמ׳ איבעיא להו יש קבע לנסכים או אין קבע לנסכים

היכי דמי כגון דאייתי חמשה אי אמרת אין קבע לנסכים משיך ומקריב ארבעה מינייהו דחזי לאיל ואידך הוי נדבה ואי אמרת יש קבע לנסכים עד דממלי להו לא קרבי

מאי אמר אביי תא שמע ששה לנדבה ואמרינן כנגד מי כנגד מותר חטאת ומותר אשמות ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר קינין ומותר מנחת חוטא

ואם איתא ליתקין שופר אחרינא כנגד מותר נסכים

הנך לנדבת צבור אזלי הני שכיחי אפשר דמצטרפי דמר ודמר בהדי הדדי וקרבי

אמר רבא תא שמע (במדבר טו, יג) אזרח מלמד שמתנדבין נסכים וכמה שלשת לוגין

ומנין שאם רצה להוסיף יוסיף תלמוד לומר יהיה יכול יפחות תלמוד לאמר ככה

מאי יוסיף אילימא ארבעה וששה מאי שנא שלשה דחזו לכבש ארבעה וששה נמי חזו לאיל ופר אלא לאו חמשה ושמע מינה אין קבע לנסכים שמע מינה

אמר רב אשי והא אנן לא תנן הכי אין מתנדבין לוג שנים וחמשה קתני חמשה דומיא דשנים מה שנים דלא חזו כלל אף חמשה נמי דלא חזו כלל

מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא

אמר אביי אם תמצא לומר אין קבע לנסכים הא אין קבע לנסכים אם תמצא לומר יש קבע לנסכים עד עשרה פשיטא לי אחד עשר

דף קד עמוד ב

מיבעיא לי מאי גברא לשני פרים קא מכוין ועד דממלי להו לא קרבי או דלמא לשני אילים וכבש אחד קמכווין תרי מחד מינא וחד מחד מינא אמרינן או לא מאי תיקו:

מתני׳ מתנדבין יין ואין מתנדבין שמן דברי רבי עקיבא רבי טרפון אומר מתנדבין שמן

אמר רבי טרפון מה מצינו ביין שהוא בא חובה ובא נדבה אף שמן שהוא בא חובה בא נדבה אמר לו רבי עקיבא לא אם אמרת ביין שכן קרב עם חובתו בפני עצמו תאמר בשמן שאינו קרב עם חובתו בפני עצמו

אין שנים מתנדבין עשרון אחד אבל מתנדבין עולה ושלמים ועוף אפילו פרידה אחת:

גמ׳ אמר רבא מדברי שניהם נלמוד מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום

פשיטא מהו דתימא מנחת נדבה גלי בה רחמנא הני חמשה מנחות אין טפי לא קא משמע לן הני מילי בסתמא אבל היכא דפריש פריש:

אין שנים מתנדבין: מאי טעמא אילימא משום דכתיב (ויקרא ב, א) תקריב עולה נמי הא כתיב (ויקרא א, ב) יקריב

אלא עולה מאי טעמא דכתיב (במדבר כט, לט) לעולותיכם מנחה נמי הא כתיב (במדבר כט, לט) למנחותיכם אלא משום דכתיב בה (ויקרא ב, א) נפש

תניא נמי הכי רבי אומר (ויקרא כב, יח) אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה׳ הכל באין בשותפות לא סילק הכתוב אלא מנחה שנאמר נפש

אמר ר׳ יצחק מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה נפש אמר הקדוש ברוך הוא מי דרכו להביא מנחה עני מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני

אמר ר׳ יצחק מה נשתנית מנחה שנאמר בה חמשה מיני טיגון הללו משל למלך בשר ודם שעשה לו אוהבו סעודה ויודע בו שהוא עני אמר לו עשה לי מן חמשה מיני טיגון כדי שאהנה ממך:

הדרן עלך פרק המנחות והנסכים

מתני׳ הרי עלי עשרון יביא אחד עשרונות יביא שנים פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא ששים עשרון

הרי עלי מנחה יביא איזו שירצה רבי יהודה אומר יביא מנחת הסולת שהיא מיוחדת שבמנחות

מנחה או מין המנחה יביא אחת מנחות או מין מנחות יביא שתים פירשתי ואיני יודע איזה מהן פירשתי יביא חמשתן

פירשתי מנחה של עשרונים ואיני יודע כמה פירשתי יביא ששים עשרון רבי אומר יביא מנחות של עשרונות מאחד ועד ששים:

גמ׳ פשיטא עשרונות יביא שתים איצטריכא ליה הא נמי פשיטא מיעוט עשרונות שתים איצטריכא ליה:

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא ששים עשרון: מאן תנא

אמר חזקיה דלא כרבי דאי רבי האמר יביא מנחות של עשרונות מאחד ועד ששים

ורבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי באומר פירשתי עשרונות אבל לא קבעתים בכלי דמייתי שיתין עשרונות בשיתין מאני:

הרי עלי מנחה יביא איזהו שירצה [וכו׳]: תנא הואיל ופתח בו הכתוב תחלה

אלא מעתה האומר הרי עלי עולה יביא בן בקר הואיל ופתח בו הכתוב

דף קה עמוד א

תחלה

מן הצאן יביא כבש הואיל ופתח בו הכתוב תחלה

מן העוף יביא תורים הואיל ופתח בו הכתוב תחלה

אלמה תנן הרי עלי עולה יביא כבש רבי אלעזר בן עזריה אומר תור או בן יונה ולא פליג רבי יהודה

אלא מאי מיוחדת שבמנחות דלית ליה שם לווי

והא תנא הואיל ופתח בו הכתוב תחלה קאמר הכי קאמר איזהו מנחה מיוחדת שבמנחות דלית ליה שם לווי זו שפתח בו הכתוב תחלה

פשיטא מנחת הסולת קאמר סימנא בעלמא:

מנחה מין המנחה [וכו׳]: בעי רב פפא מיני מנחה מהו

כיון דאמר מיני תרתי קאמר ומאי מנחה דכולה מנחות נמי מנחה מיקריין דכתיב (ויקרא ז, א) וזאת תורת המנחה

או דלמא כיון דאמר מנחה חדא מנחה קאמר ומאי מיני מנחה הכי קאמר ממיני מנחה חדא מנחה עלי

תא שמע מנחה מין מנחה יביא אחת הא מיני מנחה שתים

אימא סיפא מנחות מין מנחות יביא שתים הא מיני מנחה חדא אלא מהא ליכא למשמע מינה:

תא שמע מין מנחות עלי יביא שתי מנחות ממין אחד הא ממיני מנחה חדא

דלמא הא מיני מנחה מביא שתי מנחות משני מינין

והא לא תני הכי מין מנחות עלי מביא שתי מנחות ממין אחד מיני מנחות עלי מביא שתי מנחות משני מינין הא מיני מנחה חדא

דלמא הא מני רבי שמעון היא דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא ומאי מיני מנחה מנחה דאית בה תרי מיני

אבל רבנן דאמרי מחצה חלות ומחצה רקיקין לא יביא מביא שתי מנחות משני מינין:

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא חמשתן: מאן תנא

אמר רבי ירמיה דלא כרבי שמעון דאי רבי שמעון כיון דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא

אי נמי סבר לה כר׳ יהודה דאמר כל המנחות באות עשר איכא לספוקה בארבע עשרה מנחות

אביי אמר אפילו תימא רבי שמעון שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר מייתי ומתני

דתניא רבי שמעון אומר למחרת מביא אשמו ולוגו

דף קה עמוד ב

עמו ואומר אם מצורע הוא זהו אשמו וזה לוגו ואם לאו אשם זה יהא שלמי נדבה

ואותו אשם טעון שחיטה בצפון ומתן בהונות וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונאכל לזכרי כהונה ליום ולילה

ואף על גב דקא מפריק מר בשחיטת קדשים

אימר דאמר רבי שמעון מייתי ומתני לכתחילה לתקוני גברא אבל בעלמא דיעבד אין לכתחילה לא

הני מילי גבי שלמים דקא ממעט באכילתן דהוו להו קדשים לבית הפסול אבל מנחות אפילו לכתחילה

אמר ליה רב פפא לאביי רבי שמעון דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא הא קא מייתי עשרון אחד משני עשרון ולוג אחד משני לוגין

שמעינן ליה לר׳ שמעון דאמר אם הביא עשרון אחד משני עשרונות ולוג אחד משני לוגין יצא

ומיקמץ היכי קמץ דמתני ואמר אי חלות לחודייהו ורקיקין לחודייהו אמרי דקא קמיצנא מחלות ליהוי אחלות דקא קמיצנא מרקיקין ליהוי ארקיקין אי מחצה רקיקין ומחצה חלות אמרי דקא קמיצנא מחלות ליהוי אמחצה חלות ומחצה רקיקין ודקא קמיצנא מרקיקין ליהוו אמחצה רקיקין ומחצה חלות

והא בעי מיקמץ חד קומץ מחלות

דף קו עמוד א

ומרקיקין וקא קמיץ מחלות ארקיקין ומרקיקין אחלות

שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר אם קמץ ועלה בידו מאחד על שניהם יצא

והא איכא מותר שמן דאי מחצה חלות ומחצה רקיקין אמר מותר השמן מחזירו לחלות אי כולהו רקיקין אמר מותר השמן נאכל לכהנים

כרבי שמעון בן יהודה דתניא רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר׳ שמעון מושחן כמין כי ומותר השמן נאכל לכהנים

אמר ליה רב כהנא לרב אשי והא איכא לספוקה במנחת נסכים דאמר רבא מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום

כי קא מסתפקא ליה (סימן יחי״ד בגל״ל לבונ״ה בלו״ג מקמצ״ה)

באה בגלל יחיד באה בגלל ציבור לא מסתפקא ליה

כי קא מסתפקא ליה באה בגלל עצמה באה בגלל זבח לא מסתפקא ליה

כי קא מסתפקא ליה טעונה לבונה שאינה טעונה לבונה לא מסתפקא ליה

כי קא מסתפקא ליה באה בלוג באה בשלשה לוגין לא מסתפקא ליה

כי קא מסתפקא ליה טעונה קמיצה שאינה טעונה קמיצה לא קא מסתפקא ליה:

פירשתי מנחה של עשרונים:

תנו רבנן פירשתי מנחה וקבעתי בכלי אחד של עשרונים ואיני יודע מה פירשתי יביא מנחה של ששים עשרונים דברי חכמים רבי אומר יביא מנחות של עשרונים מאחד ועד ששים שהן אלף ושמונה מאות ושלשים

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי ואי זו מהן פירשתי ואיני יודע כמה פירשתי יביא חמש מנחות של ששים ששים עשרונים שהן שלש מאות דברי חכמים רבי אומר יביא חמש מנחות של ששים עשרונים מאחד ועד ששים שהן תשעה אלפים ומאה וחמשים

במאי קא מיפלגי אמר רב חסדא במותר להכניס חולין לעזרה קא מיפלגי רבי סבר אסור להכניס חולין לעזרה ורבנן סברי מותר להכניס חולין לעזרה

רבא אמר דכולי עלמא אסור להכניס חולין לעזרה והכא במותר לערב חובה בנדבה קא מיפלגי

רבנן סברי מותר לערב חובה בנדבה ורבי סבר אסור לערב חובה בנדבה

אמר ליה אביי לרבא לרבנן דאמרי מותר לערב חובה בנדבה הא בעינן שני קמצים דקמיץ והדר קמיץ

והא קא קמיץ מחובה אנדבה ומנדבה אחובה

דתלי ליה בדעת כהן דאמר כל היכא דמטיא ידא דכהן השתא חובה ולבסוף נדבה

ואקטורי היכי מקטר ליקטר נדבה ברישא דחובה היכי מקטר לה דלמא כולה חובה היא וחסרו להו שירים

ואמר מר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטיר קומץ עליהן

ליקטר חובה ברישא דנדבה היכי מקטר לה

דף קו עמוד ב

ודלמא כולה חובה היא וכל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו

אמר ר׳ יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי דמסיק להו לשום עצים וכרבי אליעזר דתניא רבי אליעזר אומר (ויקרא ב, יב) לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשום עצים

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי ודלמא דכולי עלמא מותר לערב חובה בנדבה והכא בדרבי אליעזר קא מיפלגי דרבנן אית להו דרבי אליעזר ורבי לית ליה דרבי אליעזר

אמר ליה אי סלקא דעתך לרבי מותר לערב חובה בנדבה ודרבי אליעזר לית ליה אפשר דמייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו וקמיץ

רבא אמר דכולי עלמא מותר לערב חובה בנדבה ודכולי עלמא אית להו דרבי אליעזר והכא בפלוגתא דרבי אליעזר בן יעקב ורבנן קא מיפלגי

דתנן אפילו מנחה של שישים עשרון נותן לה שישים לוג רבי אליעזר בן יעקב אומר אפילו מנחה של ששים עשרון אין לה אלא לוגה שנאמר (ויקרא יד, כא) למנחה ולוג שמן

רבנן סברי [כרבנן] דאמרי שישים לוג וכל חד וחד עשרון לוגה קא שקיל

ורבי סבר כר׳ אליעזר בן יעקב דאמר אין לה אלא לוגה ולא ידעינן אי חדא מנחה היא דסגי לה בחד לוג אי שתי מנחות נינהו דבעינן שני לוגין

רב אשי אמר בקטן והביא גדול קמיפלגי רבנן סברי קטן והביא גדול יצא ורבי סבר לא יצא

והא איפלגו בה חדא זמנא דתנן קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא

צריכא דאי איתמר בהא בהא קא אמרי רבנן משום דאידי ואידי קומץ הוא אבל התם דקא נפישי אימורין אימא מודו ליה לרבי

ואי איתמר בההיא בההיא קאמר רבי אבל בהא אימא מודי להו לרבנן צריכא

(סימן עצי״ם זה״ב יי״ן עול״ה תוד״ה שו״ר):

מתני׳ הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין לבונה לא יפחות מקומץ

חמשה קמצים הם האומר עלי לבונה לא יפחות מקומץ המנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה המעלה את הקומץ בחוץ חייב שני בזיכין טעונין שני קמצים

הרי עלי זהב לא יפחות מדינר זהב כסף לא יפחות מדינר כסף נחשת לא יפחות ממעה כסף פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יהא מביא עד שיאמר לא לכך נתכוונתי:

גמ׳ תנו רבנן (ויקרא ב, א) קרבן מלמד שמתנדבין עצים וכמה שני גזירין וכן הוא אומר (נחמיה י, לה) והגורלות הפלנו על קרבן העצים רבי אומר עצים קרבן הם טעונין מלח וטעונין הגשה

אמר רבא ולדברי רבי עצים טעונין קמיצה אמר רב פפא לדברי רבי עצים צריכין עצים:

לבונה לא יפחות מן הקומץ: מנלן דכתיב (ויקרא ו, ח) והרים ממנו בקומצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבונה מקיש לבונה להרמה דמנחה מה הרמה דמנחה קומץ אף לבונה נמי קומץ:

תנו רבנן הרי עלי למזבח יביא לבונה שאין לך דבר שקרב לגבי מזבח אלא לבונה פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא מכל דבר שקרב למזבח

ותו ליכא והא איכא עולה איכא עורה לכהנים

והא איכא עולת העוף איכא

דף קז עמוד א

מוראה ונוצה

והאיכא נסכים לשיתין אזלי

והאיכא מנחת נסכים כיון דאיכא מנחה דאכלי כהנים מינה לא פסיקא ליה:

הרי עלי זהב לא יפחות מדינר זהב: ודלמא נסכא אמר ר׳ אלעזר דאמר מטבע ודלמא פריטי אמר רב פפא פריטי דדהבא לא עבדי אינשי:

כסף לא יפחות מדינר: ודלמא נסכא אמר ר׳ אלעזר דאמר מטבע ודלמא פריטי אמר רב ששת באתרא דלא סגו פריטי דכספא:

נחושת לא יפחות ממעה כסף: תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר לא יפחות מצינורא קטנה של נחשת למאי חזיא אמר אביי שמחטטין בה פתילות ומקנחין בה נרות:

ברזל תניא אחרים אומרים לא יפחות מכליה עורב וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה

איכא דאמרי לא יפחות מאמה על אמה למאי חזיא אמר רב יוסף לכליה עורב:

מתני׳ הרי עלי יין לא יפחות משלשה לוגין שמן לא יפחות מלוג רבי אומר שלשה לוגין

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא כיום מרובה:

גמ׳ תנו רבנן (במדבר טו, יג) אזרח מלמד שמתנדבין יין וכמה שלשה לוגין

ומנין שאם רצה להוסיף יוסיף תלמוד לומר יהיה יכול יפחות תלמוד לומר ככה:

שמן לא יפחות מן הלוג רבי אומר שלשה לוגין: במאי קא מיפלגי

אמרוה רבנן קמיה דרב פפא בדון מינה ומינה בדון מינה ואוקים באתרה קא מיפלגי

רבנן סברי דון מינה ומינה מה מנחה מתנדבין אף שמן נמי מתנדבין ומינה מה מנחה בלוג אף שמן בלוג

ורבי סבר דון מינה ואוקי באתרה מה מנחה מתנדבין אף שמן נמי מתנדבין ואוקי באתרה כנסכים מה נסכים שלשת לוגין אף שמן נמי שלשת לוגין

אמר להו רב פפא אי ממנחה גמר לה רבי דכולי עלמא לא פליגי דון מינה ומינה אלא רבי מאזרח גמיר לה

אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא ומי מצית אמרת הכי והתניא קרבן מלמד שמתנדבין שמן וכמה שלשת לוגין מאן שמעת ליה דאמר שלשת לוגין רבי וקא מייתי לה מקרבן אמר ליה אי תניא תניא:

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא כיום מרובה: תנא כיום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת:

מתני׳ הרי עלי עולה יביא כבש ר׳ אלעזר בן עזריה אומר או תור או בן יונה

פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ועגל מן הבהמה ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ועגל איל שעיר גדי וטלה פירשתי ואיני יודע מה פירשתי

דף קז עמוד ב

מוסיף עליהן תור ובן יונה

הרי עלי תודה ושלמים יביא כבש פירשתי מן בקר ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ופרה עגל ועגלה מן הבהמה ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ופרה עגל ועגלה איל ורחלה שעיר ושעירה גדי וגדייה טלה וטלייה

הרי עלי שור יביא הוא ונסכיו במנה עגל יביא הוא ונסכיו בחמש איל יביא הוא ונסכיו בשתים כבש יביא הוא ונסכיו בסלע

שור במנה יביא במנה חוץ מנסכיו עגל בחמש יביא בחמש חוץ מנסכיו איל בשתים יביא בשתים חוץ מנסכיו כבש בסלע יביא בסלע חוץ מנסכיו

שור במנה והביא שנים במנה לא יצא ואפילו זה במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר

שחור והביא לבן לבן והביא שחור גדול והביא קטן לא יצא קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא:

גמ׳ ולא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה:

תנו רבנן הרי עלי עולה בסלע למזבח יביא כבש שאין לך דבר שקרב בסלע לגבי מזבח אלא כבש שקרב בסלע פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא מכל דבר שקרב בסלע לגבי מזבח:

פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ועגל: אמאי וליתי פר ממה נפשך

הא מני רבי היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא

אי רבי אימא סיפא שור במנה והביא שנים במנה לא יצא ואפילו זה במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר

שחור והביא לבן לבן והביא שחור גדול והביא קטן לא יצא קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא

רישא וסיפא רבי ומציעתא רבנן

אין רישא וסיפא רבי מציעתא רבנן והכי קאמר דבר זה מחלוקת רבי ורבנן:

תנן התם ששה לנדבה כנגד מי (סימן קמ״ף ש״ע)

אמר חזקיה כנגד ששה בתי אבות הכהנים שתקנו להם חכמים שיהא שלום זה עם זה

ר׳ יוחנן אמר מתוך שהנדבה מרובה תיקנו להם שופרות מרובין כדי שלא יתעפשו המעות

וזעירי אמר כנגד פר ועגל איל וכבש גדי ושעיר ורבי היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא

ובר פדא אמר כנגד הפרים והאילים

דף קח עמוד א

והכבשים והשעירים והמותרות והמעה

כולהו כחזקיה לא אמרי לאנצויי לא חיישינן דכל חד וחד יומיה קא עביד

כר׳ יוחנן לא אמרי לאיעפושי לא חיישינן

כזעירי לא אמרי כיחידאה לא מוקמי

כבר פדא נמי לא אמרי מותרות כולהו נמי מותרות

מעה נמי לשקלים אזלא דתניא להיכן קלבון זה הולך לשקלים דברי ר׳ מאיר ר׳ אליעזר אומר לנדבה

ושמואל אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר מנחת חוטא ומותר עשירית האיפה של כהן גדול

ור׳ אושעיא אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר קינין ומותר מנחת חוטא

ושמואל מאי טעמא לא אמר כרבי אושעיא קינין תנא ליה רישא

ור׳ אושעיא תני ולא תני קינין והתני רבי אושעיא ותני קינין חד לקינין וחד למותר קינין

ורבי אושעיא מאי טעמא לא אמר כשמואל סבר לה כמאן דאמר מותר של עשירית האיפה של כהן גדול ירקב דתניא מותר מנחת נדבה מותר מנחה ירקב

מאי קאמר אמר רב חסדא הכי קאמר מותר מנחת חוטא נדבה מותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב

רבה אמר אפי׳ מותר עשירית האיפה של כהן גדול נמי נדבה אלא מותר לחמי תודה ירקב

בפלוגתא מותר עשירית האיפה של כהן גדול רבי יוחנן אמר נדבה רבי אלעזר אמר ירקב

מיתיבי מותר שקלים חולין ומותר עשירית האיפה ומותר קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות וחטאות ואשמות מותריהן נדבה

מאי לאו מותר עשירית האיפה של כהן גדול

לא מותר מנחת חוטא

אמר רב נחמן בר רב יצחק מסתברא כמאן דאמר מותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב

דתניא (ויקרא ה, יא) לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא אמר רבי יהודה היא קרויה חטאת ואין אחרת קרויה חטאת לימד על עשירית האיפה של כהן גדול שאינה קרויה חטאת וטעונה לבונה

ומדאינה קרויה חטאת מותרה ירקב:

מתני׳ שור זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו שנים שני שוורים אלו עולה ונסתאבו רצה יביא בדמיהן אחד ורבי אוסר

איל זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו כבש כבש זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו איל ורבי אוסר:

דף קח עמוד ב

גמ׳ והא אמרת רישא שור במנה והביא שנים במנה לא יצא

שור זה ונסתאב שאני:

שני שוורין אלו עולה ונסתאבו רצה יביא בדמיהן אחד ורבי אוסר: מאי טעמא

משום דהוה ליה גדול והביא קטן ואף על גב דנסתאב לכתחילה לא שרי רבי

ולפלוג נמי ברישא

רבי אכולה מילתא פליג ונטר להו לרבנן עד דמסקי מילתייהו והדר מיפליג עלייהו

תדע דקתני איל זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש כבש זה לעולה ונסתאב רצה יביא בדמיו איל ורבי אוסר שמע מינה:

איבעיא להו ממינא למינא מאי

תא שמע שור זה עולה ונסתאב לא יביא בדמיו איל אבל מביא בדמיו שני אילים ורבי אוסר לפי שאין בילה שמע מינה

אי הכי מאי איריא תרי אפילו חד נמי דהא בנסתאב לרבנן לא שני להו בין גדול לקטן

תרי תנאי ואליבא דרבנן:

רבי אוסר לפי שאין בילה: טעמא דאין בילה הא יש בילה שרי

והתנן איל זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש כבש זה עולה ונסתאב יביא בדמיו איל ורבי אוסר

תרי תנאי ואליבא דרבי

ובטהורים עגל והביא פר כבש והביא איל יצא סתמא כרבנן:

רצה יביא בדמיו ב׳ [כו׳]: אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא דאמר שור זה עולה אבל אמר שור זה עלי עולה הוקבע

ודלמא עלי להביאו קאמר

אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא דאמר שור זה עולה אי נמי אמר שור זה עלי עולה אבל אמר שור זה ודמיו עלי עולה הוקבע:

מתני׳ האומר אחד מכבשי הקדש ואחד משורי הקדש והיו לו שנים הגדול שבהן הקדש שלשה בינוני שבהם הקדש פירשתי ואיני יודע מה שפירשתי או שאמר לי אבא ואיני יודע מה הגדול שבהן הקדש:

גמ׳ אלמא מקדיש בעין יפה מקדיש אימא סיפא בינוני שבהן הקדש אלמא מקדיש בעין רעה מקדיש

אמר שמואל חוששין אף לבינוני דלגבי קטן עין יפה הוא

היכי עביד אמר רבי חייא בר רב ממתין לו עד שיומם ומחיל ליה לקדושתיה בגדול

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא דאמר אחד משוורי הקדש אבל אמר שור בשוורי הקדש הגדול שבהן הקדש תורא בתוראי קאמר

איני והאמר רב הונא אמר ר׳ חייא משמיה דעולא האומר לחבירו בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה לאו משום דגריע לא מעולה שבבתים:

מיתיבי שור בשוורי הקדש וכן שור של הקדש שנתערב באחרים הגדול שבהן הקדש וכולם ימכרו לצרכי עולות ודמיהן חולין

תרגומא אשור של הקדש שנתערב באחרים והא וכן קאמר תרגומא אגדול:

מיתיבי בית בביתי אני מוכר לך ונפל מראהו נפול עבד בעבדיי אני מוכר לך ומת מראהו מת

דף קט עמוד א

ואמאי ליחזי היידן נפל היידן מת

לוקח קא אמרת שאני לוקח דיד בעל השטר על התחתונה

השתא דאתית להכי אפילו תימא עלייה דגריעה יד בעל השטר על התחתונה:

מתני׳ הרי עלי עולה יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו לא יצא הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו יצא רבי שמעון אומר אין זו עולה

הריני נזיר יגלח במקדש ואם גלח בבית חוניו לא יצא הריני נזיר שאגלח בבית חוניו יגלח במקדש ואם גלח בבית חוניו יצא ר׳ שמעון אומר אין זה נזיר:

גמ׳ יצא הא מקטל קטלה

אמר רב המנונא נעשה כאומר הרי עלי עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה

אמר ליה רבא אלא מעתה סיפא דקתני הריני נזיר שאגלח בבית חוניו יגלח במקדש ואם גילח בבית חוניו יצא הכי נמי דנעשה כאומר הריני נזיר על מנת שלא אתחייב באחריות קרבנותיו נזיר כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר

אלא אמר רבא אדם זה לדורון נתכוין אמר אי סגיא בבית חוניו טרחנא טפי לא מצינא לאיצטעורי

נזיר נמי האי גברא לצעורי נפשיה קא מיכוין אמר אי סגיא בבית חוניו טרחנא טפי לא מצינא לאיצטעורי

ורב המנונא אמר לך נזיר כדקאמרת עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה קאמר

ואף רבי יוחנן סבר לה להא דרב המנונא דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו והקריבה בארץ ישראל יצא וענוש כרת

תניא נמי הכי הרי עלי עולה שאקריבנה במדבר והקריבה בעבר הירדן יצא וענוש כרת:

מתני׳ הכהנים ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש שבירושלים ואין צריך לומר לדבר אחר שנאמר (מלכים ב כג, ט) אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה׳ בירושלים כי אם אכלו מצות (בקרב) אחיהם הרי אלו כבעלי מומין חולקין ואוכלין ולא מקריבין:

גמ׳ אמר רב יהודה כהן ששחט לעבודת כוכבים קרבנו ריח ניחוח

אמר רב יצחק בר אבדימי מאי קראה (יחזקאל מד, יב) יען אשר ישרתו אותם לפני גילוליהם והיו לבית ישראל למכשול עון על כן נשאתי ידי עליהם נאום ה׳ אלהים ונשאו עונם וכתיב בתריה ולא יגשו אלי לכהן לי אי עבד שירות אין שחיטה לאו שירות הוא:

איתמר שגג בזריקה רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח רב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח

אמר רב ששת מנא אמינא לה דכתיב והיו לבית ישראל למכשול עון [מאי] לאו או מכשול או עון ומכשול שוגג ועון מזיד

ורב נחמן מכשול דעון:

אמר רב נחמן מנא אמינא לה דתניא (במדבר טו, כח) וכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה מלמד שכהן מתכפר על ידי עצמו

במאי אילימא בשחיטה מאי איריא שוגג אפילו מזיד נמי אלא לאו בזריקה

ורב ששת אמר לך לעולם בשחיטה ובמזיד לא נעשה משרת לעבודת כוכבים

ואזדו לטעמייהו דאתמר הזיד בשחיטה רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח ורב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח

רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח דלא עבד שירות רב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח

דף קט עמוד ב

נעשה משרת לעבודת כוכבים

אמר רב נחמן מנא אמינא לה דתניא כהן שעבד עבודת כוכבים ושב קרבנו ריח ניחוח

במאי אילימא בשוגג מאי ושב שב ועומד הוא אלא פשיטא במזיד ואי בזריקה כי שב מאי הוי הא עבד לה שירות אלא לאו בשחיטה

ורב ששת אמר לך לעולם בשוגג והכי קאמר אם שב מעיקרו דכי עבד בשוגג עבד קרבנו ריח ניחוח ואם לאו אין קרבנו ריח ניחוח

השתחוה לעבודת כוכבים רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח ורב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח הודה לעבודת כוכבים רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח ורב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח

וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא בההיא קאמר רב ששת משום דעבד ליה שירות אבל שחיטה דלא עבד ליה שירות אימא מודה ליה לרב נחמן

ואי אשמעינן שחיטה משום דעבד ליה עבודה אבל השתחוה דלא עבד ליה עבודה אימא לא צריכא

ואי אשמעינן השתחואה משום דעביד ליה מעשה אבל הודה דדיבורא בעלמא אימא לא צריכא:

ואין צריך לומר דבר אחר [וכו׳]: מדקאמר אין צריך לומר דבר אחר מכלל דבית חוניו לאו עבודת כוכבים הוא

תניא כמאן דאמר בית חוניו לאו עבודת כוכבים הוא דתניא אותה שנה שמת שמעון הצדיק אמר להן שנה זו הוא מת אמרו לו מנין אתה יודע

אמר להן כל יום הכפורים נזדמן לי זקן אחד לבוש לבנים ונתעטף לבנים ונכנס עמי ויצא עמי שנה זו נזדמן לי זקן אחד לבוש שחורים ונתעטף שחורים ונכנס עמי ולא יצא עמי

לאחר הרגל חלה שבעת ימים ומת ונמנעו אחיו הכהנים מלברך בשם

בשעת פטירתו אמר להם חוניו בני ישמש תחתי נתקנא בו שמעי אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים ומחצה אמר לו בא ואלמדך סדר עבודה הלבישו באונקלי וחגרו בצילצול העמידו אצל המזבח אמר להם לאחיו הכהנים ראו מה נדר זה וקיים לאהובתו אותו היום שאשתמש בכהונה גדולה אלבוש באונקלי שליכי ואחגור בצילצול שליכי

בקשו אחיו הכהנים להרגו רץ מפניהם ורצו אחריו הלך לאלכסנדריא של מצרים ובנה שם מזבח והעלה עליו לשום עבודת כוכבים וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה זה שלא ירד לה כך היורד לה על אחת כמה וכמה דברי רבי מאיר

אמר לו רבי יהודה לא כך היה מעשה אלא לא קיבל עליו חוניו שהיה שמעי אחיו גדול ממנו שתי שנים ומחצה ואף על פי כן נתקנא בו חוניו בשמעי אחיו אמר לו בא ואלמדך סדר עבודה והלבישו באונקלי וחגרו בצילצול והעמידו אצל המזבח אמר להם לאחיו הכהנים ראו מה נדר זה וקיים לאהובתו אותו היום שישתמש בכהונה גדולה אלבוש באונקלי שליכי ואחגור בצילצול שליכי

בקשו אחיו הכהנים להרגו סח להם כל המאורע בקשו להרוג את חוניו רץ מפניהם ורצו אחריו רץ לבית המלך ורצו אחריו כל הרואה אותו אומר זה הוא זה הוא הלך לאלכסנדריא של מצרים ובנה שם מזבח והעלה עליו לשם שמים שנאמר (ישעיהו יט, יט) (והיה) ביום ההוא יהיה מזבח לה׳ בתוך ארץ מצרים ומצבה אצל גבולה לה׳

וכששמעו חכמים בדבר אמרו ומה זה שברח ממנה כך המבקש לירד לה על אחת כמה וכמה:

תניא אמר ר׳ יהושע בן פרחיה בתחלה כל האומר עלה לה אני כופתו ונותנו לפני הארי עתה כל האומר לי לירד ממנה אני מטיל עליו קומקום של חמין

שהרי שאול ברח ממנה וכשעלה בקש להרוג את דוד

אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לאביי ר׳ מאיר האי קרא דרבי יהודה מאי עביד ליה

לכדתניא לאחר מפלתו של סנחריב יצא חזקיה ומצא בני מלכים שהיו יושבין בקרונות של זהב הדירן שלא לעבוד עבודת כוכבים שנאמר (ישעיהו יט, יח) ביום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מצרים מדברות שפת כנען

דף קי עמוד א

ונשבעות לה׳ צבאות הלכו לאלכסנדריא של מצרים ובנו מזבח והעלו עליו לשם שמים שנאמר (ישעיהו יט, יט) ביום ההוא יהיה מזבח לה׳ בתוך ארץ מצרים

(ישעיהו יט, יח) עיר ההרס יאמר לאחת מאי עיר ההרס יאמר לאחת כדמתרגם רב יוסף קרתא דבית שמש דעתיד למיחרב איתאמר דהיא חדא מנהון וממאי דעיר ההרס לישנא דשימשא היא דכתיב (איוב ט, ז) האומר לחרס ולא יזרח

(ישעיהו מג, ו) הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ הביאי בני מרחוק אמר רב הונא אלו גליות של בבל שדעתן מיושבת עליהן כבנים ובנותי מקצה הארץ אלו גליות של שאר ארצות שאין דעתן מיושבת עליהן כבנות

אמר רבי אבא בר רב יצחק אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מצור ועד קרטיגני מכירין את ישראל ואת אביהם שבשמים ומצור כלפי מערב ומקרטיגני כלפי מזרח אין מכירין את ישראל ולא את אביהן שבשמים

איתיביה רב שימי בר חייא לרב (מלאכי א, יא) ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה אמר ליה שימי את דקרו ליה אלהא דאלהא

בכל מקום מוקטר מוגש לשמי בכל מקום סלקא דעתך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי

ומנחה טהורה זה הלומד תורה בטהרה נושא אשה ואחר כך לומד תורה

(תהלים קלד, א) שיר המעלות הנה ברכו את ה׳ כל עבדי ה׳ העומדים בבית ה׳ בלילות מאי בלילות אמר ר׳ יוחנן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהן הכתוב כאילו עסוקים בעבודה

(דברי הימים ב ב, ג) לעולם זאת על ישראל אמר רב גידל אמר רב זה מזבח בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן

ורבי יוחנן אמר אלו תלמידי חכמים העסוקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם

אמר ריש לקיש מאי דכתיב (ויקרא ז, לז) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם

אמר רבא האי לעולה למנחה עולה ומנחה מיבעי ליה אלא אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה (ולא חטאת) ולא מנחה ולא אשם

אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ויקרא ו, יח) זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם:

מתני׳ נאמר בעולת בהמה (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח ובעולת עוף (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח ובמנחה (ויקרא ב, ב) אשה ריח ניחוח לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים:

גמ׳ אמר ר׳ זירא מאי קראה (קהלת ה, יא) מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל

רב אדא בר אהבה אמר מהכא (קהלת ה, י) ברבות הטובה רבו אוכליה ומה כשרון לבעליו:

תניא אמר רבי שמעון בן עזאי בוא וראה מה כתיב בפרשת קרבנות שלא נאמר בהן לא אל ולא אלהים אלא ה׳ שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק

ונאמר בשור הגס (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח ובעוף הדק (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח ובמנחה (ויקרא ב, ב) אשה ריח ניחוח לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים

ושמא תאמר לאכילה הוא צריך תלמוד לאמר (תהלים נ, יב) אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה ונאמר (תהלים נ, י) כי לי כל חיתו יער בהמות בהררי אלף ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה

לא אמרתי אליכם זבחו כדי שתאמר אעשה רצונו ויעשה רצוני לא לרצוני אתם זובחים אלא לרצונכם אתם זובחים שנאמר (ויקרא יט, ה) לרצונכם תזבחהו

דבר אחר לרצונכם תזבחהו לרצונכם זבחו לדעתכם זבחו

כדבעא מיניה שמואל מרב הונא מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול שנאמר ושחט את בן הבקר שתהא שחיטה לשם בן בקר

אמר לו זו בידינו הוא לעכב מנין תלמוד לאמר לרצונכם תזבחהו לדעתכם זבחו:

הדרן עלך הרי עלי עשרון וסליקא לה מסכת מנחות